د
392

دیوان سائیں - راز

از قلم:-

حضرت سائیں راز پیر واہ واہ

ديوانِ سائين راز

حضرت عشق مجاز

۽

حضرت عشق حقيقي

(مداح سميت)

از قلم: حضرت سائين راز پير واهه واهه

ليکڪ جا سڀ حق واسطا قائم

Price:
For India & Pakistan
Rs. 101/-
For Foreign Countries
10.99 Dollars

ڪتاب ملڻ جا هنڌ:-

1– Shri B. K. Ajwani
183–C (M.I.G.)
D.D.A. Flats, Rajouri Garden,
NEW DELHI–110027.

2– "NAMARTA"
339, Sadhu Vaswani Nagar,
GUNDH - PUNE

RekhtaDownload.com

دیوانِ سائیں راز

حضرت

عشق مجازؔ

آز قلم: حضرت سائیں راز پیر واہ واہ

Artist : Sharmila Ajwani

ارپيان ٿو....

سک ۽ صدق وچان هيءُ پستڪ ٻن اعليٰ شخصيتن کي - جن جي بدولت - اسان گرهست آشرم ۾ رهندي ئي گهر-گرهستيءَ جي انيڪ ٻنڌڻن - ۽ ذميوارين ۽ جوابدارين کان - ڪنهن ڇٽل پت (آزاد آتما) جيان ڇڙواڳ يعني بي-لغام آزاد زندگي گذاري آهي. [”جيون مڪتي“ الائي ڇاکي چوندا آهن، ليڪن جيون مڪتيءَ جو هيءُ اولڙو (Image) آهي!] هڪڙو - عزيز من - برادرم - فراخ-دل ۽ فرض-شناس ديوان بختراءِ والد ديوان ڪرمچند اڏواڻي، ٻونا. ڏاڏيءَ سندس بخت نالي کي شرف عطا ڪيو آهي. شال سندس عزت اقبال اڃان ٻه ڏهاڙهه بلنديءَ طرف وڌندو و ٻجهندو رهي! آمين!

ٻيو آهي اسان جو هم رفيق - هم شريڪ - هم سفر - هم درد هم-دم شريمتي ليلان (شيرين) ڀڳوان اڏواڻي.

شال هن ٻنهي ٻانهن-ٻيلين کي ڏاڍي شانتي ۽ آنند جي بخشيش جي امداد ڪري - ۽ سندن آل اولاد پشت به پشت روشن - ضمير رهي! آمين!

”هونديون شال تن جون - جنت ۾ جايون!“
هيءُ نينهن جو نذرانو - بقول
ڀٽائي گهوٽ ”آڇيندي لڄ مران!“

ارقام - **دعاگو فقير**
سائين راز - پير واهه، واهه،

RekhtaDownload.com

جئہ! ست چت آنند ڀڳوان کي جئہ!

ee Gift from [illegible] onal Council fo
romotion of S[illegible] Language (NCPSL)
(Sent during the [illegible]
(Receiv[illegible] may please send the receipt
& views about the book)

الله آدمي بن کي آيا!

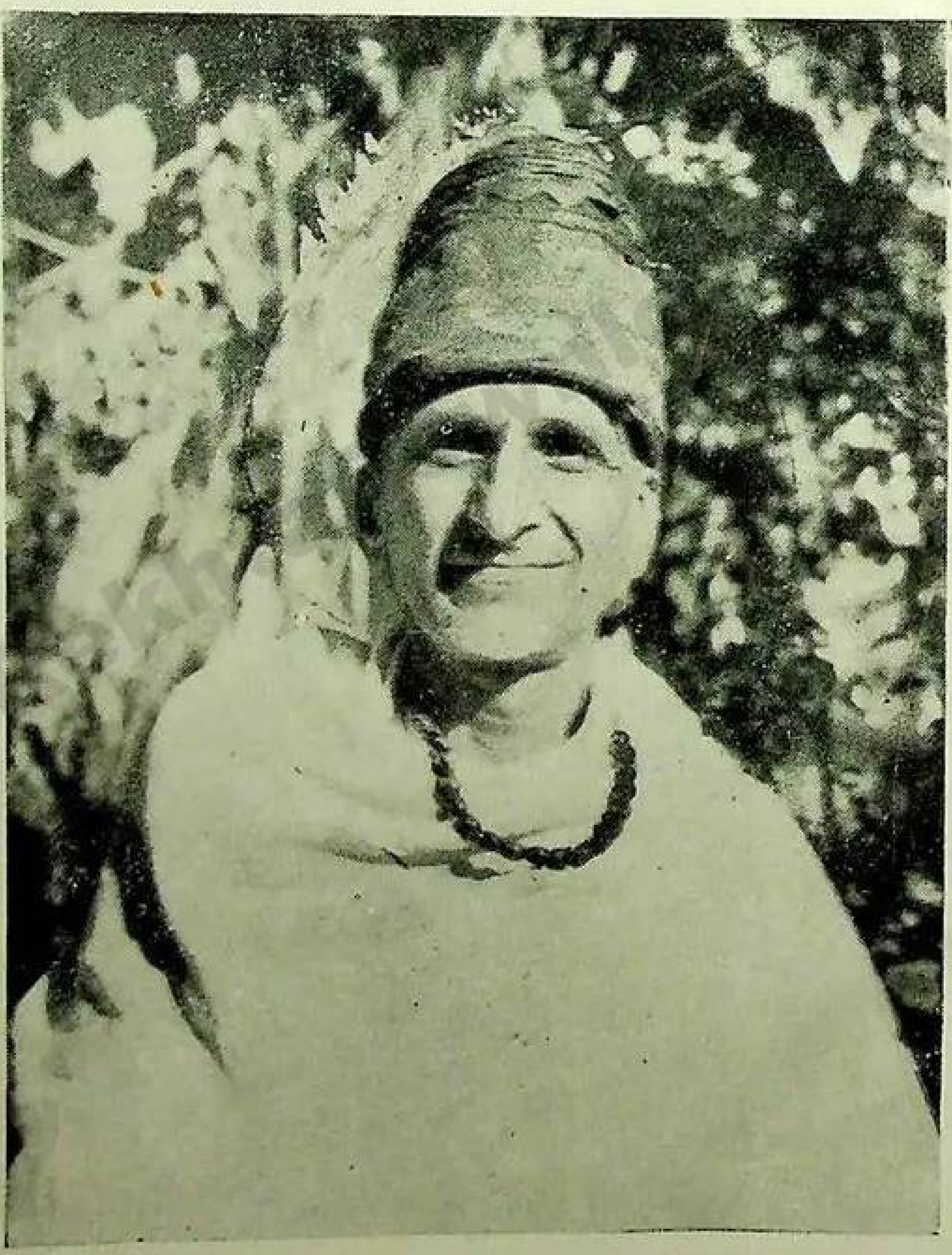

محب الفقرا سائين راز پير واهه واهه

تعارف

پيارو! اچو ته اوهان کي حضرت سائين راز پير واهه واهه جو تعارف ڪرايان!

اسم شريف: ڀڳوان ولد ديوان ڪرم-چند اجواڻي. بي. اي
اصل ويٺل: هنگورجا شريف- رياست خيرپور سنڌ پاڪستان
موجوده مقيم: C-183- ڊي ڊي. اي (D.D.A) فليٽ
ايم. آءِ. جي (M.I G.) راجوري گارڊن
نيو دهلي. ١١٠٠٢٧
جنم جو وقت:- ڏينهن- ۽ تاريخ - ۴ بجا ٻپهر - جمع رات.
٢٦. ڊسمبر ١٩٢٠

Retired Gazetted Officer, Ministry of Home Affairs
Central Govt. of India in 1980.

ادبي دنيا ۾ ١٩٣٦ع ۾ پير پاتائين. ڏات جو ڏاتي هو ڪو شايد! جو ان ڪم-سنيءَ ۾ شعر ۽ ڏوهيڙا- ۽ ڪافيون لکندو هو- يا نديڙا نديڙا خيال- نظم ۾- نڪور Style تي. اول ڪهاڻيڪار پوءِ ناول-نويس- جوانيءَ ۾- پوءِ شاعر درويش- بزرگيءَ ۾- سندس اڻ ڇپيل سنڌي ادب جو خزانو- (جنهن ۾ علم لدنيءَ جا جواهر- هيرا-لعل-ماڻڪ موتي ڇٽيا پيا آهن،) سندس گمناميءَ جي گواهي آهي- انشا الله! هيءَ سندس قلم بند ٿيل- مقدس ڪتاب ڪڏهن نه ڪڏهن شايع ٿيندا. اهڙا ڪي ڳجها وديا جا دان- وڏو جاڳي ڪڙا ٿيندا- جن جي بدولت. سائين راز جو راز افشا ٿي- راهگيرن کي روشن ڪندو رهندو. آمين!

هيءَ صاحب حق- جنهن کي قلندري ٽوپ ۽ صوفياني مالها پيل آهي- سو ڪو لباسي فقير ناهي- هو هڪڙو گم-نام الڪل-ڳجهو مخفي فقير آهي. ڪڏهين عشق حقيقي ۾ پير ڪو ڄاڻائين-؟ سوچڻي ٿو سگهجي- ليڪن سندس لئبرري مذهب- هر مت-مذهب- زندگيءَ جي فلسفه تي- انيڪ سوين ۾ ڪتاب موجود آهن- جي سندس نظر مذهان گذريا آهن. سندس مبارڪ دستخط ڪتابن ۾ موجود آهي- هيءَ رياضت-هيءَ محنت- اهڙيون ٻيون ڪتابن جو پڙهڻ ۽ لکڻ- هي سڀ ڏيکاري ٿو- ته پاڻ خود پڙهي ڪڙهي رچي راس ٿيو آهي. هن حقيقت جا، هي پستڪ شاهد-گواهه آهن! سو ڇيم ٿي ته سندس درويشي نالو آهي- **محب الفقرا سائين راز پير واهه واهه!** محب الفقرا = فقيرن جو محبوب- هيءَ لقب صوفي درويش سائين نصير الدين جلالائيءَ وٽان عطا ٿيو هوس ۽ "**سائين راز**" سندس تخلص آهي. ۽ **پير واهه واهه** - جو نالو سندس طالبن ڏنو آهي- گويا واهه واهه. سندس سلام آهي. واهه واهه جو شبد هر زبان اٿس- راڳ- رهاڻ وقت- واهه واهه چوندو ٿو آهي ۽ چوائيندو ٿو آهي. سندس سخن آهي- جنهن کي واهه واهه جي رمز هٿ اچي ويئي ته هڪ ٿا، هاءِ هاءِ سندس واجهو ٿي ايندي- ۽ ٻيو دک، ۽ دشمن ڳوليندي ٻي ڪونه ليندس. سندس ٿي شعر آهي:

"سچ ڪهتا هون **سائين راز** خدا ڪي قسم!
سؤ (١٠٠) بوتل ڪا نشا هئي اڪ واهه واهه مين"

پير واهه واهه منزل رسيده هوندي ته پاڻ کي گمراهه سڏائيندو آهي. پيريءَ مريديءَ کان سؤ ڪوهه دور- چئي: پيري مريدي- دولت جو کيل آهي- نام ڏيندڙ ۽ نام وٺندڙ- هڪ وڏو

RekhtaDownload.com

ٻيو لڏيو- ٻيو ته هيءَ وات خدا فروشيءَ جي آهي. خدا فروشيءَ جي معني آهي-نام و ڪٺي-روزگار جو ذريعو بڻائڻ. حافظ شراز جو قول آهي- ته خدا فروشن جي قدم اوسي نه ڪر- هٽو وڃي محبوب جو منهن چم.

ڪيترائي الله جي پار جا پانڌيڙا-نام وٺڻ جا خواهان ٿي وٽس مريد ٿيڻ لاءِ ايندا آهن- پر هيءُ صاحب پنهنجا ڪل اوگڻ اوڻايون-ڪمزوريون ۽ عادتون وٽي انهن اڳيان دهرائيندو آهي- پوءِ مخاطب ٿي ڪين چوندو- ”ته- اوهان کي شرم نٿو اچي- ٻيهان (نفرت) ڪانه ٿي اچيو- جو اهڙي تهڙي کي ستگرو ڪرڻ لاءِ سڏيري آيا آهيو- حيف اٿو!“ -ائين ڏيکاري ڏيڻي پڇاڻي ڪيندو آهي. وري جي ڪوئي پنهنج پيسا-پا رپيه نذراني طور رکندو ته چوندس ”چو ابا! ٻيو ته خير آهي نه؟- جو هيءَ ڏانڊڻ ٽوڙي ٿا اسان کي آڇيو ؟ ڇا اوهان کي ساريءَ دهليءَ ۾ ڪو (ٻون بغير-) فقير نه ڪونه مليو-؟ پوءِ ڪين پيسا واپس ڪري چوندو ته هيءُ فقير ڏيڻي والا آهي- ۽ نه- ليڻي والا! سمجهيءِ!“

البت سندس صحبت جا طالب گهڻا ئي آهن- آهي ٻه هر مذهب جا. هيءُ فقير، اهل-خلوت وارن فقيرن جي جماعت جو آهي. صرف ڪن صوفي درويشن جي ميلن تي سندس ديدار حاصل نصيب ٿئي ٿو- ورنه پنهنجي گهر جي چوديواريءَ اندر قابو..

هڪڙي اعليٰ شخصيت آهي هيءُ حضرت! سندس زبان ۾ شيري ڀري پيئي آهي- گفتگوءَ جو انداز واهه واهه!-نيازمندي سندس رڳ رڳ ۾- فقيري راڳ ۽ رهاڻ جو شائق!

مطلب ته ناز ۽ نياز جو مجسم روپ. هڪڙو لاجواب لاهوتي فقير آهي ۽ هڪ ڪافر ڪامل به!

”ڏالي آهي آدمي ۾ معنيٰ ۾ مولي“
”وحدت ۾ وڪ، ڪڏهين ڪٿي ڪين ڪي“

وحدت-ال-وجود فلسفو (شڌ ادويت سدانت) جو قائل آهي. توحيد جي ٻولي-ٻولي ٿو ۽ ”هوءِ جا عبادت عام“ سا صوفي درويش لاءِ نسورو ڏوهه آهي. ڇاڪاڻ جو جن ۽ هن جي هستي (نام ۽ روپ) کي ڪل (همه-او-است)=اهم ٻرهم اسمي ۾ فدا ڪيو آهي- سي ئي منصوري نعرو- اناالحق جو هڻندا آهن. الله-هو- جي بدران انهن عارفن جي زبان انا-هو آکيندي آهي. ۽ قول بيدل صوفي سنڌ- ”هستيءَ کي همه-او-است ۾ ڪيو جن فدا چيو تن انا - حالت ۾ - حلاج جي“

انا=مان آهيان-مين هون- حلاج=منصور حلاج. حضرت **سائين راز** جو مقام- ڪل-عشق ۾ آهي- سندس لاءِ هيءَ ساري دنيا هڪڙو گهر آهي. ساري جهان جا ماڻهو- هڪڙو ڪٽنب آهي- ۽ انسانيت، ڌرم آهي- ڏاڏي حضرت آدم جي اولاد آهيون.“

صبح و شام سوا لک پيرن جي جئه ملهائيندو آهي- جنهن ۾ هر مذهب جا پيغمبر- اوتار- پير فقير- ولي اولياء- سنت ساڌو- جوڳي-سنياسي جا نالا اچي وڃن ٿا آخري ۾- هن طرح وحدت واري جئه ملهائيندو آهي.

”جئه اي گناهون کي - جئه گناهگارون کي
جئه دشمنون کي - جئه سڄڻون کي
جئه واٽوي کي - جئه واهرو کي
جئه دانشمندون کيا- جئه **سائين راز کي!** جئه دلدارن کي.

وڌي واڪي:- محب الفقرا سائين راز پير واهه واهه ڪي جدا! سندس ڪل خدا جو نعرو همّين آهي.

" يا الهي خدا! يا الهائي خدا! يا الهي خدا!
اول خدا - آخر خدا! - ظاهر خدا - باطن خدا!
اُتر خدا - ڏکڻ خدا! - اوڀر خدا - اولهه خدا!
جز و ڪل دا خدا! سائين راز ڏون هي جهان دا خدا!

سندس رندي ڪلام ال صوفيا - عشق حقيقي" سائين راز جي راز کي ڇپيون ڇپيون ڪري پڌرو پٽ ظاهر-ظهور ڪري ٿو. جڏهن چوي ٿو. "ڇو ٿو ٻاط ڇپائين؟ ديوان سائين راز ۾ صوفي مت ۽ علم لدنيءَ جا اونها عميق غيبي ڳجهه سمايل آهن.

عشق مجاز ۽ عشق حقيقي- در حقيقت هڪ حق جا ٻه پهلو آهن- جيئن هڪڙي سڪي جا ٻه پاسا. هن حضرت، لوڪ کان ڪجهه به ڪين لڪايو آهي- عشق مجاز جي ڪلام اندر محبوب جي سونهن- سونهن سينگار - اکيون، رب رکيون چهرو - رنگ، روش خال خط- زلف ابرو- قد-امت يعني حسن جي جاگير جي تصوار ڪيمپي آهي- از انسواء ڪلام ۾ قرب جي ڪشش- سڪ-سور- سوز فراق جو بيان وصل ۽ وڇوڙي جون وايون- وفا ۽ جفا، امنگن جي اڇل- ناز ۽ نياز ۽ راز سڀ سمايل آهن- هر ڪلام ۾ جادوءِ بياني- بلند خيالي- نازڪ خيالي موجود آهي ۽ شاعر جي تخيل-تصور جون سمجهاڻيون- ۽ مخفي اشارا پڻ ڏنل آهن- سندس شاعريءَ ۾ سنگيت وارو سر لئي تار سمايل آهي. هيءَ مرداني محفل جو ڪلام آهي- ڳائيندڙ- پڙهندڙ ۽ ٻڌندڙ جو دل و دماغ روشن ٿي پوي ٿو.

عشق حقيقي وارو ڪلام ته ڪمال آهي ڪمال- گويا ڪلام دهل تي ڏونڪو هڻي اعلان ڪري ٿو ته **سائين راز پير واهه** واهه هڪڙو لاجواب فقير آهي- حقيقي ڪلام پڙهڻ سان ازخود مستي چڙهي وڃي ٿي. ڄڻ وحدت جو جام پيتوسين!

”یہ وہ جام ہے - جس کا نشہ عام نہیں ہوتا“

البت وحدت جي ڪلام ۾ خود شناسيءَ سان گڏ خود نمائيءَ جي بوءِ اچي ٿي.

حضرت سائين راز کان جڏهين عشق مجاز جي ڪن ڪن مخفي معنيٰ وارن شعرن يعني (Double meaning) ٻٽي معنيٰ مطلب وارن مصراعن ڏانهن توجه ڇڪايو ويو ته چيائين- مغلن جي زماني ۾ اهڙي قسم جي عقل جي ورزش چالو ٿي. نازڪ خيالن جي چٽاڀيٽي- جنهن ۾ هڪڙيءَ سٽ ۾ گار- ته ٻيءَ سٽ ۾ واهه واهه جو داد پيو ملي. تنهن کان سواءِ انعام-اڪرام سوايا.

هيءَ لفظن جي ڦير گهير ۽ زير زبر جو هڪڙو کيل آهي- هڪ دماغي ورزش- مذاقيه شاعري ڇٽو يا عشق مجاز جون الوڪ ٻروليون! پارسيءَ ۽ اڙدو زبان ۾ اهڙا- ان قسم جا پوشيده- معنيٰ ڀريا شعر کوڙ ملن ٿا- سنڌيءَ ۾ البت شايع نه ٿيا آهن، ونس اهڙو ڇپيل (Printed) خزانو ڪٿ موجود آهي ۽ اڻ ڇپيل ڪٿ!

پر ان ۾ ڇا آهي- هيءَ ويهين صدي آهي يارو! سائين را جو قول آهي- ته جو به خيال وارو- **”ديوان سائين راز“** خيال سان پڙهندو ۽ هضمين سان هضمائيندو ته يقينا عشق مجاز کان ٽو ڪاٽي ٽو اچي عشق حقيقي ۾ قدم رکندو ۽ غيبي راز کان اوس واقف ٿيندو! در اين چه شڪ!

اعتبار نه اچي ته پڙهي ڏسو ڪلام حقيقي، پوءِ پاڻ امي ٿيو- حق! حق!

حضرت عشق مجاز

گذارش جا ٻه اکر...

حضرت عشق مجاز بابت فقط ايترو عرض-پيش خدمت رکڻ چاهيان ٿو- هيءَ مجازي لطف مرداني عقل جو ٻرڪ آهي- اُڀرندڙ جوانيءَ يعني ننڍيءَ ٿهي وارن لاءِ ڪي ڪي (عريانــي) مصراعون صحيح نه سمجهيون وڃن- ممڪن آهي ته ڪي پراڻي خيال جا بزرگ پڙهي اُن- ۽ ڦٽ لعنت جو ڏوڙيو وسائين. ليڪن اڄ ڪلهه جي زماني ۾ Sex وشيہ تي الائي ڇا ڇا نه سيکاريو پيو وڃي- مڪتب-مدرسي-ريڊيو- ٽيليـوزن- ناٽڪ، سئنيما، مئگزن ۽ ڪتاب ۾ Sex–Education تي ننگي تصويرن ذريعي- **حضرت عشق مجاز** جو ظهور ٿي رهيو آهي- موجوده سائنس (وگيان) جي دور ۾- هڪڙي ننڍي ٻار کي به خبر آهـــي ته هيءُ مرد ۽ عورت- نر ۽ ماديءَ جو هيءُ جسماني ميل يا ڪيل ڇا آهي- هيءَ عشق جـــي ڪلابازي ڪهڙي آهـــي! ڪيئن سائيـن-؟ ڪوڙ ٿو چوان!

ان سبب- منهنجو راءِ آهي ته عاشقانه شاعري روح جـــي راحت آهي. ديوان سائين راز جا پڙهندڙ ۽ اديب هـــرو ڀرو بندهءَ کي ڦٽ لعنت ۽ ملامت جو شڪار نه بڻائين-

”فرق آنکهون مين نهين - فـــرق هئہ بينائـــي مين
عيب هيـــن عيـــب - هنرمند هنر ديکهتي هين“

ٿهڪري - سنڌي اديبن کـي خيال جـــي پرواز ۽ بلند خياليءَ ڏانهن نظر ورائـي- هڪڙي لطف و ڪرم جـــي نگاهه،

اچاي- حسن جي خيال جو مشاهدو ماڻي داد سان گڏ سر اــــ هلائڻ ۽ واهه واهه جي ڌوم ۾ مچائڻ جڳائي.

سچ ڪهتا هون **سائين راز**- خدا کي قسم
سؤ (١٠٠) بوتل ڪا نشا هي- اِڪ **واهه واهه** مين

شاعري هڪ قسم جي مصوري آهي ۽ شاعر-خيالات-جذبات ۽ احساسات جي تصوير ڪيڍي ٿو ۽ خيالن کي موزون الفاظ ۾- وزن- رديف قافيه ۽ ترنم کي خيال ۾ رکي- سادي ۽ مٺيءَ طرز ۾ تاثير سان گڏ پيش ڪري ٿو.

اسان شاعريءَ کي خدا پرستي ۽ فقيريءَ جي تلقين جو هڪ ذريعو بڻايو آهي- ۽ پنهنجي ڪلام ۾ سالڪانه ۽ عارفانه دم ۾ هنيو آهي- رندي ڪلام ال-صوفيا ۾ اهڙو ته ڪي-تصوري پيش ڪيو ويو آهي جو پڙهندڙ يا ٻڌندڙ جي نه صرف ذهن نشين-بلڪ دل نشين ٿي وڃي ٿو- مجازي محبت ۽ مجازي ماحول جا نقش چٽڻ- ۽ مجازي موج جي عام احساسات-جذبات- ۽ تجربات- عشق مجاز جي ڪلامن ۾ ظاهر ظهور آهي.

”لوڪ ڪدون لڪ عشق نه سگهندا -
اوڙي سهسين ڏيونس-سر پردي“

شاعريءَ کي خاص طور درويشي شاعريءَ کي هڪڙو عجيب منطق آهي- جو وڏڀاڳ موهيندڙ ۽ مچائيندڙ آهي جڻڪ سموريءَ زندگيءَ جي تجربي جو رياض آهي.

هڪ خطرو

موجوده زماني ۾ سنڌي زبان کي وڏو خطرو آهي- خبر ناهي ته ڪهڙي خطا ڪئي آهي- عربيءَ لپيءَ- جنهن بنيان اڄ ڪالهه جا ميان مٺو هٿ ڌوئي اچي بنيان پيا آهن- سنڌيءَ جو سر لهي چڪو آهي- باقي ڌڙ پيو ٿو هڪ جاءِ تان ٻيءَ جاءِ تي ٿوڪرون کائي.

”لوڀيءَ وڏو آهي. **سائين راز** - وڏو جهڳڙو - فساد

هڪ صلح جي ٻولي آهي - سنڌي زبان اسان جي“

سنڌي قوم جا هڪڙي خانہ-بدوش قوم جيان ٻا پنجهڙ جي موسوم ۾ سڪل ٻن جيان اُڏي ڏاٻڙجي رهي آهي- جن جا سرڪردا ۽ اڳوان- جي پنهنجي نام و نمود پٺيان سنڌي زبان تي - هنڌي لوڀيءَ جو مارو ڪري رهيا آهن انهن اڳوانن جون اکيون کلڻ گهرجن- ۽ پنهنجي غلطي محسوس ڪري- غلط پاليسيءَ کي پائمال ڪري- سنڌي ٻوليءَ ۽ سنڌي لوڀيءَ کي زور شور سان اعليٰ اوج تي رسائين! اڃا بہ دير ڪانہ ٿي آهي- ساري وئي ڪانہ آهي- ڀليل رهبر ۽ راهگير اگر ٿورو همت پنهنجي موڙي- ۽ راهہ راست وٺي هلن تہ منزل مقصود تي پهچڻ ڪا وڏي ڳالهہ نہ آهي ليڪن-

ڪون سنتا هي فغان درويش
قهر درويش - بجان درويش

هن ڪتاب جو مقصد ذاتي شهرت سان ڪين آهي- شاعر- درويش جي خوشبوءِ ڪستوريءَ وانگر لڪي ڪانہ سگهندي. هو هڪڙو چوراهي جو روشن ڏيئو (ديپڪ) آهي- جو هر طرف پنهنجي روشني ڦهلائي ٿو.

اسان کي پنهنجي بي-ڪماليءَ جو احساس آهي - ۽ پنهنجي گم نامي اُن جو دليل آهي.

آخرين عرض هيءُ آهي - تہ رادانہ لشي ۾- منهنجي جنگهن جي لغزش (ڏڪڻي) ڏانهن نہ ڏسجو- ۽ **حضرت عشق-مجاز** ۽ **حقيقي** جي مطالع ڪرڻ سان اگر ڪنهن شخص جو وقت

روحاني مسرت ۽ سڪون (شانتي) پڄندي ته سمجهندس ته منهنجي محنت اجائي نه وئي. آمين!

مهربان پڙهندڙن لاءِ هيءُ هڪڙو دعا جو شعر سندن حق ۾ ڳايان ٿو.

” دل شاد ۽ بامراد رهين - مهربان ميري
آباد حشر تڪ رهين - قدردان ميري

ميري قسمت سي الهيٰ! -
پائين يه سندهي ڪلام قبول

پهول هم نــي چني هيــن -
اُن ڪي دامن ڪي لئي “

حق! حق!
انا الحق!

اوهان جو پنهنجو
محب الفقرا سائين راز پير واهه واهه

RekhtaDownload.com

سنڌي زبان جي پڪار ... سنڌيءَ جو واهي الله !

(غزل)

ڏل- هن ڇوهٽ نگريءَ جو ذڪر ڪهڙو؟ -
جت حاڪم هڪڙو- وزرات بلند
خون چوس- اڳوان گهڻا- غريبان مار گهڻي -
جن جا ڪرم ڪوڙا - بڪوات بلند
روشني ۽ آس اميد جي- اچي نه سگهي -
جهڳين ۾ - جهوپڙن ۾
چوطرف بيٺا آهن گهيرو ڪيو -
ڪوٽ اميرن جا- محلات بلند
تو ٻڌي لنگڙي ڪان اندو- ڏي خبر- ڪيئن ٿيو هلين چلين؟
چي ادا انڌا! جئين تون ٿيو ڏسين -
سڀ هيءَ گفتار - سوالات بلند
گلاس ۾ پاڻي آهه ڪجهه - هڪ چيو اڌ خالي -
ٻئي ٻڌيو - اڌ آ ڀريل
جواب ٻنهي جو صحيح برابر -
هر ڀريل پاڻ جي خيالات بلند
شيخ جي! سر ننڍڙو - پٽڪو وڏو -
ڪمر سوڙهي - واهه، هٿ سلوار وڏي
دوست! تنهنجي مسجد ڇوٽي - منار بلند -
درگاهه سوڙهي - ايوانات بلند
ڏسو! هي حماقتي هنديءَ جا -
ٿا سر ڪاٽي سنڌيءَ جو - ڌڙ رلائين

ٻوليءَ جو حسن آواز ويو - انداز ويو -
سرخروءَ جي آهي شرارت بلند
آهه اڄ خطرو اڙدوءَ کي - نا اهل - اڙدو - زبان اٿين چون
ويو رنگ بيان عربيءَ لپيءَ جو -
باقي پگل سر - بي سري بابت بلند
اڄ دوست! جڳ رام جي ڪري -
ڪيون پڪا سبق هندي ڀاشا ۾
هاڻي عجت (عزت) وئي - جلم (ظلم) ٿي ويو -
واهه ڙي جمانا (زمانا) تنهنجي جلمات (ظلمات) بلند
ٿو پڙهائي ماستر ڪتاب ۾ ڪٿي اکڙي ڪرجي هٿ ۾
پڙهه جور (زور) سان سنڌي لفج (لفظ) هي -
جامن (ضامن) درواجو (دروازو) ڪمجات (ڪمذات) بلند
اٿم اهو ارمان - ويندو وسري -
صوفي ڪلام - دلپت - سامي - شاهه - سچل جو
ورن سنڌي راڳ رهاڻ ۾ - اڄ پئي آهي -
سر - لئه تار - جذبات بلند
آهه اندهر نگري - چوپٽ راڄا -
ٽڪي سير ڀاڄي - ٽڪي سير کاڄا
جاهل هٿ ادب جو ٿيو مشڪل -
جت خوف وڌو - مشڪلات بلند
ٿو پڇي زمانو - تون ڪير آهين؟
رشوت علي - سفارش علي - يا خوشامد علي
چيم سائين راز آهيان انصاف علي -
۾ قدر ڪهڙو - جت اي قدر حالات بلند
حق! حق!
انا الحق!

لاجواب

سوال:- ”سائين! سنڌي لپيءَ جي مسئلي تي سنڌين ۾ يڪمشتي ايندي ڪانه؟ اوهان جو ڪهڙو خيال آهي؟

جواب:- هڪڙيءَ ڪتيءَ پڇيو ٻڪريءَ کان- ڇي ادي! ڏي نه خبر! اوهان ڄڻيو ٿا هڪ يا ٻه ڀر ۽ اسان ڄڻيون ٿا ۵-۵، ۶-۶ گڏ (ڪتڙا) ٿيون- پوءِ به ڏسان ٿي ته اسان جي قوم وڌي وڃي ڪانه ٿي ۽ وري اوهان ڪسجو (قتل ٿيو) ٿا روز به روز ٿيون- تڏهين به اوهان جا ڌڻ لڳا پيا آهن- ائين ڇو؟

ٻڪريءَ نياز مندهان وراڻيو- ڀيڻ! اوهان ۾ ميناج ڪونه، آهي- هڪ ٻئي- پنهنجيءَ ذات کي ڏٺو ئي نه ٿا سهو- ڏاڙهي ڏيئي وڙهي ڌار ڌار ٿي ٿا وڃو! اهو ئي سبب آهي شايد!

سائين راز

(سنڌي اديبن ۽ ادب جي شوقينن جي خدمت ۾ هڪڙي التجا!)

دوستو! اوهين شايد مونکي نه سڃاڻو!

خير- اها وڏي ڳالهه ڪانهي- اسان گمنام سنا آهيون- جهڙا آهيون- تهڙا چڱا آهيون. هيءُ فقير نالي **محب الفقرا حضرت سائين راز پير واهه واهه**- سنڌي ادب جو هڪڙو جهونو خدمتگار ٿي رهيو آهي- هن ناچيز کي ازراهِ ڪرم و نوازش طالب **پير واهه واهه** ، ڪري ڪوٺيندا آهن- شايد ان سبب جو واهه واهه جو شبد اڪثر زبان تي هوندو آهي- ۽ لوڪ جن سان پنهنجي آمد و رفت آهي- سي هميشه سلام ۾ واهه واهه سان

ڪندا آهن- چي- "سائين! واهه واهه!" ۽ جواب ۾ هميشه ٻڌو انهن کي "واهه دلبر واهه!" ڪري سلام جو جواب ورائيندو آهي- واهه واهه جي اهڙي رمز آهي- جو جنهن کي همت اچي ته هڪ ته هاءِ هاءِ کان ڇٽي پوي- ٻيو دک ۽ دشمن ٻئي ڳوليا ڪونه لهندس! ڪيئن سائين؟ اوهان ٻه واهه واهه ته ڪيو! **واهه! واهه!**

درحقيقت زمانو مون کي اڳر هڪ ليکڪ درويش ڪري مڃي ته اهم ڪونه ٿيندو- ڇاڪاڻ جو آءٌ شاعر ته آهيان ئي ڪونه- البت شاعر درويش ڪري مڃين ته اهو ٺورو (احسان) ٺورو (گهٽ) نه ڀائيندس. مڃان ٿو- الي ڪونه ٿو وڃان ته مون شاعري ڪئي- سا به الهڙپڻ ۾ جڏهين آءٌ ڳڀرو هوس- يعني ١٩٣٦ع ۾- عمر هئي سورنهن سال فقط! اهو ڪلام- ڪچو- ڏڏ- پڳل سر ۾- اي ترتيب چار سؤ کن ڏوهيڙا ۽ ڪجهه ڪافيون- پڻ قلم بند ٿيو پيو آهي- جنهن جهوني پراڻي خزاني منجهان هت ڪجهه ٻيعت- ڏوهيڙا- مختصر ۽ مثال طور ڏنا وڃن ٿا-

ممڪن آهي ته خيال جو پرواز- شاعراڻي طبيعت- اڄون کان ئي هن روح اندر جذب هئي- جا رفته رفته وقت جي رفتار سان خود به خود اُڪلجندي وئي- يعني ظاهر ٿيندي وئي.

١٩٣٦ع ۾ لکيل ڏوهيڙا:

(١) متان پلو- منهنجا نالا نشان آهن ڪيئي
آرزو- لماڻو- نادار- بيڪاري ۽ ڪي ٻيئي
سائين راز آهي سڀوئي- راز منهنجي دل جو

(٢) ڀسي نازُ گهڻا - تون ۾ مڃهه
انهين ئي سمجهڻ هي ڳجهو راز هڪڙو!
(٣) مقابلي ۾ تنهنجي مٺا - آءٌ پاڻ نه ڀانيان مٽ
ساريان آءٌ ڪين ايترو - پنهنجو پاڻ ۾ ست
محب! مون ۾ ڪهڙو وصف - جو پاڻ ڀيٽيان پرينءَ سان
(٤) ڪچي تند نه ڀانئج - پريت توسان آهه پڪي
ڇڄڻ لاءِ نه ڇڄي - منهنجي محبت آهه سچي
ڪڏهين نه ڪندس ڪچي - عمر ڀر اهو انجام ئي
(٥) ڏٺي سندن مُنهن - گذريا گهڻا ڏينهن
چار ئي پهر چت ۾ - آپ ڳجهي ٿا وسن مينهن
مون کي نشو نينهن - نروار ٿيس نينهن سان
(٦) ڏٺي مُنهن سندن - گهڻا گذريا ڏينهڙا
شال وٺي ڪا پرين - جو ڪن وات ورڻ جي
(٧) سحرانءِ ڏاران سج - پاڻيان پسٽي هوندي
تن ٿران ڪين لهي - منهنجي عشق سندي اڃ
نينهن نياڻ جي مڃ - ڏيئي راز ڏار ڪري ويا
(٨) هڪ تون ٻيو مان - ٽئين هجي ڪاري رات
چوي ڪيون مٺي ڳالهه - جيئن لوڪان لڪ نه پوي
(٩) هڪ تون ٻيون مان - ٽئين هجي سهاڻي رات
وٺي گڏ پاڻ ۾ - ڪيون روح رچندي ٻات
پوءِ ماڻهو گهڻا وات - ٻڪيندي ٻس ٿيا.
(١٠) پردو پري ڪري - جڏهين لنگهين دوئيءَ جو لڪ
پوءِ تڏهين پسندي هڪ - وحدت جي وات سين
(١١) ٿيءُ اندر جو اڇو - راز رکي نه دل ۾ دغا
جي ڦري ٿي ٿي قضا - نه قابو هوندي ڪوٽ ۾

ڪمسنيءَ جي لحاظ کان ڏسڻ ۾ ايندو. ته خيال جو پرواز هر ويرو ڪو ڪمترين ناهي. اگر سچ پڇو يارو! ته پنهنجي شاعريءَ منجهان دل ڪانه ڀاڃندي هئي. هيءَ لفظن جي ڇيڙ ڇاڙ- بازيگري. يعني شبدن جي زير-زبر پيش واري پيچ-داهه-ناهه. گهڻ واري تماشي منجهان دل اُني ويئي. ۽ پوءِ ......

اسان داستان. ڊگها-لمبا. چوڙا لکڻ شروع ڪيا. نظم ۾ Tagore Style (ٽئگور طرز) تي ننڍڙا خيال ويس گهڙيندو... **حضرت عشق مجاز** جو دور چالو هو. آهستي آهستي. هيءَ نظم ۽ نثر جو خزانو. وڌو پڄندو. انهن ۾ افسانا. ڪهاڻيون. خيال- پور. سُور. سڀ اچي وڃن ٿا. بيان مٿان بيان. داستان مٿان داستان. ويا جڙندا. تان جو چڱا خاصا جبرو جنگ. ٿلها-موٽا ڪتاب جڙي راس ٿي ويا. عجب آهي عجب! ڪهاڻين ۽ نظمي ٽوٽن خيالن جو انداز ٥٠٠ کن ٿيندو. هن مجموعي منجهان هڪڙو ٻن ڪتابن جو ٿيڻ سگهي ٿو. ازانسواءِ. بعده جا ٣ ناول ۽ لکيل آهن- (١) پٿر (٢) سڀ خاڪ (٣) سپنا (٤) ترجمو ٿيل. ”چترڪار“ جو ڇپجي چڪو آهي. باقي سڀ مال قارون جي خزاني جيان ڪلف ڪنجيءَ هيٺ قلمبند ٿيو پيو آهي.

البت ايترو آهي. ته سنڌ. هند ۾ ڪهاڻيون ۽ خيال وقت ۽ وقت **سائين راز** جي تخلص هيٺ اڪثر ڇپيا آهن. ليڪن اڄ ڏينهن تائين ڪتابي صورت ۾ شايع نه ٿيا آهن. سنڌي رسالن ۾ انعامي ڪهاڻيون ۽ ڇپيون ويئون آهن. ڇپايل انگريزي زبان ۾ ۽ ڪتاب آهن- Vol. I & Vol. II For the Quiet Hour ۽ ”چترڪار“ سنڌيءَ ۾.

گهڻو پوءِ ... ڪجهه عرصي بعد. جڏهين اسان فقيري راهه

اختيار ڪئي- ۽ جنهن اسان "حضرت عشق حقيقي" جي پڙ ۾ پير کوڙيو- ته بلڪل نئين رنگ ڍنگ ۾ داستان لکڻ شروع ڪياسين- زندگي پلٽو کاڌو ۽ هتان ڪٿي هتي رکڻ ۾ جهٽڪ وهم ٿي لڳي- ۽ هڪڙا لاجواب معرفت ۽ حقيقت جا پستڪ تهي تيار ٿي ويا- جن ويدانتي- جهڙوڪ ڪتابن ۾ غيبي راز- مخفي اسرار- ۽ بي خوديءَ جون ڳالهيون. اندر جا انهوي آواز جهڙي قلم بند ڪيا ويا آهن- جيئن يار پڙهي لکايو ليڪن واسين لکندا. هي ڪتاب سڀ تصوف ۽ ويدانت تي- روحاني راهه ۽ زندگيءَ جي فلسفه تي لکيا ويا آهن.

هيءَ وات جي لباڙ يا زباني ٻاڙ نه آهي- خود نمائي ناهي- ۾ ايترو چوڻ نامناسب نه ٿيندو- ته اڃا ته ڄاڻ ڪي ڀاڻ جهڙو ڳڀرو نه آهي جو سامهون مقابلي ۾ همت رکي چئي سگهي ته "مون به ايترو ڪجهه پڙهيو يا لکيو آهي زندگيءَ ۾- جيترو توهان!"

پڙهڻ ۽ لکڻ جو به هڪڙو جنون آهي- هڪ شوق- ٻاڳلپڻي جو- سو سؤاو ختم نٿو ٿئي- انهن پستڪن جا نالا اجهو هيئن آهن.

(۱) چشمہ حق (۲) قلندري ڪلام (۳) سخني درويش
(۴) خود نمائي (۵) خود شناسي (۶) رهبر آهي- جو رهبر بڻائي-
(۷ چوام نو ته هيئن چئه !

هن فقير جي وصيت آهي ته اگر هيءَ سمورو ادبي خزانو- هند هندوستان ۾ نه ڇپجي سگهي- ته پوءِ ڪنهن به ڪارڻ سڳوريءَ سنڌ جي صوفي فقيرن يا اديبن جي جماعت ڏانهن موڪليو وڃي- مون کي قوي اميد آهي ته هيءَ علم لدني- تصوف- (صوفي ازم) ۽ ويدانت وارو- ضايع نه ويندو- ۽ ڪي نه قدردان اهڙا به نڪري پوندا جو هند هندوستان ۾ به ڇپائيندا- بس ايمان-

RekhtaDownload.com

يقين سان همت ڪولي دهل تي ڏونڪو هڻي اعلان ڪيان ٿو. ته هن غيبي خزاني منجهان سڀني قوم - پوءِ هندو خواهه مسلمان هجي. خاص ڪري روحاني راهه جا پانڌيئڙا. خوب فيض ياب ٿيندا - آمين!

باقي هڪڙي ڳالهه

۱۹۷۰-۷۱ ۾ وري الائي ڪيئن اهڙن اڇلون ڏنيون - ۽ دل ۾ منظور ڪيو - ۽ اسان وڻاسين غزل ٺاهيندا. ڪنهن شاعر درويش جيان هيءَ صوفيانو - ۽ رندي ڪلام ويو قلم بند ٿيندو. اهڙيءَ طرح دوستو! هيءَ ڪلام ال صوفيا - ٿي ويو ۽ **ديوان سائين راز** جي جي صورت اختيار ڪئي. **حضرت عشق مجاز** ۽ ”حضرت عشق حقيقي“ جو ڪلام ملاحظي ڪرڻ کان پوءِ - ايترو محسوس ضرور ٿيندو - ته اسان جي واڻيءَ ۾ - رندن وارو جوش ۽ جنون آهي - ۽ يقين جي پختگيءَ سان پر آهي. ڪلام ساز سر، لئه، تار ۾ - راڳڻين جي طرز ۾ به ڳائي سگهجي ٿو. واهه جو غزل ڳائڻ ۾ رس آهي. ڳائڻ سان - واڄٽ ڪيو پيو وڄي! راڳ ۽ رهاڻ پڻ روح جو کاڌو آهن - سونهن - سواد ۽ سر - برهما کي به پسند آهن. ته پوءِ برهما جي اولاد آدم ذات کي ڪيئن نه وڻندا؟ حسن ۽ عشق - قدرت جا الله پاڪ جي ذات جا ٻه پهلو آهن - هڪڙو ظاهر - ٻيو باطن. آهن سڀ رنگ رنگيءَ جا - اسان به زندگيءَ جي رفتار سان وڻاسين رنگ مٽائيندا يعني لباس مٽائيندا.

هونءَ به اسان جي عاشقيءَ جو قصو ڏاڍو مختصر آهي - جهڙوڪ ڪنهن اڙدو شاعر فرمايو آهي:

هماري عاشقي ڪا قصه تو مختصر هي
جا ملي خدا سي - دلبر بدل بدل ڪر

اسان جي رندي ڪلام ۾ فقير بلڪل ننگو آهي- عرياني ديدار نصيب ٿي سگهي ٿو- درشن جا پياسي- هن آئيني راز ۾ سائين راز جي سوڪيم سروپ جو به درشن ڪري سگهن ٿا ...... ليڪن شرط آهه فقير جي عرياني ديدار لاءِ- طالب حق جي تياري به لازم آهي- ورنه ٻاڻ مشڪل ٿي جهلي سگهندو- حسن خود سفارش آهي ۽ حسن جو جلوو جنسي قيامت آهي!

اوم الله! چوڻ سان هڪ قسم جي مستي ڇانئجي وڃي ٿي- آءٌ ڪير آهيان؟ خدا ڪير آهي؟ ڇا آهي؟ رڳو خالي تخيل آهي- يا تصور آهي- يا ان سان شامل گڏ يقين به آهي؟

ايڪ تخيل هئ- ايڪ تصور هئ- اور يقين هئ. ان ڪي ساٿ ورنه انصاف ڪي پوڇو- تو خدا ڀي ڪيا هئ.

اڄوڪي وگيانڪ زماني ۾- اهڙي شاعري ڪڏهن ڪي قبول پوندي جنهن ۾ صرف واحدلا شريڪ جو ذڪر هجي.

فقير جي ڪلام ۾ حسن ۽ عشق جي خدائيءَ ۾- خود خدائي ڪار- فرما آهي. پنهنجي خيال کي- جذبن کي- احساس کي- ضمير جي آواز سان جهڙي- هڪ قسم جو لباس (لفظي جامو) پهرايو ويو آهي- جو پڙهندڙن اڳيان پيش خدمت ڪيو وڃي ٿو.

هيءَ سڀ ڇو ٿو لکان؟ ان ڪري جو مون کان زبردستيءَ لکايو وڃي ٿو- ۽ آءٌ لکندو ٿي وڃان ٿو- عمر ٿوري- علم اٿاهه! باقي هڪڙي ڳالهه توجه لائق آهي ته اسان جي ڪلام ۾ شاعريءَ جي گهرج- ڪنهن کي قدر- گهٽ وڌ معلوم ٿيندي- فاعلاتن- مفعولن- وغيره منجهان ڪي ڪين ڄاڻان! سو اڳير ٿي چڱي ڇڪو

آهيان نه هي فقير شاعر ناهي- پر شاعر درويش نه آهي- تنهنڪري ڪل خاميون- گهٽ وڌايون- ۽ نقص-خطائون سڀ معاف! مطلب نه شاعريءَ جي ٽڪ-بنديءَ جي لحاظ کان ڪورو ڄٽ آهيان- شاعر جو آواز آلاپيان ٿو- پوءِ ڪير داد ڏيئي نه ڏيئي- هٿ مڙوٽي خير ٿي خير آهي-!

اسان کي نه جيئن پار چوايو- تيئن ويا آهيون لکندا- البت اڙدو زبان ۽ پارسيءَ زبان جو قائل آهيان- اڙدو زبان ۾ ٻه هزار کن شعر- از قلم **حضرت سائين راز پير واهه واهه** جا جڙيل آهن- هيءُ ڪلام ٻه محفوظ رکيل آهي قلم-بند ٿيو پيو آهي- جو **”آئينهءِ سائين راز“** جي نالي سان اول خير ته ڪڏهن نه ڪڏهن شايع ٿيندو- مشڪل لفظن جي معنيٰ ۽ مخفي معنيٰ ۽ اصطلاحن سان- سمجهاڻيءَ سان ڏني ويئي آهي- جيئن پڙهندڙن کي هلڪائي ٿئي- ڏکيائي نه ٿئي- خيال کي پروڙڻ ۾ ۽ احساس کان پرجهڻي ۾-! اڳم ٿي چئي چڪو آهيان- ۽ وري ٿو چوان ٿو ته ڪوئي اسان جي ڪلام تي واهه واهه ڪري نه ڪري- يا اهس خوب جا داد ڏئي يا نه ڏيئي- ان سان هن لاغرض جو واسطو ڪونه آهي. هيءُ فقير-ڪين جو فقير آهي- بي پرواهه آهي- ۽ بي طرفدار بي- ٻهل- بي سر آهي- نه بي خود پي- پوءِ سائين! **حق! حق!**

اوهان جو پنهنجو

محب الفقرا سائين راز

غزل (قوالي طرز ۾)

از قلم: حضرت سائين راز پير واهه

ٽل - منهنجي سرل - سٺي - سنڌي ٻولي
مٺي - سهڻي سا - سنڌي ٻولي

١- ٻاونجاهه سرن جو - هي ساز آ - کهڙو نه مٺڙو آواز آ
لفظ لهجي جو ڇا انداز آ - جنهن ۾ جيجل ڏني آ لولي

٢- سنڌي سريلي - آ ان ترنم - لئه - سر - تار - ميٺڙي - سرگم ۾
ڳائي پورو سنڌي - هندو - مسلم - ٻولي ڀائيپ جي - سدائي ڳولي

٣- شيخ ۽ برهمڻ جي - وحدت واڻي - هر بخش - حيدر بخش - هڪ جهڙائي
مکي هو ونڊيا - هڪ مت ڀائي - گڏ گهاريو جن - جيئڻ هڪ ٽولي

٤- ڏس بخت مل - هو بخت علي - ناهي خوشامد - علي يا رشوت - علي
آهن سنڌي سڀ - شرافت - علي - خدايا! تو ڪيئن هي ء - قوم رولي؟

٥- واڳ تي لٽڪيل - هو لاش ڏس! - خوني رنگ - لعل - لباس ڏس!
شاهد افق آهه - آڪاس ڏس! - تي ٿهڪي اندر - رت جي ڇولي

٦- اٿ رت - وير! ٿي ء تيار - ڪر دشمن تي - ڪو ڦهڙي وار
شهيد! تي وڄ ڳولي ء شڪار - ڪيٽ - خوشي ء مون - خوني هولي

٧- هندوستان - هتي پاڪستان آ - سنڌو - ديس جو ڪٿ نشان آ؟
جتي سرمستن جو آستان آ - جن جند - جان گهول - گهمائي گهولي

٨- سنڌي آهين! ڪجهه نه حيا ڌارا - سنڌي ء ۾ ڳالهاءِ - منهنجا يار!
سنڌي ء ۾ لک - پڙهه - او خود - دارا - پڪ مشتي ء جي اها - رمز آ ڳولي

٩- پڪناري تي بنڌ - توهي تو - عارف نا جاڻن - هم - اسمت - او
صوفين جو نعرو - هو هو - هو هو! - ڳڌي ڳجهي خدائي - آ جن کولي

١٠- جو تو پڪاري - منهنجا سائين! - سائين راز چوي "چئيم سدائين!"
سڪي رهين شل - سڄڻ! سڪ پائين! - جهولي - لعل قلندر - ٻار ٻيڙا جهولي!

حق! حق!
انا الحق!

HAZRAT SAEEN -RAZ-PIR-WAH-WAH
With his beloved wife
Mrs. LEELA. B. AJWANI (1945)

(١)

ڏل- مجازي عشق ڪون وڌ پيار - ٻي ڪهڙي اهاري آ
قدرت جي هر چيز کان مٿي - مون کي محبت پياري آ
وصل جي شوق لاءِ نگاهن جو اڪرانڻ - ڏس ته سهي!
ايم بيهوش هيءُ نشو - چاڙهه - تيز - خوب خماري آ
تيرانداز اکين ۾ مڙي آيا محبتي امنگ - ڏوهه!
گهائل ڪيو جنهن چيرو- دل کي - سا ابرو قهر - ڪٽاري آ
اڻ لکو اشارو - راز وارو - هيءُ همت چراند هلڪي هلڪي
شوق وڌيو - امنگ اڀريا الا! مجبور - حسن لڳ لاچاري آ
اڄ نه سڀان جو اقرار ڪهڙو؟ هيءُ پڌرو - اڻ لڳ لکي
دلبر آهي يا دلاسو آهي - اقراري آ يا انڪاري آ
پڌ مٺا! هيءُ وقت ناهي - رسڻ جو يا حجاب جو
چاڻ مٺان پريات ڦٽي - پوءِ - وڇڻ جي مهنجي واري آ
عيد جي چنڊ جيان پوءِ آهه آ گرڻ- تنهنجي فراق ۾
هجر جي زندگي ء ڪهڙي؟ جڻ - قيامت اچڻ واري آ
چشڪا ڏيئي چمي ورتو - چپن کان رس- آب حيات جو
عشق جي مريض لڳ ٻي - ڪهڙي دوا شفاداري آ؟
مهنجي ڏاڍاين خلاف شڪايت- تنهنجي بي جاءِ آهه مٺا!
هيءُ زور زبردستي - عشق - بازيءَ ۾ ڪهڙي نه پياري آ!
هيءُ عشق جي آهه عنايت - ڪيا حسن احسان انيڪ
ڪواي لٽايو خزانو عصمت جو - بيوس پره جي ماري آ
مٺان ڪير ڏسي نه وٺي - راز محبت جو ڪلي نه پوي!
صبح دم پار- لي ويا ڏار - ڪالي جن رات ساري آ

وصل جي رات هئي يا قيامت جو ڏينهن - سهڻ سگهي!
ڇڻ ڌڏي ڌرتي - انگ لرزيا - منهنجي ٿي ويهه زاري آ
هوش حواس ويا گم ٿي - جواني لٽجي وئي هاءِ شرم!
هيءَ جهنگلي حرڪت - قرب قراري - ازلئون عشق - آياري آ
عشق جي آگ ۾ جلي ٿيا خاڪ - سڀ ڏوهه گناهه يار!
هيءَ عاشق ٻي - گناهه آهه! ڇا - ته عشق عجب اسراري آ!
ـڪ منجهان سڄاڻا قرهدارن - داستان عشق جا عجب
اڇيءَ ڏاڙهيءَ وارن اٿين آکيو - هيءَ اگهاڙپ آ - بدڪاري آ
رهندو حسن جو تصور - تخيل ساڻ مون سان تا قيامت
اڙٻنگ عاشق المستي آهيان - ٻوءِ کهڙي مست - مياري آ؟
[ڪپ ڪوڙي ڪاٿ اول فنائي - محبوب جي صورت ۾
[ڪامل مرشد - پير پيغمبر جي - ٻنهيان گهٽو ٻوءِ واري آ
صبح شام چارئي پهر آٺ - چت ۾ ياد يار جي
ڇڏ ٻونگ، فقيريءَ جو سائين راز - تنهنجي ڪا مت ماري آ

حق! حق!
انا الحق!

هجر - جدائي عصمت - Virginity ڪنوارپڻو.
فنافي ال معشوق - پهرين فنائي] سرگڻ - ساڪار سماڌي
فنافي ال شيخ (مرشد) ٻي فنائي
فنافـــي الله - ٽين فنائي
بقابا الله - چوٿين فنائي] نرگڻ - نراڪار سماڌي

(۲)

ڏل - عشق جي راند اٽانگي پارو- آسان ناهي- دشوار آ
اُلٽي چال- الٽي ڏنگـي - مستن کھڙي ميار آ؟
اکيون مليون اکين سان - هرڪہ هاريو حسن لي هڪدم
ٿيو دل جو سودو دستي - عشق جـي چا رفتار آ
نشان-باز نگاهون- ناز ڀريون- ڪن گهائـل جهٽ پٽ
حسن کي ميسر - تير-نظرون - ٻئي ابـرو تـلوار آ
ٿي وڃي لطف جي نگاهہ - هڪ واري ”ها“ ۾ صنم!
هر وقت ”نا - نا“ جـو ستم - ڏنگہ ڏنگہ آ - آزار آ
جو ڪيو ٿو غضب جـو اشارو- ويڻن جـي وچ ۾
سمجهہ ۾ سوال نہ آيو سو - انڪار آهہ يـا اقرار آ
ٻي پيالو ٻہ مستيءَ جـو - نگاهن جـو خمار ڏس.
تصور ۾ يقين سان گـڏ - سمائـي صورت يـار آ
سهڻو ٻي آهہ ضد ٿي قائم - شوق وصل ڏي مان مائل
مگر - منظور خدا کي چا آهي - هو ڪنهن جو طرفدار آ؟
سهي نہ دل رقيب کي سائين راز- توڙي خدا هجي
آهہ حقيقت هيءَ عشق جي- شاهد مهنجو هڪ يار آ

حق! حق!
انا الحق!

(۳)

ڏي دلبر اچي - دلداري ڪا
وصل واري - قول - قراري ڪا
درد منديءَ جون - ٻڌ تون دانهون
آهه، ورهه - وڇوڙل - وچاري ڪا
اڄ - ڇري اڳ - ڏٺو ڪا اهڙي
مون جهڙي ورهه جي - ماري ڪا
ساعت ساعت - سال ٿيا ڪيئي
ڪر اُڪت ملڻ جي - تياري ڪا
اي جاءِ الزام - عشق تي آهي
هيءَ عقل جي آ - عياري ڪا
عشق مجاز جي - لطف - لقاءَ ۾
مٺا ڏي خبر - آئي - ٻهاري ڪا ؟
وري هڪ ڀيرو - ٿئي وڃي ٻهر
ٻرين! ٻاڻ ۾ ٻڪي - ٽاري ڪا
مستي - مئڪشي - ۽ موسيقي ٻاڻ
آهه، مونکي ڏاڍي - پياري ڪا
حسن - پرستي! حيف! ڀيريءَ ۾
سائين راز اهڙي ٻي نه - خواري ڪا

حق! حق!
انا الحق!

موسيقي = راڳ ڳائڻ وڄائڻ
مئڪشي = شراب پيئڻ.

(۴)

ڏل- پيغام پرينءَ - جا آيا - ٿيا لائـــا - منهنجا سڄايا
حيلا هلايا - بهانـــا ٻڌايا - سوين ڪيا مون سعايا
مدت گذري - مقدر مون سان - نصيب ملايا - ڀال ڀلايا
غير وار ٻيون غلط فهميون - آهن الزام- ڪل اجايا
عام ڪان وڌ - عاشقن کي - مليا سوُر - سرس سوايا
هـــر حالت ۾ - قبول آ دلبر - جيوڻ لسان - ڏا رايا
خيال - جذبا ، ڪڍا ٿيا هڪدم - جڏهين جانب جام پلايا
اڄ اسان جي - عيد ٿي وئي - دم دم دلبر- ديدار ڪرايا
عشق ۾ **سائين راز** - عقل واري- ڳري وئي- ڪلا- ڪايا

حق! حق!
انا الحق!

(۵)

ڏل- آءِ يـــار- اسان وٽ آ -
دل ٻهلايـــون- روح رجهايـــون

۱- ڳجهيون ڳالهيون - وصل واريون - ڇا ڇئي-ڇوان ڇا؟
۲- ڀرُ پيالا - يارڻ! تو پيارا - نـــاهي هوش- خبر ڪـــا
۳- ڏنگ هجر جا - ڏاڍا ڏکيءَ کي - جن ڏنگ لڳن ٿـــا
۴- انڪار وصل لءِ - هوت! هميشه- ڪڏهين نه مڃا- ڪر "ها."
۵- دل ۾ دهڪو - وجهه دشمن جي - ڪري نڪ- تون - تا
۶- سهي نه دل - رقيب کي - الا! - پيغمبر هجي- پير يا
۷- جـــا ڳالهه وڃائـــي - پريتم پائـــي - سهڻي جڳهه ۾ سا
۸- سڪايل آهيان- **سائين راز** سهڻا- سڪ سڌ- سائل جا

حق! حق!
انا الحق!

حيلا = وسيلا مقدر= تقدير- نصيب سرس= وڌيڪ سوايا= سوائي
اڳل ساڳ. جيوڻ لسان ڏا رايا= جيئڻ لهنجو رايو ڀلايا= ڏنو

(٦)

ٿل- نہ ڀاءِ پريتم ڦيرا -
ڏھہ ڏھہ ڀيرا ڏينھن ۾

١- چاري چوڌاري - ٿا ٽاڙني ٽوڪي
وٽ ھڪڙ ڪنده - ڪٽي ڀيرا
٢- ڪري ڏنگائون - وجھي ٿو وڙي
مشتاق مڇھہ ڏڦيرا
٣- جدائيءَ ۾ جانب - جلن ٿا مدھڪا
جان - جگر - ھڪيون - جيرا
٣- ڪانڌ ڀيڙ - وھڙ، وھي، ٿيو
ٿي ڪاٽيان ڏينھن ڏڪيرا
٥- ڳجھون - ڳالھين دل - دماغ ۾
دلبر! ڪيا آھن گھيرا
٦- ھڏيانءُ ڦاڙي ٿو عشق ڦاٽي
جھڙن ٻيلي اندر شيرا
٧- ھڙ مڙ وڃي - ٽري جڏھين
اچ آڏيءَ اندر ديرا
٨- حرص جوانيءَ جو - وڌي پيريءَ ۾
ڪيترائي ڪريا - وڏ- وڏيرا
٩- عشق اندر ساٿين راز چون ٿا
وقت اُن ڏسي وارا
حق! حق!
انا الحق

ڏڦيرا = جھيڙا ڏڪيرا = ڏکيا شيرا = شير- شينھن ديرا = ڏيرو- جاءِ
وارا = ويلا- مھل

(٧)

ٿل- عشق ۾ لازم - عبادت باقي آ
تصور وچ ڪهڙي - ڪرامت باقي آ؟

رات گذري ساري - ڳجهين ڳالهين ۾
الفت جي آخري حڪايت باقي آ

گستاخي ٿي وئي - حد کان وڌيڪ
پڇڻ تنهنجي سهڻا - هدايت باقي آ

لک لائق تنهنجا - هزار ٿورا دلبر
پر هڪڙي تو لئه - شڪايت باقي آ

دوست - دشمن جو ظلم ته سهي واس
رهيل رقيب جي - رعايت باقي آ

ناز واري نگاهه تان - سؤ واري صدقي
هيءَ سر منهنجو - سلامت باقي آ

ڏٺم ٿيون منزلون - عشق جي راهه ۾
اوچي آخري منزل - شهادت باقي آ

ڪل فرق غائب ٿيا خود شناسيءَ ۾
سو - هم سو - هون جي - رياضت باقي آ

ازل جي پياسي رند - پير واهه واهه اڳيان
حاضر هيءَ چيز - ولايت باقي آ

سائين رازي فقط - رحمت جي نظر
خدايا! اهائي هڪڙي - عنايت باقي آ

حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: پيو زور ظلم سهڻ سولو - پر رقيب جي ٿوري رعايت به پي عاشق کي ناگوار لڳي ٿي. ۽ اهو ظلم اڻ سهندڙ لڳي ٿو.
حڪايت = آکاڻي - قصو چيز ولايت = ولائتي چيز (شراب)

(۸)

ٿل - آهن وارا ڇمارا -
رڻ ۾ پرچڻ جا - يارن وچ ۾!

ڏٺي مُنهن - محب مٺڙي جا - سال لنگهي ويا سارا
ٻرهه جون واليون - گذرن ڳڻيندي - ساعتون ڪٽيون - تارا
ٻُور جئن ٿون ٻرڻ جا - نيڻن وهن ٿا نارا
سڳڙا - ڌاڳا - ڦيٽا ٽوٽا - آزمايم اڇلي پارا
ڏسو ڇيري - هميانءِ قاڙي - جيءُ اندر گهاريون - گهارا
عمر ساري گذري غمن ۾ - اڻ ڳڻ - ڳڻتيون ڳارا
واجهائن اکڙيون - انتظار ۾ - نڪي نياپا - آيا اشارا
ڪيئن ملان - ڪو رمز ٻڌائي - چاري گهمن پيا چارا
معشوقن جا پڻ آهن غضب - نخرا ناز خوب نيارا
سائين راز نيهن جا نوان نوان -
ڏٺا مون عجب نظارا
حق! حق!
اناالحق!

چارا = وسيلا، پيچرا

(٩)

ٽل۔ جدا ڪيو آ تقدير ۔ ڪٽ اسان۔ ڪٽ يار اسان جا
ڪاڻ هلي ڪا تدبير ۔ سڀ برباد قول اقرار اسان جا
ناحق مون نيهن اَڙايو ۔ حسن لي هرڪي۔ ٻاڙ ڦرايو
آهه عشق اعلي اڪثير ۔ ڪليا ظاهر۔ باطن اسرار اسان جا
ڇا سوچيو هو۔ ڇا ٿي وَڙو ۔ غير حوالي وڃي يار ٿيڙو
ڪهڙي ڪئي الا! تقصير ۔ محبوب ٿي ويا ڌار اسان جا
ٻي جاءِ آهي الزام الفت جو ۔ فراق آهه انعام محبت جو
منجهه اُلجهن بار اڪير ۔ نيڻ وهن زارون زار اسان جا
ڏڦي جان نثار ڪنداسين ۔ تا قيامت انتظار ڪنداسين
ڪيائي تصور منجهه تصوير ۔ ياد پون هردم يار اسان جا
سڄڻ سار سائين راز سڪ ٻ
لوڪئون لڪائي رکي راز اڪ ٻ
ٻڌهه بيشڪ بي ۔ زنجير ۔ آزاد اڏن خيال ۔ خمار اسان جا
حق! حق
انا الحق!

تدبير = حيلو وسيلو تقصير = ڏوهه

(١٠)

ڏل - جي سهڻو ٻاڻ سڏايون ويا -
سي لڳي ويا - لڳايون ويا
دلڙيون پنهنجون - ڦرايون ويا -
البيليون اکيون اڱايون ويا

عشق مجازي عجب آهه - لطف وصل جو غضب آهه
حيا حسن جو ٻي سبب ناهه - لال ناز - روحڙو ريجهايون ويا
هيءَ حسن نقابي جمالي آهه - هو ديدار عرياني جلالي آهه
مستيءَ جي محويت نرالي آهه - بيخود ٻهاري وڃايون ويا
دستِ شوق خوب کيلايو - هم آغوش دلبر زوريءَ لايو
پيار ۾ پران پاڻ سمايو - محب ميلو خوب ملهايون ويا
عاشق سي اڙٻنگ چوان - معشوق آهي گل - رنگ چوان
سي مشتاق مست ملنگ چوان - جي سائين راز سڏايون ويا

حق! حق!
انا الحق!

دستِ شوق = همت چراند - عشق ٻازيءَ ۾
هم - آغوش = ٻاکر ۾

(١١)

تل- جمال و جلال جو مشاهدو - مهه-لقا **سائين راز** آ
غور سان ڏسو اورندو! - شان - خدا **سائين راز** آ

جنهن کي عشق ٿا سڏن - سو خود نام آهه حسن جو
حضرت عشق مجاز ۾ - حسن جي ادا **سائين راز** آ

سمجهي ڪوڪو عارف - هن هستيءَ جي حقيقت کي
عين فنا جي شڪل ۾ - عين بقا **سائين راز** آ

پردو ڀاسي ٿيو - چمڪاٽ سان ويو هوش اڏامي
نور ۾ خود ناظر جو - منظر- لقا **سائين راز** آ

جڏهن جي شوق جو لقاءَ - نه ٻيو سجهو مون کان
ٻهڊجيءَ نظر ۾ ٿيو - گم- لاپتا **سائين راز** آ

ڪهڙي پرواهه يار! - اگر مدعا نه پهتي مراد کي
خود ثنائيءَ جي [illegible] ۾ - راز- خفيا **سائين راز** آ

حق! حق!
انا الحق

جمال — حسن جو جلوو جلال — عشق جي ٻي خودي
مشاهدو - لقاءَ مهلقا - چنڊ جهڙو گول چهرو عارف-فيلسوف
منظر - نظارو مدعا-تمنا-خواهش خفيا - ڳجهو

نوٽ: هيءَ غزل **سائين راز** جي ثنا ۾ هڪڙي پاڪستاني 'گم نام' دوست جو ٺهيل آهي.

(۱۲)

ٽل- حسن - حقيقت جو هرڪو - ڇو قائل آ؟
جادو ڪشش طرف دل - ڇو مائل آ؟

درياهه ڪناري - وڻ هيٺان - رت - بهار ۾
جرم محبت جو - خدايا! معافيءَ جي، قابل آ
لوڪي تمنا اها شايد - ڪو التجا ڪري!
ڏس ڪير حضور ۾ تنهنجي - مٺا! داخل آ
ڪجهه نه پڇو يارو - ڇا ڇا سٺو آهه مون
درد - فراق جو ڏنگ - ڏنڀ ڪاڌل آ
عقل جي ڪتاب ۾ - عشق جو باب؟
جو نه سمجهي ٿو اهين - سو جاهل آ
محبوب ٿو سوچي - نه ملڻ جون تدبيرون
هوڏانهن فقط وصل جو - هو سائل آ
حيرت ۾ حق حق - پهتاسين مقام تي
ڇا منزل مقرر فقط - لئه - ڪامل آ
دل ۾ هزار ڳالهيون - اکٽ - اڻ ٽڪ
مگر سائين راز خاموش - اڄ هاڳل آ

حق! حق!
انا الحق!

جرم - ڏوهه حضور - حاضريءَ ۾ تدبيرون - رٿون

RekhtaDownload.com

(۱۲۸)

ٽـل۔ نڪا خبر ۔ نـا خواب
آيو اچانڪ ۔ عجيب اڱڻ ۾

ڪلي چڙهين ۔ ڪيڪاريو ڏورون ۔ ٽڙيو مڪڙو۔ گل۔ گلاب
عشق اٿـاولو ۔ اُيري آيـو ۔ دلـڙي ٿي ۔ بي ۔ تـاب
اکين مـان اڻين، ٽپڪي مستي ۔ جڻ پيتو ڍنگ شراب
مٺيون ڏنيون ۔ محبوب ڪيئي ۔ اڻ ڳڻ هيو حساب
غرض ڪين هئـي گناهه جـي ۔ مجبور ڪيو شباب
مداح عشق جي ۔ ڳائـي مون ۔ اڳيان حسن ۔ بي نقاب
ليڪو ڪهڙو يـار سان جيڏيون! ۔ جمع شرم نـا حجاب
معصوم ۾ مستن جو ميان! ۔ ڪهڙو ڏوهه صواب ؟
عجب دنيا آ خيال جـي ٻارو ۔ هيءَ دنيا آهه خراب
سائين راز لاءِ لـوڪ چوي ٿو ۔ آهـي فقير لاجواب

حق! حق
انا الحق!

ڏورون ۔ ٻري ڪان شباب ۔ جواني
مداح ۔ اُستتي ۔ ساراهه جا شبد ٻي نقاب ۔ اُگهاڙو ٻرقي ڪان سواءِ

(۱۳)

ٽِل- آهي عشق ٻار- عجب -
رهنما - راحت - عنايت ازلي

دل لڳيءَ ۾ ڪين ڏسن - عاشق مت مذهب
اندر جن جو آهه آئينو - ناهي ڪٽ مٿان قلب
محبوبن جي مشتاقن کي - آهه هردم تاڻ - طلب
خلوتي خواهان - ڪٺل قرب جا - ڪين ڏسن روز - شب
بي خود ٿيا - هم آغوشيءَ ۾ - جان جانان - لبا - لب
وصل وقت - حوصلو خطا آ - وسرڻو وڃي پڻ رب
دلبر رسي وڃو - گهوڙا گهوڙا! - ٿي وڃو جدسي غضب
لوڪ سارو پل منهن موڙي - شال ۾ رسي محب
مشتاقن مٿان - او عزيزو! - ڪين لڳائيو لقب
جانب جي جذبات اندر
سائين راز ٿي وڃو جذب

حق! حق!
انا الحق!

ڪٽ = لوهه مٿان، ڪٽ - مٽي
قلب = هردو، طلب = چاهنا روز شب = ڏينهن رات
لبالب = چپ چپن تي، خلوتي = اڪيلائي پسند ڪندڙ
خواهان = خواهش ڪندڙ گهوڙا گهوڙا = هاءِ هاءِ
لقب = الزام جذب = ٻڏي وڃڻ - ملي هڪ ٿي وڃڻ

(١٤)

ڏل- اڄهو آيو هوت حبيب!
ڏي شادي گهور غريب.

پر ۾ آ دلبر- آهيون سامهون - وڃي ڪهه ٻوي رقيب
ملي ماڻيون -موجون وصل جون- آهي ڏنگو عشق عجيب
وڇوڙي وقت- درد دل جو- ناهي ويڄ نڪو طبيب!
ڪري پيار ٻوءِ منا موڪلايون - وري ملڻ بانصيب!
رخصت ويل- رنيون اکڙيون- ڪيچ عادت اٿن عجيب
ستم سهي جو- ڀيڪ ٻي ويو - جڳ چڙهيو سو صليب
گمنام رهيا- عمر ٻر ڪي - اهڙا پي آهن اديب
سائين راز آهه بخت - ٻالا تن جو
جن جو قربدار آ قريب

حق! حق!
انا الحق!

ڪهه = ڪوهه، يا ڪڏ ٻوي ويڄ = حڪيم
صليب= † Cross ڦاسي — جيئري مري رهڻ وارو قتلام
رخصت - الوداع- موڪلائي. قريب- ويجهو
اديب - ليکڪ- شاعر Literary Persons

(١٥)

تل- چڙهيا تيز - بخار تپ -
ڪو حاذق ڇڏائي حڪيم جيڏهون!

زلف ڏنگا - وروڪڙ ڪارا
جهڙا سهڻا واسينگ سپ
ڦاٿو آهين - هوءِ ڦٿڪي کهڙو
جي گهڙيو آهين اندر گپ
خيال تنهنجو - ماڻها بر جوڳي!
جوتا تنهنجا - جپ تپ
جسم و جان - تري ٻيئي جڏهين
مليا چڻن سان ڇپ
فقير آدر تي - ڏهوس اڀا!
ڪي ڪٽا - اتي لپ
رياوڪر جي - واعظ وڏي مان
عام اڇي ٻيئي ڏپ
توڙي خلاف ٿئي خلق ساري
سائين راز سچ ٻول اي ڏپ

حق! حق!
انا الحق!

زلف = وار   وروڪڙ = گهنڊيدار   واسينگ = ڪاروهر
سپ = نانگ،   رياوڪر = ٺڳي-دولاب   ڏپ = بالس

(١٦)

ڏل- ڏني قرب وارن ڪا - عشق ۾ ڪرامت
ٿيا شهيد از خود - رکي دل ضمانت

شوخ دلبر- اک خنجري - چال مست- سمجهي وچ ٻارا ڇا آهي قيامت؟
اڄ ته منا ڪر- احسان اسان تي- ٿي وڃي اک ڇپ ۾ ڪا خاص عنايت
سدائين ستائڻ جو- سندرو ٻڌو آ تو- ڪڏهين ته سهڻا ڏيکار پنهنجي شرافت
ڏس مهنجيءَ دل ۾- آهن داغ هزار- وفا جي ڏيان ٻي ڪهڙي صداقت؟
فقط هن ڳالهه جو- جانب جواب ڏي- ها يا نا ڪر- يا ڪر ڪا شڪايت؟
هيءَ وقت ناهي وڙهڻ جو صنم - عيد ملڻ ۾ اڄ - ڇڏ ڪٽي عداوت
رنڊ آهه لکيو - محبت جي مقدر ۾ - ڦٽ لعنت لک- ٻي مار- ملامت
مهنجي صنم- پرستيءَ تي هت ماڻهن- هت ملائڪن پي- ڪئي آ بغاوت
هر خطا تي ٻار ٻار- آيو ياد خدا- زاهد! ٻڌاءِ ٻي- ڪهڙي ڪيان عبادت؟
ڪر شڪر سائين راز- ٻير زورني- سڪ- سوز ۾ رهيو- آهين صحيح سلامت.

حق! حق
انا الحق!

عنايت = مهرباني   صداقت = صدق، يقين
عداوت = دشمني- جهيڙو   ملامت = گلا جي تنبيهه،
بغاوت = جنگ- فساد   صنم پرستي = محبوب جي عبادت

(١٧)

ٿل - سڄڻ ساريان ٿي نت نت -
وهلور وڃي پيئي دلڙي وچاري ۔

منور مکڙو - کشش قيامت!
محبوب مليو آ مست
ناز نشيلين - ڪجلين ڪارين
جن چريو ڪيو آ چت
عشق اکين جو - لڙن نگاهون
نه ڀاڻي - حسن - پرست
اکيون انڪاڻي - دل قرباڻي
بدنامي ملي ٿي مفت
ڏسو ڏاج - ڏکن جو جيڏيون
هي سُور سختيون سخت
ڪيترن ٿي پنهنجو ڪنڌ ڪپايو
ڏڙ ڏار - وڳو - رت
حسن لئي حيران - حاڪم هزارين
ڇلانجهيو تن - تخت - بخت
مشتاقن لئه - سائين راز چوي
محبت آهي - مول مت
حق! حق!
انا الحق!

منور = نوري

(۱۸)

ٽل- اي محبوب سان ملاقات
لڳي ڇڙيءَ - آڌيءَ رات

ٿڌاهي آهي - خلوت گاهه ناهي - جاڳي اُٿي آ جذبات
مست جواني - اُٿيا هن امنگ - ڏسي بادل ۽ برسات
دور گهر - مينهن وڏ ڦڙو - راڻل! رهي پئه، رات
ڪهڙي اعتبار تي - پڇو صنم؟ آ ڪوني تهنجي خيالات
تات تن کي - فقط وصل جي - ٻن ڏنائون ٻي ٻات
ڳجهه عشق جو - کليو عرياني - عجب گذري اوقات
جسم جسم سان - دل دل سان - ذات ملي منجهه ذات
بي نظير لطف جو - بيان ڪهڙو؟ هيءَ حيرت ڀري حالات
موت بعد ڀي - مشتاق ملن - اها ڪشش جي ڪرامات
ڀلا سؤلي ڪندا **سائين راز** - پوريون ٿينديون - مرادات

حق! حق!
انا الحق

عرياني = ننگو اوقات - وقت
مرادات - من جون مرادون

(١٩)

ٽـل- نا - ڪر - هڏر هٽ -

راز عشق جو اونهو آهي!

حضرت عشق سان - ياري رکـي جو - ٻاٽي گلا جو چت
ڪٿي نہ هرگز - قرب وارن جو - ڳالهين سندو ڳت
پيار ڪندي - پڪڙي نہ ڪوئي - مٿا جهت ڪر جهت!
ساجن منهنجو - سڀ ڪان سهڻو - ڪين ٻانيان ڪو مت
جو غير - وير - اندر گـذاري - قلب ۾ تنهنجي ڪت
سچ چئہ مـرد - سيـدي ساموهون - ڏاڍي مچ ڪـي وت
ٻڪي سو ٻرو - پڻ ماري سوئي - نا سمجهيءِ سو چت
انا الحق آکي - چڙهہ سوليءَ تـي - منصوري مرايو ڪت

سائين راز الي - چون نا ماڻهو
آهـي چـريو صفـا چت

حق! حق!
انا الحق!

ڳت = ڳنڍڪو ماري = شڪاري

(٢٠)

ٽل- منهنجي محبت ناهي وات -
کهڙو سينو صبر سان ساهيان
نيهي نيڻ - ڪٺي نهاريان - واجهه وجهان - اڀي ڳات
وارو ڪر! - وڃي ٿا رنل - اڳ جهلين - او جات!
ڪامي دلڙي - اُٻهه - ٻاهه ۾ - ٻيڻون - جر - جيرات
هڪڙي نگاهه ۾ - هٿي ويا - اندر ٿي اندر - ڳجها - ڪات
اهلاز - آزيون - منٿون ميڙيون - ليلائي ڪندس ليلڙات
نٿي اجهامي آگ، عشق جي - ازلي اندر کا اُسات
اکين اڙايو - نيهن نهوڙيو - اٿين لکيو منجهه للات
ٿيو روح راضي - راحت وصل ۾ - صدقي! سڄڻ مليا سوات
رندن کي ڇا سمجهائيندو زاهد! - آهن نشي ۾ هوُ ٿات
سائين راز ٿان - نثار ٿيا ڪيئي
ڏسي لعل جلالي لات

حق! حق!
انا الحق!

جات - جت جيرات - ٻاهه جا اماڙا
ليلڙات - ليلائڻ وقت غم ڀريل آواز للات - پيشاني
تقدير - نرڙ سوات - سڄڻين وات

(۲۱)

ٽل۔ الا ڙي الا! يار! - عشق جي - لڳڙي چوٽ
گهوڙا ڙي گهوڙا! ڪاڏي جان جهبري چوٽ

حسن تجلي - نوران نور ڏنم - بي نقابي جلوو ظهور ڏنم
دل جو سودو ڪري ڏٺي - گهورڻ لاءِ مٿان گهوٽ
اکيون عجيب جون تير-انداز-اجهو ائين ٿيو عشق جو آغاز
ساهه پڻ ڪاٽو ڦڙڪو - جڏهين محب ڏني موت
حسن - عشق اگر - همراز هجي - ناز سان شامل نياز هجي
ملوط موجون وصل - بهار جون - چوڌاريءَ اندر ڪوٽ
جيءُ جهان پر جڳ آئي قيامت- تنوار تنهنجي آهه اصل عبادت
"تو" جو تصور - خوب جمالي - باقي خيال سڀ ڪوٽ
سر ڏئي سائين راز ڪر سڄايو - ٿيندءِ هڪ ڏينهن موت اجايو
ماڳ منصوري - شاهن - شاهي - عاشق انا الحق اوٽ

حق! حق!
انا الحق!

ڪوٽ = ڪوٽا۔ ڪوڙا

(۲۲)

ٺل- اڄ دلبر عيد آهي - اچي ملي وڃ
دستور آهه دنيا جو گلي ملي وڃ
عيد جو چنڊ ڏس! - مبارڪ هجي توکي!
ھر مون کي ڏيکاري مهڙو - مشڪي کلي وڃ
واعدو وفا جو - ڪيو ھو تو ڪڏھين
ٿو ڏياريان ياد توکي - تون پل آلي وڃ
عشق ۾ بدناميءَ جو فڪر ٿي ڪهڙو؟
راھ جو مون سان مٺا - لڪي ملي وڃ
آءُ! اچي ڪري - مهنجي آغوش اندر
لطف وصل جو ماڻي - ٻاڪ ٻلي وڃ
بي خوديءَ جو جام **سائين راز** ڀري ڏي
ناز سان نهاري ساقي! پياري هلي وڃ

حق! حق!
انا الحق!

الي وڃ = ڪوڙ ڳالهائي وڃ
ٻلي = ٻاجهي - بي خود ٿي وڃ

(۲۳)

ٿل - اڄ دلبر اڄ -
ساهه سڄڻ توکي ساري!

اول گهوريندس - تنهنجي اکين ۾
جن ٻارڻ ٻاريو مچ
ڇوڙڻ ڪٽي پوءِ - چمي ڇهرو
چوندس جيءَ آئين - نچ!
ٻاهه ٻره جي - توبهه! توبهه!
پڻ سور سختيون ڳچ
جر جهڙي سيڪ - سهڻ مشڪل
همت ٻڌڻ ۾ هيو هچ
ٻر ۾ آ دلبر - او دل منهنجي!
نينگه نپا ڏيئي نچ
وس نه هار - وسڻ گهوريو
آءُ هوان - اچي ٻرچ
وڃ ٻلي منا - ٻيو شرط آهه
وڃي نه وڃهجانءِ وچ
سچي سڪ جي - راهه سفر ۾
ڪوڙ ڪين ڪمائج - ڪچ
عشق آسان ناهي يارو!
سائين راز چوي توسچ
حق! حق!
انا الحق!

ڇوڙڻ - ٻاڪر ۾ ڇهرو - رخ - مدهن ڳچ - گهڻا

(۲۴)

ڏل- سڻ سڄڻ فرياد -

سسڪيون - سڏڪا - سرد آهون!

دل جي بستي- سورن ٻورن سان - عشق ڪئي آباد
سورن جي سزا جو - يا رب! - مقرر ڪر ميعاد
آنءُ برباد سهي - پر دلبر تهنجي - دائم رهي دل شاد
مٿي فرمايش - آهه محبوب جي - جڻ الله جو ارشاد
وڇڙيل اچي ملندو مون سان - ٿيندي پوري من - مراد
نگاهه هڪڙي - قتل عام جو - اهڙو انڌير ڪر بغداد
احسان فراموش جو - او عزيزو! - ناهي ٻڙ نڪي بنياد
خود غرض - اي قدر ڳڻ چور ئي - ادل! ڪهڙو اعتقاد؟
صحبت رهي - نفس نادان سان - عمر وئي افراد
ڪيڏانهن ويندو - ڪيستائين رهزن - آخر ته ايندو داد!
نڌڪو ناهيان - اسان جو ته آهي - پير - مرشد - استاد
ته ڪهي ڪڇ سائين راز دعا ڪر - عشق ملي امداد

حق! حق!
انا الحق!

ميعاد=وقت ارشاد=حڪم بغداد=قهر اعتقاد=اعتبار
افراد=اجائي امداد=بخشيش

(۲۵)

ٽل- مڌور مکڙو - جھڙو چاند -
آهي مُنهنجي محبوب جو

هٽون هارائي - اسان هلياسين
کٽي معشوق - ساري راند
ڇھنبڙيون پائي - امنگ، اُٿاريا
زير - بالا ڪئي - همت چراند
”ڪمزور ڪنيز-زرخريد تنهنجي“
چيم ڳچيءَ - پائي پاند
خيال خواب - تصور تنهنجو
وائيءَ ناهي - ڪا ٻي واند
ڇا چوان الائي - ڇا ڇا ڪيان؟
جي هوس ملي - هيڪاند
اک پوڻ ۾ - اچي وڃ دلبر!
سائين راز لهي - آنڊ ماند

حق! حق!
انا الحق!

زيربالا = هيٺ مٿي چراند = چرچ ڪنيز = ٻانهي
پاند = پلءُ - ڪپڙو وائي = واڻي واند = واندڪائي
آنڊ ماند = اُڻ تڻ

(٢٦)

ٽـل - عاشق کهڙو اختيار -

حسن جو حملو - هڻ ڪڻ جهت - پٽ

نقاب لاهي - حجاب هٽائي - دوست ڏنو ديدار
چنڊ چهرو - اکيون شرابي - گهوريندي - چڙهيو خمار
زلف زنجير - لب يا قوتي - قدالف - نڪ نوڪدار
ڏسي حسن - حبيب جو - ويو هوش - قرار
تير نگاهن جا چٽا جهٽين - دل ٿي وئي شڪار
نهاريندي ٿي - نيهن لڳي ويو - سوداءُ سر تي سوار
دل ڪسڻ جون ڳالهيون ڳجهيون - ڪيون مٺي مختار
طلب نه ڪائي - سيم وزر جي - او نوري! ٿيءُ نروار
ست صرف آهه سڪ وارن کي - برهه جو ٻاري ٻار
درد فراق جو آهه دل کي - رُئن ٿا نيڻ زار زار
رمجهم راليون - جهڙ ڦڙ مينهن - مخفي ميل اندر چو - ديوار
وسرن ڪين - جي گڏ گذاريون - گڏجاڻيون خاص خلوتدار
هيا چاري - چوطرف تو ڙي - ٻڻ ٻيا حريف هوشيار
اکين ٻر انهن جي - سرمو پاتي - در ٻوري مليو دلدار
سٺي لوڪ - سڄڻ آيو اندر - پيري پاڪر ڪيو پيار
لوڪئون لڪي - ساهه سڪائي - سڪون لاهي منهنجو پار
هم آغوش ٿي - هڪ ٿيا سين - عشق جو ٿيو اظهار
وصل وقت تو قات ڪائي - **سائين راز عشق جو اسرار!**

حق! حق!

انا الحق!

سيم و زر = چاندي سون   خلوتدار = اڪيليون - اڪيلائي واريون
هڻ ڪڻ = هڻ ڪڻ بلا جي ڏنگ جيان

(۲۷)

ٿل- محب منا مٺار! -
لهه سار اچي - مون مٺيءَ جي.

لڳي آهي - ڪين لهي سا - هرڻءَ جي پچار
نيڻ نشيلا - گهورون گهائن - چاڙهن خوب خمار
سُورن - ٻُورن - امنگن جا - ناهن ڪي شمار
وهائي اجائي - عمر گذري جا - محبوبن ڪان ڌار
خيال - جذبا - خوب جانب جا - ٽُو ٽُو ٿن - تلوار
شهباز- شڪاري خود ئي ويا - حسن جا شڪار
دردي داستان- سٺي سڄڻ- رنو زارئون زار
حضرت عشق جا مڃيان ٿو - نورا لک هزار
هيس اگهاڙي - ٻولڻ ٻڪيو - آءٌ ڳولي گنهگار
ڪهڙي پرواهه ڪنهن جي عاشق؟ - الله - او - آهار
سائل ڪيئي - در تنهنجي تي - پيا ئي اميدوار
راءِ رنجهائڻ لءِ - **سائين راز**
سوالن ڪيا سينگار
حق! حق
انا الحق!

RekhtaDownload.com

(۲۸)

ٿل۔ دوست ڪري ويا ڏار ۔
چڙهيا برهه جا ٻٽ ٻخار

ھاءِ ھاءِ حبيب جي هجر ۾
روئن ٿا نيڻ ۔ زارون زار

نگاهه حسن جي ۔ ناز نشيلي
چڙهيا چوٽ ۔ ڪيف خمار

آهي ڪير جو ملائي مون سان؟
هوت ۔حسن سان هڪ وار.

شوخ دلبر سان دلڙي اڙائي
تا قيامت ڪڏهي مون ميار

برهه **سائين راز**۔ بخشيش آهي
ڏنو آدم کي ۔ ڏاتار

حق! حق!
انا الحق!

(۲۹)

ٽل- نيڻهن ڪيو نروار ......
جڳ ۾!
اي خطا ٿيو - خطاوار ......

اي حيا اکڙين - نظرون لڙائي - ڪيو عشق جو اظهار
پيا پڌرجي - پيغام پريت جا - خلق ڪيو پوءِ خوار
ڳجها اشارا - سمجهي سياڻن - ڏنيون پڌيون بيشمار
وٽ وٽ ٿي وڃي - هر طرف کان - لڳڙا الزام هزار
رني رڙي ٿي - دل وچاري - پرهه جو پاري پار
مشتاقي منزل - پختن وارو - ڪو لنگهي چڙهيو پار
سر تريءَ رکي - عاشق المستي - در ٽپي ويا ديوار
آهون ساهون - پر پئي آهيون - لاهيون دل جو غبار
مجروح لمائون - ڪنهن کي ڏيکاريان؟ - مسيحا ملي ڪو مٺار
ترڪ تعلق آهه مشڪل ڏاڍو - عشق جو اهو اسرار
حسن جي هڪڙي - جهلڪ ڪافي - پسي بيمار ٿئي بهار
رکيو ٿي چاهي - سائين راز ۾؟
ٻوس آهي مٿس سوار

حق! حق!
انا الحق!

وٽ وٽ=ملامت مجروح=چيريل-چيڙيل - اڌ ڪُهيل-نيم قتل
مسيحا=محبوب ديوار=ڀت

(۳۰)

ڏل- موت محبوب مهنجا يار ......!
سڪون لاهي دل سان جون!
اچي مل سهڻا - هڪ وار
سڪون لاهيون ڪن سان جون!

تنهنجي وڇوڙي جي آڳ ماري - روئي ڪيان آءٌ آزي ئيزاري
ڏي دلاسو ڪو دلدار ...! سڪون ...
سڻ سڄڻ مهنجون - آهون دانهون - سار سلين - خاموش نگاهون
قياس ڪر - ڪو قربدار ...! سڪون ...
هڻ هڻ جيڏيون سوُر اهو - ٻل ٻل ٻوائڻ جو - ٻوُر اهو
ميلو ڪري وڃ مختار ...! سڪون ...
نازڪ نيهن جو - هيءُ آ نالو - جم جم ڪان پيچ آ پالو
ڪيم وسار - قول قرار ...! سڪون ...
راتيون گذاريم سوچيندي دلبر - تصور ۾ گڏ - گذاريندي دلبر
هم خيالي آهيون - توڙي ڏار ...! سڪون ...
حسن آهه شاهه - تخت هزاريا - زور اڳيان، مهنجي ڪهڙي زاري؟
مڙوئي مون ڏي - تو ناهه ميار...! سڪون...
قرب جو رشتو آهي ازلي - روح ملن مڃهان سڪ سبيلي
توڙي جسم - جڙن هزار...! سڪون ...
جيسين سر آهه - مهنجو سلامت - تو لئه لڙندس تا قيامت
عشق کي آهي - ڪل اختيار ...! سڪون...

نڪي ملڪ - مون کي، مال - کپي - نڪي عزت اعليٰ - اقبال کپي
آهيان سائل فقط - وصل يار ...! سڪون لاهيون ڪن سالن جون
الزام عشق تي آهه اجايو - رب رضا سان رنگ، رچايو
هاڻي پيرو پيچ پتار ...! سڪون ...

عشق الٰهي انعام آهي - جن پيتو جدوني جام آهي
اهي ڳجهو ڪن - اظهار ...! سڪون ...

واهه واهه خوب عشق مجازي - حقيقت جي آهه هيءَ بازي
عشق بازڪيڏي - ڪو خبردار ...! سڪون ...

ايندس تو اڳيان ني دستگير - موت بعد ٻي ڪندس بغل - گير
ڪج محب مون تي اعتبار ...! سڪون ...

ساکي ڏسندي - **سائين راز** ساموهون-۱، وقت رخصت - عين آموهون
جڏهين نوري نمندو نروار ......

سڪون لاهي دل - سالن ٻون!

حق! حق!
انا الحق!

سبيلي=گهڻي جدواي=مستيءَ وارو
۱ وقت رخصت=موت جي گهڙيءَ — جهان ڇڏڻ ڪ وقت

(۳۱)

تل - مت نه پانيان محبوب جي ميان - توڙي حسين هزار

حسن حبيب جو - اعليٰ عجيب - قهر جنسي قيامت قريب
زلف واسينگه - تلوار ابرو - اکڙيون تيز ترار
مست نگاهن جو دام آهه - اک خنجري - قتل - عام آهه
سلام سجدو ڪيو ٻارو هڪدم - نوري ٿيو نروار!
گل بدن سرخ گلاب چهرو - چوڏس چند ٻي جهڙو ٿهڙو
حسن حيرت ۾ لڳا ڪاٿي عاشق - ٿي فدا هڪوار!
خاموشيءَ کي داد ڏي صنم - وصل جو امداد ڏي صنم!
اگر اچين - اجا ٻي آهي - رات وڏي دلدار!
حضرت عشق آهه شهنشاهه عالي - ڏونهين جهان جو وارث والي
توڙي ملڪ ناهي - مال ناهي - گنج ناهي زردار
حور - حسن آ زيارت گاهه - جت عاشق ڪن سبحان الله!
بي خطا عشق - بي قصور آهي - مشتاقن ناهي ميار
سائين راز کي نه سزاياب ڪيو - با ادب جهڪي آداب ڪيو
بحڪم الله! بي زنجير ڪيو - ناهي هرگز هوءُ گنهگار!

حق! حق!
انا الحق!

قريب = ويجهي واسينگه = کارهو نانگ. دام = ڦاهي

(٣٢)

ٽل - عشق عجب اسرار -

اول - آخر عبرت عبرت

ادل! ڪر اعتبار - حسن آهي حيرت حيرت
دل جو ڪهڙو دوش دوست؟ - اکڙين ڪيو ديدار
هرڪ نه هارن - اگر اکيون ن - دل ٿئي نه گرفتار
ڪارهون ڪجليون - لڳاتار لڙيون - چڙهيو ڪيف خمار
محب ملڻ ڪاڻ شوق ڪرايو - قيامت سندو انتظار
ٻاهه برهه جي - ٻارڻ ٻاريو - چڙهيو تن بخار
عجب کيل آهه عشق يارو! ٿو شڪاري ٿئي شڪار
بي خود ٿي ويا خوديءَ وارا - عشق وڃايو اختيار
ڏس ننگو هيءُ نادان عاشق! - ٿو وڃي سر-بازار
ڳجهه عشق جو ڇپي نه هرگز - آخر ٿئي آشڪار
رت رهي ٿي - وصل وسيلي - سدا باغ بهار
ٻيو ڇا ڪجي بت پرست کي؟ - هم بغل هجي دلدار
معشوق ٻئي ڪن نا محبت ۾ - جند - جان نثار
شباب جون سهڻا وٽ بهارون - آهه وهي . ناپايدار
جان تري ٻيڙي - ويو نڪري - وڇوڙي وارو غبار
بحر عشق ۾ غوطو کائي - نڪري ٿيءَ تروار
خبردار! مٿا مٿان ڪيو ٿي - عشق جو اظهار
آهه نيهن نصيبا - ڪيميا لاشڪ - غافل ڪري بيدار

عشق مجاز تان - سائين راز کهوريا
ڪيئي جنم هزار
حق! حق!
انا الحق!

گرفتار - قيد - ڇڙڻ. ڪارهون ڪجليون - اکيون - سرمو ڪجل ڀيل. شباب - جواني
ٻت - ٻٽي - ڪورو ٻاهه جو. آشڪار - ظاهر. وهي - عمر. ناپايدار - فنا - بي بقا

(٣٣)

ڏسل- بي قرار آهه دل منهنجي - سواءِ دلبر- دربدر
آءٌ ملي وڃ يار مون سان - وقت آهي مختصر

جواني آهه - جيءَ پري - خطائون ڪري وتان
هيءَ چري وهي ڪاڏي رهندي - قائم عمر پر
رک شاد ڀاڳ ڪي - هر صورت ۾ او صنم!
دشمن ٿي سمجهي مون کي - دلبر ياد ڪر
وساري ڇڏ پلي - ڪوشش ڪري ڏس سهڻا!
پر خيال ۾ خواب ۾ - گهڙي ايندس تنهنجي در
هيءَ ڪرشمو ڪشش جو - اڳڙ آيو آ عجيب
دٻيل دانهون درد ڀريون - ناهن هرگز بي اثر
ڪونهي سورن کان سواءِ - چاتو جو سورن ساڳ
سي سور رهندا ساٿ - سڀ ڪنهين ٿا قبر
حياءَ ۾ هيٺ جهڪيل - نگاهن هيءَ نياپو ڏنو
”مايوس نہ ٿي منا! ملنداسين-هڪ ڏينهن آخر“
آئينو ڪڻي ذرا ڏس- چتائي صورت پنهنجي يارا!
چيو هومانءِ حرامي!- عشق نہ ڪر - نہ ڪر!
چوڏهن طبقن جو راز - ٿو کلي دوست واعظ
پي ڏس جام هڪڙو - ناهي توکي اعتبار اگر
خدا بخشي **سائين راز** کي- ياد اچي ٿو ڪافر
ڪفر جون ڳالهيون ڪندو هو-پي خودي ۾ اڪثر
حق! حق!
انا الحق!

دربدر=پريشان
ڪرشمو=ڪرامت
عجيب=محبوب

(۳۴)

ٿل- آءُ دلبر - ڇيڙيون ڪو ذڪر
حسن جو - عشق جو - او هم - سفر!

ڇا ٿيندو آھ، عشق مجاز ۾ - معجزو ڪھڙو آھ، جادو اثر؟
ٻه، ملائڪ نالي هوا-آدم - انسان ٿي آيا ٻ - الهي امر
مشتاق مليا- خلوت گاھ ۾ - جنس مونث، ۽ جنس مذڪر
ٿي ڏنو لقاءُ-قدرت عشق جو -شاهد هيا تارا - ڪتيون - قمر
محفل مخفي- جام هٿ ۾ - صنم سيڄيو سامهون - نور - نظر
نيهي نگاهون- ننگي ديدار لئہ - بي تاب دليون - ٻئي منتظر
لبالب پيار ڪيو - همبغل ٿي - اٿيا امنگہ اندر - زور زار
واھ وڌندو- شوق دست جو - زير بالا سر ڪيو نيچي - اوبر
عريان ٿيا عاشق- رفته رفته - ڇهٽيا - ڇمڙيا - ٿي بي فڪر
رت بهار فضا گل-رنگ و ٻُو - هم آغوش هيو محبوب بي-خبر
جان-جان سان- اندر بيج پختو - وائي ٻوڙي - آنند جي لهر
نہ ياد خدا جي -نہ خوف حشر جو -ٿيو بت-پرست- ڪامل ڪافر
نماز عشق جي ادا ڪئي وائي-صنم اڳيان جهڪائي هيءُ سر
هيءُ وقت مٺا آھ وصل جو - ڪر فقط جنت جو تصور
خاموش! بس! ڳالهاءِ نہ دلبرا! - جڏهين پري پايانءِ پاڪر
ڌڙڪڻ جي تيز رفتار ۾ - سڀ سو- هم تُو- هم جو سر
ڪامل حضرت عشق مجاز آهي-ڪري فردوس مدت ۾ ميسر
دانش دليل-سڀ ختم سياڻپ -هتون هارائي هليو عقل- اڪابر
مجاز ٿي آيو - حقيقت اندر
سائين راز ٻولد ملي - ٿي بحر
حق! حق!
انا الحق!

ٻ-سان. امر-حڪم. قمر-چنڊ. مخفي-لڪل.
لبالب- چپ چپن سان. سرڪيو- چريو. منتظر- انتظار ۾.
شوق دست جو- هٿ چراند. زور زار- زوردار- تڪا.
زير بالا- هيٺ مٿي. عريان- اگهاڙا. نيچي اوبر - هيٺ مٿي.
سوهم- سوئي آهيان. توهم- تون به مان آهيان. حشر- قيامت. تصور- ڌيان.
ميسر- پيدا- حاضر خدمت. فردوس- بهشت.

(٣٥)

ٿل- سليمان تو سچ سير -
سٽو سچٽو! - بيان مجازي

وڪجو دل پر - ساهه سان ساندي! - ڳجهو ڳالهائي تو ضمير
عشق ڇا آهي؟ خبر نه ڪائي! - معصوم محب هيو صغير
حسن حاڪم - آ غلام عاشق - دل آهه، وچ وزير
مام معشوقي - سوئي سمجهي - صادق هجي يا سڌير
نازڪ گل بدن - گوم نرم - انيا امنگ ظاهر ظهير
هم بغل ايا - قربدار قابو - پيچ پختو - جئن زنجير
سڌو گهسي ويو - گهرو اندر - نيهي نگاهه جو تير
ڪو ڪو نصيبا - عشق ڪمائي - آهه عشق اعليٰ اڪسير
آهه سماڏي - مجاز پر پئي - جئين ڪر خيال فقير
ناز سهدس - **سائين راز** سهئي
جي دمساز لڳي دلبر پير

حق! حق!
انا الحق!

ضمير = اندر وارو - وئراڳ - وويڪ. صغير = ڪم سن - ننڍي عمر
صادق = صدق وارو. سڌير = ڌارج وارو. سماڏي = سماڌي

(٣٦)

ٽل- دلبر ٿي وڃو دور

ٻاڌ ٻار جي رت رڙاري

کڏهن کي ڏيان دانهن دلبر؟ - گهائل ڪيو تنهنجي گهور
وسڻ ٻرڇڻ جو- غصي- پيار ۾ - اهو دوستن جو دستور
اکين ۾ آهي - اڇل آب جي - آ دل - لڳيءَ جو قصور
دل ۾ دونهيون- دک- درد جون - مٿان وهمن ڪيو وهلور
سڻ فرياد - فقير جي سهڻا - ملي وڃ هڪ وار ضرور
پيا! همنشين! محبوب منهنجا! ڏي حال - هوت حضور؟
قسم خدا جو! خدا ويو وسري - جڏهين ڏٺم حسن- حور
رنگ آتشي - سرخ تجلي - طور- سينا وارو نور
پيران پنڌ - مون وساريو - ٻيو جڏهين ٻوڻان ٻور
ٻوٽي ٻٺي - ڏٺم اکين آڏو - ڪيئن چوان - ٿيا ڏور؟
ٻولي جڏهن جي - اي اي ٻيائي - وحدت وٽ ۾- مور
وڃڻ جي واٽي - نه ڪر سائين راز - وڇوڙو آهه، وڏو سور
حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: پيرن پنڌ - تلاش وارو طريقو - شريعت ۽ طريقت
يعني- ڪرم ۽ ڀڪتيءَ وارو طريقو وساري مون معرفت ۽ حقيقت
جي راهه اختيار ڪئي.

پيا = آءٌ. همنشين = واهه. آتش = باهه جهڙو.

(٣٧)

ڏل دلبر! دل لڳائي نه ڏس
پير عشق ۾ پائي نه ڏس!

بجلي بادل جيان آهين تون درميان
خيال ۾ خيال - ڪپائي نه ڏس
اچي وسيلو ٿيءُ - حال منهنجو هيءُ
پرچ پرين - پرچائي نه ڏس!
جي مڃين منهنجي راءِ - هلاءِ هڪدم هاءِ هاءِ!
واهه واهه جا واڄٽ وڄائي نه ڏس!
مون تي آهه مقرر - تنهنجو ذڪر فڪر
سن ۾ سرحد - سمائي نه ڏس!
قاصد! ٿيءُ روانو - پهچاءِ هيءُ پروانو
هڪوار محب - ملائي نه ڏس!
آهيءُ غلام تنهنجو - نه ترساءِ جيءُ منهنجو
سائين راز - کي پار -
سرچائي نه ڏس!

حق! حق!
انا الحق!

(٣٨)

تل- دل- دلبر جي هٿ وس
جيءَ جڏو ٻڙ جهري جهڏڙي!

عشق مجاز - چٽ چڙهو ڪيو
محب ملڻ جو - ڏسُّ ڏس
وصل ڌاران - ڏاهي ڪو حيلو
اچي رتل راڻا - مون رس
پيچ پختو پاتئي دلبر!
پوءِ پيهي نا - ڪر پس
ڪل نعمتون خدايا - ڏيانءِ موٽائي
هڪڙو يار نہ - منهنجو ڪس
ياد خدا جي - هت ڪٿي آهہ؟
عاشق ٿي ويا - اي خود - بيڪس
خيال ڪوڙا - اڄ پئي - آئن ٿا
پر بزرگيءَ ڪيو ٻي - وس
ڪيئن دسي دفعايان نفس کي
صوفي چون ٿا - طالب! دس
جنهن ڪاڻ ٿي- هيءَ دل ٻاڏائي
سائين راز سو ايندو اوس

حق! حق!
انا الحق!

اوس=ضرور. رس=پهچ

(٣٩)

ٿل- هوس هلي آءُ - هڪواري واٻس
ٻرهه جي آءُ ماري - ٻيوهه - ٻيڪس!

تـــو سواءِ سهڻا - زندگي منهنجي
ٻي- سري ٻلڪل - آهـــه ٻي -ڇس
ٻس- پيش منـــت - ميڙ منهنجي
آخـــر مڃڻي پوندي - توکي اوس
لذت گناهه جـــي - نٿـــي مڃجي
زاهد! ٿواهه جي ڪا - ڏاڍ ڏس
ڇيڙ ڇاڙ ڪئي - خوب خلوت ۾
چيو صنم چتائي - ٻس ڪر ٻس!
ڪيئن ٻڌائي - اسرار عشق جـــو
ٻي زٻـــان رهيو جو - الا! ٻيوس
ڏس ڏٺي ڪيئن - منزل جـــو
جو گمراهه رهيو - خود - ٻي- گس
قياس ڪر ڪر - سائين راز تي
مهر نـظر ڪـــر - الهي! اٿس

حق! حق!
انا الحق!

ٻي-گس=ٻنا راهه، ٻيڙي جي. اٿس=هڻ مٿي.

(۴۰)

ڏ-ل- نڪا عام نه خــاص -
هيءَ ڳجهي ڳالهه عشق جي آهي ۰

حسن - عشق جي - جوڙي خلقي - رب رچائي راس
عشق کي لاشڪ آهي عزيزو! - لک لک شاباس
موت بعد ملي - ڪيا محبوبن - قربان پريا قياس
آسات عشق جي ڪين لهي - ٻجهي ڪين پياس
سهاڳڻيون سي ٿي ٻيشڪ سڄڻ - هرين جن جي پاس
مشتاقن جي هت گهڙي ڪوٺي - ڪيئي داسن جا داس
الڳ هستي ڄاڻي، الله ڪان - پيمر آءُ پلياس
ياد يار جي - اوڏو آڻي - جڳ آهي آس - پاس
سائين راز آهي قطب ڏارو
اڏري ڏٺم آڪاس

حق! حق!
انا الحق!

قياس = رحم (Pitty)
پاس = واجهو - ڪڏ.
پلياس = پليس.

(۴۱)

ٿل - ڏي ڏاج ۾ - مون ڏٺو ...
منظور يا رب رضا تنهنجي!

۾ وچ منا - تيز تپت ۾
لڳي پيئي ٿي لڪ
چٽي چمڙي - چڪ پاٽائين
چٽائپ چوان چٽي لڪ
سود و هڪڙو - ڪيم سور جو
ڏاڻي عيوض - سوين سک
ڪين ڪڇندس - قيامت تائين!
چڙ منگ - پيا اٿم مڪ
پير - مرشد جي ذات ساڳي
آهي چگهه، اسان جي نڪ
سو رن سائين راز - خوب نباهيو
يارو! - شاهس اٿن لڪ

حق! حق!
انا الحق!

لڪ = گرم هوا

سمجهاڻي: سواءِ پرماند پيدار ستگرو ديو جي ۽ سائين راز جي ساڳي نڪ آهي = چگهه. "جا جائي ڏي ڏاڻ - سا عاشق ٿي انگهين" شاهه 'Capricorn' راسي ۽ ساڳي معنيٰ ۾ بيهي ٿي.

(۴۲)

ٿـل- اڄ جي ويو عشق ۾ - منهنجو انگ انگ
جڏهين توسان جوڙيم - ساڄن سنگ سنگ

جنم جنم جو - هيءَ لڳ لاڳاپو
ڪو رنگيءَ لايو - روحاني رنگ رنگ
رهجي اچي شال- توڙ تائين سهڻا
وچ نه وجهي ڪو- ٽياڪڙ ڀنگ ڀنگ
محبوب معصوم - حسن ڪل حيرت
۽ عاشق آهي اصل - اڙٻنگ اڙٻنگ،
سڪ سور جو - آهي ناسور نيارو
وڇوڙي جو دم دم- ڏکي ٿيو ڏنگ ڏنگ
جوانيءَ جو عالم! -منهنجو محبوب ڪٿي آهه؟
انيو آهي عشقٿون- منهنجو امنگ امنگ،
آهي قصو اهو ئي - ساڳيو عشق جو
مگر آهي انداز الڳ، - الڳ ڍنگ ڍنگ،
ويراڳيءَ ورتي - وات ترڪ ترڪ جي
وڃي وسايو جبل - جهر جهنگ جهنگ،
با فيض فقير - سائين راز آخر
رفته رفته ٿي ويو - مست ملنگ ملنگ،

حق! حق!
انا الحق!

عالم = وقت - ماحول

(٤٣)

ٽلـ ڏس جوانيءَ جو رنگ،
بي - وس دل جو امنگ،

شوق نگاهه جو حسن ڏي مائل - حسرت نال رهي سنگ،
ڦيري ڏيئي جي- ڦاسايون ويا - خوش رهن سي گل - رنگ،
حيا ڀري مرڪ - انڪاري اشارو - واهه! ناز جو هيءُ ڍنگ،
* ڏنگايون شباب جون - انين ٽڙقن - جهڙين لهر بر لهر - ترنگ،
نيڪ نظر بي - بدنام هتڙي - آهي الڙ ٿهي اڙٻنگ،
جام شراب جيان - جواني نشو آهه - ٿو اُڀري خمار انگ انگ،
باني فقيري **سائين راز** - در بدر ٿياسين
ماڻهن ليکي مان ملنگ،

حق! حق!
انا الحق!

---

* سمجهاڻي: سمنڊ جي لهرن جو نظارو - پريشانيءَ وچان ٽڙقڻ ڏي ڏ آهي.

ٿهي = وهي، عمر شباب - جواني

(۴۴)

ٽل- محبت نــاهي مذاق -
مٿان ڳڏو ٿي - نالو نينهن جو!

زور نه هلي-زاريءَ ڏاران - هنجون هارن ٿا عشاق
رس نه مٺا - رسڻ گهوريــو - ندورا وچ ۾ نفاق
انتظار ٻارو- وڏو عذاب آ - ٿو ماري فڪر - فراق
ٻراڻ آيو - ٻچڻ خواب ۾ - شايد آهيون اسان ناچاڪ
طرف ٻهنجي-ٻاٿهي سڏائون-هم بغل ٿياسين بي-باڪ
عرشئون عشق - آندو هيٺڙي - ٻڌي حسن جي هاڪ
ڀري ڀري پيالو - پيئار ساقي! آهيون پياسا-ٻڻ پياڪ
رهي ٻڻ رات-اڄوڪي دلبر-آهيان اڪيلو منجهه اوطاق
من مرادون - ٻيون منهنجون - آس ٻڄائي الله-پاڪ
ياد يار جي- دائم دم دم - آهي روح جي خوراڪ
جن جو عشق الله سان، تن کي -ڇا ڪندا ڪافر قزاق
سائين راز لوهه جي - تاثير سان
ناپاڪ
۾ ٿي ويـا پاڪ

حق! حق!
انا الحق!

مذاق = چرچو-ٻاراڻي راند. عشاق = عاشق. نفاق = جهڳڙا.
فراق = جدائيءَ. بي باڪ = بــي ڊپا. پياڪ = شراب پيئندڙ.
قزاق = رهزن.

(٤٥)

ٿل- احسان تنهنجا دلبر - ٿورا لک لائق
ڪري ديدار ٿيا گد گد- حسن جا شائق

هم- جنس جوڙن جو آهي - انگ لکيل ازلي
ڳولي لهن ٿا هم - رفيق - نينهن جا نائڪ
ٿي حسن محبوب جو - حيران ٿيا هزارين
پڻ فلڪ ۾ فدا ٿيا - مڙوٽي ملائڪ
شڪر آ - جو هٿ آيو - نالو خدا جو آخر
فارغ ٿي ويا رند - فرقت کون فائق
عشق مجاز جي لذت - چکي جن قرب وارن
هيريءَ ۾ پي نه وسرن - گل- بدن جا ذائق
معنيٰ کي محفوظ رکي - الف جيان خالي
جبر و اختيار جا **سائين راز**- مليا حق حقائق

حق! حق!
انا الحق!

گد گد= خوش. نائڪ= سردار. فائق= بزرگ- سياڻا.
ذائق= ذائقا- راحت، لذت. حقائق= حق جو جمع.
جبر و اختيار= شڪتي- ۽ خود مختياري

(٤٦)

تل - جهاڙي پاڻي جيئن ڏنم - نور حسن جي جهلڪ
سر ۾ سوداءِ صنم جو - چوٽ چڙهيو امالڪ

جا ڳالهه ڳجهه سندي - ڪٿي نگاهن هارڻ ۾
سا لڪي ڪين لوڪ کان - مشهور ٿي ملڪان ملڪ

نه ٻيو پيريءَ ۾ - عيش جوانيءَ جو دوست!
تڙفندي ٿي گذري مهنجي - گهڙي گهڙي - پلڪ پلڪ

وداع وقت تو ڪيان - توکي دلبر هيءَ وصيت
تون نه هنجون هارج - ويندو ڏسي عام خلق

قائم اڏا عاشقن جا - رهن جت ڪٿ يا رب!
ميسر هجن هت مئخانا - زير سابع فلڪ

رحمت خدا جي - جن مٿان - سي ٿيا بلند بالا
سي لاهوتي لنگهي ويا - لتاڙي سيڙهي لڪ

موجوده زماني ۾ آهي - منع سخت سائين راز
شيخ نه رکائن ڏاڙهي - برهمڻ نه لڳائن تلڪ

حق! حق!
انا الحق!

وداع - موت وقت جدائي. هنجون هارڻ - روئڻ - رڃ ڍاڙڻ.
وصيت - Will آخرين نصيحت يا خواهش؛ فلڪ - آسمان.
بالا - اوچا.

(۴۷)

ٽِل - جيڪر - جيسين جيان شل ...
مور نه مون کان - محب وسري !

ڪاريون ڪجليون - ڪامڻيون ڏس! - چمڪ - ڇهرو - ڳاڙها ڳل
ساڪ پرايون - تا سونهن جي - آهيون عاشق از ازل
حور - پري ڪا - ڏٺو هتڙي؟ - جهڙن جا - ڪيئي ول ڇل
وڃندس وڃندس - وري نه ورندس - جيڏيون ڪيو نه جهل
هڪ هڪ وک - ڏونگر ڏاڪو - وڃندس جهاڳي - جهر جبل
خمار جو تعلق - خيال سان آ - اهڙا امڪن جي اُڇل
نئي وايا جذبا - ازخود اڪر - سي سريلا - گيت - غزل
اميد ۽ خوف ۾ گذري حياتي - پڪ وڌو آهي اجل
ڪڏهن سان سور - سچا! سليمان - ڪير پڇندو - منهنجي ادل!
پورجي ويون - ڪيئي پيڙهيون - وري نڪتا - نوان نسل
تون ڇا ڄاڻين - عشق منجهاران؟ - چت! لوڪي - ڪهڙي ڪل؟
ڏس سائين راز - ڏاهپ پي ڪا
آهيون زبر - اثر رمل

حق! حق!
انا الحق!

از = ڪان . اجل = موت . ڏس = پتاء .

(٤٨)

ڏل- محبوب مٺا اچي - مون سان مل
پسون ٿا پور - تنهنجا پل - پل
خط - خال خنجري - زلف سونهري - آهه قيامت ڳل تي - ڪارو تل
معصوم دلين جو - سودو ٿهه ٿهه - عشق ذات زوراور - آهي اجهل
روا ناهي لڪائڻ - ڪڇ پي يارن کان - حقيقت جو بيان - ڪليو سل
زماني ۾ ڪماليت جو آهه عجب - هڪ ٻئي کان بهتر - پلٽون پل
آهن سدا - سادا - رند ويساهي - زاهد جيان - نٿا ڄاڻن ول - چل
سرڪار ڏنگي جت - حاڪم ڏنگا - ات ڏٺهه جي - ڏنگي هل چل
ڪل - خمّر جي صدا، سڻ آڏيءَ جو
تو مدائي سائين راز - خمّر جزو ڪل

حق! حق!
انا الحق!

سل = ٻڌاءِ.
ول چل = ڪوڙ ڪپٽ - ٻيونگ، بازي.
صدا = نعرو.
خمّر جزو ڪل = جئن قطرو ۽ درياهه - A Point&Eternity
يعني پنهنجي ٻراني - هڪ جي ۽ فقط ۾ سڀ جي يعني هرهڪ
لاءِ خمّر مدائڻ

(٤٩)

ٽـل- حسن ڪيفي مست ڏنو سين- اک خنجري قهري قاتل
مشتاق مڙئي- ڪري ديدار- ٿيا گرفتار- زخمي- گهائل
جنهن ٻه ڏنو صنم جي - اي خود - خماري نيڻن کي
ماڻهو ته ڇڏ پر ملائڪ پڻ - رهيا خدا کان غافل
ٻرو ٿئي حسن پرستيءَ جو! جنهن ساري عمر مون کي
ڪڏهن نه ڪڏهن حسين لئي - ڪري نثار ڪيو پاڳل
محبت مون سان مٺا ڪري- ته ڏس هڪ واري تون
کهڙيءَ طرح ڪيئن- ڇا ٿئي ٿو - سڪ پيار پر حاصل؟
تنهنجو حسن - تنهنجو شباب- تنهنجي نوازش ڀري نگاهه!
پر گنهگار ٿي رهيو آهي - بت- پرست حسن جو قائل
پاڻ پسند ڪرائڻ پي - هيءُ فطرت آهه حسن جي
ڇا ٿي پيو اگر مون پڻ - لڙائي نظر- محب- مقابل؟
سلام سڄڻ قبول نه ڪيو - ته ڇا ٿي پيو دوست؟
لطف جي نظر سان ته ڏنو - هن مون طرف ٿي مائل
منهنجي مسڪراهٽ مٿان - آهي لباس غم- درد جو
ليڪن زمانو غم- شناس ناهي - لوڪ پڻ آهي جاهل
منت هرگز نه ڪندس مان - سامونڊي طوفان کي
پل ٻڏي ٻيڙي عمر جي - چه شد؟ نه- رسي ساحل
ڪڏهين هيس همت- اڄ هتي، سڀاڻ الائي ڪٿي؟
آخر پهچي پـار ٿيس آءٌ - بي خبريءَ وچ داخل

اهو ئي دستور آ منهنجو - جو ڪيان ٿو قدر دانن کي
شريڪ غم ۾ هرگز نه - پر سک ۾ سدا شامل
عيب دار آهيان يا ناهيان - سا خبر خاوند کي
ٿا چون صوفي سالڪ - مجذوب آهي ڪافر ڪامل
اهو رند آهيان او زاهدو! جي دعا مڱان هٿ کڻي
ٻوڙي ايندو آسمان ۾ - شراب سان ٽر ٻادل
صراحيءَ جو گردن سائين راز - سڻي پيرن جي آهٽ
ائين جهڪيو جام اڳيان - جئن سلام ڪري ڪو سائل

حق! حق!
انا الحق!

شباب - جواني. فطرت - سڀاءُ.
مقابل - روبرو - آمهون سامهون. مائل - لاڙو. جاهل - نادان.
غم شناس - غم درد جي ڄاڻ. چه شد - ڇا ٿي پيو.
ساحل - ڪنارو. ماحول - سمو، سنگت ۽ حالتون وقت جون.
مجذوب - چريو. صراحي - شراب جو شيشو.
سائل - سوالي فقير - پينو. حسن پرستي - سونهن جي ٻندگي.
لباس - پوشاڪ.

(٥٠)

ٿل- ڏس قدرت جو ڪمال !
ڏس عشق جو اقبال !

حسن-عشق جي- جوڙي قائم - ٿئي نه ڪن جو ذوال
زندگيءَ جو آهه - مقصد ڪهڙو ؟ - فقط محب جو وصال
جام همت پر- هجي ساٿ هٿ - هم-رفيق - هم-خيال
ٿي وڃي وصل- ~~هڪولي ڪر~~ جنتي جيڪر - ماڻيان جانب جو جمال
رند پين ٿا- رس-انگوري- هيءَ آب حيات آ- حق- حلال
قائم آهه رشتو-خيال جو دلبر- ڪير ٽوڙي- ڪنهن جي مجال ؟
دامن تنهجو- ڇڏي ويو هٿان- رهيو باقي-جنون-جلال
بهتر سائين راز-صبر سک- ٿيندءِ پورو تنهجو سوال

حق! حق!
انا الحق!

جنتي = سرگ سماڻ.

(۵۱)

تل- عشق ڪيو- آ- عليل-

اُهي جي يارو! ماري آهيان.

جهڙي جهڙي - منهنجي جندڙي
ڏنو سور - سڄڻ سبيل
عاشق اهو - هوءِ پيو سهو
نوڙي ظاهر - آهه ذليل
ڪانه آهي - تمام مجاز ۾
ڪو دماغ ناهي دليل
ڪڏهين نه اچي - ليو پاڻي
ڏسو ڏنڙيل - منهنجو ڏيل
نٿو سمجهي - نادان آهي!
هو واعظ - وڏو بخيل
رخصت وقت- سائين راز منهنجو
آ رهنما - خضر خليل

حق! حق!
انا الحق!

ڏيل= ڪايا- بت- جسم.   خليل= دوست.   عليل= ضعيف- ڪمزور
خواج خضر= هڪڙو ابدال- الله جو دوست جو دستگيري ڪندو آهي.

RekhtaDownload.com

(۵۳)

ٿلھ- ڪيئن ٻرن پنھجا- آءٌ ٻڌايان؟ ... او- يار سڄڻ- هاءِ!
ڪيئن سڄڻ کي- آءٌ سڌايان؟...ڏانءُ ڏسي ڪو- ڏس ڏئي مون

ڳل وچ ڪھڙو- ھٿ ٻيون لئي
روئي روئي پوءِ- راءُ رڃھايان ... او يار سڄڻ- هاءِ!

مڻيون ميڙيون- آزيون نيزاريون
لک وار ليلائي- وري ليلايان ... او يار سڄڻ- هاءِ!

اوڙي نياز سان- پيش پرين جي
ڪري قدمن پر- سر جھڪايان ... او يار سڄڻ- هاءِ!

وجھي واسطا- رب ڪريم جا
منگي معافي مان- محب مڃايان ... او يار سڄڻ- هاءِ!

مڙوئي مون ڏي- هوت نه هڪڙي
پشيمان ٿي پوءِ- پاڻ بخشايان ... او يار سڄڻ- هاءِ!

منيون ڏيئي ڪري ڳالھيون مٺڙيون
ٻاٿي پاڪر سائين راز- صلح ڪرايان ... او يار سڄڻ- هاءِ!

حق! حق!
انا الحق!

منيون=چميون.

(۵۳)

ٽل- ٻورل! آءٌ ٻوري ٻوري - نيھن نھوڙي - نادان آھيان!
جان جانب تان - گھوري گھوري - شھيد جو اعليٰ شان آھيان!
حسن ڏسي مون ھرڪ ھاريو
لٽائي دل مون - سڀڪجھ ساريو
جيءَ لڳي آھ جھوري جھوري - محبوب متان مستان آھيان!
آغوش ۾ آڻي - جمال ماڻيو تو
عشق جو لطف - ڪمال ماڻيو تو
وسري اٿي تنھنجي - زوري زوري - شوق وصل ۾ حيران آھيان!
غير حق خيال آھ جتن دل ۾
ھر صنم پيدا - ٿيو ھڪ پل ۾
ڏاھي ڇڪي آھ - ڏوري ڏوري - ڪشش زمين و آسمان آھيان!
ڪو عارف سمجھي سائين راز اشارا
سخن مستيءَ جا - مطلب معنيٰ وارا
غيبي ڀاھ سليمان - اڏوري اڏوري - دانش ڀار - ديوان آھيان
حق! حق!
انا الحق!

ديوان = ڀاڳل

(٥٤)

ڏل- تنهنجي حسن تي حيران- دل مستان- مولي نگهبان- دن - رليان
نينهن نسنگ، نادان - تنگ پريشان - سواهه تو ويران- منجهه بستيان
ڏس معشوق گل-رنگ - هيءُ عاشق اڙٻنگ- ٿيو مست ملنگ- وچ مستيان
سهڻا! عشق جو انتظار- ڏي قول-قرار- ڪر پيار ٻار ٻار- بخشي ٻديان
آئي عشق ٻيران پير-ماري مير فقير-رهي روشن ضمير- بي نظير-ٻتيان
ساقيا! هيءُ زمانو خراب- ڏي جام شراب- بي وزن- بي حساب- مثل هستيان
ڏس ڪامل جو ڪمال- از جوشئون جلال- هي وحدتي وصال- ٻڪرنگ رليان
ملي مام مرشد معرفت- ٿي حاصل حقيقت- ارسي رحمت- ڪلي سرحد سرليان
چوي **سائين راز**- منجهان نـــاز و نياز -
سڄ انا الحق آواز - ازلـــي الستيان

حق! حق!
انا الحق!

دن رليان = ڏينهن راليون.
بستيان = آباد بستيون. مستيان = مستيون.
ٻديان = ٻڌيون- اوڪايون. هستيان = اعلى- اميرن وارا ٻون هستيون.
ٻڪ رنگ رليان = هڪ رنگ ٻر رلل. سرليان = سرليون- سهليون.
الستيان = خود مستيءَ واري ناز ڀري مستي.

(٥٥)

ٺل- ڪهڙو ڏوهه ڏيان!
ڪنهن کي پنهنجي ڪرم- نصيب جو
سور سهڻ جا- يڪ يڪ- اندر پيئي ٿي پيان
چت ۾ چٽڪن - ٻور ٻرانءِ جا- ڪيئن مات ڪري وهان
ويهدس ويهدس- واعدي موجب- ڪوڙي قول نه ٿيان
جانب جي- جمال ڪارڻ - اميدن تي ٿي جيان
گستاخي معاف! سچ نوجوان - مڪر ڇڏي ڏي ميان!
ڏهن نوازيو- سائين رازکي- هوس هردي منجهه هنيان
حق! حق!
انا الحق!

(٥٦)

ٺل- سُور ٻئي ٿي سوريان ......
سڙيون! قضا، قلم ڪو وهايو- !
ياد ٻون نيون- وصل وارٻون- مٺا! تنهنجون ڪيچ زوريان
هم بغل آهيون- خوب پيار ڪر - ليڪن دلبر هوريان
مشتاقن جون - محفوظ ملاقاتون - ٿين ظاهر چوريان
سوز فراق جا - سڻ سڏڪا - جيءُ لڳيون جهوريان
ڏسان شال منهن محبوب جو - اکين سان اوريان
سائين راز- ورهه تو واڪا ڪري -
ڏکن سان ٿي ڏوريان
حق! حق!
انا الحق!

زوريان= زوري- زبردستي. چوريان= چوريءَ چوريءَ لڪل ملاقاتون.
جهوريان= جهوريون. اوريان= ويجهو.

۵۷

ڏل- ٻير ٻرن - جي ٻائين
گولي گذاريان آءٌ سدائين

اٿم ارمان! - جو غير سان - تو دلڙي ٻڌهجي لائين
ڪيئي نشان ٿيا نظرن جا - تو گهورن سان گهائين
لک شڪرانا مڃيان تنهنجا - جي دل سان دل ملائين
ٿري ٻوي جان - جسم منهنجو - اچي اگر ٻاڪر پائين
آهو لطف ڪو - هم - آغوشي ۾ - ڪيئن تو دلبر پائين؟
ڪڇ ته، حيا - ڌار دوست؟ - ڪو شرم ڪر سائين!
بحر عشق ۾ گهڙي اونهو - ڪو گنج - خوشي لڌائين
ڪر رهاڻ فقيري - **سائين راز** هاڻي
رڳو غزل هيو ٿو ڳائين

حق! حق!
انا الحق!

گنج = خزانو.

(٥٨)

تل- گهڙو حال آهه - سهڻا سائين
هجين شال خوش - بهار سدائين!
پراون کان ٻڌي- بي رخي تنهنجي
آخر رهندي مٺا - ڪيسي تائين؟
قسم وفا . جو - قول ڪيو تو
تو ياد ڏياريانءِ - متان ڀلائين !
مقصد زندگيءَ جو - ملي وڃي جي
تا قيامت دلبر - نڀهن نڀائين
آپ ۾ جيڪر - آءٌ اڏامان
جي هيڪلو- هيڪر - ليڪو لائين
راز پراون رمزون-خوب سمجهايان
اگر هجين سان- هوت هدائين
ڏئي ڇڏيندس - او قاصد توکي!
جي محبوب سان - ڪرين ملائين
راحت مسرت آهه- جهڙي جنت
وصل وقت ڇا تو - يار پائين؟
سائين راز ڇپوماڻءِ-عشق ذڪر؟
ڇو تو لعنت ڪاني - ٻاڻ لڇائين

حق! حق!
انا الحق!

آپ ۾ جيڪر-آءٌ اڏامان- سمجهاڻي = يعني- انهد خوشيءَ ۾.

(۵۹)

ٽل- طرف اسان جي-ڪرم ڪري-ڪڏهن تون دلبر ڪاهين؟
ميري مندي تنهنجي آهيان - مون تان مهر م لاهين!
مٺڙي وڄ منا - ڇڏ ڪٺي - تڪرار - ڪاوڙ ۽ غصو
تون اجايو چوهه چڙبي - هڪڙي چاڙهين - ٻي لاهين
توڙي ڪٺي قسم خدا جو - ته به نه مڃان مور مان
تون اهو ساڳيو ٻاڳيو - ٻاڳل ٻروچي هرگز ناهين
ڏاڍي منٿون جو اڻاڻندو - هيو آڏيءَ رات جو
ٿي ٻڇان ٽوڪان ٻران - ڇا تون اهو ئي آهين؟
آهي ڪير ڪوڙ هتي - ڏسي ٻه ڪوڙ تون ڪوڙي
چڱي ٿي هڪدم دلبر - تون آخر ڇا تون چاهين؟
تون آهين شيدا حسن جو - طلب تنهنجي وصل-عيد
ڳالهه ڪر سڌي سئين - ڇو تون ناهه اجايو ناهين؟
در بدر ڳولي ٿڪس - ونئي وره وساڻان ٻار
سو (۱۰۰) ڪيان ونئي سڏڙا-سڄساڻين راز ڪٿي آهين؟

حق! حق!
اناالحق!

هڪڙي چاڙهين ٻي لاهين=تهمتون ٽرڪ يا سهيون ڳالهيون ٻڌائڻ.

(٦٠)

ٿل- ٻل ٻل ٻار ٻچارون ......

ھو! ھو! ھيئن مجھہ ھــرن نيون

جدائيءَ ۾ جانب - جھري جندڙي
وھن ٿا نيڻ زارون - زارون
زخمي ڪيو ڇيري - ڪارين ڪجلين
دل ڦٽجي ٿي قــارون
سڪ سڄڻ جي - ڏاڍو ستائي
سور لھن ٿا ســارون
دم دم گھٽڪا - سوز سڏڪا
مليون محبت جون مارون
ڏسي حسن حور - دل قــرائي
گھوُرون وڌاون مون گھارون
محب مدائن لئہ - مٿون مٿڙاون
ڪيون مون ڪيئي ڪارون
درد دل جــو - ريءَ دلبر
ناھــي دوا نڪو دارون
سائين راز سڪيو - سر ھڪڙو ٿي
ڪري واھہ واھہ وارون - وارون

حق! حق!
انا الحق!

ڪجلين = ڪجل واريون اکڙيون. قارون = جنھن گدڙي ڪــي ڇيري قارون ڪيو ويندو آھي. سارون = يادگيريون.
گھارون = گھاون جون ڏارون. ڪارون = حيلا وسيلا.
وارون = وار وار- ٻار ٻار. دارون = دوا.

(٦١)

ٿل- جڏهين ٻون نا ٻُڌر - آهن هُت ٻئا-ٻڌهجون ٻچارون
ماريو آهي انهيءَ سور - ٻل ٻل چيخن-ٿيون ٻڪارون
ٻاهه ٻرهجي وسي - ٻهي هنڌ-سوز-سڪ ٻر-سڙي-سنڌ سنڌ
ٻيان حاصل هوت حضور - ناهي محبت جو ڪو دوا دارون
نازڪ مزاج آهه عشق بيحد- عقل جو ٻوجو- سهي نه سرمد
ڏس نڱو مست مخمور- اهو ٿو وڃيئي - وچ ٻازارون
ٿون آهين مڌهجو- اچي اوڏو ٿيءُ -
آءُ آهيان ٿڌهجي-صدقي ٿوٿان جيءُ
متان پائين آهيون ڏور - سدا گڏ ٿوسان-خيال-خمارون
ٻاربڪر - وڙ ٻچاريءَ جو-سڻ سڏ-سور-سڪ واريءَ جو
مون ملاءِ- محبوب ضرور- متان مشتاق ڏين مفت ميارون
ڳجهو ناهي ٿوکان - هيءَ هيڏو حال -
سائين راز کي ڪر نظر نهال
ڪر ڪنيز مٿا منظور - ٻانهي ٻاڏائي وارون وارون

حق! حق!
انا الحق

ٻهي هنڌ = ٻن دلين اندر.
سرمد = نيم ٻاڳل ، سرمست

(٦٢)

ٿل ـ عشق ڏنيون اختياريون ـ
محبوب سان مون ـ موجون ماڻيون
جواني ـ حسن جو ـ ميل عجب آهه ـ چڙهيون غضب خماريون
دلبر دلبند ـ سڻندو ڪيئن نه؟ هن ضعيف جون زاريون
توسان گڏ دوزخ ۾ ئي ـ ماڻيندس قرب قراريون
دل ديواني ـ وصل لئه حيراني ـ ڪري برهه جون پچاريون
راحت وصل جون خاموش گهڙيون! سي تو ڪيئن ـ يار! وساريون؟
ياهه يوهه جي ـ توبهه! توبهه! ـ اندر ٻار ڪٽا باريون
وسري ڪين تدوار تو جي ـ سڪ پيا ٽا ساريون
ڇڏي جڏهين ـ جهان ويندا سين
(پوءِ) ويندا سائين راز ار ـ ناريون
حق! حق!
انا الحق!

هيل نه اهڙو هوس ـ جهڙو هيو اڳي
وٺي وڏائين ان وچ ۾ ـ نڪي پير و پڳ
ڏني گوڏ و لڳو لڳو ـ گڏ گدارا مون ڏيهڙا
سائين راز

(٦٣)

ٽـل- اکڙيون - وڃي اُت اڙيون -
جت داد نه ڪو - فرياد ڪاني
شڪار ٿي دل- قبولي شهادت - جيئن قاتل قهري- نظرون لڙيون
عمر ڀر جو قيد ڏنئـي ويا - وجهي ڦاهو قرب جـون ڪڙيون
ڳجهه اندر جون - منڙيون ڳالهيون - جانب! آهن سي - جيءَ جڙيون
جي آهه ڪريان نه جڳ سڙي - هت ٻجهن ڪين - ٻهون وڏيون
(۵) لوڪن ليکي آهي- ناچ - تماشو - هو بسمل هٺي - ٻيو ڇڙيون
(۶) آگ- آب جـو - ميل عجب! - ڳاڙهن ڳٽن لـي - لڙڪ لڙيون
(۷) ماڪ موتي چوان يا ماڪ ڦڙيون - سائين راز مهنجون لڙڪ لڙيون
حق! حق!
انا الحق!

[illegible]

شهادت = شهيد ٿيڻ

(٦) سمجهاڻي: جل ۽ اگنيءَ جو ميلاپ ناممڪن آهي. ٻئي عناصر هڪ جاء نٿا ٽڪي سگهن. ليڪن محبوب جي لعل رنگ ڳلن تي- تشبيهه آگ جي شعلي سان)وهندڙ ڳوڙهن جون قطارون- ڪنڌين ۽ هارن جيان وهي رهيون هيون- يعني هڪ عجيب ميلاپ- غضب جهڙو نه ڏسو!

(٧) آنسن- لڙڪن جي پيت- موتين جي هارن ۽ شبنم- ماڪ جي ڦڙن- بوندن سان ڪئي وئي آهي. بسمل = اڌ ڪٺل.

(٦٤)

ٿلهه- مون کي جيڏيون جادو وڌائون
وٺي سوگهو - ساهه ڪيائون

اشارن ۾ ڪي - رمزن ساڻ
او دل! الائي - ڇا چيائون ؟
مونبر ٿي وٺين - مدائڻ خاطر
قاصد! دلاسو - ڪو ڏنائون ؟
حال احوال ڪو - مٺڙن منهنجو
سڪ ٻرٻم - سان پڇائون ؟
نازڪ ڏاڍو - نينهن جو قاصد !
صفا ڇني ڏ - ڪول ڇڏيائون؟
اول خير! عاشق! ٻمداسين ٻڌانهن
اڄ اهين - ڇٽي مڪائون
جي تون جاڻين - اسرار خوديءَ جو
جيڪر مڙيئي - ڇڏين مدعائون
پير مغان جو - پڪو پوراڻي
پوءِ پيش-رو - پنهنجو ڪيائون
بي چاهه-بي پرواهه - پسي طالبن
حق!حق! سائين راز سڌائون
حق! حق!
انا الحق!

مدعائون = طلبون-گهرون. پيش رو=اڳوان-مهندار.
پير مغان=رندن جو پير.

(٦٥)

تِل ساري رَتِ سڄڻ کي - منهنجون نير ڀريون اکڙيون
گهايو جن آهين سي - ڀر ڪيف ڪاريون ڪڪڙيون
اکين کي آهي ازل کان - شوق حسن کي گهورڻ جو
ڀايون نه ڀاڀن سي - تاڙين تيز ٽڪيون ٽڪڙيون
اول ڪوناٽي ڪنائون - خنجري شوخ نگاهن سان
ٻوءِ نوازي لطف سان - ٻچائون ڳالهڙيون ڳجهڙيون
سارينڌي ٽوڪي سهڻا - نيڻ اُجهاميو ٻرن دکي دکي
وِڃي وره وسايان - سِڪ سڄڻ ٻهون رڙيون
ماڻ نه اچي مون - جيءَ جهڄي - جهر جهر ڪري
اڙ - اُڏام تيز پکيئڙا! - ڏي آڻي خبرون ڪڙيون
کي ڏور پي واڄها - کي واڄها ٿيا دور دوست!
سک جو سودو صاف سٺائو - ڪن دلدارن سان دلڙيون
سور عاشق جا سڄهن - **سائين راز** فقط عاشقن کي
ٻئي کي ڇا معلوم هئي - کهڙيون ٻوهه ٻاهيون اگڙيون؟

حق! حق!
انا الحق!

ڪڪڙيون = اکيون

(٦٦)

ٿل - صادق سدا - ٿا سڄڻ سارين
اکير اندر - ٿا عمر گھارين

درد فراق ۾ - نيڻن پريا - نيڻ - پيا هردم هنجون هارين
يادگيرين ۾ - سهڻي صنم جون - جدسي ٻار ڻ نيوڻ ٻارين
هر ٻار حسن - گھورن سان گھايو - جيئري مارن - ماري جيارين
آنسن پريو - جام هستيءَ جو - پين کيچ - چڙهيو هارين
قيامت تائين - جن کين کپيو - اقرار الستي - سي پاڙين
ڏسو کرامت - کامل فقير جي - کيئن ٿا اڻ تارو - تارين
ڳالهه ڳجھ جي - ڳجھي کين ظاهر -
ٿا آکن ائين - علم - دارين
سائين لوک سي ٿي - سڏيا **سائين راز**
جي جيئري ئي ڀاڳ مارين

حق! حق!
انا الحق!

لچ نہ اهڙا سورين - جهڙا! هيا ٻـر سال
جدائيءَ ۾ جانب جي - کهڙو پڇو ٿا حال؟
سگھو موٽي ايندا شال - وسرندو وڇوڙو وهيءَ جو

سائين راز

علم دارين = علم جا ڄاڻو

(٦٧)

تـل- اچو ڙي اچو - اڏيون ...
اوريان اوهان سان حال اندر جو
موٽي مون کي - منهن ۾ آئون
ڪيون مـون - ٻـڌيـون
ڪري ڏوهن جو حساب هڪدم
موالي ميٺيون - مڌيون
ٻولڻ ڪٺـي مون کـي ٻڪيو
عيب نہ ڪوليائون - اڏيون!
وڇڙيل محبوب ملن آخر
گذرن لوڙي - صديون
ٻرهه ٻوندون - بس نا ڪن
نيڻان وهن - نديون
حال **سائين راز** مسڪين آهي
ٿڌا رليون - گڏيون

حق! حق!
انا الحق!
اڄ نہ هيو اهڙو - جهڙو هوس آهيل
ڪاٽيم ڪالهہ قيد ۾ جدائيءَ جا جيل
من تن گهريا ميل -
اڄ ماڻيا مون محبوب سان

سائين راز

نديون = نديون - درياهه

(٦٨)

ٿل- سڄڻ ساريندي سڪ مدجهان- وهامي وڃون ڪيئي راتڙيون
ورائي واقعا محبت وارا- موٽي ماضيءَ پائيون جهاتڙيون

در ڏڪ ڏيئي پاڻ پوري- ڏينهن ڪيو پاڻ راحت
لوڪئون لڪي چوريءَ چوريءَ- تن ڪيون ملاقاتڙيون
اکيون انڪائي- مشڪي مليا- جڻ هئا ورهين کون وڇڙيل
خلوت گاهه ۾ هم بغل ٿي- اي خوف ڪيائون باتڙيون
عشق مجاز هو سوار سر تي- سڌ ٻڌ سڀ غار-گم
دست شوق امنگ اڀاري- ڇهنبڙيون زير-بالا ٻانهڙيون
هم آغوش ٿي هڪدم- جان بجان- دل بدل جذب ٿيا
پيچ پريت جو پختو پائي- لڌيون تن مٺيون لاتڙيون
ياد هوندو توکي پـي- ڏينهن وڇوڙي وارو مٺا!
چلهن نيڻن نمي وسايون- ٻرهه سنديون برساتڙيون
چقمق جهڙي ڪشش آهه- عاشق-معشوق ۾ عشق ۾
جيءَ جسم اندر- چڻين ٿيون- هي قرب پريون ڪاتڙيون
تو ٿئي عشق بدنام- سبب ڇا؟-راز آهه، ڪهڙو؟
حاسدن کي آهن شاهد- مشتاقن جون فقط ڳاتڙيون
جوش جنون آهه شرط- پوءِ گهم ننگو سر- بازار
عاشق سائين راز ائين بي سر-گهوري-گهورن حياتڙيون

حق! حق!
انا الحق!

مشڪي=مسڪراهٽ سان. حاسدن=حسد-ساڙ-وارا رکندڙ
دست شوق=هٿ جي چهڙ چاڙ.

(٦٩)

ڏل- آءُ ته ٻه ٻاراڻي ٻاتون -
نينهن نئين سر لاتون
جيءَ کي جيارڻ - ٿيون جانب!
تنهنجي وفا جون واٽون
درد پراڻون دانهون-ڪوڪون دلبر!
وڇڙيل وري - وراڻيون
توريءَ سهڻا - سڀ صفا آهـ
هٿ! ويٺا - وره وساڻون
غير گمان - غلطفهميون سڀ
دل - دماغ وچان وڃاڻون
ڇير ڇير دليون - عاشقن جون
گهورن گهوري سي گهاڻون
ڪل نه پيئي ڪامون ڪي ٻارو!
ڪو نينهن وجهندو ناڻون
محبوب ملندا - خلوت گاهه ۾
خوش - خبرون خاص آيون
جسم جسم سان - جان جان سان
جوڙيندا جيءَ ۾ جايون
امنگ اٿن جيئن - لڙقي دلڙي
ڪو عشقي غزل ڳائيون
ڪل عشق ۾ - ڪاٿي غوطو
سائين راز ٻوءِ سڏايون
حق! حق!
انا الحق!

وري = موٽي-ورائي. وراڻون = ٺڪيون. گهورن = نيهن ڀريون نگاهن.
ناڻون = ٻيڙهون-زنجيرون، نوڙيون.

(٧٠)

ٽل- آهي اندر ڏاڍي اڻ ٽڻ ٽڻ -
سهڻا لڏهڻجي سوز - سڪ جي

وڇوڙي ۾ لڏهڻجي- آنڌ مانڌ اهڙي
دل چاڪ ٿي چڻ چڻ
حب حبيب جي - جان جهوري
ڏايا ڏنب لڳا - ڏنگ ڇڻ
پس-جهڙ ۾ - قتل عام ڏنوسين
ڇڇي هن ٽيا - ڇڻ ڇڻ
هون ٻُور ٿا - جاڳن سُور
ڪري ياد ڳالهيون - ڳڻ ڳڻ
مٺ مٺ سورن سيئ ڪڍهن آ
ٻر مون وٽ سورن مڻ مڻ
ويچاريءَ جي ٻي واهه نه ڪائي
آهي عشق الا هڻ-ڪڻ
ٽن گهوُرن ٽان - گهوري وڃان
جن گهائي ڪيو - مون سان رڻ
آءُ مٺا اڄ - عيد ڪيون ڪا
ڪڏهين ته اسان ڏي پير ڪڻ
دل ويچاريءَ جا سڏڪا - سڏڙا
سائين راز چوي-سڄڻ سڻ-سڻ
حق! حق!
انا الحق

هڻ ڪڻ = ٽانگهه - الا جو ٽالو.

(٧١)

ڏل- سجدو آهي توکي سلام -
ڪر قبول سهڻا - غلام پنهنجو
ذڪر ۾ اول - ياد تون - هين - يقيناً آهين سڀ امام
لوڪ لاءِ لڪڻ - ڏاڍو ڏکيو - منهنجي ٻوانءِ جو پيغام
عشق جا ڪيئي - عجب اشارا - سي ڪيئن سمجهن عام
واعدي فردا تي - اعتبار ڪهڙو؟ ڏي اڄ جو انجام
تو ڪان سواءِ آ - ماندي دلڙي - حال قال ويو آرام
فرض ٻنديءَ تي - آهي هڪڙو - سڄڻ تنهنجو حڪم - احڪام
اول - آخر آهي - اسان جو - يار! لکيل گڏ مقام
سائين راز ڪو عاشق آهين! - ٿو پڌائي تنهنجو ڪلام

حق! حق!
انا الحق!

جهڙا هيا رات - اڄ نه، اهڙا سرهان
وري مُورِ نه مون ڪان - ڳجهه، اندر جي بات
سا خلوتي ملاقات -
مولي ڪرائي محبوب سان

سائين راز

عام = عام ماڻهو. فردا = سڀاڻو.

(٧٣)

” سنڌي شهيد جي ياد ۾. “

قتل- ويڙي- ويو وڏو انتقام -
گهوڙا! گهوڙا! قهر ٿي ويو- هاءِ!
ڌار سسي- ڌڙ ڌار هيءَ! هيءَ! - ڪونڌر ٿي ويو قتلام
رڙهون روڄون- سڏڪيون سڏڪا- يارو! ماتم ڪيو مادام
عڪس آب ۾- لعل خون جو - شاهد الله- شهادت انعام
عظمت اعليٰ- بيشڪ اهڙي - جهڙي جس ڪٿيو جن نام
هاڻ پڪو ڪيو - ٻين ٻڌائي - پيشوا ٻارنءَ جو پيغام
سڀ ڪين ستل آهن سنڌي!- ڪن کي ننڊ ڪٿي آرام
اڃا پيا آهن- سڀ نه وڃا ڪٿي- جن لئه جهڪڻ آ حرام
همت ڪٽي دعا- گهرو دوستو!- ڳائي حمد- صوفي ڪلام
ساک ۾ سائين راز شهيد جي- باادب! جهڪي ڪر سلام
حق! حق!
انا الحق!

ڪاهيم لنهجي ڪڻ - ڏيهون ڏنو نه راحت مون
وڃا تو کان سڀ وسري - قول قرار- دلاسا ڏي
ويندي ويندي وئين - وڃهي وٽين جيءَ جسي ۾

سائين راز

پيشوا= اڳوان Leader
حمد= دعا ڏاهون= الله جو نظم

(٧٣)

ٽل- ووءِ- ووءِ ڪندي وهئي وو!
ريهون رڙهون راهه ۾!
رنگ، روش رخ- قدالف - پير سچائيءَ پارڻ جو
وسرايو ڪين ڪا- قيامت تن ڪان- جن مهلقا محب ڏٺو
جدا ڪيو تقدير انسان کي - لوڪي ڏوهه ڏيان ڇو؟
لکيو ڪين ٽري ڪنهن کان - شڪايت ڪري ٿا ڪو
سانڍڻ سنو ناهه- غبار غم جو - پري سڏڪا سڄڻ رو!
سخن سچو اچي ٻاڙهو پنهجو- منا! ياد ڏيارينءَ ٿو
آءٌ منا! ملي هڪ ٿي وڃ - ڪري سڏڙا سائل ٿو
جڏهن جو نيڌهن - نام سان - سڏورو جانو سو
تعلق تند جو- ساهه پساهون - سڄڻ سو- هم -سو-هم-سو
عشق پرسانگو- **سائين راز** کهڙو؟- ساهه سڄڻ تان صدقو

حق! حق!
انا الحق!

ڪيڏو لوڪي ڪوڙ - آهي طلسم مايا جو
هر بشر کي ٿو رهي -آخر فنا جو ڀؤ
وٺي اوٽ الله جي - پيرين پير جي پؤ
سچ **سائين راز** چؤ- سو- هنگ- سوهون- ستگرو

(۷۴)

ٽل- پريتم! ٻيهر سڏ ورو ٻاڪ ڪو ...
قدم قرب جو - گهماءِ ڪو ...

وٻري تا واچڻ - اکيون نہ اڙايو
خبردار! حسن جا شائقو!
مور نہ وسري - موج - مجازي
ڏاڍو - ڏاڍو وارو ذائقو
نظر-ناز سان - هم آغوش هلي آءُ
لڳ مچيندس - مٺا! لائقو
لکن هزارن ۾ - ڪوڪو نڪري
نوري - نيڻهن جو نائڪو
فرشتو آهيان - لباس آدم ۾
احوالي اچي ٿيو - ملائڪو!
سائين راز تون ئي تلنگ سمجهان
يارا! هڪڙو غزل ڳاءِ ڪو!

حق! حق!
انا الحق!

شائقو = سونهن جا شائق! يعني حسن تي حيران ٿيندڙ عاشق.
سمجهاڻي: عيد وصل (عشق مجاز) ڏانهن اشارو.
هم آغوش = ڀاڪر ۾. لائقو = لائق - لورا. نائڪو = نائڪ - بهادر.
سمجهاڻي: ملائڪو = او ملائڪ فرشتا! آءٌ ، ملائڪ آهيان - اوهان جي ذات جو آهيان - توڙي هن - آدم جي صورت ۾ آهيان.

(٧٥)

ٿل- زندگي بذات خود عشق آ - محبت جي معني نام ۾
عاشقن اونهو وڃي اکوڙيو - راز، معشوقي مام ۾
حسن خود حيرت آ سهڻا - تنهنجي اکين ۾ جادو
جادو لقاءِ - ڏس اسان جو - زبان ۾ ڇا ڪلام ۾؟
چشم بد نگاه سان - جو - ڏسي طرف محبوب جي
ڏائي ڪڙي ڏيئي ڇڏيان - اُن جي خلق - عام ۾
جا آئي - وڃي موٽي - وري نه اهڙي هيءَ جواني
پل ڪو ڪشتا ڪاٽي هزارين - زندگيءَ جي شام ۾
قسم خدا جو - واعظ! هر چيز ۾ نشو آهي
پر چڙهن نا خمار ڇوٽ - فقط انگوري جام ۾
دولت - حڪومت جو نشو - پڻ عقل - علم-فن جو
پر سؤ (١٠٠) بوتل جو نشو آهه - ٻڪٽي لئه - طعام ۾
جسماني فرياد آهه فقط - هيءَ روحاني چيخ پيي
سڻ يا رب سائين راز جي - گونگي چاهت، پيغام ۾

حق! حق!
انا الحق!

ڏائي ڪڙي ڏيڻ = بد نظر جو اثر ختم ڪرڻ لاءِ هڪ طريقو.
زندگيءَ جي شام = ٻڍڙگي-پيري. انگوري = شراب.

(٧٦)

ٿل- روڻو وٺي رو-
سڄڻ لهندءِ سار سُور جي
مٺ مٺ سورن سڀ ڪنهن - مون وٽ اڻميو
ڪنهن سان دل! اوريان - سُور ساڄن جو
روندو ڏسي محبوبن پڇو - ڇا ٿيو آ- ڇو؟
مون ڏي مڙوني - ميار مٺا! - ڪو ڏوهه ناهي تو
حسن-جواني-مون لٽائي - قدر نه ڪيئه ڪو
مات لهجي-ماري مٺيءَ کي- ڏي ڪٺي ڏوراٻو
سڪي سجدو- ڪيو نگاهن - اک- اشارو ٻو
هوت هنڙي-هيڪلي آهيان - واڪو ٻڌ وو-وو!
آخر سڏڪا - ٿاٻ ٻڙا - آيو دلبر اوڏو
تلاشي آهيان آءٌ جنهن جي
سائين راز آهي سو
حق! حق!
انا الحق!

سار = سڌ.
اڻميو = اڻ کٽ-جنهن جي ماپ ڪانهي.
ٻو = ٻيو.

(٧٧)

ٽل- ڏنو آهہ مون کي جانب - جدائيءَ جو ڌڙڪو
هيءَ وقت آهي والي! - اچي ڪر وڙ- ڪو
لڪان پيئي اڪيلي - سيج پلنگ لي
مچ ٻاهہ ٻرهہ جي - آهہ ڪاڏو ڀڙڪو
وهيا نيڻ جهر جهر - جيءَ اُو جهري
ڪاٺي قات ٻاهر نڪتو - سيني مان سڏڪو
ٻرون اڳي ٿي پيا مون - ناڪام محبت جا
مدمه ڪان اڪ ندوريءَ - ٿئي ڪاڏو ڦڙڪو
واٽن ٿي وينا آهن - چاري سنجهي ڪان
چوريءَ چوري، اچ سنيالي-مهجا محب! چرڪو
لڪي آهو آهہ شاهد - آڏيءَ جو دلبر
دستڪ جو در تي - ٻڌان ٿي ڪڙڪو
”وري ملڻ يا نصيب!“ چئي محب موڪلايو
سائين راز کي ڏهاڳ جو - آهو ياري تڏڪو

حق! حق!
انا الحق!

چرڪو = دير سان. دستڪ = ٺڪ ٺڪ

(۷۸)

تل- جانب ساڃ جمالو -
ٿئي نصيب نيهن وارن کي
انتظار اوجاڳو - وره وڇوڙو
قرب ڪيائي ڪشالو
جسم جسم سان - جان جان سان
ماڻن خوب وصالو
سڪ جون سورڪيون- چاه، چسڪيون
لبا لب ڀرين پيالو
شمع وساڻي - پوء ڏنو تن
عشق سدو اجالو
محبت کان منڪر - جو ڪيو آهه
قدرت منهن ڪالو
پڳ ڀردي جو مشتاقن مٿان
ڏٽيء وڏو دشالو
نياز قبول آهه - محبوبن کي
مٿون ڪري مسالو
نيهن وارن کي- نصيحت ناصح!
عقل ڪيهو ني ڏيوالو
عشق مجازي - عشق حقيقي
پڙهو سائين راز رسالو
حق! حق!
انا الحق

دشالو = پلاند. مسالو = مجاء. وصالو = ميلاپ

(۷۹)

ٿل ڪٽي ماروئڙن جو ميڙو -

آءُ ڏور هندس - پنڌ ڏکن جو

دامن ڇڏائي - ڏُور ديس ۾
وڃي دلبر ڪيو ديرو
ٻُرُ مجازي - سوار سر لئي
اُمنگن ڪيو آ گهيرو
ڇا ٿئي تو - اڪيلائيءَ ۾ اوهان کي؟
وقت ڏسو نٿا ويرو!
اچ ته ڪري - ها ڪر دلبرا!
وندي نيڻهن ڪيو نبيرو
هيءَ جڳ فاني - او يار جاني!
ناهي ميرو نا تيرو
حشر ويلي - الا! حساب ٿيندو
هت پڌرو - اڇو - ميرو
جنگهون ٻانهون - ٻڌي ڪاٽ ۾
يا رب! ڪر فضل جو ڦيرو
طرفدار تنهنجو - سائين راز آهي
لاهوتي لعل آڏيرو
حق! حق!
انا الحق!

دامن - پلئه. گهيرو - Attack ويڙهي ويا آهن چوڌاري.
ويرو - مهل. نبيرو - فيصلو نياءَ جو. حشر - قيامت.
ميرو - مهنجو. تيرو - تنهنجو. ميرو - ڪارو.

(۸۰)

ٿل- تنهنجو نانءُ نئو-

دلبر! وٺي ويٺي آهيان!
پيچ پريت جو- پختو پائي
م ڪو ڏيول ڍلو
ساڙي نه سگهي - باهه برهه جي
سڪ- پيار جو سلو
تو بن يار - ٻي واهه ناهي
پيٽي ناهه ڪو پلو
تصور تنهنجو - عبادت الهي
اهو ويلو وقت ڀلو
فدا- في- ال - معشوق بغير
باقي خيال - هڄ ڪلو
ڪڏهين نه روبرو- سائين راز سان
اچي اڪيلا- محب ملو

حق! حق!
انا الحق!

سلو- ٻج. بغير- ري، ڪان سواءِ.
ڪلو- ٻادر- جولو- پاپوش.

(٨١)

ٿل - مئه خاني ۾ ٻارو مٽو - آڌيءَ جو ميلو - مشغلو
ساقي - شراب - سماع جو - چالو هيو صوفي سلسلو
جا ڳالهه ڳجهه سمجهي - عارف اڪائي عام کان
سا سلي رند ڪيئن! - واهه مست جو هوش - حوصلو!
عشق جي زبان ۾ - بي لفظ، بي آواز نڪتي فرياد
پر هاءِ مچي وئي دلبر جي - دل اندر غل - غلغلو
خال و خط - زلف - ابرو - عارض ۽ الف قد
قيد - قتل و دام ڦاهي - تو وجهي حسن جو قافلو
پيار لئه پاڻ ڏايم گهٽو ٿي - پر مسڪرائي محبوب چيو
ڪڏهن ڏيو هو - طعنه اسان جو - پاڻ ۾ هيءُ معاملو؟
عشق بازيءَ ۾ آهه ضرورت - صبر جي - شڪر جي
ڪر عاشق ناز حسن سان - نياز منجهان مقابلو
آهي مباح يارو! سائين راز ڪي -
جام شراب - و سنگ - صوفي
ڀل هجي مبارڪ عابد کي -
تسبيح - وضو ۽ مصلو

حق! حق!
انا الحق!

مشغلو = شغل. عارض = ڳل - ڳٽا. تسبيح = مالها. مباح = روا
وضو = ٥ اشناني - هٿ پير منهن ڌوئي نماز پڙهڻ.
مصلو = تڏو - يا چادر نماز پڙهڻ لاءِ.

(٨٢)

تل - ۾ ڪر ٻڙن - ٻون پاسو -
پاس ڪيو تو - ٻهڙنءَ نگاهه ۾
جواب ڪان پيي - جواب جانب؟ -
ڪو دلبر دل کي ڏي دلاسو
نظر قهر واري - رکه رقيب لي -
ڪارمڏهون! اٺي اصل اٽاسو
مور نہ ڏسان - مڏهن مُوڏيءَ جو -
جڏهن ۾ محبت ناهي ماسو
دم دم دلبر - قدم قرب جو -
ڪٺي ٿيءَ اچي - خلوتي خاصو
ڏهه ڏهه پيرا ڏيڻهن جو - ڏهاڙي -
مٺا! آءٌ - اچي مل خلاصو
هيڪ ڪان هوءِ - خود، خدا آ -
ٻندو آ ٻيشڪ - سائين راز پاسو

حق! حق!
انا الحق!

(٨٣)

ٿل - دوست ٿاهيان - آءٌ ڏاريو -
اصلي لڌهجو - پڌهجو آهيان!

جيءَ جون ڳالهيون - آهن جن سان
انهن آهي - گهڻو آزاريو
جن - جيئيون ۽ الا عشق جا
ڪن پارڻ - اندر ٻاريو
ڏکيا ڏيهڙا - وهني گذاريان
هوت اچي - هنيون ٺاريو
آءٌ اوهان جي - هٿ وس آهيان
پوءِ جيئاريو توڙي ماريو
پڪڙي پلؤ - ڏوٿيو ڏنو مون
ٻوڙيو وري - پيا تاريو
لڪ چپ جي - راند ۾ سهڻا
ڳالهين لڌهجي - آهه ڳاريو
بس بحال ڪرو - تو طالب!
تو ناحق - حق وساريو
لکن ۾ آ - سائين راز هڪڙو
سو ساهه پساهه - مون ساريو
حق! حق!
انا الحق!

(۸۴)

ٽل- حال-قال- عزت اقبال - عشق سڀ وڃائي ڇڏيو
هيءُ سر ٻي حسن مٿان - مون گهول- گهمائي ڇڏيو
با ادب رکيم نذرانو - ڦوهه جواني محبوب اڳيان
يار ٻي جسم و جان - جان سان جڪڙائي ڇڏيو
عيش جي راحت ماڻي - مون ساعت هڪڙي، سڄڻ
آخر دم ڪانئين ياد انهيءَ - من مهنجو تڙقائي ڇڏيو
رهي پوان راحت هتي؟ - بدگمان نه ٿيءُ مٺا!
رات انڌيري- دور گهر - مٿان مينهن آ منجهائي ڇڏيو
تا گهمن چاري چوڌاري - خبردار آهن عاشق ٻڌا
ٻوءِ ٻـي پيغام پڌهجو- چون- نگاهن - ٻهڪائي ڇڏيو
غم پيڙا- لعنت سهڻا - ٻـي سادڙا آهي - سچ!
عاشقن هيءُ ٻوجو باري - سر مٿي اٿائي ڇڏيو
ٽمن ڪين ٿا ڳوڙها - مهنجي اکڙين منجهان اڄ
آگ عشق جيءَ شاهد - ٻهر سارو سڪائي ڇڏيو
فراق آهه ڦٽي ڇڏيو - وڇوڙي جي آءُ ماري!
جانب جي جدائيءَ کو - سوُر- ناسور لڳائي ڇڏيو
فقير ٿي وياسين رفته - رفته بدولت عشق جي
اها عظمت عشق جي - الله- لوڪ ٻٽائي ڇڏيو
خيال ۾ خيال ٿي - ڪر ڪم خيال ڪي يار!
لڪ لڪ جي شغل ۾ - اوند - ٻهر سمائي ڇڏيو
ڪهڙو حال آهه حضور؟ - ٻهارون ٻهارون **سائين راز!**
”واهه دلبر واهه،واهه“ وراڻي- خيال ”واهه“ جو ورائي ڇڏيو
حق! حق!
انا الحق!

عظمت = شان-شوڪت. رفته رفته = آهستي آهستي

(٨٥)

ٽل - ڏسان ڪين ٻيو -

تو ريءَ سهڻا - تصور ٻ تنهنجي

واعدو وساري - ويٺس ڪيئن الائي؟
رانجهن رسي ويو
عمر ڪٽي وئي - فراق جو سمو
ختم ڪين ٿيو
آڌاڻي جي نه چاڪندس جيڏيون!
مون کي مرڻ ڏيو
ڪانڌي مٽيءَ جا - ٿيا نه سي
ارمان اٿم اهيو
واجهائيندي مون کي ورهيه ٿيا
ڪڏهين نه پاءِ ليو
دل منهنجي آهه - ضامن وفا جو
ٻانهي ساڻ نيو
جيئڻ ڏيو اسان کي پي عزيزو!
اوهان ٻ شال جيئو!
سائين راز جي - راڳ - رهاڻ لئه
سڪي ساهه پيو

حق! حق!
انا الحق

سمو = وقت - زمانو. پاءِ ليو = منهن ڏيکار. نيو = وٺي ويو

(۸٦)

تل- جهڙي جهڙي - ڪري هٿ! هٿ!
هنجون هاري - هوتن لئه
کهه ٻوي حاسد! شال خدايا! - دشمن جي - اٿي ڪٽ
جهم جهم ۾ - همراهه بيٺي - تقدير ڪيو انهن طئه
موسوم-گل! نه ڪٿي ڪيچ ايو - پيار ڪا ولائتي شيءِ
پيڻ ڪان پوءِ فڪر ڇا جو؟ - موت جي ۽ ناهي پئه
ملندي ني نري، باهه-ٻره جي - ڪاٿي تو مدجهه لئه
وجود جو مقصد اهو آ شايد- صحبت صنم جي ۽ مئهءِ شراب
پيرين ڪونه ٻون - برخوردار اڄ- زباني چون ”پيري پئه“
هيٺين جو حامي-سائين راز ملهاني
جئه! گنهگارن جي جئه!

حق! حق!
انا الحق!

ڪٽ = هار- طئه = فيصلو. شيءِ = چيز. ولائتي = ولائتي شراب.
پئه = پڙ-ٻپ. لئه = ميلاپ.

سمجهاڻي: **سائين راز** جو اهو هڪ نعرو آهي ”جئه بيگناهن ڪي جئه گنهگارن ڪي“ هون ۽ درويش اهو- جو ڪمزورن مسڪينن-ڏڏن جو طرفدار ٿي رهي. هار کاڌلن جو حامي.

”لازم هئه هر درويش ۾ **سائين راز!**
ڪ گنهگارن ڪي حق مين دعا ڪرنا“

(٨٧)

ٿل- هڪڙو ني عرض اڳهاءِ
مولي! محبوب مون ملاءِ
ناهي منظور- فردوس يا رب! - سهڻي ساجن کان سواءِ
قبول آهه سهڻا- تنهنجي سدائين - ٻي طرفي-حقي راءِ
چٽو نشان آهه. - دل منهنجي - مٺا گهورن سان گهاءِ
ڪيڏانهن وهدي-نڪري دلبر؟ تنهنجي جيءَ اندر جاءِ
ٻي رخيءَ جي روش! ٻڌاءِ تون ٿي -
ٻران! ڪيئن ٻوندي ٻاءِ؟
ڪل-عشق جو شرط آ طالب! - پوءِ پڙ ۾ پير پساءِ
رکه جاري- بيان عشق جو - ڪو بوهه جو- باب سڻاءِ
لهري طوفان ۾- زندگيءَ جي - سائين! ٻيڙي ٻنيءِ لاءِ
واهه واهه سان وقت ۾ وقت - ڪڍ ٽڙي ٻاهر هاءِ
معرفت- حقيقت جو ڪلام ڪو- سائين راز ڳائي ٻڌاءِ!

حق! حق!
اناالحق!

فردوس = بهشت.
ٻني = ڪناري.

(٨٨)

ٽل- آءُ دلبر جاني آءُ!
ڪيون ھاڻ ۾ ٻوچاءُ

نظر لطف جي- ھڪڙي ھيڏانھن-اچي لھ- سڌ- سماءُ
ٻولن ۽ ڪي - ٻوچاڻ جو- ناھي آزيءَ ڏاران اُپاءُ
نيڻ ڪٽورا - ڳوڙھن ڀريل -
ٽُس! دل جو - ٻولن ٻڇناءُ
غصي ۾ - وڌ - سورج ڪان ٿي - دلبر ڏکو- ڏمھدجو ڏاءُ
ملي وڃ محبوب ھڪواري - عمر ٿي- گھڙو بقاءُ؟
ويو ونڻ جو - مھل سر - طالب! چئُ گسائي داءُ
وٺ فقير واھي چارگھڙيون - لھندا وڃو- واءُ سماءُ
گولگي ٿيءَ ۾ -سائين راز غرق ٿي
ٽس خاموشيءَ جو لقاءُ

حق! حق!
انا الحق!

(٨٩)

ٽل- محبت سان محبوب مداءِ
وٺ ريجهائي - رنل راءِ

اڄ ٻڌان ٿو ٻرڇون ٻاڻ ۾ - ڪيون ٿاهه ڪو نهراءِ
تو ان وڃي ورهه، وسايان - لهه، سهڻا سڄ سماءِ
وجهي ٿاهه رقيب جي دل ۾ - ٽڪ ٽون ڪي ٽڪاءِ
لڪي آءِ اندر- آهيان اڪيلو - گساءِ ٿ، دلبر داءِ
وقت وقت ڪري سلام آ ڄڻ - ٿاهي ڀروسو ٿ، بقاءِ
خيال ڪي ٻيهڪ-ٻڪ ٽڪ ڪٿي؟ ٻل ٻر ٻي ٿاهه ٽڪاءِ
ڪيچ ٿ، آهي-نوري فقير ۾ - ڏس! خلق جو جهڪاءِ
ٻيگهي لڏندي پي رنمدو رهيس-سورن لولي ڏني ماءِ
اندر ٿي اندر- ڪاٿي گهڻڪا - ڏي ڪين لوڪ لڪاءِ

گنهگار جي گهر- مڙيا ٻي ڏوهي
سائين راز عجب - اهو لقاءِ

حق! حق!
انا الحق!

(٩٠)

ڏل اوسھڻا! سھڻي صورت ۔ نا لڳاءِ ......
مھور مڪڙو ۔ نــا ڇپــاءِ!
سونھن ڏني رب ۔ ساراھ ڪارڻ ۔
حسن آھــ، ڏيکارڻ لاءِ
حسن ڏسي ۔ حيران ٿيون حورون ۔
ڇي ۔ ڪو غيبي آھ، لقاءِ
ڪجھ خدا جو ۔ خوف ٻي ڪر ۔
ناحق سڪ ۾ ۔ نا سڪاءِ
هجر ۾ هڪ ۔ ڇا آهيو ٽوڪي؟ ۔
واري وصل ۔ طــرف وراءِ
اکيون اڙيون ۔ لڙيون کھڻ لاءِ ۔
لحاظ نڪو ۔ مــروت ڪاءِ
چيومانءِ! احمق! عشق نہ ڪر ۔
سائين راز دل نــہ ڏــڙقــاءِ!

حق! حق!
انا الحق!

RekhtaDownload.com

(٩١)

ڏسُ- آءُ سڄڻ وساريان ڪيئنءَ
لونءِ لونءِ ۾ جن جي- لوري لڳي آهه.

پاسبان هيو- عقل منهنجو
پوءِ ڪيئن ڇري نيئنءَ؟
يوسف ڏٺم ڇا زمين تي؟
ڏنو جانب زليخا جيئنءَ
نري پيئي- رڳ رڳ منهنجي
پيتم جام انگوري جيئنءَ
وصل بعد مٺا! ڇا تو پائين؟
منهنجي طبيعت آهي ڪيئنءَ؟
سڪ سبيل سان- سجدو ڪري
آءُ با ادب- پيش پوانءَ
ڇا ٿيندو آهه- عشق ۾ الائي؟
اڄ نه ٻڌايانءَ- هيئنءَ
درحقيقت سائين راز آهيان
اصل جيئنءَ جو ائينءَ

حق! حق!
انا الحق!

يوسف- زليخا جو قصو ڪوناهه، هن رمز آهي- نه يوسف هڪڙو ملائڪ جيان حسين نوان- (سهڻو) ماهه-رو هيو- زليخا هن تي موهت ٿي پيئي. جنهن هن جي عشق ۾ جنوني رنگ اختيار ڪيو. آخر ۾ يوسف جنهن کي پنهنجي حسن جي خبر نه هئي نه هو ڪو هڪڙو سهڻو آهي سو نه پنهنجو پاڇو (عڪس) ڏسي آخر ۾ پنهنجي حسن تي ديوانو ٿي پيو.

پاسبان = نگهبان. سبيل = گهڙي.

(٩٣)

ٿل- اڄ، رات اسان وٽ ٿيءِ
مڃ منا! ڪٽي مدمت مدهڄي

ڪين ورندو ڪڇ وير مجهاران
سبق سڄڻ سکه ايءِ
سج صفا پيمگ - پاٽا پيسانيان
اوا! رنل واٽسا ٿو ريءِ
آهيان اڪيلو - اڄ آڏيءِ جو
وجهه نہ وڃاءِ هيءِ
جام صراحي - مئي در محفل
ٻر ڪري - پيالا ٻيءِ
هم-بستر ٿي - سڪون لاهيون
ناهي سوز اندر سيءِ
دلاسي ٿي دل - ڏني هيءِ دعا
سائين راز-جگر-جگر جيءِ

حق! حق!
انا الحق!

RekhtaDownload.com

(۹۳)

ٿل- سدا ياد آ - يار تنهنجي
تن ۾ آهي - تات تنهنجي
وڇوڙي ۾ تنهنجي - محبوب منهنجا - ٿي ماندي - دلڙي منهنجي
ڇوري ڇني ڪري هليا ويا - آڻ ڪين رهيس ڪنهنجي
قياس ٿوي شل ڪامل ڪسي - اچي سولي ڪندو سنهنجي
رنج الم - ڏک - درد ستم - گذري عمر ساري اهنجي
ٻلا ٻال ٻلاٽا - ايندو سوٽي - اصل ڪان آهيان جنهنجي
سفارش آندي آ - **سائين راز** - قبول ڪيو ٻانهي پنهنجي
حق! حق!
انا الحق!

(۹۴)

ٿل- عشق ڇڏيو - آهه اڏي - ڇو ڪين ٻاٽ ٻڏي
سڄ صفا ٻيڻگ - ونڙائي جتي - اٿي عاشق - وٺو سڏي
ٽرلجو عاشق - اڇي پيو موٽي - توڙي ٽڙيوماڻس لڏي
ڇي: خلوت گاهه ۾ - منا مون سان - لڳي ويهه گوڏو گڏي
ٻي وقت سوال ٿي - رسي وڃان جي - ڇوي ”ڇگو ٻلاٽڏي“
جن ڇڏي وڃي پڙت شايد - ٻر ٻڇر - هوُ نه ڇڏي
عشق نه ڪري اڌ هرگز - ٻاٽ سڄو ڪري - سڏي
ڪٿين ڪندي ٿوء **سائين راز** سهٽا؟ - جي ڏيهه - وڃان لڏي!
حق! حق!
انا الحق!

ٻڏي = نازڪ ٽڏي - پنهنجي گهران (ڪيي ڇڏيو ماڻس)

(۹۵)

ٿل- خبر نہ عشق جي ڪاڻي -
ٻي رکي يار جي - ساھ سڪائي.

ھئين نہ اھڙو- ڪين نالائق! - ٻوءِ ڪيئن تو- دل ڦرائي؟
ھا ۽ نا جو- گونگو اشارو - منا! معنيٰ - سمجھ ٻہ نہ آئي
رمز لڌھجي- ڪيئن سمجھان سھڻا- اسان عقل جي راند ھارائي
ڪڏھين نہ ٻڌيئين ٻاجھ ٻلڪ ٻہ- ڪڏھين روسامي راھ گدوائي
چوٽ نہ کاڌي- عشق ٻہ جڏھن- لڌھجي عمر ٻارا! وڃائي اجائي
ڪا نہ ڪرامت- ڏني اميرن- جن ڇڏي شاھي- ڪئي گدائي
فضل ڪر فقيرن سان ٻي يا رب -
آھ تماشو ھڪ- رونشو دؤر جو - ڏس ڏيھ جي - زور ڏنگائي!
حق ھيڪڙائي تماشبين ٿي طالب!- نہ تماشائي!
ٿي حاصل تن کي - جن ٻن ڏني- ڪل ٻيائي
سائين راز غزل - رڳو ٻيو ڳائين
يارا! ٻڌاءِ ڏوھيڙو- ڪا رباعي
حق! حق!
انا الحق

تماشبين = تماشو ڏسندڙ. تماشائي = تماشو ڪندڙ.
رباعي = ۴ مصرع جو شعر. ڏوھيڙو = ۲ مصرع جو شعر.

(٩٦)

ٺل- مهنجو مشڪل مولا! ڪر آساني
پڙهان حمد هزار - حق حقاني
دل ۾ درد جا - دکن دونهان
ٻاهر ٻاڦ نه ٻوليان زباني
اچڻ - وڃڻ نڪي - سڌ سڃيهو
الا! يار نياڻي - ڪين ياراني
محبوب، ڪهي آهيو - ڪنهن ٻهاني
بيشڪ اڄ ڪلي آ - بخت نشاني
پورو پاڪ آهه - مهنجي پڄاڻي
ڪئي مست قلندر - وڏي مهرباني
نيڻ کوليان پاڻ - نابين پاڻيان
ٻوٽي ٻئي - پسان پاڪ پيشاني
سڀ سکيون مهنجون - ترهون اکيون
جنهين دلبر آهيو - اندر دلجاني
واهه وڇوڙو - جان، ٽي تري ليئي
آتش عشق جي، ٻي - چڙي جواني
نيم بيهوش ٿيو - آدم ٻچڙو
پسي نور نوراني - حسن عرياني
ڪري قدمن ۾ - ڪري سجدا
ڪئي جان جسم - جمد قرباني
هر بشر حسن جو - سائين راز - سلامي
هت سڪندر - دارا - ڪئي درباني
حق! حق!
انا الحق!

حمد = مداح ساراهه جا شبد. عرياني = ننگو (ديدار)
نابين = انڌو - سورداس.

(۹۷)

ٿــل - ٻيهي آيو ٻراڻ ٻاٺي - دلڙي ٻيٺي منهنجي ٺري
عيش - مستي - راحت ٻائي - ٿي ٻيس چاهه - چڙي

شوق جي نگاهه ۾ - جا تمنا آهي محبوب!
سا ٿي ڳجهي ڳالهه آئي - آهي دل تي توڙي
ڪري پيار - وصل بعد - رخصت ويل پڇو ٻرڻ ۾
” ڪڏهين ٻيهر عيد ٿيندي -
ڪڏهين ملندي مٺا وري ؟ "

گردش ايام! توبهه توبهه! قياس جوڳي حالت آهه
جيئڻ جوڳو آهه جهان ۾ - اڪي ويون ٿا مري
ٻڪ ٻل هجي ليڙون - مرليو اُن جو آهه مٿو
جاء پيرن ۾ جولي جي - توڙي جڙيل هجي زري
ست منزلون سلوڪ جون - سڀ ڪري گهڻي ڏس!
جي مرشد توکي مهر منجهان - ڏيئي ڪا مام ذري
مانت ۾ ماٺون جي - سهه ملامت **سائين راز**
ري ء فقير ڪير ڪٿي هي ء - قت لعنت جي ٻري

حق! حق!
انا الحق!

ست سلوڪ جون منزلون، باهوتي - ملڪوت، لاهوت - ناسوت
هاهوت - وغيره. زري = سون.

(٩٨)

تن- هيءَ ٻه يار خاڪي
آخر سڀ خاڪ آ خاڪي!

ڪلي خوش ٿي- يار گذار - جا عمر بچي آ باقي
بهار آيو - ٿي بارش برسي - جام ڀري آ ساقي!
سچ ٻول زاهد- بوتل ڪٿي آ؟ ڇڏ ميان چالاڪي
رندن جي محفل ۾ او ملا! - توبهه ڪي ڏي طلاقي
زور زبر جي- جاءِ نه ڪائي- تو عشق لڳي اتفاقي
سمجهن صرف- دل لڳيءَ وارا- آ محبت مام مشتاقي
رٺل يار- روئي گلي مليا - پاتي زور سان ڀاڪي
عيد وصل ۾- سائين راز اڄي ايئي
مهڄجي قتيل- دل فراقي

حق! حق!
انا الحق!

مصرع ٣ جي سمجهاڻي: زاهد ويو رند وٽ. رند وٽ اڪل بوتل هئي شراب جي. رند ويو ٻاهر ته زاهد هن جي بوتل ٿي پي ويو لڪائين رند تو پڇي زاهد کان-
طلاقي = طلاق- ترڪ. مشتاقي = عاشقن واري. فراقي = فراق ۾.

(٩٩)

ٽل- ڳالھہ ڏاڍي آھي ڳجھڙي
اوري آءُ- ٻڌايان- مٺڙي منھنجي!
سڀ ڪنھن جي ساموھون سجدي! -

ناھي سا ڏ سلڻ جھڙي
چڙڳ يار! تنھنجيءَ ياد جو -

تار ڳنڍي تو ٽڪڙي
وڙھ ونچوڙو- سور سنھڙو -

آھي جٽ - جنين - جھڙي
امگن اچ- اچل ڏني آ - نہ ٻڇ - مدعا آ کھڙي؟
انجام انوسار - خلوت گاھ ڏي - وک وڌاء تيز ٽڪڙي
وسري ڪين-لطف محبو اي-کا لذت عشق جي اھڙي
رخصت وڇل- ماتم جدائيءَ جو -

ھنجون ھاري تي دلڙي
سائين راز وليءَ محب ملائيندو -

سرھ- ٻڇ ڪمدس اچڙي
حق! حق!
انا الحق!

نہ ٻڇ = سمجھي وڃ. ٻڇ ڪرڻ = وٺ وٺ ڪرڻ.

(١٠٠)

ٽـل- کھڙي کيان - مان وڏائي -
لائق - لطف، جـي قرب کيا لو

اي نقاب نوريءَ-حسن- حيرت! - مثل موسيٰ-کل نہ کائي
سونهن سرس-ڏسي سهڻي جي - اک حور- پرين جي شرمائي
قد الف هاءِ! اکر خنجري - جڻ قضا سر تي آئــي
مدور مکڙو- چند جهڙو چهرو - پسي جلوو- ٿيس شيدائي
دل آ قابو- دام زلف وچ - ڪارڻ کھلين- قيد ڪرائي
ناهين نيڻ- خمار کون خالي - کا سرڪي پيتم سوائي
سال لنگهي ويا - سڪندي-سڪ نہ ڪر-خوف خدائي
هزار حيلا- درد هجر جا - ريءَ درشن - دوا پي اجائي
جي چوان تہ چئي نہ سگهان - رعب تنهنجو جا لاغرضائي
درڪار آهہ تنهنجي-مهر نظر جي-ڪنيز ڪاڻ، ڪئي ڪاڪمائي
ڏسڻ سان ڏک، ڏور ٿي ويا - جڏهين وصل- واڌائي ورائي
ٻلي لائي ڳرائيون پائي - ڪئي ڪل معاف- ڏوهہ، ڏنگائي
مخفي ميلا - مشتاقن جا رب!-اي خيال-خطري- هجن سدائي
بس ڪر! اي حيا سائين راز!-شاهد آهين اصل کو هوائي

حق! حق!
انا الحق!

دام زلف وچ=وارن جي ڄار ۾. سوائي = وڌيڪ-سرس.

(۱۰۱)

ٽل- دلبر ڪيو - آهي ديواني
دربدر ڦري ٿــي مستاني

اکين اوجاڳو- ني ناب دلڙي - عشق ناهي - ڪيل
آساني
ڪيئن نہ ڪري - آڌيءَ اچج - متان ڪرڻ آناڪاني
راتف رهي ٿي - آهيان اڪيلي-مڃيندس - تنهنجي
مهرباني
رهاڻ ٿي نہ ڪهڙي اعتبار ني؟ نامنظور تنهنجي مهماني!
ڏيهہ ڇــڏڻ - آ ڏاڍو ڏکيو - ونڃــي آخر - راهہ رباني
لاش ڏسي ٿيندا پڻ ڏوڪان - هيءَ ڪڏهن ڪئي قرباني؟
راز - غيبي! وند ڪيئن جاڻو؟ - آهي عجب وڏي حيراني
اناالحق آکــي ٿــو آهو ني - حق حق ظاهر زباني
حاضر خدمت - زيردست سڀئي-ناهي عارف جو ڪو ثاني
قابل داد آهي-سائين رازواڻي - قربدار ڪن ٿا قدرداني

حق! حق!
انا الحق!

ثاني = برابري ڪرڻ وارو.

(١٠٢)

ٽل- ڪا جا عشق چڪائي چشڪي -
چڙهي تيز خماري خڪي
ڏسي ڏک- غم، پيا سور سوين - دل نه دم پر ٽڙڪي
تير انداز اکين جا ڳجها اشارا -
صحيح سمجهي ڏنو مون مشڪي
عشق بازي يار آ ترڪڻ بازي- متان پير وجهي ڪسڪي!
قيد دلڙيون - ٿيون جهٽ پٽ - جڏهين اک اک سان اٽڪي
لطف-ڪرم جي نگاهه پسي - چم چم دلڙي چمڪي
خارون ڪاڍيون - ڪارو خبر جڏهين -
دڙڪا داب ڏنائين ڌمڪي
وار ونگو شل-ٿئي نه محب جو - آڏيء اک ندوري ڦڙڪي
شوق-نگاهه جو وار غضب آهه - سسي ڌڙ ڪان ڌار لٽڪي
اک خنجريء - قتل-عام ڪيو - اسان ساهه ڏنو ڦٿڪي
سائين راز قائين نه ڦٿڪڻ ڪهڙو -
چڙهه ڪاني چوٽ - عشقي
حق! حق!
انا الحق!

(١٠٣)

ڏٺل تنهنجي صورت سهڻا - ڏاڍي پياري پياري
توسان ٻار رکي اثر - ٻاري ٻاري

اڀرندڙ جواني - مدور چهرو - نيڻ خماري - قد الف جهڙو
حق - حسن تان صدقي - سؤ واري واري

عشق حسن جو ڇا ٿو راز آهه - مقابلو مدعيه، نياز و ناز آهه
جنگ جبري جوٽي ڪئي - عشق سواري - سواري

وسري ڪين ٿو - محب جو ميلو - خلوت وارو - خاص راز رسيلو
پڇيو عشق حسن کان - آئي ڪا ڀاري ڀاري؟

حياءُ حسن جو پڌائي ڇا بيان - حسن آهه، وصل پر خود پريشان
حيرت آهه - حسرت آهه، ٿي آهي توبهه - زاري - زاري

مجاز پر سائين راز جو مزو آهه -
حقيقي عشق جو - سو جزو آهه
ذات پر لئه ڪاٽي - سر ڪر ساري ساري

حق! حق!
انا الحق!

ساري = ڳوت.
ساري = سموري.

(۱۰۴)

ٿل- ڪامل مرشد جنھن ڪنيز لئي - مهر نظر جي ڌري
سا سهاڳڻ ٿي پيئي - جنهن کي چيائون ٿي ڇري
ڪري اوسيڙو لئه عبادت - جا آئي. آڌيءَ جو
سا ٿيندا قبول آهي - در- راز ۾ پاڳ پري
آيا عجيب آڳڻ پيهي-اچي مليا سڪ منجهان
ورهين کان وڇڙيل جي - دلڙي پيئي ڳگ ٺري
اک اک سان اڙي - نگاهه نگاهه سان لڙي
عشق مجاز جي اندر ۾-ڪا ٿي پڙڪو. آگ ٻري
اٿي وٺي-هوائن جا - ٿاٻوڙ هون - سوڙ اٿن
ويجهو ٿي وصل کي ڪر - هوئي-من-مراد وري
ناتا رشتا جنم جنم جا-ڇيڻيون ڇيڻيون-ٿي ويا
ٿي ماري مائٽ!بي وفائي-ڳالهه آهه ڏاڍي ڳري
افسوس!سڌ ثاب ٿيا - فرهادفراق جي- نامنظور !
لکيل وڇوڙو نصيب ۾-قضا لاشڪ ڪين ٽري
بي درد زمانو اگر - دشمن ٿيو تہ ڇا ٿيو؟
الله مون سان ساٿ آهي- ناهي پرواهه ڪا ذري
سوڙ ٿيا حال-پاڻي - سڄ ۾ **سائين راز**-سان
سهي-سهي ولو وچارو - آخر تنهن ڏنهن مري

حق! حق!
انا الحق!

ڪنيز=ٻانهي. آڌيءَ=آڌيءَ رات. در-راز=در ڳجهه جو غيب جو در.
ڳگ=تمام سخت-سرد. ڇيڻيون ڇيڻيون=ڌار ڌار جدا.

(١٠٥)

ٿل- عشق عجب اسرار الهي - آ جادو جهڙي- عجب حيراني
مست مشتاق لاشڪ ماڻن - حق هستي - واهه! لاثاني

ٿو اچي ياد دم دم - پنهنجو زمانو عشق مجاز جو
هئي جڏهين وهي چڙهي - الڙ جواني - دل- ديواني
هيءَ ٿورو محبوب جو - ٿورو نه ڀانئيج هرگز دوست!
هن لٽائي-عشق- اندر ۾ - حسن پنهنجو- ڦوهه جواني
وصل جي شوق ۾ - خوب ماڻيم موجون خلوتي
احسان دلبر تنهنجا انيڪ - مهرباني! تنهنجي وڏي مهرباني!
ساهه صدقي ڪيئن نه ٿئي - مست معصوم محب مٺان؟
جنهن ڀريون ڀيرو ڀرپور پاڻي- ڪئي عصمت جي قرباني
هم آغوشيءَ ۾ هڪ ٻار جن - ماڻيو لطف شباب جو
ٿي گذاري- وري وصل لئه - سڪندي ساري زندگاني
هر اثر ڪي حسن جي - ٿيا قيامت وهندي ڪشش
هيءَ اڄلي ليز لڪي ٿس - نور چڪي طرف نوراني
آهه حقيقت هيءَ سائين راز - حسن-عشق مجاز جي
وقت جي رفتار ۾ آهي - حسن فاني- عشق لافاني

حق! حق!
انا الحق!

ٿورو = احسان. ٿورو = گهٽ، ڪم. خلوتي = اڪيليون.
عصمت = ڪنوارپڻو.

(١٠٦)

ڏل۔ ڏوهه توکي ڏيان گهڙو يار! لکيو وڇوڙو۔ قسمت آهي
ڇا ڪندين مون کي - ڏيهه جون ڏنگايون
گڏجي گذارين۔ ساري ڄمار - قسم خدا جو۔ حقيقت آهي
گهڙاون ڳٺي خطائون - ڪيتريون ڳڻيندي
انهون بندي ٻر۔ اي شمار - ڪل معاف جي۔ حاجت آهي
دل جي بناوت ٺهي ٻن اکرن سان
سي ٻئي جدا۔ ڏارئون ڏار - راز اهو خود عبرت آهي
فرشتي ڏنو هيءَ فيصلو جنت ۾
عاشق اصل ناهي گنهگار - عشق جي ڇا ته عدالت آهي
سائين راز وٺ راهه ٻي خوديءَ جي
مجذوب تي ٻوءِ گهڙي ميار؟ -
رب جي اها رحمت آهي

حق! حق!
انا الحق!

دل ۾ ٻه اکر آهن - دال ۽ لام.

(۱۰۷)

ٽـل- عشق جو راز اهوئي - يارو! عشق جو راز اهوئي!
اکيون اٽڪائي - عجيب سان - مون دلڙي آهي کوئي
ٻهڪڻا-ٽهڪڻا - سور سانديهڙس - ڏک ۽ ڏسان ٿوئي
چارڻ کان تون ناڻ چڙائي - اڄ ضرور ٿيوءِ-ئي
انديشو جهڙن ڳالهه جو هــو - عزيزو! اهــو ٿيوئي
لغڙ- ڪاٺا - طرح ڇڏائون - رشتا ناتا ڦروئـي
همدرديءَ سان حال ٻڌو جن - اکين ڏنو اول روئي
جهڙيءَ صورت ۾ ڏسڻ چاهيو - آهيان اصل اهوئي
اٿين نه سڃاڻي - ٿو سيکو - پر نه پهچاڻي کوئي
نقاب-نقلي-هٽائي ڏس - عاشق معشوق هکوئي

سائين رازڪان-حضرت عشق جي
-سڃـاڻ سـٽــو - شعر-گــوئي

حق! حق!
انا الحق

کوئي = وڃائي، گم ڪئي.
هکوئي = هڪ آهي.
شعر گوئي = شعر جي طرز ۾ گفتگو.

(١٠٨)

ٽل- عشق جي چاٽ- جن چکي چکي
تن کي سور- جاڳڻ- رکي- رکي
دکي آهي طالب! - سنسار سارو
ڪون ڏٺوسين - ڪو سکي سکي
پايون نہ پاڻ - ٻاهران پسڻ کان
ديد و دل آهہ - دائم ٻکي ٻکي
جن يارن سان - نينهن مون لاتو
سي ڏور اڏي - ويا ٻکي ٻکي
نگاهہ ناز هڪڙي - گهائل هزاران
لاشڪ قاتل نظر - آهہ ٽکي ٽکي
وسري نہ وهو - مجاز تن کان
جن معرفت - حقيقت لکي لکي
خوش نصيب دل -
ڪا - ڪا سائين راز
جهن اندر درد - دونهين دکي دکي

حق! حق!
انا الحق!

لکي = پهچاڻي - ٻارجهي.

RekhtaDownload.com

(١٠٩)

تل- حال نہ ڇڏانسون هڪ واري -
هٿ هڻندو هردم - هنجون هاري
هٿ ياد نڪا فرهاد رسي -
نڪو داد ملي دلداري
حجت کهڙي ساڻ حبيبن -
هٿ زور نہ هلي زاري
لڳين لڳين لڪا لاب ڏهڪارن -
جڳين جڳين ڪريان نيزاري
ڪير جهلي حملو حسن جو -
اکيہ خنجري - ابرو ڪٽاري
اَرمان اٿم هڪڙو اهو ئي -
يار نہ نيائي ياوي
راهہ ويندي - رقيبن روڪيو -
ورا، وصل جي هٿئي واري
دامن لڳيءَ جو ننگ پال پرين! -
سڪ ۾ گذري عمر ساري
سهڻو سيني وچ - سائين راز سونهي -
حسن يوسف آهہ دل هاري

حق! حق!
انا الحق!

(۱۱۰)

تل- صدقي ٿيان سڄ واري -
جي هوند ٿئي همراز هميشان!
منهن موڙي ويو- دل ٽوڙي ويو من اندر مونجهاري
ناهي ياد ڪا- فرهاد هتي - نڪو داد نڪا دلداري
اکڙيون اڙايم- دلڙي ڦرايم- الا! يار ٻڌ، جو ياري
نٿو ٻولي - نا چپ چوري - ريت رسڻ جي نياري
نر موهه، ڪري ڏوهه ويو - اي ڏوهه، ملي بيزاري
ميڙ مدت نڪا صحبت هئي -
نڪو زور هلي يا زاري
گهور- مخمور- ڪري ٿي چور- آءٌ محبت جي ماري
لڳي ساري رات- ڪيون منٿ ايت -
چغل مرن ڪل چاري
ڪري سهڻا صحبت- در خلوت -
هم-آغوش ٿيون هڪواري
اڄ ڪري ڀانو- ٿئي شادمانو -
سائين راز ڪيان شڪرگذاري

حق! حق!
انا الحق!

خلوت = اڪيلائي.

RekhtaDownload.com

(۱۱۱)

ٿل- الله ڪارڻ اچ مٺا! ڪر- ترت ملڻ جي تياري
آهي هٿ وس هوت تنهنجي- ڳالهه ڳجهي هيءَ ساري
هنجون وهائي هوت هاريان- نت نت ڪيان نياز -
پلاند پائي پشيمانيءَ جو- منٿون ڪيان ايلاز
اچي ڏي محبوب مٺيءَ کي تسلي- ڪا دلداري
اکين اوڻ سکيو سهڻا- بادل ڀريءَ برسات کان -
آب وهايو وڻ ڦڙو مون- وٺي آڌيءَ رات کان
اٺ ئي پهر ٿي ستائي تنهنجي- ياد سؤ سؤ واري
جي ڪيوسين ڪڏن سنديون- ڳالهيون سي نيون ڳارڻ-
راز- رمز پيرا اشارا- تا پارڻ جدسي پارن
آءٌ چا جاڻان عشق منجهاران- سوُر برهه جا ڀاري
ڏوهه ڏيان تو کهڙو يار- مون ڏي مڙوئي ميار -
قيد جدائيءَ ۾ رهندي گذري- منهنجي سڀ جمار
نيهن لڳائي توڙ نڀائج- وجهي نه وئي وچ واري
پڌا هوندا غريب نواز تو! جي مون سڏ ڪيا-
اوسيڙو ڪيو آ ڪيڏو مون- ڪيئي سال ٿيا
ڏاتر توکي ڏني آهه- مهر نظر واري- ڪر ڪا قربداري!

جن سان جاليو گڏ مون- وسري تن نہ وڃان -
گهر گهراڻي گلي لڳانيندا- وڏي اُميد آهہ اڃان
آسرو ڪين لاهيان آنءُ - ڪدا باجهہ پرا- بهاري

هت هيس ڪير الائي- هت آهيان آءٌ ڪير؟ -
عشق مجاز ڪراهو مون کي- حسن- عالم جو سرُ
ورلو ونڙاڳي ڪو لڪلياڳي- ڪري راهہ رندي اختياري

آءٌ محبوب! ڪن ۾ توکي چڱي ڳالهہ چوانءَ -
ازل کون آءٌ تنهنجڙي آهيان- تون منهنجو آنءَ
تا قيامت قربون نڀائيندا سين - منهنجا قول- قراري

ڪو آواز الستي يارو- اچي منهنجي ڪن پيو -
چي دلبر وسي دل ۾ تنهنجي- آهي ڪين ٻيو
”تون“ جا تلاشي سائين راز- چشم کول بصيرت واري

حق! حق!
انا الحق!

ايلاز = آزي نيزاري. ڄمار = عمر.
آنءَ = آهين. چشم = اک.
بصيرت = دل جي اک- باطن واري.

(١١٢)

تل- حور پري اڏامي آئي - اُپ سڄهان - همت اڪيلي
حسن حيرت - ڪمال قدرت - فضا پي - رنگ رنگيلي
اجهو آئي - چاڪ آئي - نقاب چيري تصور اندر
ڪري سورنهن سينگار آئي - جنهن ڪا ڪنوار - نئين - نويلي
چڙهيو نشو اِيهن جو - جادو - حسن آهي عبرت
"سبحان الله" نڪتي ازخود - ڏسي - سهڻي صورت شرميلي
هرڪ هاريو مون هڪدم - پسي لقاءِ حسن جو
قد الف - تلوار ابرو - چال مست - اک نشيلي
صدقي سر سڄڻ تان - هر بار ڪيان هر جنم ۾
معرفت جنهن جي - ڳجهي ڳجهي - اسڪئون - عشق اڪيلي
عمر گذري وقت ۾ وقت - التجا ڪندي - دعا گهرندي
ڪٿي اٿم ڀاڳ حسن - ناز ٻي - هر حڪم جي تعميلي
سفر حيات جو - جيڪر - ڪٽي سڄاڻو ساڻ سڦلو
هر خيالي جي هجي گڏ - مون سان سدا من - ميلي
سڀ خاڪ! خواب هڪڙو! - ٿي روانو اصليت ڏانهن
جت ناهه سنگي ڪو سائي - ناهي وري ڪو ٻاهن - ٻيلي
گهر دعا سائين راز تون - هر گنهگار جي حق ۾
يا رب! ڪجاءِ سولي - عاشقن جي انت - سهيلي

حق! حق!
انا الحق!

تعميلي = بجاوري - پوءِ واري. تصور = ڌيان.

(۱۱۳)

ٽـل- مٺهن نہ ڇڏ - مٺا موڙي -
ورهہ وڇوڙيءِ - آءُ ويڳاڻي
عشق ناتو تي پير پيو جو - وٺس جانب سان - جند جوڙي
خوني نيڻ - ڪيف ڪٽورا - نهاريندي نڪتي - الا - الوڙي !
گهوُرن گهايـو - اکڙين اڙايو - تي ناحق دلڙي لـوڙي
نال عشق - آباد آ دل - بستي - تو دماغ دلبر ڏي دوڙي
اُستاد عشق - هيءَ سبق سيکاريو - ويهہ خيال مجهہ کپ کوڙي
مُحب جتي - آئي حجت کهڙي؟ - ڇڏ خيال خوءِ جا ڇوڙي
نقاب لاهي - ننگي ٿي نڪتس - ناس پتو ڇڏيو - مون ٻوڙي
وقت وصال وارو واهہ واهہ! - وسي هاء هاء وچ - وڇوڙي
تا قيامت - توڙ نڀائي عاشق - نازڪ نالو نا - هرگز ٽوڙي
انشاالله! ملندس محبوب سان -
سائين راز زنجير - پيا هن ٽوڙي

حق! حق!
اناالحق!

الا - الوڙي = هاء هاء - گهوڙا گهوڙا

(١١٤)

ٿل - ڪيئن وڃان ملان - مڪي مڪي
ساھ صنم ڪاڻ - سڪي سڪي
بت - پرستيءَ - اي خود بڻايو - عشق اکين جو - ٽڪي ٽڪي
آنکيون اکيون - ٿي قيد داڙي -
قدم قرب جو ڪيئن - رکي رکي؟
حسن مٺان - قربان هزارين - سر ساھ - صدقي صدقي
رکم يا رب! حق - ناحق کان - مونکي هيئڙو ٿو ڌڪي ڌڪي
زماني سان ڪم - ڪهڙو عاشق؟ - پل پيو ٿيا ڳڙ - ٻڪي ٻڪي
تنگدل - تنگدست - کان دوست! - ڌرم ڪرام پيلي! - ڌڪي ڌڪي
محبوب منهنجو ڪهڙي اعتبار لي؟ -
گڏ رات مون سان - ٽڪي ٽڪي
واھ واھ کان ونءِ ويو جو - سو سالڪ لوڪئون لڪي لڪي
آ ڪامل - لاشڪ - صورت خدا جي -
ڪئين ٿو دلڙيون - ڇڪي ڇڪي
سائين راز آدم پٽ الله جو
هر فرشتو هت - جهڪي جهڪي

حق! حق!
انا الحق!

مڪي = مڪو - مڌيو. تنگ دل = سوڙهي دل وارو.
تنگ دست = ڪنجوس - جنهن جو هٿ کليءَ دل وارو نه هجي.
واھ واھ = خوشامد - ساراھ.

(۱۱۵)

ٿل- ڀُل ٿيءَ نہ ڀري -
اچي وڃهو وهہ-آهون ساهون!

تو سواءِ سهٽا - سڄڻ سائين!
ٿي ساعت - سال گذري
يادگيريون يار! دم دم دهرائي
دل ڀڃي - جهڄي جهري
رو- سياهه رقيب - ٽياڪڙ ٽوڙا
وڃي ڀـون کـڏ ٽري
ميلو خلاصو- فقط هڪ ڀيرو!
ڪر قربدار! - ڪرم ڪري
هيءَ ڪرامت-ڪشش عشق جي!
اچانڪ يار اچي نڪري
مبارڪ! مبارڪ! چوطرف ڪان
ٻڌي مدهڄو - من ٽري
ڇهڙي-ڇمي - چاهه مڄهارون
ڀاءُ زوريءَ - ڀاڪر ڀري
لکي لکي سائين راز -
پيار ڪندي
ٿو ڇرڪي - ڏايو ڏري

حق! حق!
انا الحق!

ٽري = Bottom هيٺ. روسياهه = ڪارمنهون. اوڏو = وڃهو.

(١١٦)

ٽل- مٺي ٿي مُري - رس رهبر راهه ۾!
ڏکي ٿي ڏري - „ „ „ „

ويچاريءَ سان - ونل وهي ويو - قضا ڪين ٽري
چؤ ڇيهون - آڳ عشق جي - جيءَ اندر ٻري
ريءَ گناهه - ثواب جو سياڻا! - قدر ڪير ڪري؟
مون ڏي ڪڍ - ٻاران ٻهنجون - اکيون ٻاجهه ڀري
ڇنڊ ۾ ٻئي - سواءِ تو سهڻا - منهنجي ڪاڻ سري
هيڻي هن - حال ۾ ٻئي - ونڊس پير ڀري
اوري آءَ! ٻر ۾ منهنجي - ٻاران ٿيءَ ۾ ٻري
اوڏو سائين راز آهيون سامهون
ڏسي دلڙي ٿري

حق! حق!
انا الحق!

ڏري = واڪا ڪري

(١١٧)

ٿيڻ- ممڪن آ- يار منهنجو - مون سان خفا آهي
وفا جو قدر آ جڏهين - جور و جفا آهي

ملڻ جي معشوق سان کهڙي-مهل کهڙي؟ -
موسم رت هجي کهڙي ٻاهر-رنگين فضا آهي

منهن ۾ مٺيون مٺيون-اندر ڇريون-وهه ڀريون -
دشمن جي دل ۾ لشڪ- دوئي-دغا آهي

تاب لڳو- تلوار نظر- تز نشان - تير - لڳا -
جڻ قتل-عام لڳ ڪا - ڪڙڪي قضا آهي

زار لب معصوم مشڪ ۽ اکيون حياءَ هيٺ -
هم-آغوش همدم جي هيءَ - ناز و ادا آهي

هڪ خيال جو آهه ناتو- جو نئو نئي اصل -
دائم دل اندر عجيب جي - ياد سدا آهي

شاباس آهه دل کي - جو سهي ٿي سور سڪ جا -
ورنه وڇوڙي ۾ گهارڻ وڏي-سخت سزا آهي

هوُ به نه رهيو- هيءُ به نه رهندو- هيءُ زمانو! -
جا ڪٽي سا واهه واهه ٿي - رب جي رضا آهي

بافيض فقير اچي ويو- لاعلاج- لاشفا مريض -
ڪيئن نه چوان هيءَ ڪرامت- زاهد- اثر دعا آهي

ٿو اچي آواز هوُ هوُ هوُ!- انا هوُ حق جو -
خود شناس منصور جي هيءَ- شاهد صدا آهي

جي پياسو آهه سائين راز- ته بيشڪ بندو آهي
پر جي پيتل آهي ته - خود خدا آهي

حق! حق!
انا الحق

اناهو = مان-هو آهيان

ناز و ادا = ناز-نخرو

(١١٨)

ٽـل- وصل وٽان، پيارل ڪان پڇو - پيار ڪندي ڪندي
ڪڏهين اڪيلو وري مون سان - مٺا! ملندي ملندي؟

چي:- ”نوازيو آ مون توکي - نيڻهن جي نگاهه سان
حسن جواني نثار ڪئي مون - پياري وڻندي وڻندي“
”عقل - مت - شرم مون - ترڪ ڪيو تنهن ڪـي
لتيءَ ڏتيءَ توسان گڏ گذاريو - لوڪئون لڪندي لڪندي“
”اٿندي - وهندي - جاڳندي - سمهندي - ياد آهي تنهنجي مٺا!
عمر گذاري درد فراق ۾ - مون سڪندي سڪندي“
ڏيئي - دم - دلاسا دل کي - ڪيائون قول اقرار خوب
رخصت وٽان جڏهن ڏنائون مون کي - رت رئندي رئندي
ٿي پڌو ساريءَ سنگت - چاهه مان قصو عشق جو
ننڊ وئي وائي گهري اسان کي - داستان چوندي چوندي
سفر جـي راهه ۾ جتي - پي ملـي وٽـو مئخانو
رکجي ويو سائين راز اتي - وات وهندي وهندي

حق! حق!
انا الحق!

نثار = قربان ترڪ = لاتعلقي

(١١٩)

ٿل- يار! اسان کان- ٻيئي ٻيئي ... او يار سڄڻ ... هاءِ!
مهڙ مٺا سڀ - مون ڏي آهي.

بخش گناهه - ڏوهه خطائون
مڙي وچ معافي - ڏيئي ڏيئي ...او - يار سڄڻ...هاءِ!
ڳچيءَ ڪپڙو - دسمه پيرن ٿي
پاڏايان پڌي پانهون - ٻيئي ٻيئي ...او- يار سڄڻ...هاءِ!
جان جهرال آ - دل پيي ضربيل
حال ڏسي وچ - هيئي هيئي ...او - يار سڄڻ...هاءِ!
سڄڻساريان-سڪ سوز مڄهارون
سڏڙا ڪيان ويني-ڪيئي ڪيئي... او -يار سڄڻ...هاءِ!
اجهو اڌيون هوُ قاصد آيو
وصل جو نياپو - نيئي نيئي ... او- يار سڄڻ... هاءِ!
هر گنهگار جي پڌلي يا رب!
ڏي سزا صرف - مون کي ئي ... او- يار سڄڻ...هاءِ!
آهي هڪڙو- حق - هت هت
ٽيڏي پسي ٽو- ٽيئي ٽيئي ... او- يار سڄڻ... هاءِ!
ڳالهيون ڳجهه جون-سائين راز ڇوي ميان!
معلوم آهن مون- (سيئيئي) سيئي سيئي ...او- يار سڄڻ...هاءِ!
حق! حق!
انا الحق!

دسمه-هٿ. ضربيل - ضرب کاڌل-ٽٽل. هيئي - هيءَ. نيئي-کڻي
ٽيئي - ٽي-(٣)

(١٢٠)

ٽـل- هوت هلي آءٌ هاڻي -

موٽي مند بهار جي آئي

دل ڌڙاڪون بره جون ٻاريون - ڪيئن ڪٽيون مون هجر جون راتيون
هڪ الله ٿو ڄاڻي - ! ... هوت ...

توبهه مهنجي! - اچڻ يار جو - ٻيا قيامت جي انتظار جو
شوق - وصل وينو ناڻي ... هوت ...

جانب رسي ويو ڪري جنيان - آواز ڏنو مون - اڳيان پٺيان
من موٽي سڌ سڄاڻي ... هوت ...

اوچو حسن جو - سر المدد - دل پسند دلبر آهه دلبند
ملاءِ مولي! اوڏو آڻي! ...... هوت ...

سيءُ ۾ وٺي جهڙن لڳن گرم - ٻهري ۾ پيارو - جوان جسم
ستر(٧٠) ٿو سورهن(١٦) ماڻي ... هوت ...

هم سفر ويا ڪاڏي هم خيالي .. دوست جمالي - يار جلالي
سڀ سمهيا - سڄها ٿاڻي ... هوت ...

رهه سڄاڳ - **سائين راز** هر حالت ۾ - رهبر - راهي رهيا راحت ۾
رک باقي رب جي ٻاڻي ... هوت هلي آءٌ هاڻي!

حق! حق!
انا الحق!

سيءُ = ٿڌ - سردي. ڪاڏي = ڪيڏانهن.

٥ مصرع جي سمجهاڻي: ٧٠ سالن جو پوڙهو ٿو ١٦ سالن جي عورت سان شادي ڪري.

(١٢١)

اکين جي اشارن جو - دل نشان نه ٿي ٻوي
وصل - يار جو امنگ - هڪ ارمان نه ٿي ٻوي
سونهن اکين لاءِ سوجهه آ - ڪيئن نه فدا ٿئي فقير
هرڪه هاري دل ويچاري - هردم حيران نه ٿي ٻوي
محبت نه ڪئي آهه مون - لوڪن کان لڪي لڪي
ٻر ڪٿي هيءَ راز منهنجو - عين عيان نه ٿي ٻوي
هي هڏڪيون-سڏڪا سسڪيون- هي راهون- ۽ رڙيون
هي ورلاپ ورهه وارا - سورن - سامان نه ٿي ٻوي
دبيل دانهن جا دونهان - ٿا دکن دل اندر دوستو!
سرد آهن جو غبار - ڪٿي طوفان نه ٿي ٻوي
اڄ نه اچي ٻيو لطف - جدائيءَ جي سورن منجهان
ٻر ملي محبوب منهنجو - از خود مهربان نه ٿي ٻوي
ناز واريءَ نظر سان - نهار ته - سهڻا هر گهڙي
ستل جذبو - جوش جمالي - جاڳي جوان نه ٿي ٻوي
ٻ اسم الله سان تو ڪيان - شروع ذڪر تنهنجو مٺا!
رفته رفته هيءُ هڪڙو - وڏو ديوان نه ٿي ٻوي
گهڙيو آهي بت - ڪافر! - ٽرقي نه ڏسو يارو!
هيءُ سهڻو صنم پٿر جو - مندر ۾ ڀڳوان نه ٿي ٻوي
رمز ملي آهه رند کي - پير مغان جي صحبت سان
سرڪي سوائي ٻي سبيل - هو رازدان نه ٿي ٻوي
تو ماري منصور جيان - دم انا الحق جو مجذوب
زبان-دراز- سائين رازهوءَ- ڪٿي بي-زبان نه ٿي ٻوي

حق! حق!
انا الحق!

(۱۲۲)

ڏل - ڄڻ، شڱ - لڱ، - ام ام پولــي
هٿ حق! حق! هستي - ٿي پولي.

ڏون مدهه مجــاز - حقيقي هڪڙو - ٿي رمز خيال جي رولي
مام مجازي - لوڙي حقيقي! - آهــي طــالب انـــدر - ڇــولــي
پيچ پريت جــو پاڻ پرينءَ سان -- پــر ڏيري ڏيري - هولي هولي
مجاز-حقيقي - آهه رحمت رباني - ڪيئي شاهه ٿيا - غلام-گولي
سپ-سر جيئن پر انـــدر - گنج خــوشيءَ جـــو - ٿــو ڦــولــي
ساريءَ خدائـيءَ ۾ هڪڙو ني - محبوب ڇونڊيو مون ڳولي ڳولي
مرشد محبوب هڪ ني جاڻي-سائين راز صدقي ڪيو-سر گهولي
حق! حق!
انا الحق!

مصرع (۱) جي سمجهاڻي: مجاز ۾ عاشق معشوق-ٻه، پر حقيقت ۾ هڪڙو پاڻ آهي- جو پنهنجي معرفت ڪيلي ٿو صرف خيال ٿو رلائي ۽ پيلائي- وهم ۾ وجهي. مصرع (۲) جي سمجهاڻـــي: ڇولو معنى ڀهراڙ- ڀهراڙ جي اندر سيڏو، سيڏي اندر هردو، هردي ۾ ياد يار جي. مصرع (۳) جي سمجهاڻي: سوچي-سمجهي-هم خيالـــي دوست کي آزمائي- رفتہ رفتہ قرب جو قدم وڌائيندو وڃ- ترڪڙ بازي آهه، عشق ۾! مصرع (۴) جي سمجهاڻي: مثال- گولم بند- ابراهيم ادهم سلطان بلخ رياست جو بادشاهه ۽ ايڊورڊ اٺـون گريٽ برٽن جـو بادشاهه. مصرع (۵) جي سمجهاڻي: نانگ، زمين اندر پوريل خزاني جو رکوال- (نگهبان) ليکيو آهي- ان زمين انـــدر ٻر (سوراخ) هوندو آهي جو آهي آستان نانگ جو- جتان گنج تـــي نظر رکندو آهـــي- ۽ خزانو ڏسي ٺرندو آهي! گهولي = گهوري.

ديوان-سائين راز-عشق مجاز (ختم شد)

ديوانِ سائين راز

حضرت

عشق حقيقي

از قلم: حضرت سائين راز پير واهه

Artist : Mrs. Sharmila Gursahani

ديوانِ سائين راز

حضرت

عشق حقيقي

از قلم: شاعر درويش حضرت سائين راز پير واهه

(۱) چون پيرت در دلت نشيند حال ازل و ابد به بيند

(۲) چون که کردي ذات مرشد را قبول
هم خدا در ذاتش - آمد- هم رسول-

مولانا رومي

(۳) بانگ عجب آسماني درمي رسد هر ساعتي
مي نشنود آن بانگ را - الا که صاحب دولتي

شمس تبريز

(۴) او است ديوانه - که ديوانه نه شد
آزمودم عقل دورانديش را

حافظ شيراز

معنيٰ:

۱- جڏهين پير دل (طالب جي دل) ۾ اچي ويهي ٿو، ته اول کان آخر تائين حال ڏسي ٿو.

۲- ڇاڪاڻ جو مرشد (ستگرو) جي ذات قبول ڪئي ان ته مون کي خدا به ذات ۾ ملي ويو ته رسول به ملي ويو.

۳- بانگ آسماني = بانگ جرس = ۵ انهد شبد. آسمان کان بانگ. پل پل. ساعت ساعت اندر هيءَ ٻڌجي ٿي. پر ڪو ڪو نصيبن وارو جنهن مٿان رحمت نازل ٿي آهي. اهو بانگ ٻڌي ٿو.

۴- اهو آهي پاڳل. جو اهڙا پاڳل نه ٿيو آهي. آزمودو مليو ان دورانديشيءَ جي عقل کان.

عشق حقيقي

ارپيان ٿو ......

سچي صدق سان هيءَ عشق حقيقي ڪلام اُن غافل هستيءَ کي- جنهن روشن ضمير جو آواز ٻڌڻ - بند ڪري- غفلت جي ننڊ مان بيدار ڪيو- ۽ ٺڪو ڏيئي- ٺڏي-اهڙي ته زور ۽ زور سان لت هڻي جو تو ٽپو ڏيئي وڃي عشق حقيقي جي گول (گنبذ) ۾ ڪراس. بلڪل هن طرح جيئن ڪو ڪئپٽن-فٽ بال کي Kick ڪڪ هڻي- ۽ بال تير جيان پرواز ڪري وڃي گول (Goal) اندر ڪپ ڪري.

نياز منجهان هن راز جي هستيءَ اڳيان نمسڪار ڪريان ٿو ۽ هيءُ ليکڻ پراو نذرانو قبول پوڻائي- ”آچيندي لهج مران! حق! حق!“

سائين راز پير واهه واهه

”خودشناسي“ ڪتاب منجهان هڪڙو ورق

Philosophy of ‘I-am’!

Personal Identity is the sole identity. That which knows, and that, which is known, are really the same thing. ‘I-am’ affirms also the personality immanent in all things.

Were God not God, I were not I
Myself in him, myself descry.

It is the I that gives substance to the nature and reality to mind, where the I is not, nothing is. You and He do not exist, if there were no I. Nor can I lose myself in the search of myself, nor can flee from the presence of I, nor hide myself from I. I never die. if I die, God Himself shall die.

جئه! ست چت آنند ڀڳوان کي جئه!

الله آدمي ٻڻ کي آيا!

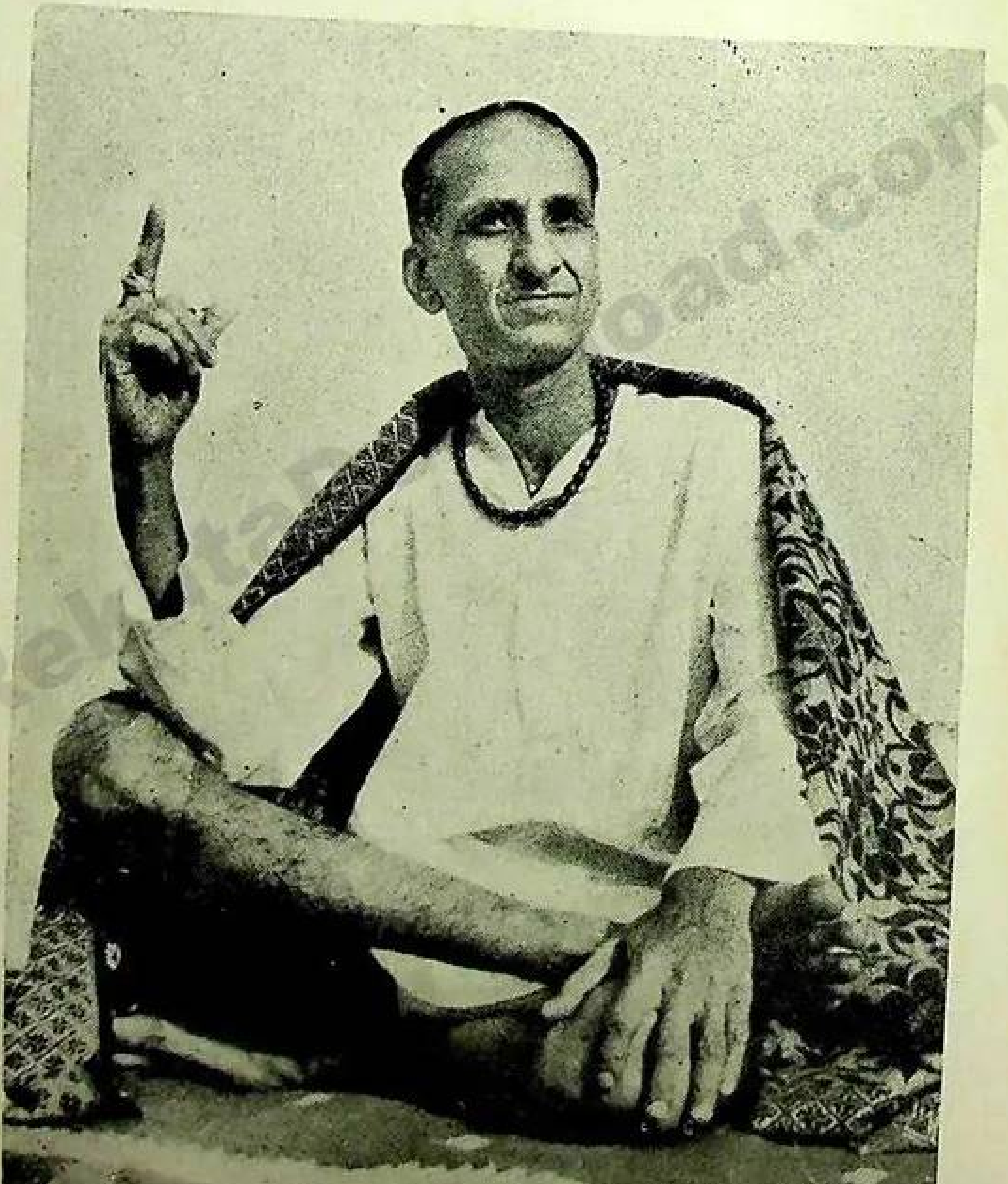

محب الفقرا سائين راز ڀِير واهه واهه

”همه (ذريو) ديگر گهر (دُڏ) رنگ صفه - دار ديد (دوا) ۾ ايبي ماڻهو“ گروگرنٿ صاحب

(اول ۽ آخرين گذارش)

ڄاڻان ٿو ته اهڙي ڳالهه اهنڪار يعني خوديءَ جي تهمت لڳندي ضرور. ڪفر جي الزام هيٺ گنهگار ثابت ڪيو ويندو. ليڪن برهم گياني = آتم گياني = صوفي-عارف جي نظر ۾ خدا کان الڳ جدا هستي ڄاڻڻ ئي ڪفر آهي. جو واقع ئي عظيم گناهه آهي. ڪامل ڪافر ٿيڻ کان سواءِ. همه اوست جي راهه کان سواءِ ڇوٽڪاري يعني- نجات- نروان جي ٻي واهه ئي ڪانهه آهي! ائين ڄاڻ- ”پاڻ سڃاڻ“ = خود-شناسيءَ (علم حقيقت) جي وات آهي وحدت ال وجود جي!- هيءَ ادويت سڌانت جو نظريو آهي- اهم-برهم اسمي = انا الحق = انا هو يعني من خدايم = تت-توم اسي... يعني اهو تون (خود) آهين!

عين ايمان کا هي - انا الحق کا نواز
هم يهه هي کفر! گر ديده منصور نه هو

آهي بيشڪ وڏو گناهه. ڪفر جو- ٻه دوا-دارون ئي ان ۾ ئي آهي. لعنت آهي اسان کي- جي اسان هن سوڙهي رواجي- نام ۽ صورت واري B. K. A. جي ساراهه ڪندا هجون- نه! هرگز نه! هيءَ ثنا آهي **حضرت سائين راز پير واهه واهه** جي- جو هڪ سرڳڻ-ساڪار برهم آهي- جو هن نام-روپ جي اندر قيد آهي- جو هڪ گمنام- گونگو گواهه آهي- هڪ تماشبين آهي جو پنهنجو تماشو ڏسڻ لاءِ پيدا ٿيو آهي. جڏهن ته اسان روح رهاڻ ڪندا آهيون يا گفتگو ڪندا آهيون- ته **محب الفقرا سائين راز پير واهه واهه** کي شهنشاهه عالم ڄاڻي- پنهنجي هردي روپي سنگهاسن- تخت طائوس تي براجمان ڪري- پوءِ ان جي استتي

نواز = نعرو
ديده = دلي نظر

ڳالهه. پوءِ ٻي ذڪر معرفت ۽ حقيقت جو شروع ڪندا آهيون. ڇڙڪ چوڻو ٿو ته هئين چئه!

هونءَ ته اعتبار شايد نه به اچندو. پر اسان قسم کڻي ٿا چئون. اعلان ڪيون ٿا -

”ٽڪن لهين آکيندا پيا - پر ميڙا نار پيا آکيندا!“

باقي هيءُ فقير اوهان جي ساراهه يا گلا جو محتاج ئي ناهي. هرگز ناهي! ”الفقر لايحتاج الا الله!“ يعني فقير الله کانسواءِ ٻئي ڪنهن به شيءِ جو محتاج ناهي. ڇاڪاڻ ته هيءَ ڄاڻ اٿم. ”الفقر فخري و الفقر مني“ يعني فقير منهنجو (الله جو) فخر آهي. ۽ فقيري مون منجهان آهي - خود شناسي. فقيري. مستي. خدا جو شان آهي! اهو خوش نصيب ماڻهو. جنهن مٿان رحمت نازل ٿئي ٿي. حق! حق!

هن طلسمي مايا (دار الفنا) اندر. سجاڳ اهو آهي جيڪو سمجهي (خواب) جيان سنسار کي ڪوڙ ۽ ڀرم ڄاڻي ٿو. ۽ سمجهي ٿو ته منهنجو ناهي. ۽ جيڪو سنسار کي سچ ڄاڻي. ڪچي ٺٽڪ ۽ ٺاٺڪ جي ڪري ٿو. ۽ منهنجو منهنجو. پرائو ڄاڻي ٿو. سو اڃان ستو پيو آهي. يعني ڄاڳيل ناهي. سمهيل ئي آهي. صوفي. طالب الدنيا کي مونث (مادي). طالب العقبيٰ کي مخنث (کدڙو) ۽ طالب المولا کي مذڪر (نر) ڪري چوندا آهن.

ڪي ڀلي ڀوڳن ڀوڳ. - سچ ڄاڻي سنسار کي
ڪي ڄاڻن جوٺ جڳ سڄو - ساڌن جپ تپ جوڳ.
پر عاشق رهن اروڳ. - ٻنهي کان ٻاهر ٿيو.

سامي

”مري نگاهه ۾ وه رند هي نهين ساقي!
جو مستي اور هوشياري مين امتياز ڪري“

هوشياري = گيان. امتياز = فرق.

رند فقير- سالڪ مجذوب- رشي مني يوگي- مهاتمائون خلوتي- گوشہ نشيني وارا فقير درويش- سنت مهنت- ساڌ- اداسي وئراڳي- اگهوڙي اوڌوت- مست قلندر هيءَ سڀ هم-جنس- هڪ ذات آهي.

درويشي چيست؟ درويشي ڇا آهي؟
درويشي آهي- " ظاهري اي رنگ- باطني اي جنگ،
درويش نہ دارد- نام و ننگ.

فقيري آهي- خاموشي جيئري ئي مري رهڻ ۽ عالم حيرت ۾ رهڻ. روح جي ترقيءَ جو راز هيءُ آهي.

مجاز اور حقيقت ميں فرق هئہ، بس اتنا
وه ابتدا کي لئي ہے- يہ انتها کي لئي.

مست نين نہ مريد نہ وکيج - وو جو راهہ رباني،
آمد و رفت نہ جاڻن ڪنهين- اي خودکن نہ بياني
اي سڌ-سنڌ ناهي تن کي- مست رهن لامڪاني.

مست قلندر الله جو پاڇو (Image) (ظل-الله) آهي- هو گهڻو ڪري وقت ۽ خلا اندر Time and space يعني وقت جي Dimension ۾ الائي ڪٿي جو ڪٿي- ڪهڙي ولائت ۾- اتا سفر ڪندا وتن- قدرت جيان سندن تخيل-تصور جو پرواز اهڙو نہ تيز رفتار آهي- جو زبان سان چئي نٿو سگهجي ۽ وشال ۽ اهڙو- جيڏي هيءَ قدرت آهي. سائنس (وگيان) کي احساس 3 Dimension يعني ڊيگهہ Length ويڪر Breath ۽ ٿلهاڻ- Thickness موٽائپ جي ڄاڻ آهي. وقت جي Dimension کان اڃا اڻڄاڻ آهن- هن ڳجهہ جي خبر- Time Dimension (وقت) مهايوگي مها مني- مها رشيءَ کي يعني مست قلندر کي آهي.

" ترا بہ روز حساب - اين امر شود معلوم
کہ بود سلطنت - بي- حساب درويشي "

يعني - قيامت ڏينهن توکي معلوم ٿيندو- تہ درويش جو حساب ڪتاب (ڏوهہ ۽ ثواب جو) ختم آهي- هن جي سلطنت بي حساب آهي. حق! حق! اناالحق!

راز حقيقت

چو نه ٻڌو يارو! - ڇا نام آهه منهنجو؟
جز نام ٻي آهي - نه ڪل نام آهه منهنجو!
نام وارو ليس آهه - جڏهين نام کي مٽايو مون
بدنام آهي منهنجو - پڻ ليک نام آهه منهنجو
پيان ٿو روز ليڪن - رهان ٿو صاف صوفي
نه آهه صراحي منهنجي - اکي جام آهه منهنجو
پيارن جي ساقي! نه جلد پيار - پوري پيالو
ورنه وڃون ٿا - ٽڪڙا - لوڪي سلام آهه منهنجو
نه خاص پهتو پاڻ وٽ - نه عام کي اجازت
ليڪن آهه، خاص منهنجو - اور عام آهه منهنجو
سمجهي راز کي سو - جو هوندو رند دانائ ڪو
”خفيا آهه نشان منهنجو“ - ”ٻيءَ“! پيغام آهه. منهنجو
مذهب مڙوئي منهنجا - پوءِ به دور آهيون سڀ کان
آهي ڪفر ٻي منهنجو - پڻ اسلام آهه منهنجو
چڙهي صوليءَ لي پاتو - منصور درجو اعلي
سائي منزل آهه منهنجي - سوئي مقام آهه منهنجو
وڃو - واجهو او عزيزو! آهه الوداع اسان جي
آغاز آهه برابر تنهنجو - هيءَ انجام آهه منهنجو
ڪئين سڄڻ لوڪي سمجهايان - ڪئين سلجهايان - سرهيءَ
نه آغاز آهي منهنجو - نه ئي انجام آهه منهنجو
شو - اوم چوندي خود به خود - شو آهم سر نڪتو
انا الحق جو نعرو طالب! - ڇا نه ڪلام آهه، منهنجو؟
چاله جلوو آهه، منهنجو - پڇي نالو جو اچي مقابل
محب الفقرا سائين راز - پير واهه واهه نام آهه، منهنجو!
حق! حق! انا الحق!

خفيا = ڳجهه جو ڳجهه، راز الحق. آغاز = اول، شروعات. انجام = آخرت

"خودی کو کر بلند اتنا - جو ہر تقدیر سے پہلے
خدا خود آکے پوچھے - بتا بندا! تیری رضا کیا ہے" اقبال

٭ ويدانت ۽ تصوف جو تجربو ٭

با ادب! با ملاحظه- هوشيار! يهان گذر هے، زاهد!
يه ميخانه سائين راز هے! خبردار! اندر آنا هے منع!

حقيقت جو بيان ڪرڻ آسان ناهي- مشڪل آهي ۽ وري لفظن جي زنجيرن ۾ انڀو کي قيد ڪرڻ لهائين وڌيڪ محال آهي. البت مراقبت ۾ يعني، سماڌيءَ اندر، شبد ۽ سرت جي ميلاپ ۾ حقيقت جو انڀو ٿي سگهي ٿو. ممڪن آهي! جو انڀو طالب حق کي خود ماڻ ڪرڻو آهي. قادر جا هڪ اڻڳڻ-اڻ آڪار (نفي) شڪتي آهي. الائي ڇا آهي؟ جنهن جو نه رنگ نه روپ (نفي) سا سرڳڻ ساڪار (اثبات) ٿي قدرت ٿي پيئي. يعني- قادر [پرماتما = پرم + آتما] اها باطن شڪتي - (گجهه-راز) جا اڪل هئي- پوشيده هئي سا قدرت جو روپ اختيار ڪري ظاهر ظهور ٿي پيئي- وري ذره ذره ۾ عيان هوندي به هيءَ راز-راز ٿي رهي ٿو. هيءَ ڪهڙي نه عبرت آهي؟ خود شناسيءَ لاءِ چشم بصيرت جي گهرج آهي- همت پنهنجي ضمير (وويڪ) جي آواز کي اونائڻو آهي- ڪن لاتار نه ڪرڻي آهي. پر علم اليقين سان عين- ال- يقين- ۽ حق- ال- يقين ڏانهن وڌڻو آهي.

آلدو الله فقيرن- ته ته ڪير الله جي ذات سڃاڻي؟

خدا لفظ- خود (پاڻ) + آمدن (اچڻ) منجهان آ- يعني جو پاڻ منجهان پيدا ٿي پيو. يعني قادر-قدرت ٿي آيو- حضرت آدم به قدرت جو اعليٰ عاليشان جزو آهي- "اشرف المخلوقات انسان ذات سميت- ڪل ڪائنات- برهم سروپ آهي." ٻين لفظن

۾ ٿي سروپ. (ترمورتي) اختيار ڪري ٿو (برهما-وشنو-شو) پاڻ ڏسڻ آهيو پنهنجو تماشو والجهو رمز ن وارو يارا!

(برهم - مايا - ۽ قدرت)

برهم=خدا-الله- (God) ڇا آهي؟ ڪير آهي؟

ويدانت ۾ برهم کي ست چت آنند. استي ڀاتي-پريه چون ٿا. پر وري انهن ۾ اٽل آهي- ته هو (برهم) خود نـ- ٿو ڄاڻي- ته هو ڪير آهي؟ 'Perchance He Himself knoweth not who He is' يعني خدا- ئي-خود آهي- مست آهي- معصوم ۽ ڇڙهي اهڙو- جو خود کي خود جي خبر ئي ڪانه آهي ته ڪير آهي؟ [اُن سبب معصوم ٻالڪ ۽ مست قلندر] کي سائينءَ جو سروپ سمجهيو ويندو آهي. وري ڪنهن شاعر جو قول آهي:

ايڪ تخيل هــئ- ايڪ تصور هــئ- اور يقين هــئ- اُن کي ساٿه ورنه انصاف کي پوڇهو - تو خدا ڀي ڪيا هــئ؟

ڪامل جي نظر ۾ - برهم الاهي- الک- اڳم- ڪارڻ جو ۽ ڪارڻ- هڪڙو آنند آهي- آنند مان اچي- آنند ڏانهن رخ رکي- آنند منجهه سمائجي ٿو- نور ۽ آوازِحق جا ٻه ڀاسا (صورتون) آهن. ساري سرشٽي- ڪن-فيڪون-(ٿي ٿي پيو) جي اسم اعظم سان وقت ۽ خلا اندر جڙي پيئي- جنهن کي ڪائنات يا قدرت ٿو ڪوٺجي.

سائين راز وري هن طرح فرمائي ٿو:

سمجهاڻي: هڪڙو Atom= اٽو = ٽبڪو= ٻڙي Zero ۾ يعني الڳ ٻڙين (....) لرزش آڻي-پاڻ کي الف- اوم الله ۾ ظاهر ڪيائين. ... جو ملي ڪري ٻٽجڻ-ايڪ منجهان انيڪ يعني (وحدت منجهان ڪثرت) جي صورت اختيار ڪئي- مثال: ॐ لا هيءَ صورت ٽن Dimensions يعني ڊيگهه- ويڪر ۽ ٿلهاڻ ۾ ظاهر ٿي- ليڪن خلا ۽ وقت (Time & space) وارو Dimension) محفوظ رکيو- هڪڙو سر خدائي جو راز اڄ تائين راز

ني رهيو آهي- جنهن ۾ Space Dimension جي ڄاڻ اڃان سائنسدانن کي آهي ني ڪانه- ليڪن هندو يوڳي ته اڄ اک ڇنڀ ۾ ولائتون پيا گهمن ڦرن. جنهن کي Space&Time=وقت ۽ خلا جو چوٿون Dimension 4th چون ٿا هڪڙو ۽ ٻجهه خدائي آهي. هن ٻجهه جي ڄاڻ سائنس کي ڪانه آهي.

سائين راز " خود شناسي " جي ڪتاب (اڻ ڇپيل) ۾ ‘Philosophy of I-AM ۾ هن طرح فرمايو آهي:

مين هون=I-am = متڪلم هستي يعني مان هڪڙو شهنشاهه آهيان دل جي تخت تي براجمان آهيان- انيڙ ڪرڻ منهنجو وزير اعظم آهي خيال ڪرڻ منهنجو راجدوت-(Ambassador) ايلچي آهي تصور ڪرڻ=Memory منهنجو خزانچي آهي- گفتگو=Speech منهنجو ترجمان Inter Pretor آهي. ۵ ڪرم اندريون منهنجا ڪلارڪ- منشي آهن. ۵ گيان اندريون منهنجا جاسوس= Spies آهن- جن معرفت مان هن ست سري- ست رنگي- دنيا ۾ راڄ ڪيان ٿو- حق! حق!

قدرت ڇا آهي؟

قدرت ئي ڪل ڪائنات آهي- هيءَ خدائي- ايڏي ته وسيع ۽ وشال آهي جنهن جو نه آد- نه انت- نه آغاز نه آخرت- بي انت! ان منجهه هزارن لکين آڪاسي گولا پيا مستيءَ ۾ ڦرن- جنهن جي ڀيٽ ۾- اسان جي هيءَ پرٿوي ڌرتي گولو- هڪ ننڍڙي 0 (Zero) جي برابر آهي- خالي تصور ڪيو- ته پاڻ کي حيرت جي لقاءُ ۾ داخل ڪيو- هن بندو ۽ ٻڙي (ڌرتي) اندر- ڪيترائي کنڊ- ٻيٽ- ساگر مهاساگر- جبل پهاڙ- نديون- ۽ ان ٻڙيءَ اندر رهندڙ الائي ڪيترا بي شمار جيو رهن ٿا- اُت هيءَ هڪڙو طالب حق- نه هڪ آدمي- ڪهڙي هستي آهي ان جي؟ يعني هڪ اٽو ۾ ته-

واريءَ جو ڪڻو به نه- ڏسڻ ۾ ئي نه ايندو- يعني آهي ئي ڪي ڪين! ان طرح ويچار ڪندي- فيلسوف پاڳل ٿي ويا!

آدم جي پيڙهي جو ڪهڙو وقعت؟ هڪڙو آدمي- اُن جي هستي ڪهڙي وشال سرشٽيءَ جي ڀيٽ ۾؟ جڏهن آهي ئي ڪي ڪين! ساري ڪائنات پنجن (٥) تتن جو ميل آهي- ٥ تت = ٥ عناصر يعني پوءِ اول آڪاس (خلا) يعني جڏهن موجود آهي ئي ڪونه ۽ پَوَن (هوا) به سوکشم (لطيف) ۽ پوءِ اگني (آگ) پاڻي (جل)- پرٿوي- (خاڪ-ڌرتي) ٿي استول (ڪثيف) آهن- سي ٿيا پنج (٥) الله عناصري لباس پهري ظاهر ٿي پيو- ليڪن هي ٥ تت به پاڻ "آپ" هي آهي- اهڙيءَ طرح الله آهي God is!- ايشور آهي.

مثال- آڪاس جي آ- ۽ پرٿوي جي پ ملايو ته آپ ٿي پوي ٿو- اهڙيءَ طرح آگ جي آ پاڻيءَ جي پ سان پا اگنيءَ جو الف ۽ پون جو پ ملايو- ته آپ ٿي پوي ٿو- يعني قدرت خود قادر (آپ) آهي = قدرت ئي قادر آهي.

وري ڏسو- هيءَ قدرت! هيءُ تت اهڙا- جن جو ميل ناممڪن پيو لڳي- مثال آڪاس ۽ پرٿوي جو ميل ناشدني آهي- آگ ۽ پاڻيءَ جو ميل ٿي نٿو سگهي- هوا ۽ پاڻي گڏ نه ٿا رهي سگهن- ليڪن آتما (روح) اهڙي ڪا شڪتي آهي- جنهن هڪ ڪـي ٻئي سان- ٻن کي ٽئين سان- ۽ ٽن ڪـي چوٿين سان ۽ اهڙي چئن ڪـي پنجين تت سان ملائي- چئن قسمن جون زندگيون خلقي وڌيون (١) معدني (٢) ونسپتي (٣) حيواني (۴) انساني- حضرت آدم ٥ تت پاڪ جي پيدائش آهي الله آدم ٿي آيو- يعني حضرت آدم آدم جي صورت ۾ آيو- ۽ پاڻ کي ٥ ڪوٽن (٥ ڪوش = پيڪٽ) جي اندر ڪوٽ اندر ڪوٽ ۾ محفوظ ڪيائين- (سرير- من چت بڌي پران- روح- آتما جو پيڪٽ آهن.)

RekhtaDownload.com

هن هستيءَ جي قيد ۾ هوندي به، انهن ٥ تتن کي ٻڌجهي هم جنس وشال تتن سان ملڻ لاءِ ڪشمڪش رهي ٿي. اهڙيءَ طرح روح جي ٻين ارواح سان ملڻ جي ڪشش رهي ٿي- جنهن کي چئجي ٿو عشق حقيقي. ذات ڪشش ڪري ٿي ذات کي! (برهم ۽ مايا-) ويدانت انوسار- تيتريا اپنشد ۾ آيل آهي- ”ستيم گيانم-اننتم-برهما“ يعني (Existance Truth & Bliss وري برهدارڻيڪ اپنشد ۾ آيل آهي. .... ”وگيانم آنندم- برهما“ يعني (Existance Knowledge & Bliss) (مايا)=هست (برهم) جي مقابلي ۾ جنهن کي نيست ٿو سڏجي- مايا جو اکري ارٿ- اٿو ڪيو- نه ٿيندو يا - ما - يا=جا- ما=نه هجي- يعني جا نه آهي پر ڏيکاري ڏئي ٿي- اُن کي چيو وڃي ٿو مايا. شاسترن ۾ مايا کي انروچني چيو ويو آهي- يعني مايا کي نڪي ست-نڪي اَست سڏي سگهجي ٿو. مايا کي نه برهم سان گڏ يا برهم کان جدا چئي سگهجي ٿو- نه ئي اُن جي آد- انت لهي سگهجي ٿي- يعني وچن ۽ چوڻ کان ٻاهر آهي- وري اهڙي حيرت انگيز آهي- جو جا بيان ڪڻهن ۽ صورت ۾ ٿي نه ٿي سگهي-- نه اُن کي به ناهي جوڙي وڃي ٿي- جهڙي طرح برهم اکنڊ آهي- اُن ۾ ڪوبه ٽڪرو ڪونه آهي- پر هن ٻوٻل شڪتي مايا برهم کي به ٽي ٽڪرا ڪري ڇڏيو- برهم جو ٻهراڻن حصو آهي ايشور، ٻيو جيو، ٽيون جڳت. مايا کي اوديا ۽ اگيان (جهالت) به ڪوٺيندا آهن- جو آچنتيه شڪتي يعني جا چنتن (خيال) ۾ نٿي اچي سگهي- ۽ دليل اُت ڪم نٿو ڏئي. اگيان = اوديا اُن کي ٿو چئجي- جو گيان- وديا (علم) سان نورت- (دور) ٿي ٻاهر ڪڍي سگهجي ٿي- مايا آهي ٽي طلسم- هڪڙو ڀرم- وهم-گمان! جيئن ويدانت ۾ ٽوڙيءَ ۾ نانگ. جو ڀرم وارو مثال ڏئي مايا جو روپ سمجهائيندا آهن.

برهم ستيم- جڳت جوٺا.
لا الله- الا الله = (اسلامي ڪلمو) جي معنيٰ آهي لا الله = جڳت
جوٺا- الا الله = برهم ستيم.

" الا الله اثبات ڪر- شارڪ ڇڏي شرڪ
آکي انالحق- مسلماني ماڻ لون- بيدل صوفي سچ
الا الله اثبات ڪر- شارڪا! شڪ نه، آڻ
مسلماني ماڻ- عاشق!- انالحق چئي" (بيدل صوفي سچ)

حضرت عشق حقيقي جو بيان ڪهڙو ڪجي؟ جنهن جاءِ تي حد- ازخود بي حد ٿي پوي ٿي- جت خودي (اهنڪار) بي خودي (نر-اهنڪار) ٿي پوي ٿي- جت سرڳڻ (ساڪار) نرڳڻ (نر-آڪار) ٿي پوي ٿو- اُن حقيقت جو ڏس پتو- خبرچار ڪير ڏئي؟ ڪهڙي ڏئي؟ البت عارفن (برهم گيانين) اشارا ڏنئي- دل و دماغ جا دليل ڊوڙائي- رمزن سان راز کي اُکلي ڇيتيون ڇيتيون ڪيو آهي- ("وچار ساگر" ۽ "برهم سوتر ڀاسيه" ۽ ويدانتي ڪتاب هن علم جي اخواي جاڻ ڏين ٿا)- پر تڏهن به هيءَ آدم جو اُجرو- مايا- يعني طلسم- ڀرم- وهم- گمان- اوديا- جو هڪڙو جزو آهي- ۵ تت خاڪي- مٽيءَ جو پتلو جنهن سان شامل گڏ من- چت- بُڌي- پران آهن- جنهن آدم کي بشر جي نالي ۾ سڏيندا آهن- بشر = ب+شر يعني شيطان سان- يعني جنهن سان شيطان ۲ ڀاڱي ۳ حصو آهي ۽ ۱ ڀاڱي ۳ حصو روحي فرشتو آهي- (ا-ب-ج-د جي حساب موجب بشر = ب-ش-ر ۾ ۳ اکر آهن- ۽ شر = ش-ر ۾ ۲ اکر آهن- سو ليو ۲ ڀاڱي ۳ حصو شيطان- ۱ ڀاڱي ۳ حصو خدا جو ([روح]). سو هي شيطان- ٿالي عزازيل (يعني لعل) جنهن خدا جي حڪم جي انحرافي ڪئي- ۽ آدم کي سجدي ڪرڻ کان صفا نابري واري- جنهن قسم ڪڍيو هو- ت

RekhtaDownload.com

آدم جي ٻچڙي کي الله سان هرگز نه ملائيندس. جڏهن شيطان جا ٻچيل ۵ پوڻ يعني ڪام. ڪروڌ. لوڀ. موهه. اهنڪار پنيان چاڙهي ٻهر پيل آهن. ۽ جي الڪي راهه ۾ وڏيون بلائون. رنڊڪون آهن.

وري من جي حالت ته ٻي اوهر وڏيڪ خطرناڪ! هميشه سندس ڏنگي چال. هڪڙا ناهه پيو ناهي ته پيا پيو ڍاهي. اصل پهڪ ته ڪا ٿي انس. وڃي مختلف آڏا. اوڀا. خيالن جا نقش ناهيندو. اهڙا گندا. ملين. پاڻ ڪ خيال تو ڪڏا ڪري. جو منهنجي توبهه! من جي خيالات جي اگر تصوير يا فلم ڪيڏهي وڃي. نه جيڪر يار دوست. عزيز نه ڇڏيو. پر منهنجي اڌ سڄو هم رفيق. هم شفيق. همدم ۽ جيڪر سخت نفرت ڪري. خود پاڻ منجهان جيڪر پچان ٿئي اچي. ذرا سوچي ڏسبو. نه آسان ناهي حقيقت جو اڀڙ ڪرڻ! ليڪن انتهائي ڪٺن مشڪلاتن هوندي به طالب حق. حقيقت جي شناس (جاڻ) پائڻ لاءِ انڪ ڪوشش ڪوچ ڪندو رهيو. تلاش جاري رکندو آيو آهي.

علم لدني جا ڄاڻو. ويدانتي چون ٿا ته جهڙيءَ طرح اوديا. وديا سان، جهالت. علم سان، اوندهه. روشني سان دور ٿي سگهي ٿي. تهڙيءَ طرح اگيان ۽ گيان ذريعي غار. غرق ٿي سگهي ٿو. ممڪن آهي!. اها حقيقت آهي!

سوال اٿي ٿو ته حضرت آدم ڪير آهي؟ (الله ۽ آدم)

قرآن شريف ۾ آيل آهي ته ”مان هڪ پوشيده خزانو هوس. خواهش ٿيم ته پاڻ کي ظاهر ڪيان. انڪري خالق. مخلوق جي صورت اختيار ڪئي. جيئن سهاڻپ ۾ اچان. هن نور جي گنج کي مطلق هستي. (آزاد هستي) ٿا ڪوٺين.

آدم. الله جو پاڇو. (Image) آهي. ”الانسان سري و انا سره“

الله- هو (الاهو) ال هميشه عربيءَ ۾ اسم اڳيان لڳائي ويندي آهي- لا معنيٰ ڪجهه نه (نفي) هو معنيٰ (هستي) ثابت آهي= (اثبات). الله جي شد جو هي ڳجهه آهي- ته لفظ ۾ ٻه ل-ل (لام) آيل آهن- علم لدني جا ڄاڻو آدم جي سيني جي پيٽ هو سان ڪندا آهن- جيئن هر جي وچين ليڪ لڳهي هر ڪي ٻه ڀاڱا ڪري ٿي- تيئن آدميءَ جي منهن کي وچان نڪ جي لڪير هر وانگر ٻن ڀاڱن ۾ ورهائي ٿي- تنهن ڪري سڏ ٿيو "الله آدمي ٻن کي آيا "ڪر ته ٻودي ذات حق- اندر موجود + آب گل واڪئي ڪندا- ملڪ سجود-" يعني جيڪڏهن حق (برهم) جي ذات لطيف سوکيم هن صفائي (ڪثيف- استول) سرار (جسم) اندر نه هجي ته هن ٻاڙي ۽ مٽيءَ جي بت کي ملائڪ (فرشتا) ڪيئن نؤڙي نياز سان سجدو ڪن ها!

اول الله عليم اعليٰ، عالم جو ڌڻي.
قادر پنهنجي قدرت سين- قائم آهي قديم
والي، واحد- وحده- رازق رب رحيم.
سو سارهه سچو ڌڻي- چئه حمد حڪيم
ڪري ٻاجهه ڪريم- جوڙون جوڙ جهان جون (شاهه-)
الله (لا) ۽ ॐ

اوم آدي شبد آهي- ويدانت ۾ آيل آهي- اول شبد اوم جو آواز پيدا ٿيو- ڇاڪاڻ جو منهن (چپ) کولڻ سان "او" جو اچارڻ ٿئي ٿو- ۽ چپ بند ڪرڻ سان خود ۾ خود م جو اچار ٿئي ٿو- ۽ چون ٿا ته ساري برهمانڊ جي آغاز اوم سان ٿي آهي.

In the beg~~nning~~inning, there was a word that word was with God- (Allah -Brahm) and that word was God. (Bible)

الله جو ذڪر ڪري آيا آهيون- البت الله جو ذڪر- رباني آهي.

RekhtaDownload.com

زبان هلائڻ سان الله. جو شبد (اسم) نڪري ٿو. اوم. الله. هڪ ئي آهي صوفيءَ جي نظر ۾

سائين راز ٻهجي همسفر-هم خيالي مسلمان صوفين کي هن طرح سمجهائيندو هو. ته هندو آهي برهم جو ساڄو ۽ سڄو هٿ. ۽ مسلمان آهي کاٻو ۽ ابتو هٿ. سو ڪيئن؟ سڄي هٿ جو آڱوٺو ۽ ڏسڻي آڱر پاڻ ۾ ملائي گول ٺاهيو. باقي ٽي آڱريون جدا ڪري جاچي ڏسبو. ته ॐ جو نقش ظاهر ٿي بيهندو. وري کاٻي هٿ ۾ اهڙيءَ طرح ڪري ڏسبو. ته الله جو نقش جڙي بيهندو.

برهم وديا ۽ تصوف

جنهن علم معرفت. حقيقت جو راز ٻوڙي. ٻُجهي عيان ڪجي ٿو. ان علم کي ويدانت ۾ برهم وديا. يعني آتم وديا. چئجي ٿو. ۽ صوفي اُن کي علم لدني تصوف. (خود شناسي) جو علم چون ٿا.

اها حقيقت آهي. ته آدم الله کان جدا هرگز ناهي. يعني جدائي ماڳهين آهي ئي ڪانه. جدائيءَ جو صرف ڀرم رهي ٿو. مان ڪير آهيان؟ هيءَ هستي آهي ته ڇا آهي.؟ جي ته آهي ته ڪيئن ته آهي؟ زندگيءَ جي فلسفي تي ڪيئي ڪتاب جون ٻاڙون لکيون ويون آهن. اڃا به لکجن پيئون. چون ٿا. ته چار ويد ۽ ۱۰۰۰۰۰ (لک) سلوڪ آهن. ان منجهان ۸۰,۰۰۰ (اسي هزار) ته ڪرم ۽ ڀڳتي مارگ يعني (شريعت ۽ طريقت) تي لکيا ويا آهن. ۽ باقي ۱۶۰۰۰ (سورهن هزار) يوگ مارگ (معرفت) ۽ ۴۰۰۰ (چار هزار) فقط گيان (حقيقت) تي لکيل آهن. هت اسان حقيقت جو ذڪر ڪنداسين. جنهن کي ويدانت ۾ ادويت سڌانت (ڪيول. وششٽ ۽ شڌ) يعني. وحدت ال وجود جو نظريو پيش خدمت رکنداسين. جنهن ۾ معرفت مليل جهليل نظر ايندي.

طالب حق کي هن طرح ڄاڻڻ گهرجي. ته هيءَ وحدت جو اظهار- هن طرح آهي.

" يا ازلي ال ظهور - يا ابدي ال خفا
نور ڪه فرق ال نظر - حسن ڪه فرق ال ثنا "

يعني - ازل ابد کان- هو ظاهر ۽ باطن آهي- نور هڪڙو آهي- فرق نظر نظر جو آهي- حسن به هڪ (حق) آهي- فرق فقط آهي ثنائيءَ جو- ساراهه جو- عبادت جو.

وحدت- ال- شهود يعني همه-از- او- است- دوئيت جو مارگ- هت حسن جي ثنا- عشق جي جمال واري حالت آهي- ۽ وحدت ال وجود يعني همه اوست، ادوئيت جو مارگ- هت خودشناسيءَ جي خود مستي رهي ٿي- (جلال جي حالت). وحدت ال شهود ۾ ايشور ڀڳوان- رسول- پيغمبر کي مکيه جڳهه آهي جنهن کي Braham Qualified & Conditioned سرڳڻ- ساڪار روپ الله جو ٿا سمجهن ۽ وحدت ال وجود ۾ جيو جڳت- ايشور- نيٺي برهم جي صورت آهن- هڪ هيڪڙائي آهي- (ايڪائي) جدائيءَ جو صرف ڀرم آهي- جو وچار رستي- گيان ٻائي- هيءَ نقاب- حجاب- پردو اگيان جو- وهم گمان جو- هٽائي- اناالحق جي شاهدي ڏني وڃي ٿي.

" خدا خود هئه ليڪن - نه جز خود نهين هئه."

سائين راز

وحدت ال شهود= دوئيت واد ۾ ڪرم ۽ ڀڳتيءَ تي زور ڏنل آهي- ۽ ادوئيت واد ۾ يوگ ۽ گيان تي- ويدانت ۾ برهم وديا جي ڄاڻ لاءِ چار مها واڪيه مقبول آهن- آهن انيڪڙا- پر مها (وڏا) واڪيه ٿا سڏجن.

تت توم اسي = ''اهو تون آهين'' سام ويد- ڇاندوگيه اپنشد
اهم برهم اسمي = مان برهم آهيان- يجر ويد- برهدارڻيڪ اپنشد
ايم آتما برهم = هيءَ آتما برهم آهي- اٿر ويد مانڊوڪيه اپنشد
پر گيانم آنندم برهم = آتما کان اين برهم آنند سروپ آهي
(رگ ويد ايتريه اپنشد)

تصوف ۾ وحدت ال وجود جي تصريح کان همه-اوست = من خدايم- انا الحق- انا-هو اهي چار مها واڪ آهن. تصوف جو بنياد يقين تي آهي- سچل سرمست- ديوان آشڪارا ۾ ضمير موجب (Faith) (وشواس- وساهه) جون ۳ منزلون بيان ڪيون آهن.

۱- ضمير غائب: يعني ''هُو- حق موجود''- جنهن مذهبان ضمير غائب جي موجودگي ثابت آهي يعني اهڙي ڪا چيز آهي- جا ڏسڻ ۾ نه ٿي اچي- پر يقين آهي ته اها چيز موجود آهي- اهڙي خيال کي- سلوڪ ۾ علم- ال يقين سڏين ٿا- سنت شاستر جو سنگ، علم ال يقين آهي- جو حقيقت جو علم ڪتاب دواران، حاصل ٿئي ٿو- پر شڪ گمان رهي ٿو الائي- آهي برابر يا نه... اکين سان، ڏٺو ته ڪونهي. ڪيئن چئجي- ڪوڙا افسانا به ته لکيا وڃن ٿا-

۲- ضمير حاضر: يعني ''تون ئي تون'' جي برابر آهي- يا ائين چئجي ته اهو تون آهين- يعني ڪا چيز جا اکين اڳيان حاضر آهي- جنهن جي ڏسڻ سان اهو يقين پختو ٿئي ٿو- ۽ جنهن چيز جو علم (ڄاڻ) هو. اها چيز برابر موجود آهي ان کي عين ال يقين (انبياءَ) ٿا سڏين- اهو اکين سان ڏسڻ وارو يقين علم ال يقين کان وڌيڪ محڪم آهي- هيءَ ستسنگ يعني مرشد-پير-ساڌ سنت فقير درويش جو سنگ- (صحبت-) جتي ڏسون ٿا- ته حاضر هستي آهي- جنهن جو ذڪر ڪتاب وسيلي پڙهيو ويو هو- حاضر

ناظر ڏسي ڪري ۽ شڪ گمان رهي ٿو. ته پـاڻ اهڙو ٿي ٿي سگهي ٿو. جهڙو اکين سان ٻيو مرشد کي ڏسان پيو ٿو.

ضمير متڪلم - پاڻ ڳالهائيندڙ - يعني مان آهيان - جي منزل. جڏهن سالڪ مان آهيان جي منزل ماڻي ٿو. ته تحقيق اهو ڄاڻي ٿو. ته سندس هستيءَ جي آڌار تي - باقي ضمير حاضر (تـون) ۽ ضمير غائب (هو) دارو مدار رکن ٿا - جي مان ناهيان ته تون ۽ هوُ ۽ ٻوليا ڪين ليکجدا.

”ميري هستي کا - آهـ! کيا ڪهنا
تيري هستي کا پردهـ دار هون مين“

پوءِ ڪيس اهڙو جڏهو ڄاڻي ٿو. جو خودمستيءَ جي ميدان ۾ ٿيو ڏيهي اناالحق جو نعرو لڳائي ٿو. جڏهن ڪـي سلوڪ ۾ ”حق اليقين“ چون ٿا همه اوست هوڪو هڻ وڃـي ٿو. الله هوُ جي بدران الله هون يا اناهو آواز نڪري ٿو. هيءَ هوُ هوُ جـي هولڪار آهي جا معنيٰ ۾ مولوي ٿي آهي. هن جاءِ تي تصوف جـي علم وارا پاڻ کي يقين سان حق يعني برهم سمجهين ٿا.

ويدانت انوسار يقين کي ٣ ڀاڱن ۾ ورهايو ويو آهي.

١- سروڻ - حقيقت جا سبق ٻڌڻ.
٢- منن - من ۾ سي سبق پڪا ڪرڻ - دهرائڻ.
٣- نديڌياسن - يعني ان يقين تي ته ”مان برهم آهيان.“ ڪب کوڙي ويهي رهڻ - يعني محڪم رهڻ.

وحدت ال وجود - (ادويت سڌانت) موجب - ساري ڪائنات گويا هڪ خاص هستي (مطلق) سدا موجود آهي - جا هر ذره، ذره ۾ - پتي پتي ۾ هـر چيز ۾ مـوجود آهـي - جا هڪڙي هستي - سڀ ڪجهه ڪري رهـي آهي - هـيءَ لامڪان - لاحد هستي وري هر جاءِ ۾ هر هنڌ موجود آهي - ۽ ان جو ئي جلوو - هر چيز ۾ موجود آهي.

اهڙيءَ طرح خدا جو تصور ڪندي- صوفين ۾ الهي عشق ايترو ته وڌي وڃي ٿو- جو ڪين اُن مظهر (درشيه-نظارو) جي بجاءِ خود خدا ٿو نظر اچي.

هڪ قصر- در لک- ڪوڙين ڪڙس- ڳڙکيون
جيڏانهن ڪريان نهار- تيڏانهن سڄڻ سامهون
شاهہ

ڇٽڪ شيش محل اندر پنهنجو تئين هر جاءِ درشن ڪري- اناالحق جو دم مارين ٿا.

صوفي الجنيد بغداديءَ جو قول آهي- ته صوفي اهو آهي- جو الله کان سواءِ- ٻئي ڪنهن کي ڪين سڃاڻي- ۽ ڪنهن الله کان سواءِ ٻيو ڪين سڃاڻي.

صوفي ابو سعيد فرمايو آهي ته-"جيڪڏهن مون کان اوهان پڇندا- ته ڪٿان ٿو اچين ۽ ڪيڏانهن ٿو وڃين- ته منهنجو جواب آهي- "خدا وٽان- خدا ڏانهن!" شنڪر آچاريه جي ادويت سدانت انوسار - پرماتما ۽ جيو ۽ آتما جي هيڪڙائي (ايڪتا) سڃاڻڻ وارو- ئي صوفي آهي.

انسان جي قلب جا ٻه پاسا آهن- هڪڙو مجازي- ٻيو حقيقي. حقيقي پاسو خود شناسي آهي ماسٽر ڪي (Master Key) ڪنجي- جا هر-او- اسمت جو راز افشا (کولي)؟ ڪري ٿي-

خود شناسي (پاڻ سڃاڻ)

مين هون ايڪ ڪفل ا- ب- ج- د
ميري قسمت ملتي هي -جدا هوجاتي هي"

ڪفل = ڪلف

غير حق تو نيستي، عالي قدر! خود را شناس!
در ولايت جسم و جان من، پادشاهي مي کنم
پادشاهي چيست؟ ليکن، خود خدائي مي کنم.

ٻرهم وديا، تصوف جي ڄاڻ، عشق ۽ گيان وسيلي پوي ٿي. دراصل، عارفي، يعني مستي، ۽ عاشقي الله جو شان آهي. صوفيءَ جي نظر ۾ ٻئي صورتون حقيقت جا ٻه پاسا آهن، آئينو ڏسڻ واسطي جوڙيائين. ان آئيني جو نالو آهي آدم. جڏهن آئيني ۾ هو (الله) پنهنجو پاڻ ڏسي ۽ پاڻ ۾ سڀ ڪجهه ڏسي، پاڻ مٿان مستان ٿي پوي ٿو. هيءُ آهي عشق ۽ حقيقت جو ازلي ۽ ابدي راز ۽ تاثير.

(تصوف جي گواهي)

تصوف هڪڙو باطني علم آهي. ان جا ٻه طرف (پهلو) آهن هڪڙو خيالي، ٻيو عملي. ڪنهن ڳالهه جو عالم هجي، مگر اهو هن پاڻ عمل ۾ نه آندو آهي، ته ان کي انهيءَ جي حقيقت يا لذت جي سڌ (خبر) نه پئجي سگهندي. ان ريت، تصوف (وحدانيت) جي ڄاڻ، معلوم ڪرڻ هڪڙي ڳالهه آهي ۽ صوفي ٿيڻ ٻي ڳالهه آهي. هر چيز ۾ هر جڳهه تي خدا سڃاڻڻ هڪڙي ڳالهه آهي، ۽ خدا ۾ محو ٿي وڃڻ ٻي ڳالهه آهي. محو ٿي وڃڻ، معنيٰ غرق ٿي وڃڻ، برابر آهي فنافي الله جي. ٻيا بقا با الله جي. هڪڙو آهي قال، ٻيو آهي حال. ان سبب طالب حق معرفت واريون فنائون (سماڌيون) ڪاٽي ٿو. يعني دم، حبس يوگ، پراڻايام (دمن جي محنت، رياضت) مراقبت ۾ ويهي. صوفي اول فنائي معشوق ۾، پوءِ مرشد يا پيغمبر اوتار ۾، پوءِ اوم يا الله (اڪر) ۾ فنائون ڪاٽي پوءِ بقا با الله ٿئي ٿو. نام ۽ روپ واريون فنائون.

۱- فنافي المعشوق. ۲- فنافي الشيخ. ۳- فنافي الله.

هي ٽيئي سرڳ- ساڪار سماڌيون آهن ۽ ۴- بقا باالله- نرڳڻ ۽ نراڪار سماڌي آهي. صوفين جون ست مقام ۽ ڏاڪا وارا آهن- ياهوت. ناسوت. ملڪوت- جبروت- لاهوت- هاهوت- بقابالله (پڙهي ڏسو خود شناسي Philosophy of I am از قلم سائين راز- جنهن ۾ وستار سان تصوف ۽ ويدانت جي سکيا ۽ سار ڏنو ويو آهي-)

”جز گم شدن آشڪارا- آن صوفي را صفا نه باشد“

سرمست

نرڳڻ واري سماڌي (بقابالله) ۾ طالب حق- آسمان ۾ اڪيلون وڃي خلا جي لامحدود وشالتا ۾ غرق ٿيڻ جي اڏار آهي- طالب حق کي هميشه لاءِ لازمي آهي ته هن فنائيءَ ۾ پاڻ کي همالي جبل جي چوٽيءَ تي پائي- يا پهاڙ اڻ ڪٽ- اڙي يا اڏري- يا هوائي وشالتا جو تصور ڪري ٿو-

”اوڏ هرگز نه پائيج سائين راز- تون سارو ڏسي اڏر سڏاءِ“

”آهيان پاڻ الله - ۽ عشقيون ٿو عبد سڏايان.“ **بيدل**

من خدايم جو خيال دل و دماغ تي محڪم ارادي سان رکڻو آهي- مطلب ته صوفي چيست؟ صوفي است.

خود شناسي جو خيال همه-اوست- انا-هو جي آواز سان ظاهر ٿئي ٿو- (I AM- HE) اناهو. قلب جو ذڪر آهي جنهن کي شغل اسم ذات نا ڪوٺين- ۽ اناالحق جو نعرو- شغل-محصوري آهي- جنهن کي صوفي- شغل محيط به ڪري چوندا آهن- وجد ۾ اچي ڪري- مستيءَ جو جام پي ڪري- ته عالم هاهوت يعني مها سن ۾ مين هون- مان آهيان! (I- AM) جي صدا بلند ٿئي ٿي-

دارا الشڪوه جي رسالي ”حق نما“ ۾ صوفين جون چار دنيائون ٻڌايون ويئون آهن.

١- عالم ناسوت Material world) (دار الفنا) هيءُ جهان (جڳت)-

٢- عالم ملڪوت (دارالعقبا) (Anti-Material World) يعني عالم ارواح- جنهن کي آتم جڳت سڏجي ٿو-

٣- عالم جبروت- يعني آنندمئي جڳت (World of Bliss) - هت- دک- سک- مان انهن جا فرق (دوند) گم آهن -[بقول سائين راز حقيقت ۾ دک نالو آهي گم سک جو- آهي دک ۽ سک- پرگهٽ]

٤- عالم لاهوت (ست ڌرم) هت سڀ پردا هٽي وڃن ٿا- ۽ معرفت مڃهان حقيقت ۾ ذونهو ڏئي پرڪاش ڪجي ٿو-

وحدت موجب- جدائي الله پاڪ جي ذات کان آهي ٿي ڪالي- پنهنجي هستيءَ کي جدا سمجهڻ ٿي وڏو گناهه آهي- جو بخشيو نٿو وڃي.

"هرڪه اوري نه زدن- الحق سر
او بود از جماعت ڪفار-"

يعني جو نٿو انا الحق الائي- سو ڪافرن جي جماعت جو آهي- صرف- جدا جو ٺيڪر- هيڏان ڪٺي متي رکڻ سان خدا ٿي پوي ٿو- "سائي صورت ع کي سائي صورت غ
سمن نقطا دور ڪرو- ووهي ع ڪا ع"

متيءَ جا ٺڪرا ڪو متيءَ کان الڳ آهن نه سون جا گهڻا سون کان جدا ناهين- اهڙيءَ طرح پاڻيءَ جو بدبدو- پاڻيءَ کان الڳ ناهي- صرف هٺڙ پٽي جي ڦوڪ ڪري "نام ۽ روپ" ڪري هو پاڻيءَ کان غير سمجهي دانهون پيو ڪري ته آهي ڪو مونکي پاڻيءَ سان ملائي- هاڻي بدبدو ڦوٽو پاڻيءَ جو پاڻي ٿي ته آهي- پاڻي ٻڙو و- پاڪ- هوا- هيءَ ٽيئي صورتون جل دنشٽيءَ کان

ٻاٽي ٿي آهن: "نيڏي پسي ٿي- هوتا- هو هڪڙو"
"لهرن لک شاباس- ٻاٽي پسڻ هڪڙو"

شاهه

مطلب ۽ طالب- طلب- مطلوب - عاشق- عشق- معشوق
هڪڙو حق ٿي آهي-

جنهن گيان ڏنو - جنهن اپديش - جنهن کي
مرشد- ٻوهم- مريد-

تنهي ۾ "جنهن" لفظ ساڳيو آهي- يعني هڪڙو حق آهي- هم- جنس- هو ۽ هو--

شمس تبريز کان پڇيائون- ۽ الاها شمس تبريزي! چرا مستي در اين عالم؟ جواب ۾ فرمايائين-

"جز مستي و مدهوشي - ديگر چيزي نمي دانم!"
"دوئي را چون بدر كردم - يك ديدم عالم را
يك بينم- يك جويم- يك خوانم- يك دانم-"

مولانا رومي

منصور کان پڇيائون- اناالحق چو ٿو ٻولين- ڪفر آهي! چيائين-

"من نمي گويم اناالحق- يار مي گويد - بگو!
چون نمي گويم - مرا دلدار - مي گويد - بگو!

يعني مان نٿو چوان اناالحق- يار ٿو چوي- ۽ چئه- ۽ جڏهين من خدايم نٿو چوان- ته منهنجو دلدار- چوي ٿو- ته چئه!

عمر کا ميري يهي حاصل بس- يه هي لبريز جام
نوش جان حاضر جو يهي- يه هو ڪرم فرمائي!"

يعني منهنجي عمر جو حاصل مقصد- آهي هيءَ ٽمٽار پيالو- نوازش فرمائي پي ڪري منهنجي دل و دماغ معطر ڪيو- واهه! واهه!

حق! حق!
انا الحق!

دوئي= ٻيائي. يڪ= هڪ ڪثرت- وحدت. بينم= ڏسان.
جويم= ڳوليان ٿو. خوانم= ڳايان ٿو دانم= ڄاڻان ٿو.

محب الفقرا سائين راز پير واهه واهه- جي ظاهري روش کين امير جيان، عيش پسند واري زندگي ۽ باطني- هڪ خلوتي فقير واري گوشه نشيني جي زندگي - کين گولڙي شاهه گواهه جيان هيءَ حياتي گذارڻ چاهيندو آهي- پر ڪڏهن ڪڏهن زبان- دراز ٿي پوندو آهي- پوءِ پيو غيبي ڳالهيون ڪندو- پاڻ سان پيو هر- ڪلام ڪندو- پاڻ سان ئي سوال ۽ جواب- گفتگوءَ جو ڍنگ هن طرح ...... جڻڪ کين ٻئي سان همراز ٿي پيو ور ور جي حضوري ۾ چوندو-

‘Yes! your Majesty!

‘yes! your Holiness!’

ظاهر بندو ٿاپس بندگيءَ ۾- باطني- خود خدائيءَ تي ڪٿل- ڇي- هيءَ دنيا آهي ئي هڪڙو وشال پاڳل خانو- شڪر آهه جو اسان هن اوچين ديوارن کان ٻاهر آهيون' واهه! واهه!

هڪ ڀيري- هن طرح روح رهاڻ ڪيائون!

سوال - کين جي پوڄا ڪندا آهيو؟ -

جواب - ڀهڄي! يعني ڀڳوان جي! ٿالو ۽ ڀڳوان ٿئا! پر کين سان اهو راز ونڊيائون- ”ڪم پيو آهي اڄ پڙهيلن سان- پر ڇڏائين ڀهڄا!“ سو ڪيئن؟

هڪڙو هيو گدڙ- سو هڪڙيءَ گدڙيءَ لئي عاشق ٿي پيو- گهڻو ئي- شاديءَ لاءِ پيو ٻاڏائيس- پر هوءَ اصل مڃون ئي نه پيئي- ڏٺس- هڪ ڏينهن گدڙ- هڪڙو ڪٿان اڇو ڪاغذ لڌو- سو ڪٺي واس ۾ وجهي- گدڙيءَ جي در کان اچي لنگهيو- سو سان نه کيائين سلام نه دعا- نه کنگهڪار- نه کيڪار- ... گدڙيءَ ڏٺو نه آهي نه اهڙو ئي عاشق- اڄ گولگو ٿيو پيو وڃي- سو حيرانيءَ وچان سڏ ڪري گدڙ کي چيائين- ڙي... اڄ ائين ڪيئن لنگهيو پيو وڃين- ڳالهه ڪهڙي آهي؟ گدڙ چيس... هون! تو جهڙيون مون ڪيئي واه

RekhtaDownload.com

ملندئون۔ ڏسين ته ٿي۔ ته واحد ۾ پروانو آهي۔ بادشاهه جو۔ لکيل آهي ته جنهن ۾ ترڪ وٺ وڃي پروانو ڏيکاريندا سين۔ ته هڪدم هڪ ري يا گهٽو۔ پکري يا پکرو۔ لندرائي طور پيو ملندو۔

گداڙي هرکي۔ ۽ گدڙ سان شادي ڪيائين۔ جلهين خوب پهاڙون ڪيائون دل و جان نارياڻون۔ تپوء سڀ لٽي مهل هو پروانو ڪڍي هليا۔ رخ رکيائون پڪرار جي ترڪ ڏانهن۔ جيئن نزديڪ آيا۔ ته پڪرار وٽ پالتو ڪتا هئا چيڪ چڙهيل۔ سو انهن وٽي چلانگ ماريا ۽ ٻوڙيا گدڙ ۽ گداڙيءَ جي پٺيان۔ گدڙ ڏني گوهي۔ ۽ تيز رفتار پچڙ لڳو ۽ گداڙي سندس پٺيان۔ ٻوڙي ۾ رهي هئي۔ ۽ چواس پئي۔ اڙي گدڙ ميان! پروانو ڏيکار ... پروانـو! ٻڪي۔ سهڪي جان ئي وڃي؟

گدڙ جواب ۾ چيس۔ بس ڪر! ”ڪم پيو آهي اٽڪ۔ پڙهيلن سان۔ پير چڙائي پڄهجا!“ اصل جاهل آهن۔ ڪورا چٽ۔ پروانو پڙهي ئي ڪونه جاڻن ......

سو مٺا! اسان ڪنهن سان حال احوال او رايون۔ ان ڪري پاڻ سان۔ پنهنجي مرشد ضمير سان هم۔ ڪلامي ئي۔ پنهنجي دل کي پرچائيندا آهيون!

سن رها هون - ضمير کا آواز
جيسي کہ خدا مخاطب هو۔

حق! حق!
انا الحق!

❋ طالب حق لاءِ تسلي! ❋

او مبتلائي زيست! - رڪ ذرا - خودڪشي نه ڪر!
تيرا علاج زهر نهين - شراب هئي

—

باز آ - باز آ - آنچ هستي - باز آ
گر گبرو مسلمان - مئي پرستي - باز آ
اين درگاه ما - درگاه نا اُميدي نيست
گرچ هزار بار توبه - شڪستي باز آ

حافظ شيراز

حق! حق!
انا الحق!

مبتلا= بيزار. زيست= زندگي.
خودڪشي= آپگهات. شراب=آب حيات.

سمجهاڻي:- هليو آءُ - موٽي آءُ - ڪهڙيءَ به هستيءَ جو هجين - اوچ- نيچ- هندو مسلمان يا شرابي رند هجين يا زاهد- چاڪاڻ جو اسان فقيرن جي درگاهه- نا اميديءَ جي درگاهه ناهي- هرگز ناهي! جيتوڻيڪ تو هزار دفعا گناهه ڪيا هجن ۽ هزارين دفعا توبه ڪري- وري گناهه ڪيا آهن- تڏهن به هليو آءُ هيڏي يار!

حق! حق!
انا الحق!

هڪڙي نظر هيڏانهن بہ !

(حضرت سائين راز پير واهہ واهہ جو انٽرويو)

هڪڙا چار ٻار گهڙي آيا گهر ۾ - خوش خير و عافيت ۽ دعا و سلام بعد **سائين راز** پڇيو - ڏيو مٺا خبر چار؟ ڪيئن هيءَ اوچتو نوازش ڪري قدم رنجہ فرمايو اٿو؟ لک لائق اوهان سڳڻن جا -! ڀلي ڪري آيا! واهہ واهہ!

ٺهہ ٻهہ چيائون - نہ اوهان جي خبر وٺڻ لاءِ آيا آهيون. خبر وٺڻ جي مبهم معني آهي - ڪڏهن مجرم کان سچي ڪرائڻ سو "سائين راز" مشڪندي فرمايو - ٻوءِ حضور! اوهان پاڻ سان ڪاٺ ڪهاڙا - لٺيون لوڙهيون - زنجير - رسا (نوڙي) بہ کڻي آيا آهيو - ڇا اهي بہ اسان کي ميسر ڪرڻا هوندا؟

ٻارن کلي ڏنو - چيائون نہ سائين! اوهان جو انٽرويو وٺڻ آيا آهيون.

سائين راز: انٽرويو وٺڻ لاءِ ڪهي آيا آهيو - ڇا اسان جي جنم-پتري جاچڻ - يا اڳ وٺي اسان جي آزمائش لهڻ! ڀلا! هيءَ گم نام فقير صفا اڻ-ڄاڻ آهي - هڪڙو گمراهہ ۽ وري مست ٿي آهي - ان جي روح رهاڻ مدعهان اوهان کي ڪهڙو رس ايندو - يا ڇا هٿ-حاصل ٿيندو؟ خير! اوهان جي حڪم جي تعميل ڪرڻي پوندي - حڪم بسر چشم! بسم الله! شروع ڪيو پڇڻا سوال - پر گهڻي وٺ وٺ بہ نہ ڪجو - مٺان بزرگي سڀ سهي نہ سگهي!

سوال: اوهان ڪير آهيو؟

جواب! چو غريب نواز! اکين ۾ نور نه. انو نه. نه اصل ناهين آهيو. ڏسو نٿا ته هڪڙو ٻه جهنگهو ۾ ٻانهون جانور آهيان. نالي آدمي- ڏاڏي آدم جي پشت ۾ پشت اولاد. انساني لباس اختيار ڪري- هن دنيا جو سير ڪرڻ لاءِ آيو آهيان!

يعني- جوئي آهيان- سوئي آهيان- "جيون ڪ تيون."

ڪير آهيان؟ سو ته اوهان جي نظر تي مدار ٿو رکي- "جهڙي درشٽي- تهڙي سرشٽي" = جهڙي نظر- تهڙو نظارو! البت ائين محسوس ڪندو آهيان- ته پڇلي جنم ۾ هيءُ فقير شايد مسلمان هيو. "پير غيبي" جي نالي سان. ۽ هاڻ پاڻ هي هندو لباس ۾ **سائين راز** جي نالي سان سڏائي ٿو. غيب ۽ **راز** معنيٰ ۾ مخفي آهن- يعني پوشيده ذات (Mystic & Mystry)

سائين راز پير واهه واهه- نالو آهي اُن Mystic (قلندر) جو- هن اِي. ڪي. اي نام- روحاني سرار جو سوامي آهي. سنڌي ادبي دنيا ۾ **سائين راز** تخلص سان بدنام آهيان- ۽ **پير واهه واهه** ڪري سڏبدا آهن- ان ڪري جو واهه، واهه، جو تڪيه ڪلام برزبان آهي- واهه واهه جي اها رمز نصيبا ملي آهي. جو دک ۽ دشمن پڻ ڳوليا نٿا لهن- واهه، واهه جو عجب مستيءَ جو رنگ آهي- اهڙو رنگ، جهڙي ٻاونجاهه تاس جي پتن ۾ رنگ وار جي راند ۾ رنگ. واريءَ ٻڪيءَ (دڪي) کي چڙهيل هوندو آهي- جا رنگ جي دڪي- گولي واري بادشاهه کي پڌسي ماري مات ڪيو وجهي ورنه دڪيءَ جي ڇا مجال جو بادشاهه- ٽالي وڙهي؟

"سچ ڪهتا هون **سائين راز**- خدا ڪي قسم!
سؤ (۱۰۰) بوتل ڪا نشا هي، اڪ واهه واهه مين."

سوال: سائين! پير کي مريدن جو ٽولو هوندو آهي- اوهان جا ٻه ڪيئي مريد (شش) هوندا؟

جواب: نه! اصل نه- هيءُ اهو "پير واهه واهه" آهي- جنهن جو ڪو مريد ئي ڪونهي. پيري مريديءَ کان ونءُ واندو آهي- پيري مريديءَ ۾ خدا فروشيءَ جي بوءِ نظر ايندي آهي- پيو نه هيءَ دوئيت جو کيل آهي- نام ڏيندڙ ۽ نام وٺندڙ- هڪڙو وڏو پيو ننڍو. شد ادوئيت سدانت جا قائل- وحدت الوجود فلسفه جا عارف چون ٿا. مريد ڪنهن کي ڪيون- ڪو پيو-دوسرا-غير-ڌار هجي ته ڪيون- آهي ئي هڪڙي لامحدود- اي انت شڪتي- هڪڙو حق جو هر چيز ۾ - هرهنڌ حاضر ناظر آهي-

مين هون آدم عاليشان-عاشق-عارف والا اوقات ٻي مين هون
مين هون قائم قرب قرآن - ڪهن والا - ڪلمات ٻي مين هون
شر ٻه هون-شيطان ٻي هون - بيراڳي - بيڪ- ايمان ٻي مين هون
مين هون ڪفرو ايمان - ڪامل والا ڪرامات ٻي مين هون

سوال: سائين مهنجا!- ڪهڙي ڳالهه آهي-گواهي آهي- جو اوهان اتين ٿا آکيو-ته پير غيبي-(مومن) سائين راز (هندو) جو جنم وٺي آيو-؟

جواب: روايت آهي-ته ديوان ڪرمچند ولد ديوان ڪشنداس اجواڻي هنگورو جا شريف خيرپور رياست (سنڌ) جي زميندار کي پير غيبي جي دعا سان ٻه شهزادا پيدا ٿيا- هڪڙو ڀڳوان (God) پيو قسمت (Destiny) ازانسواءِ فقير جو سراي ٻاءُ (گود ۾ ورتل) ديوان رپواچند ۾ حيات آهن شال ڀتا- سمان سندن آسيس جو هٿ اسان جي سر مٿان قائم رهي! آمين! پير غيبي جي پيشن-گوئي موجب. هڪڙو هيءُ فقير آهي- ۽ پيو امير!

سائين راز جو جنم ٢٦ ڊسمبر ١٩٢٠ع يعني حضرت عيسيٰ جي مقدس ڏينهن کان اڳ پهر ٿيو. جمع رات جو ٤ بجي پرڀات سمي ٿيو. شاهدي: (١) ڳوٺ جا معزز مسلمان وڏيرا ۽ بخاري سيد (شيعا) ديوان صاحب کي مبارڪ ڏيڻ آيا. انهن ۾ سيد بلند شاهه بخاري به موجود هو. جنهن ٻالڪ کي ڏسڻ جي خواهش ظاهر ڪئي. جيئن شاهه صاحب ٻالڪ جي اکين ۽ مبارڪ منهن ۾ نظر وجهي جهاڪيو. ته سندس زبان منجهان هي لفظ نڪتا. ”پٽ ته برابر ڪافر (هندو) جو آهي. پر روح ڪنهن ولي سادات جو آهي!“ شاهدي: (٢) ٢٠ آگسٽ ١٩٥٩ع جي رات جو هڪڙو نوراني سفيد ڏاڙهيءَ سان بزرگ خواب ۾ آيو. ۽ ”بيدار ٿيءُ“ جو ارشاد ڪري غائب ٿي ويو. هيءُ ڏينهن. اسان جي عشق مجاز جو آخرين ڏينهن هو. هن ئي ڏينهن اسان عشق حقيقي جي اثر ۾ پير پاتو. وري ڏسو ته اسان کي تعليم ۽ تربيت به سنڌي. اردو. فارسي ۽ انگريزي زبان ۾ حاصل ٿي. هندي ۽ سنسڪرت سکيا سين ٿي ڪين. اوم سان گڏ الله جو منتر تانءِ زبان تي آهي. صحبت به سنياسين ۽ صوفي فقيرن جي ملي. شريعت طريقت کان لنگهي. معرفت ۽ حقيقت جي بحر ۾ ٽٻو ڏنوسين. حالانڪ زهد ۽ تقويٰ منجهان ٿي معلوم ٿئي. ٿو. ته اگر هو مسجد و مندر ۾ آهي. ته ميخاني ۾ ڪير؟ ليڪن پير غيبيءَ کي اسلام اندر رهي. ڪفر جو ڪلمو پڙهڻ (جو شريعت جي خلاف آهي.) ڏاڍو ڏکيو لڳو. جنهن سبب باقي پنڌ پڄڻ لاءِ هندو لباس ۾ آيو هجي. ته شڪ ناهي!

اسان جو دوست صوفي محمد ابراهيم ڦل پوٽو. سائده جو ڳوٺ (خيرپور رياست) جو وڏيرو. (جنهن جو سائين راز جي ثنا ۾ لکيل ڪلام غزل نمبر - ۾ قلم بند آهي.) جڏهين هندوستان پاڪستان

آزاد ٿيو ۽ لڏ پلاڻ وقت- الوداع ڪندي چيو- ”شاهه ديوان! چڱو ٿيو جو اوهان هندوستان هليا ٿا وڃو- ان ڪري هنگور جن جو ڀوت هندو- مسلم فساد کان بچي ويو-“ آکيم- ”اهو وري ڪيئن؟“

چيائين ته خدا ته خواهش- جڏهين اوهان دار الفنا ڇڏي بقا بالله ٿيو ها- (جهان ڇڏي وڃو ها) ته هندو اوهان جي پاڪ جسم کي آگ ۾ جلائي ڀسم ڪن ها ۽ اسان مسلمان انهن هرگز نه ڪرڻ ڏيون ها- اسان دفنائي مقبرو اڏايون ها- ان ڪري وڏو فساد ٿي پوي ها- اصل خونان خوني- مارا ماري! اسان کان ڪل نڪري وڃي- دل ۾ چيم- رڪ-چائي-ڏوڙ مٽي سڀ خاڪ ٿي ته آهي! فرق ٿي ڪهڙو-! خير! هيءَ فقير ڪير آهي؟ فقير آهي يا نه- ۾ غلطيءَ وچان صوفي خيال جا ”فقير“ ٿي ڪري ڄاڻندا آهن- ۽ ”واهه واهه“ اسان جو سلام ٿي ويو آهي- پر جي اسان کان پڇندا ته هٿين چوندا سين- جيئن- ته هڪڙيءَ مائيءَ کي رات جو چور ڪاٽ هڻي سڀ ڪجهه لٽي ڦري هليا ويا- مائي ورلاپ پيئي ڪري- ”اڙي! مون کي هڪڙيءَ رات ۾ فقير ڪري هليا ويا“ فقير هت معنيٰ ڦري فقير ڪري ويا- ان سمي ڪو اچيءَ ڏاڙهيءَ وارو درويش اچي لانگهائو ٿيو- سو هيءَ دانهن ٻڌي ترس ۾ حيران ٿي ويو- چوڻ لڳو- مائيءَ جا ته ڪي ڀاڳ کليا- ڪهڙي نه خوش نصيب آهي مائي- جو هڪڙيءَ رات ۾ فقير ٿي وئي- ۽ اسان جي ته ڏاڙهي به اڇي ٿي وئي آهي- ته به اڃا پورا فقير نه ٿيا آهيون- سو مٺا! اسان جو به جواب اهو ئي آهي! بشر ۾ شر آهه ٢ ڀاڱي ٣ حصا. سو فقيري آسان ناهي!

سوال: فقيري ڇا آهي؟ قلندر فقير ڪنهن کي ٿا ڪوٺين؟

جواب: فقيري معنيٰ خاموشي.

RekhtaDownload.com

وانگر هم جنس ۽ هم ذات آهي- يعني هو سرگڻ روپ برهم آهي
يعني (Brahma Qualified and Conditioned)

سوال: خود شناسيءَ جو سبق سيکاريو ۽ سمجهايو؟

جواب: خود شناسي معنيٰ خدا شناسي- يعني پاڻ سڃاڻ
اري نج ڄاڻ! (Self Realization)

نج ڄاڻ- اها نه- اهو ئي نه آهيان- جنهن جي تلاش ۾ آهيان- يدانت ۾ آيل آهي- "آنند منجهان آهيس آنند ڏانهن رخ اٿم- ۽ آنند ۾ ماڻجي وڃڻ" برهم (حق) جو ايشور- جيو- جڳت ٿي ظاهر ي پيو آهي- ان مايا جي دائري اندر- آن ۽ سرگڻ ساڪار- برهم عني ايشور ٿي آهيان- ۽ هيءُ نام ۽ روپ منهنجو نقلي سروپ هي- نام ۽ روپ آهي ٿي نقلي نقاب (پردو) اصل هستيءَ جو- و نام ۽ روپ جي وسارڻ بعد- باقي جو ڪجھ آهي- سو ئي رهم آهيان- هي اٿين آهي جڏهن پنهنجي جز هستيءَ کي- ڪل ستيءَ ۾ جذب ڪري- جيئن بوند (A, drop) جو بحر سان ملي ر ٿي پوي. ڏسو! بوند ٻڏي غرق نه ٿي وڃي- پر بحر ٿي ڃي- ته ڪٿهين؟ جڏهين بوند پنهنجو نام ۽ روپ واري هستي ڃائي- پاڻ کي پنهنجيءَ ئي ذات ۾ پرويش ڪيو- "وصل- ميلاپ" ان کي چئجي ٿو.

مراقبت ۾ واهي- دم جي محنت- يوگ ابياس سان سمادي ٿائي) ڪاٿڻ ۽ هڪڙو ميلاپ آهي. خود شناسيءَ ۾ برهم چنتن جو بياس تمام لازمي آهي- هيءَ رياضتاهيات ضروري آهي- جنهن ي ويدانتي (۱) سروڻ- (ٻڌڻ) (۲) منن (من ۾ دهرائي سبق کو ڪرڻ) (۳) نديڌياسن- (مڪمل يقين سان بي ڌڙڪ ٿي ان يال ۾ غرق، محڪم رهڻ ته آن ۽ برهم آهيان! پوءِ جڏهين آهي ٿي

ود پاڻا موجود - هر چيز ۾ - هر جاءِ تي ته پوءِ برهم گيان (عارف)
ر هستيءَ کي ڪٿي ڪڙو ڪري؟ هو ٻيو - دوسرا - يا ڌاريو -
ر - ڪنهن کي نهارئي - جنهن کي پنهنجو اهنڪار (خودي)
ڪاري - ؟

ڪنهن کي ڏکاري-؟ ڇا ڏکاري-؟ ڇا سان ڏکاري؟ ڇا
سي-؟ ڇا سان ڏسي-؟ ڇاکي پنهنجي هستيءَ جو ناز ڏکاري؟ هو
ڻ خدا ام" جي مستيءَ ۾ ٽُب آهي- مست المست کي خود تي
خبر ناهي- ته هو ڪير آهي پوءِ مٿس ڪفر جي تهمت ڪير
ڪائي؟ هو خود حيرت ۾ آهي- عبرت ۾ آهي.

برهم ودّيا ۾ اهوئي سبق سکڻو آهي ۽ ٻُجهي ٻروڙي
ڪو ڪرڻو آهي- ته آنءُ آهيان- ست-چت- آنند يعني استي-ڀاتي-
پريه Existence, Knowledge & Bliss سرگڻ يعني مان آهيان-
ساڪار آهي منهنجو ظاهر پاسو ۽ نراڪار آهي منهنجو باطني پاسو.

پار برهم ته اللائي ڇا آهي-؟ حيرت جو مڪان ۽ خاموشي
جو راڄ هن حيرت جي لامڪان اندر جوت(Light) جي خيال نوراني
نور ۽ شبد = آواز (Sound) جي خيال کان اوم- الله - انا-هو
انا الحق جو آواز واجٽ ڪيو پيو وڃي - يعني حقيقت سوهنگ-
سو-هم يا سو- هون جو جاپ ساهه پساهه ڪٽي رهي آهي- مٿيان
ٽي اسم (شبد) مخفي منتر آهن. جي سواسن دواران- سالم سرت
سان ڪمائجن ٿا- ”سو- هون“ شبد جي کوج - **حضرت سائين راز**
جي پنهنجي آهي- شاسترن ۾ فقط سو- هنگ ۽ سو-هم جو ذڪر
آيل آهي ته ”سوأي ته آهيان آنءُ!“ حق! حق!

سوال- ڀڳتي - گيان ۽ وگيان سمجهايو ته لک مهربانيون!

جواب : ”ستا اُٿي جاڳ - ننڊ نہ ڪجي ايتري
سلطاني سهاڳ - ننڊون ڪندي ڪين ملي
شاهہ

ڀڳتي] ساري رات سبحان - جاڳي جن ياد ڪيو
انهن جو عبداللطيف ڇٽي - مٽيءَ لڌو مان
ڪوڙان ڪن سلام - اچي آڳهہ انهن جي
شاهہ

ڀٽائي گهوٽ جا مٿيان ٻہ بيت - ڀڳتيءَ جو اظهار آهن - بندگيءَ جا بيت آهن - جاڳڻ تي زور ڏنل آهي - ليڪن سچل سرمست کي هيءَ خيال دل سان نہ آٽڙيو.

” جاڳڻ آهي جنجال - ننڊ نہ ناز نهوران جو
گيان] صحيح ڪر سچُو چوي - تون هاديءَ سندو حال
جي خاصو ڪين خيال - تہ سمهڻ منجهان ئي سڌ هوي“

وري هيءَ سچُو سائينءَ جو خيال - سائي صاحب کي دل سان نہ لڳو - چوي :

” ڪي ستڪ سمهڻ ۾ - ڪي جاڳڻ جس
وگيان] ڪي کٿُو کلڻ ۾ - ڪي رنڻ منجهہ رس
دل ۾ دلبر پس - ساکي ٿي **ساهي** چوي“

هت طالب حق ٻنهي خيالن جو ساکي آهي - ٻنهي خيالن کان يعني ڀڳتي ۽ گيان (عشق ۽ عقل) کان نيارو آهي - گويا - شاهہ گواهہ ٿي ڪري ٻنهي جو تماشو - عشق مجاز ۽ عشق حقيقيءَ جو ڏسندو رهي ٿو ۽ **واهہ واهہ** بہ ڪندو رهي ٿو.

سوال: آهي تہ ذاتي سوال - گستاخي معاف! اوهان رند فقيرن جي ڪهڻي-ڪرڻي - رهڻي ڪهڙي ريت لڳي ٿي؟

جواب: ابا! جي فقير چوديواريءَ اندر قيد- خلوت نشين آهي ۽ پوءِ پنهنجي ضمير سان گفتگو جاري رکـــي - ووڪ جا جوتا ڪاني - پوءِ اصلي مقام تي ڪپ ڪوڙي اچي رهي- يعني زبانـــي ذڪر الله هو الله هـــو- چوندي چوندي - اناهو- اناهو جـــو شبد ازخود جاري ٿي وڃي- اناهو معنيٰ انا الحق! جي زبـــان ٻيهڄي وڃي ۽ مخفي منتر جي اوت وٺي - سالم سرت سان سو- هنگ ٻيا سو- هون جي سر لڳ- تار ۾ غرق ٿـي وڃـــي- ۽ جلالي صورت اختيار ڪري اناالحق! همت - طالب - طلب- مطلوب يعني عاشق عشق- معشوق - هڪڙوئي حق آهي- همت هستيءَ جـو ناز آهي- ٻر جــي گوشه-نشيني ۾- فقير نـــاهي - ۽ اوهان جهڙا ڪي هم-سفر - هم خيالي - هم-صدقي- هم رفيق- هم-شفيق- سڄڻ ٻيهي اچن- ۽ انهن کي ايشور سروپ ڄاڻــي - انهن سان با ادب نيازمنديءَ سان پيش اچـــڻ جڳائي- هونءَ ۾ ڀڳتيءَ جـو سروپ آهي "ٻاڻ سميت سـب ۾ ڀڳوان کي ڏسڻ ۽ پوڄڻ." اهـو اصول آمهون سامهون رکجي- ۽ "اهوڪر جيئن تون چاهين ۽ ٻيڪر توسان اهڙو ورتاءُ ٿئي." (Do, as you wish to be done by) هي جمالي صورت آهي فقير جي- همت هستيءَ جو نياز آهي.

رند درويش - جيئري مري رهڻ جا سبق ٻيا پڪا ڪن- نعمت جون ٻراون- خوشيءَ مدجهان ٻيا سرلي ڪٽن- "واهه واهه" ۽ ڪندا ٻيا وتن. فقيريءَ جـــي معنيٰ خاموشي! سـب ڪجھ سهي وڃڻ- اها وڏي ساڌنا آهـي- جا سڌ ٻـرش ٻڻائي ٿـي- ۽ سهڻ جهڙاون ڳالهيون ٻـــ- جهڙوڪ ٻک- غريبي- ٻيري (ٻيداٻو) سور- نا سـور- محبوب جو وڇوڙو ۾ سهي وڃڻ- ساڌنا ۽ اهڙي!

سوال: اوهان کي فقيريءَ مدجهان ڇا حاصل نصيب ٿيو؟

Rekhtadownload.com

جواب: ڪل عشق جي ٻرانٽي! جت ٻٽ مذهب- ذات پات رنگ روپ جا فرق ڪل ختم- امن-امان- اوم شانتي آنند ۽ مستيءَ وارو ماحول ۽ پيا گهٽائي عشق جا تحفا نصيب ٿيا آهن- هيءَ دنيا هڪڙو گهر ٿي ٿ آهي ڪل آدم ذات- هڪ عالمي ڪٽنب ٿي ٿ آهي- ڪاش! حب الوطني ختم ٿي وڃي- هيءَ حدون سرحدون ٽٽي وڃن- ۽ هر انسان آزاد ٿي امن امان ۾ وڃي جت ٻ واسو ڪري- سندس مرضي-(ڪل) مڙوني مولي جو ٿ ملڪ آهي! جو- جتي ٻ رهي-! وشو شانتيءَ جو (World Peace) هڪ اهو ٻ طريقو ٿي سگهي ٿو! ڪيئن ساٿين؟

اسان رندن جي وري مدهوش وڪارن سان جبري جنگ، جوٽيل هوندي آهي- من جا ڀيانڪ وڪار- ظاهري وڪارن کان وڌيڪ خطرناڪ آهن.

من جا وڪار- جهڙوڪ ڪوڙ- نندي- دغا- دولاب- چوري- گلاخوري- ريا ومڪر- وسواس گهاتي-ٿوس نادان وڪار- ۽ ظاهري جسماني وڪار-جهڙوڪ ماس مڇي-شراب ڪانڊ ٻيڙا- چانهه، سگريٽ ٻيڙيون- مدهوش وڪار ان ڪري وڌيڪ خطرناڪ آهن- جو ٿ صرف پاڻ کي خراب خوار ٿا ڪن- پر ٻين کي ٻ. اها حقيقت آهي. ٻاهران وڪار وڌ ۾ وڌ پاڻ کي نقصان رسائيندڙ آهن.

رند جو آهيون - ان ڪري هيءَ رنداني رمز اسان جو ٻيڪڻ آهي- اسان جي گمناميءَ جو هڪڙو ٻيڪ پردو آهي جن توحيد جو جام پيتو آهي- سي پرهيزگاريءَ جو ڪفن سر تي ٻڌي نڪرندا آهن.

”وه رند هي ڪيا - جو مستي اور هوشياري مين امتياز ڪري“

يعني: اهو رند ٿي ڪهڙو- جو مستي ۽ گيان ۾ فرق رکي؟

eKitabDownload.com

”مولوي خود بخود هرگز نه شد مولائي روم
تا ڪه غلام شمس تبريز نه شد“

اسان - صبح و شام هڪڙي وحدت واري جڳ ملهائيندا آهيون جنهن ۾ هر ڌرم مذهب - جا پير پيغمبر - اوتار - ڪرتار - دانا درويش صوفي سالڪ - ساڌ سنت - ولي اولياءَ رند عارف فقيرن - درويشن جا مقدس نالا اچن ٿا - انهن کي حاضر ناظر ڄاڻي - سڀني پيرڙهين جي روحن جي حق ۾ دعا گهرندا آهيون - ۽ جي هم سفر حيات آهن - عاشقن - معشوقن جي حق ۾ بي دعا گهرندا آهيون - پڇاڙيءَ ۾ وحدت جو نعرو لڳائي - جڳ ۾ گناهون کي - جڳ گناهه گارون کي چئي - **محب الفقرا سائين راز** پير واهه واهه جي ۾ جڳ ملهائيندا آهيون - ڇا ڪيون - ؟ ڇرپا جو آهيون.

سوال: اوهان کي ستگرو وٽان ڪهڙو سبق مليو؟

جواب: ”اهم برهم اسمي يعني همه - او - است“ جو.

سوال: اوهان جو مجازي ڪلام ۾ ڪٿي نه ڪٿي اگهاڙپ نظر اچي ٿي - ڇا پرهيزگارن ۽ پراڻي خيالن جي بزرگن کي ڪيئن پسند پوندي؟

جواب: پاڪ ۾ آهيون - عشق ڪون پرهيزگارن کان ٿا پڇون ته پاڪ جوانيءَ ۾ ڇا ڇا نه ڪيو هوندائون؟ ذرا جهاتي پائي ڏسندا ته هر بشر جو عشق ۾ اهڙو ئي حال ٿئي ٿو - ۽ پيو ته هيءَ ارڙهين صدي نه آهي - ويهين صدي آهي صدي! دنيا ۾ اکين سان فاحش ۽ ننگي فوٽو گرافيءَ جا ديدار جت ڪٿ پسجن پيا - ان ڀيٽ ۾ ته هيءَ ڪلام پوءِ به پوشيده آهي - سڀهو سنگين ڏيک پردي جو نقاب انس! عشق حقيقي ڪلام ته عجب آهه عجب! پڙهندي ڪڙهندي ئي پوتلڪ **سائين راز** جهڙا ٿي پوندا! وحدت

ال وجود جي نظريي جي زير اثر هيءَ اسان جي عمر جو لبريز جام آهي. واهه واهه ڪري ٻنهي لطف و ڪرم سان نوش جان ڪيو.

سوال: سائين منهنجا! معاف ڪجو. ڪافي اوهان جو وقت وڃايو آهي. پر هيءَ اوهان جي صاف سخن گوئي. روح رهاڻ هرگز ڪين وسرندي. واهه واهه ڪهڙي درويش جا سخن ٻيا ۽ ڪي ٻڌايو؟

جواب: دوستو! جي چاهيان ها ته ڪنهن گوسڙو فقير وانگر گوشي ڏئي گم ٿي، ٻوڙي مستيءَ سگهان پيو. سو ڪيئن؟ جو هڪڙو مهاتما هيو، جو ڪنهن جي نزديڪ جهوپڙي اڏي اچي ويٺو. ڳوٺ جي ماڻهن کي مهاتما جي آمد جي خبر پيئي. دل ۾ ٿه ويچاريائون ته مهاتما اچي پڌارو آهي. ڳوٺ ۾ ڇو ڪين ڪيس دعوت ڏئي گهرايون ۽ سندس ڀڳتي-گيان جا وچن ٻڌون. جيئن ڳوٺ جو ڀلو ڪلياڻ ٿي پوي. سو انهيءَ مراد سان. وٽس ويا ۽ ڪيس پرڻام ۽ شردا سان نوتو ڏنائون جو هن خوشيءَ سان انگيڪار ڪيو.

مهاتما کي وٺي آيا. خوب گلن جا هار پاتائي. جل پان ڪرائي ڪيس هٿ جوڙي عرض ڪيائون ته سائين هاڻي اوهين پنهنجو ستسنگ شروع ڪيو.

مهاتما چيو. ”پياري ساڌ سنگت! اوهان کي ڪجهه خبر آهي ته اسان ڪهڙيءَ وشيه تي وياکيان ڪرڻ چاهيون ٿا؟“ ڳوٺاڻن جواب ۾ عرض ڪيو. ”سوامي! اسان ته آهيون بلڪل بي خبر. اڻ ڄاڻ. ڪورا چٽ! اسان کي ڪا سڌ. خبر ڪانه آهي.“

مهاتما تنهن تي چيو. ”اگر اهڙي نادان. بي خبر جماعت آهي. ته انهن اڳيان ڪجهه ٻڌائڻ آهي اهڙو جهڙو ڍڳن اڳيان رباب

وڃائڻ. تنهن ڪري اسان کي اهو پڙائڻ واجب نٿا سمجهون- اسان هلون ٿا-“ اهڙو چئي- فقير پنهنجي ڪٽيا ڏانهن واپس هليو ويو.

ڳوناٿا- اڄ ٿي مت جا موڙها- وڏو وهم وارو ڪين. مهاتما جو پڻان کي ستسنگ ڪرڻ جي واپس هلي وڃڻ ڪين افسوس لڳو. تنهن ڪري صلاح ڪري وري وڃي ٻيهر مهاتما کي وٽي آيا- ۽ ساڳيءَ طرح هن جو ستڪار ڪيائون.

وري به مهاتما ساڳيو سوال دهرايو-

۽ ڳوناٿن دل ۾ خيال ڪيو- ته اڳ چيوسين ته اسان کي خبر ڪانه آهي- ۽ اي خبر آهيون ته فقير رسي هليو ويو- هاڻي ڪري ٿا چئون ته هائو! اسان کي خبر آهي- ته اوهان ڪهڙي وشيه تي گيان گوشٽ ڪرڻ چاهيو ٿا- سو انهن چيائون ته ”هائو سائين خبر آهي-“

تنهن تي مهاتما وراڻيو- ”ته اگر سنگت اهڙي اصل ۾ خبر آهي- ته پوءِ منهنجي پڙائڻ جو ڪهڙو ضرور- تنهن ڪري اسان هلون ٿا-“ وري به فقير هليو ويو پنهنجي آستان تي.

ڳوناٿا اچي منجهيا- چوڻ لڳا- پڪ ٿي پڪ ڳوٺ مٿان ڪا آفت اچڻي آهي- ڪا قضا ڪڙڪڻي آهي- جو مهاتما کي ڪيڏي ڪين ٿو- وري ٽيون دفعو سڄو پير ڪري آزمائڻ گهرجي- سو- وري به ٥ پنهج گڏ ٿي مهاتما کي ستسنگ ڪرڻ لاءِ پهتائي آيا- قصو ڪوتاه، وري به فقير اهوئي سوال پڇيو؟

۽ ڳوناٿن خيال ڪيو- ته جي چيوسين- ”ته- خبر ناهي“ ته به جهڙ- ۽ جي چيو سين ”ها خبر آهي-“ تڏهين به وريو ڪي ڪين- سو هاڻي ڪري انهن ٿا چئون- ته ڪن کي خبر آهي

لـ ڪن کي خبر ناهي- ۽ انهن جواب ۾ آيائون. تڏهن به فقير اهڙو ڪڇي جهڙي پت- ڇي- پوءِ ۾ منهنجي تقرير ڪرڻ جو ضرور ڪونهي- ڇاڪاڻ جو- جن کي خبر آهي يعني جي باخبر آهن- سي بي خبر کي ٻڌائي سگهن ٿا. تنهن ڪري اسان هلون ٿا. سو مٺا! جي اسان پنهنجيءَ تي اچون ها ته اوهان کي سڀيئون ڳالهيون ٻڌائي ٻڌائي روانو ڪري سگهون ها- پر اوهان جو ڏوهه ڪونه آهي- هيءَ اسان جي عمر ئي ڀونڪڻ جي اوستا آهي.

سوال: اهو وري ڪيئن سائين؟

جواب: هڪڙو فقير هو- ان وٽ هڪڙي ولائتي نسل جي ڪتي پاليل هئي- ان ويم ڪيو هو- ۽ ٻه چار گلر (ڪتڙا) ڄڻيا هئائين- سندس هڪڙي مريد جو خيال ٿيو- ته ڇو نه هڪڙو ڪتو پاليون- سو ان مراد سان فقير وٽ ڪهي آيو- فقير جي قدم بوسي ڪري- خوش خير وعافيت بعد پنهنجو حال احوال ٻڌايائين- ۽ عرض ڪيائين- ته هڪڙو ڪتڙو ڏيو- ته اسان پاليون! تنهن تي فقير زير لب مسڪرائي چيو- ”بابا! پيو ته خير آهي نه- اوهان جي ڪٽنب قبيلي ۾ ڪو بزرگ، ٻيو ئي ڪونهي ڇا- سڀ ئي مري کپي ويا آهن ڇا جو ڪتا ٿا پاليو؟

مريد وائڙو ٿي ويو- ته فقير ڪهڙا ٿو سخن ٻولي- سو چيائين- سائين! قبلا! خير گهرو! اڃان ته هڪڙو به بزرگ حيات آهن!

تنهن تي فقير وراڻيو- ته پوءِ ڪتي رکڻ جو ڪهڙو ضرور؟ اهو هڪ به بزرگ پيو ڀونڪندو-!

سو اسان جي ته عمر ٦٠ ورهيه آهي- بزرگيءَ جي نشاني. سو اسان جو ته وقت آيو آهه ڀونڪڻ جو- ”ڀونڪ ري ڪتا ڀونڪ- ڪر شڪراني جو شوق!

هيءَ چار يار- چار درويش - هي بي نظير ٻڌي ڪلي ڪلي ڪيرا ني پيا - اچي ٽهڪڙن ۾ پيا. پوءِ اجازت گھرندي- چيائون- ته سائين اوهان جو مٿو گھڻو کپايو آهي- اوهان جي وڏيري (Wife) ۽ شوڪي اکيون ٻئي ني ڏيکاري- جڻ چوي ٿي- ته وري اچڻ ڪونه ڏيندي ساڻو- جو سائينءَ جي بزرگيءَ جو لحاظ ۽ ڪونه ٿو پوي- سائينءَ کي نڪائي ڇڏيو اٿؤ!”

سائين راز آکيو: چڱو ڀلا واهه واهه! ”سائون قبول سهڻا- جيوين تسان ڏا راڄا!”

پوءِ جڏهين ني هو چار قدم ٻوسي ڪرڻ لڳا- ۽ موڪلائڻ لڳا- ته **سائين راز** مخاطب ني ڪين چيو- چو ابا! اوهان ته پڻ ٻچاني آيا هئا- ته ڪافر کي ٻيران ڪونه ٻوندا سين- ۽ هاڻي هيءَ نئون نعرو ڪهڙو؟ هي چارئي يار پشيماني وچان- ڪجهه حيرت وچان وائڙا ٿي ويا- پير ٻڪڙي چوڻ لڳا- ته معافي سائين! اسان برابر گنهگار آهيون- ٻر هاڻ- هن عبرت ۾ غوطا کائــي رهيا آهيون- ته اوهان کي اسان جي بي حيائيءَ جي ڪيئن سڌ پيئي!

پوءِ واهه واهه جو نعرو لڳائي- **”جئه سائيـــن راز پير واهه واهه جي”** چئي رمندا رهيا.

زمانا ٻڙي شوق سي سن رها ٿا
همين سو گئي- داستان ڪهتي ڪهتي

سائين راز پير واهه واهه!

حق! حق!

انا الحق!

(ا)

ٿل- قسم خدا جو! **حضرت سائين راز** - دلبر واهه واهه پير آ
مست پڻ آهه - قلندر پڻ آهه - لاشڪ هڪ رند فقير آ
ٿو ڏئي پيالو توحيد جو - الحمد الله! ڇڏي هوُ ٻار ٻار
رب رضا تي راضي هردم - ڪل عشق جو اسير آ
ڳول پيا - اٿي مرشد گهڻا - پيريءَ -مريديءَ وارا جهان ۾
گروهشٽي آهه ڍونگ دوئي جو - هو اي مريد پيران پير آ
ڇا شان شوڪت -شهنشاهي - چال سلطاني -قدم قلندري!
ٿو ڀانئي هو حق -هستيءَ سان - گويا وڏو ڪو عالمگير آ
ٿو هرڪه هاري هرڪو حسن تي - ڏسي منور چهرو محبوب جو
پر هيءَ خود-پرست چوي سبحان الله! تصوير منهنجي بي نظير آ
هيءَ گواهي آهه منزل رسيدهه جي - خيال -وحدت ۾ -هو ڇا ناهي؟
عاشق پڻ آهي - معشوق پڻ آهي -پڻ اعليٰ عشق اڪسير آ
وڃ نه واجهو- ٻيچ ٻري - وائڙا! هو مجذوب مست اٿيئي!
اچو! پير تنهنجا زور آهن - جو قابو هوُ با-زنجير آ
هر گنهگار کي- دوزخ ٻاهران- ڇڏايو **پير واهه واهه** هيئن چئي
او خداوند! معاف ڪر مڙني کي -هر بشر جي هڪ جهڙي تقصير آ
زور ۽ زر جي جاءِ ناهي طالب! عشق الاهي خود رحمت آهه
هيءَ امانت حق جي -جنهن ملي - ڪمال تنهنجي عجب تقدير آ
حق! حق!
انا الحق!

عالم گير = ساري دنيا فتح ڪرڻ وارو خود پرست = پنهنجي پاڻ
پوڄا ڪرڻ وارو. بي نظير = بي مثل. با-زنجير = زنجيرن سان ٻڌل
تقصير = خطا.

(۲)

ٿل - سڄڻ سڄڻ - سر سوهڻگا - جو سدا ساهه ساهه آ
نه ڇوي وڇوڙي - گياني هرگز نه گمراهه آ

هيءَ واٽ جي لباڙ ناهه - شاهد آهي پنهنجو ضمير
بندگيءَ کيو ثابت بندو - ورنه هوءُ شاهن - شاهه آ

جي آهه پياسو طالب - ٿو سڏائي سائل منگتو
پيڻ کان پوءِ ٿو پڇاڻي - پاڻ خود الله آ

حرف نهري - ٻاٽي ٻڙو - پاڪ کي چون هوا
آب آخر آب ٿي آهي - بوند ٻڏاڻ درياهه، آ

هڻ نعرو - وڃاءِ نغارو - سرڪ سان سالڪ صحيح !
انا الحق ٽرانو ايمان جو آ - گم ٿام گونگو گواهه آ

نرگڻ وسي ٿانهه ۾ - جت سڄ صفا پيهگ، آ
هيءَ هستي هل چل واري - اعلي عجب آگاهه آ

ماڻهو چون مايا - چار آهي - پر آهه ساگر سونهن جو
سبحان الله! ڇهه سائين راز-قادر قدرت ڪل واهه واهه آ

حق! حق!
انا الحق!

(٣)

ٽل- ڪڏهين نہ سڻ او سخي! مون مسڪين جي مدعا
ملاءِ مٺو محبوب مون کي - آخرين اهائي التجا
لازم آهي هر درويش تي - پڻ پير فقير تي
گنهگارن جي حق ۾ - گهرڻ صبح و شام دعا
سواءِ عاشق جي ڪير - ٿو ڄاڻي راز عشق جو؟
محبت ۾ ڪهڙا ڪهڙا - آهن لطف - قرار - مزا!
ٿو ملي نصيب وارن کي - عشق مجازي-عيش ميان!
ورنہ آهہ لوڙڻ عمر ڀر - جيئري جدائيءَ جي جزا
ديدار ناهي نصيب ڏوارو - اسان ڪٿي-يار ڪٿي؟
پر خيال جو ناتو ٽٽو - ٽٽي، تاقيامت گڏ سدا
اها عشق جي ڪرامت ناهي-نہ ٻيو ڇا آهي دوست؟
هڪڙو شاهہ-عالم جو وڃي - ٻيو منزل - رسيده گدا
الڳ هستي-الله کان-سمجهڻ - آهہ عظيم گناهہ يار!
ٻڌجي اچي ٿي قضا - بشر جي هيءَ هڪ خطا
باقي-هوا ۽ پاڻي - پٿرو، برف- ٺهري- ٿي صورتون
آب جي حقيقت کان سي - ناهن ٿيئي هرگز جدا
موت هڪ الزام آهي - حق جي هستيءَ مٿان
زندگيءَ جي تهمت هيٺ- ٿا لوڙيون ويٺا سزا
ميل- موت جو منظور آهہ- هڪڙو نئون نقاب نمونو
اڳڙي هي پنج عناصر - وري جڙن جسماني جزا
سائين راز جي پردي اندر - ڏس ڪير ٿو ٻولي؟
طالب چوي ٿو حق حق! - اناالحق چوي خود خدا
”حق! حق! - اناالحق!“

مدعا=سوال جزا=سزا، ڏنڊ گدا=فقير عناصر=٥ تت

(۴)

ٽل- غم - سوُر - ڏک - ڏولا -
مليا نصيبا - نيهن وارن کي

تتيءَ ٿڌيءَ - طرف ٻار ڏي
عاشق نه ڏسن - اولا - جهولا
جنسي دوزخ - آهه هيءَ زمانو
جت ڪٿ جهڳڙا - رڳڙا رولا
پاڻ تلاشي - پاڻ کي ڳولي
وڏا ڀرم - جدائيءَ ڀولا
حق هڪڙو ئي - الف صورت ۾
پهري لکين هزارين چولا
هر چيز آهه - لباس الف جو
ڀيد - وادي - بڻيا گولا
منجهان مٺاڻي - آواز اچي پيو
جئه شو شنڪر - بم - ڀولا!
صحيح سڃاڻ- ”سوهون“ آهيان
ناحق دربدر ڪئي ڳولا
ماڻ سائين راز منصوري مستي
پرجهي پاڻ کي مڃ مولي

حق! حق!
انا الحق!

اولا = ڳڙا-برف جا جهولا = گرم واءُ-لڪون ڀولا = ڀولا واشڪ
چولا = لباس-نام روپ جا-پوشاڪون. گولا = غلام. سوهون = مخفي شبد

(۵)

ٽل- ناهي ڪجهه ٻي - ٻار ابدا
هيءَ سفر حيات - آهي سپنا
جن اکڙين - جادو لڳايا
دل قيد آ - وت تدا
جيئڻ جنجال ٿيو - جهان ۾
زندگي کهڙي؟- ٻار ٻدا
سنڌر! ڪاٺي مار - ضمير جي
ڪم جي ڪيا - تو ڪنا
حيف! هيڏو حال ڏسي جيسين
سگهه - ناتا سڀئي ڇڏا
نُور- آواز - حسن و عشق جا
الله - آدم کي انعام ڏنا
وشال بحر ۾ - حد بنديءَ جا
ٻوڙي ڇڏ - ٻارا ٻدا
حرف هڪڙو - آهي الف جو
ڏس ٻروڙي - پڙهي ٻدا
سائين راز! نالو فقط الله جو
باقي ٻي بقا - ڪل فنا
حق! حق!
انا الحق!

ابدا = ابد جو - مدت جو سپنا = سپنو - خواب تدا = تن ڪنا = خراب
ڇڏا = ٽوڙيا ٻدا = فرق - ڪنارن ۽ سرحد جا ٻعدي پاڻيءَ وارا.
فنا = ختم - خاتمو.

(٦)

ٽل- مري وري جيڪي جيا - سي لاشڪ مرد الله جا
مٺي ڪان اڳي - جي مئا - سي بيشڪ مرد الله جا

جن شهيدي ڪفن پاتو - راز هستيءَ جو - تن ڄاتو
وچ ميدان-سوليءَ چڙهيا - سي منصوري مرد الله جا
جن فقيرن - الفي اوڍي - شاهد رهيا سي دور جا سوڍي
خاموشيءَ ۾ خوب سڏ ڪيا - سي الست مرد الله جا
"حق هون" آهه واڻي تن جي-خود مستيءَ ۾ خدائي تن جي
خيال ۾ خيال ٿي ويا - سي اهي خود مرد الله جا
فدا ٿيا جي - فدائي - الله - لاغم - لاطمع - لاپرواهه
لوڪئون لڪائي پاڻ ويا - سي گمنامي مرد الله جا
همه او-است ۾ مستان رهن جي -
ڏسي پنهنجي صورت - سبحان ٿين سي
ماري ممتائون - مقصود ٿيا - سي مير مرد الله جا
"من خدا ام" نعرو تن جو - ڦاسيءَ تي اول وار وتن جو
آکي انا الحق - پار پيا - سي سائين راز مرد الله جا

حق! حق!
انا الحق!

مقصود = منزل مقصد

(٧)

تل- اڙي يار زاهد! مت موڙهي ٺڳجي - سمجهه صفا چٽ آ
نا صحيح سمجهڻ عارف- واعظ کي - هڪڙو جاهل جٽ آ
سچ چئه هم- دم! هيءَ جهان سارو- ڇا منجهان پيدا ٿيو؟
آهه حقيقت هيءَ- مخلوق جو بنياد- هڪڙو ڦڙو مٽ آ
سجدو صنم اڳيان ڪري - عاشق! ڪر ادا نماز عشق جي
مجاز- حقيقت معني هڪڙي - عشق اعلى پنهنجو پاڻ مٽ آ
تصور و تخيل جي آمد سان - ايجاد ٿي "اوم- الله" جي
عشق منجهارون اناالحق آکيم - خيال سان خيالي جٽ آهه
آدم پڻ الله جو - يا الله ايجاد آ حضرت آدم جي؟
پر مڃڻ مراد آ- وارث حق مٿان - اشرفي ڇٽ آ
فرض ڪر زاهد! هجي نه- انسان اگر - روءِ زمين تي
نالو خدا جو زباني ڪير ڳنهي؟- اڙي! واحد- وحدت پڻ آ
پاڻ ۾ آهيون هم- خيالي - نا پڇون سنگت کان هيءَ سوال؟
الله باب آهي ڪل جو - با - آدم جو خيالي پڻ آ؟
سچ جي پڇين **سائين راز** - نه خدا بي ڇا آهي يار!
ساڻ يقين- هڪڙو خيال آهي - باقي بيان پڻ شت آ

حق! حق!
انا الحق!

آمد = اچڻ   ايجاد = ظاهر يا پيدا   جٽ = ٻٽو
اشرف المخلوقات   روءِ زمين - ڌرتيءَ جي تخت تي   اشرفي- اعلى
باب - والد - پتا پرميشور.

(٨)

ٿل - اسان آهيون - الله وارا
الا عام - کون نيارا

ڇون ڪين - آهيون اداسي - صوفي سالڪ يا سنياسي
گم نام فقير رند ويچارا - اسان آهيون ...

ڀڃي ڀرم - وڃائي وهم - خيال - حق ۾ غرق - گم
وقتي وڃائن - حق حق نعرا - اسان آهيون ...

جام بدست - مست فقيري - شان و شوڪت - ذات اميري
لوڙي ناهيون سڪندر دارا - اسان آهيون ...

سڌي ڀيڙن - پيالو مستي - رنگ انگوري - جام - بدستي
پوءِ ڏسون - عجب نظارا - اسان آهيون ...

رحمت وسي آهي جن تي - سي وري وسائن ٻين تي
ڪڏهن ڪان ڪين ڪن ڪنارا - اسان آهيون...

شاعر - عارف - رند فقير آهن - جي خاص خلوت - خوب چاهن
سائين راز آهن - صاف سارا - اسان آهيون الله وارا!

حق! حق!
انا الحق!

بدستي = هٿ سان   ڪنارا = پاسو

(۹)

تل- لخت لاڳ - لباهه ٿي ويا -
توبهه! زار زمين زلزلو باقي آ
هم- سفر ساٿي - ڇڙو ڇڙ ٿي ويا -
هوش - رو بيهر اڪيلو باقي آ
ڪونڌر ڪسجي حلال ٿيا ڪيئي - شهر ۾ شور غلغلو باقي آ
هيءَ هستي آهي - ته ڇا آهي عارف؟ -
هن فلسفه جو فيصلو باقي آ
قدرت محض اتفاق! يا قادر آهه ڪو -
يارا! ايمان جو حوصلو باقي آ
سونهن ۽ سچ - آهه حقيقت هڪڙي -
حضرت عشق جو مسئلو باقي آ
ڏنگ عشق جو - ڏکيو ڇٽي ڏايو - واءِ! وس ڪو وسيلو باقي آ؟
سڀ دعائون - دوائون ونڊ وٿون -

حاذق! هاڻ ڪهڙو حيلو باقي آ؟
رشتا ناتا سڀ ڇنيون ڇنيون! - قائم خيال جو سلسلو باقي آ
صد ارمان! سر سڀ ويا وسري - فقط الوڙي ميان الو باقي آ
سائين راز منزل - رسيده وڃي پار پهتو
غافل - گمراهن جو قافلو باقي آ
حق! حق!
انا الحق!

(١٠)

ڏل-عشق اسان جو - دين - ايمان آ
عارفن ٻي انين چيو - عشق اڳوان آ
مت خاني ۾ تو پڙهي - نماز عشق جي
دين کان اي دين شاهد - هو مسلمان آ
تنهنجي ناز - حسن کي - جو جهڪائي ٿو
اهو منهنجيءَ دل جو - هڪڙو ارمان آ
يڪ پيري هڪڙو - جي جام ڏنئن مرشد!
مان مڃيندس تو کيو - وڏو احسان آ
مستئون مست پيتو آ - پيالو شهادت جو
موت هاڻي مشڪل ناهي - ادل-آسان آ
هندو-مسلم-سک، عيسائيءَ کان گهڻو مٿي
ٻڌايم خود حق! حق! - فقط انسان آ
ٻنهي جهان ۾ ڪا - جاءِ ناهي الله کي
عرش جي اوچائي تي ٻڌائي-هو لامڪان آ
زنده آهه ٻولي سنڌي - صدقي وڃان ڇو نه؟
شاعر-درويش جي هيءَ - مٺي زبان آ
خود کان سواءِ - سائين راز سچ ڇوي ٿو
سارو جهان باقي هڪڙو - وهم و گمان آ

حق! حق!
انا الحق!

عرش = آسمان

(١١)

قل- حق! حق! مرشد هادي آ
عشق- الله ازلي آدي آ

زن - زمين - زر - ڌن دولت
هيءُ خيال مڙوئي مادي آ

يڪ بلا آهه، ايهو اهڙي
سڙال- سڪل- ڏڪر- سوادي آ

مجذوب ۾ آهي- ميل واهه واهه جو
دانش- ديوانگيءَ جي شادي آ

وڏو آدم! تنهنجو خدائي
انا الحق آواز- انادي آ

سلام- سجدو- ڪل ڪري ٿو
خود شناسيءَ جي هت گادي آ

ڇا سترلدو سائين راز هاڻي
سمجهه سڄڻا! تنهنجي سادي آ

حق! حق!
انا الحق!

هادي = دوست
آدي = ازلي
زن = زال- عورت
زر = سون
مادي = مونث

(۱۲)

ٽل- خاڪ مٽي ڪٿ نور الاهي - ڪٿ عشق-عقيدت آ
ڪٿ شريعت- ڪٿ، طريقت-ڪٿ معرفت - حقيقت آ
ڪٿ تخيل - ڪٿ تصور - ڪٿ يقيد-و شامل آ
اهو ئي آهي الله طالب! قادر ڪل قدرت آ
ٿو اچي آواز انادي - نادي - ڌن ڌن - سرگم ۾
فنافي المعشوق اندر - جانب ساڄ جدت آ
ڪٿ ماڻهن جي سادگي-ڪٿ هوشياري-بدهجي ڏات آ
ورنه اسان جي ذهن ۾ - کهڙي آبرو و عزت آ؟
جوڙي جسار جوڙن ۾ - ٿو پيتا هو هوند و يا رب!
دورنگي دنيا جي دور ۾ - خوش رهڻ غنيمت آ
خطرناڪ جانور آدم جهڙو-ڪل مخلوق ۾ ناهه ڪو ٻيو
خوني اشر قيامت آهي! - آفت آهي - مصيبت آ
هي جنگيون - جهيڙا جهٽا- دنگو فساد - مارامار ي
ڇا هي ء انسانيت آهه؟ يا شيطاني وحشت آ؟
اڃا پي آهن - ڪي درگاهون - جت غير-وارو ناهه ڪو
جت عام لئه الفت آهي - خلق لاء خدمت آ
اندر ٻاهر - ظاهر- باطن - درميان پي - آهه هو
وقت خدا جي دور ۾ - واحد خود وحدت آ

RekhtaDownload.com

خودي گم ٿي اي خوديءَ ۾ - فرق سڀ غرق ٿيو
اهو اناالحق سَت آهه - ٻي وائي سڀ اسم آ
ٻوڙ - ٻلاءِ - جام شراب - هيءَ اميري ناٿ! خوب!
محب الفقرا سائين راز ٿي - ڇا نہ رباني رحمت آ؟

حق! حق!
انـا الحق!

نوٽ: ١٢ نمبر غزل جي سمجهاڻي ۽ ڪن لفظن جي معنيٰ.

سمجهاڻي:- ڪرم ۽ ڀڳتيءَ کان پوءِ مرشد-معرفت يوگ جا ساڌن يعني فدائون ۽ گيان جو سبق پڪو ڪري - پوءِ حقيقت اندر پنهنجي اصليت جو انڀؤ ڪري ٿو - جنهن جو طالب خود ورڻن نٿو ڪري سگهي - صرف حيرت ۽ آنند جو انڀؤ ڪري ٿو.

عقيدت = يقين   شريعت = ڪرم   طريقت = ڀڳتي.
معرفت = يوگ - گيان   حقيقت = گيان-وگيان   تخيل = خيال
تصور = ڌيان   يقين = وشواس   ازادي = آدي - اصل کان
جوڙن = Pairs نر - مادي.   دورنگي - دو خيالي — Two Thoughts
غنيمت — نعمت، [illegible]
هُو - HE(GOD)   بشر - ماڻهو
اسم - ڪوڙي
سَت - سچ.   ٻوڙ - گوشت (Meat)

جاڳو ڙي جاڳو - ڇو رهو ننڊ ڇنگ جي
صوفي سالڪ ساري رات - ڪين ٿا اوجاڳو
صبح ٿي سڀاڳو - گونجي سوهم ساز سان

سوهم = گرو - منتر

(۱۳)

ٿــل- هو حضرت زاهد - رنگ روت آ
ٻونگ، ٻار وڏو - ڪو ٽــوٽ آ
خود غرض-زماني جي ڏنگائن لئي
حاڪم جي شاهد - اڪ-ٻوٽ آ
اي خود ڏسو هو-نيم بيهوش رند!
خود-مست نشي ۾-شاهد الوت آ
راهه ۾ راهي-ڪيڏانهن-رهبر ڪٿي؟
هم سفر دلين ۾ - ڪا قُوت آ
نوراني نور ڇا ڏسندو خدا-فروش؟
سفيد پوش جي دل-ڪاري ڪاوت آ
تنگ دست ڀلا ڪيئن ڍوهندو بار؟
سائين راز جو هت چوٽ آ

حق! حق!
انا الحق!

تنگ دست=جيب خالي
خدا فروش=خدا جو نالو وڪڻي-ڪري ڪار ڪندڙ-ٺڳ، ساڌو

(١٤)

ٿل۔ آهي ته الائي ڇا؟
غيب جي خبر ۔ ڪير ٻڌائي؟
آهي ادا ۔ ناهي بابا ۔
غيب جي خبر ڪير ٻڌائي؟

ست منزلون ۔ سلوڪ جون ۔ صوفي سلين ٿا
واهه ولائتون ۔ چوڏهن طبق ۔ ڏاهن ڏوري ڏٺا
رنگ روحاني ۔ لکو جن ڪي ۔ لڳهي ويا سي لا
سهاڳڻيون سڀ آهن سهڻيون ۔ ڪوجهي ڪانهي ڪا
الله آکن ۔ ايمان وارا ۔ ناستڪ چون نا
خيال ۔ الفاظ ۔ ڪن ٿا پيدا ۔ پردا دوئيءَ جا
صحيح سڃاڻو جڏهن سڀ پراڻءِ ڪي ۔ ساڪ، پرهيدي سا
سالڪ مجذوب ۔ سائين راز ناهي ۔
پر عام چون ٿا ۔ ”ها“
حق! حق!
انا الحق!

*

ڏکي ڏاڍي راهه ۔ آهي عشق حقيقي جي
سالڪو لاهي ساهه ۔ پوءِ وجهه پير پڙ ۾
حق! حق!
انا الحق!

الفاظ = لفظ اکر
مجذوب = نيم پاڳل

(۱۵)

ٽل- سالڪ سليندا هيئن ويا - هل هلان جو ٻنڌ آ
هڪل طالب! ڪاهه اڳتي - حيف! ٻهڄ هڪ هنڌ آ

ناٿ ۾ ناسوت ڏسي جن - وڪ وڌائي ملڪوت ڏي
سي ٽانگا نه اٽڪيا اتي - منزل ٽپي جبروت ڏي
ٻره ٻاهوت جو اڇيل جن ڪي - سوُر ان سنڌ سنڌ آ
ٽوڙيون ڏڪائي راهه گذاري - جن فنا جي ذڪر ۾
سي جوڳي ورائي لانگهه ويا - لاهوت-بقا جي ذڪر ۾
سر جو سانگو لاٿو جن - ڪٽل تنهن جو ڪنڌ آ
اڏو ٻڌي لاهوت ڪان - اوڌوت اڏريا آسمان ۾
هوُ هوُ ڪندا ويا الله-هو - غيب جي غفان ۾
هاهوت منزل مجذوب واري - حق هٿڙي نقش ٻنڌ آ
لقاء-حيرت ۾ وانڙا ٿيا سي جوڳي جنگ-ميان
هوڪو ٻڌي هم او- است جو - اي خود ٿيا ملنگ-ميان
مار دم انا الحق جو سائين راز-دور ٿيو دوئيءَ جو ڏنڌ آ

حق! حق!
انا الحق!

ناسوت - ملڪوت - جبروت ٻاهوت-لاهوت هاهوت، هي سڀ صوفي مقام آهن. حق - حقيقت جا.

نقش ٻنڌ = نقش ٻنڌ-صوفي خاندان ٻيا - ”قادري“ ۽ چشتي ۽ سهروردي خاندان ٻي آهن.)

اوڌوت = اوچ ڪوٽيءَ جا فقير.

(١٦)

تل- سبق سچا سالڪ سڻايا - حقيقي عشق مجاز جا
نيهن وارن جي ناز جا - ناز حسن جي انداز جا
دل لڳيءَ جي خطا ني وئي - وفا ني وئي - جفا ني وئي
سائل جي صدا - دعا ني وئي - نيا شرط پورا نماز جا
خيال دلدل-وارئي لانگهه - اڏام اپ پر - پڌائي ٻانگهه
ساهه جا چڙ لاهي سانگهه - ٻوري ٻنڌ اِهي پرواز جا
لا-الله چئي لنگهه لاهوت - هوءُ هوءُ ڪندو- هل هاهوت
جت پوت ناهي ڪو نامردوت- سڙ سر ”سوهم“ ساز جا
گم نام آهي مونهنجو ناءُ - ذات پئي آهي- آهي ڏانءُ
گمراهه ناهيان هرگز آنءُ - پڌا سڏ ضميري آواز جا
هاڻي ڪه نه - پر مٿي پڇاڻا - رنندا راز زار رند نماڻا
ڪندا ياد ڪل پار پراڻا- سخن درويش سائين راز جا

حق! حق!
انا الحق!

دلدل = هوا پر اڏامندڙ گهوڙو- لکو ليز پڄندڙ گهوڙو- جنهن
ڪي پر به ٿيندا آهن- دلدل ڪي فرشتو به ڪري سڏيندا آهن-
انڪري گهوڙي کي به ملائڪ ڄاڻندا آهن.

ضميري - ضمير-اندر وارو-اندر جو انصاف وارو وڻندو آهي-

”لا-الله“ يعني ڪلمو پڙهي ڪري پوءِ وچ لاهوت (يا) لا-الله
جي بدران ”يا الله“ به صحيح آهي- يعني الله کي پڪاري.
لاهوت-هاهوت سلوڪ جون منزلون. سوهم-همه اوست.

(١٧)

ٽل- (هيءُ) ٻڌو بيشڪ - اِي ڳالهه آ
شاهد هڪڙو - منهنجو الله آ

ڪرڻ - ڪراوڻ - آپ هي آپ
ٻوءِ ڪيئن ٿيو - ٻشو ٻڌ راهه آ
نيم-بيهوشيءَ جو - نشو واهه واهه
جام ڏوکي - او رند! مباح آ
ڏانڪ معنيٰ نہ - انڪ - نا - ڏڪ
گهر ڦر فقير - ملڪ الاهه آ
ڏنگو سفر آهه - ساٿي هڪڙو
سو - هنگ ساڻ - ساهه ٻساهه آ
اچو گنهگارو! ٻاي ڪري آيا
ٻيڙ واهه واهه - ٻشت ٻداهه آ
ٻيهه نہ ڪناري، - ڏي ڏو-ڏيو
ڪامل مرشد - تنهنجو ملاح آ
وچ ڪهي - خيال ٻہ خود جي
عين انا الحق - وچ آگاهه آ
مقام حيرت وچ وڃي طالب!
ڏس گونگو - خود گواهه آ
لائون لڏيون مون - ٻيڻي اندر
هيءُ رب - روح - جو نڪاح آ
سائين راز صوفي - سمجھ ٿئي واو
هيءُ نہ فقط - واهه - درياهه آ

حق! حق!
انا الحق!

(۱۸)

ڏل- الائي ڪٿي آهيان يا رب! - سامهون لاحد- لامڪان آ
ناهي نظر ۾ آسمان ڪو - نه زمين جو نام- نشان آ
نڪي نيڻ ٿا کلن مهنجا - نه وري ٿا چپ چرن
نه آهي ڪو تاب اکين ۾ - زبان مهنجي ۾ زبان آ
نه هت موسم بهار جي - نڪي پت جهڙ يا وقت خزان
دور يا نزدڪ ڪٿي ٻي - نه گلستان آ- نه بيابان آ
مهاسن جي مقام تي - ملائڪ فرشتا مڙوئي گم
نه پتو پيرو پکيءَ جو - نڪي ٻوٽن جو بوستان آ
نڪي رنگ روپ - نه ڪو ساز آواز- نه پر يا پهر
رفتار جي پرواز ۾ -ماضي نه مستقبل نه شاهه زمان آ
لاهوت- اي- چوڻ منزل تي- ئي رهي دائم خاموشي هت
نه ڪائي هڪ شڪل صورت- نڪي جسم جيءَ-جان آ
خطا آهي برابر نعرو - من خدائم جو هن حالت ۾
انهيءَ آنند کان سواءِ - ٻي خوديءَ جو کهڙو بيان آ؟
هيءَ اها آهه مخفي منزل-جت خود کان سواءِ ناهي خدا
در نه دري- جت نه پٽ - نه وري هت ڪو دربان آ
ڪافر عشق جو آهي سوئي - جو رند فقير ناهي يارو!
ڀيهو ڀري جام مستيءَ جو - پير مغان اڄ مهربان آ
الهڙ عشق ۾ آکي انا الحق - ڪيو سر صدقو پنهنجو
ڏسو شهادت مرد منصور جي - عقل خود حيران آ

ماهه-آفتاب سان ڪهڙي نسبت-"ماهه واهه، واهه" چشمهء نور آ
چا دم آهي، فقير جـو - شاهد هو مجذوب مستان آ
آهيان آءُ خادم خود شداس جو - اهو سندس لطف ڪرم
ورنه هيءَ خاڪي چيز ڪهڙي-راز محرم خود نگهبان آ
جهڪي قدمن ۾ رکيو تاج اڪبر- دارا- سڪندر-شاهجهان
چا نه حضرت **سائين راز** جو-شاهي شوڪت اعليٰ شان آ

حق! حق!
انا الحق!

*

هت ڪٿي دعا گهرو يارو - رهي روشن مدهجي بهشت ۽ بهشت
شال سدا ۾ هم-سفر-هم صدقي - وهن گڏو گڏ - دست - ۽ - دست
سالم ٻڌي - سالـم صحت ساڻ - ماڻن موجون مست ۽ مست
سائين راز- ديس-ڪال ۾ نشان ڇڏيجو- قائم دائم-بخت ۽ بخت

حق! حق!
انا الحق!

مهاسن=گهور خاموشي ڀو=زمين ۾ چؤن=۾ مثل
چشم نور=نور-پرڪاش جو چشمو، تالاب

(۱۹)

ٿل- ٿا چون عاقل اڪابر - يارا! لڳيءَ کي لعنت آ
پر سخن صوفيءَ جو سچو - عشق الهي رحمت آ

جڏهن مٿان بخشيش ٿي - حضرت عشق مجاز جي
سو سڄڻ خوش نصيبا - واقعي وڏو خوش قسمت آ
جي - حضوريءَ جا سبق - نياز پڙها سڪ سدا
درحقيقت عبادت لئه - اهائي تز آرايت آ
حق-حقيقت جي ملي مام - بت پرستيءَ مان-ٻون کي
حق! حق! اهائي معرفت آ - اهائي ته حقيقت آ!
عشق مجاز ٻر يار ڏس! غضب جون ٻه صورتون
فراق سراسر درد - غم آ - ملاقات-ٻئي راحت آ
تصور- تخيل وچ صنم جي - ٿي وسي صورت دم دم
موجود حسن ٻر باطني - ڪائي ته يار ڪرامت آ
جذب ٿيو جو لئه اندر - ماڻي مشاهدو محبوب جو
سڌ ٻڌ ساري گم آ هت - قائم باقي فقط عبرت آ
اول نمبر آڌو اکين جي - ٿو ٿهي ڇهرو جذب جو
ناز حسن جو هي معجزو - عاشق لئه رياضت آ
پير مرشد ڪون اڳي - آ محبوب موجود دل اندر
وسؤل آهه لاشڪ محب مهجو-اهائي اصلي عبادت آ

RekhtaDownload.com

عاشق ورلي ڪو ڪو - جڏهن عشق پچايو پاڻ سان
پنهنجيءَ صورت مٿان مست ٿيڻ هيءَ خدائي رحمت آ
حقيقت ۽ مجاز ۾ سار - مڙوئي ساڳو **سائين راز**!
فرق وڃائي ڏس ته سهين - ڇا هيءَ **راز** قدرت آ!

حق! حق!
انا الحق!

ڪرامت = سکيا باطني = اندريان ڇند = معشوق جو چهرو
ڇند جهڙو معجزو = ڪرشمو- جادو رياضت = وري وري دهرائڻ
هڪو نقش ڄمائڻ.

سمجهاڻي :- صوفي مت موجب- ۴ فنائون چيون ويئون آهن- فنافي ال معشوق آهي اول امير فنائي - يعني پير مرشد کان اڳم- محبوب ۾ فنائي ڪائي - پوءِ "هٿون ڪٽي هٿ" وارو سلسلو قائم رکڻو آهي- يعني پوءِ فنافي- ال شيخ = ڪامل مرشد جي صورت ۾ يا پير پيغمبر جي صورت ۾ سمائي وڃڻي آهي. هيءَ ٻه فنائون ۽ ٽين فنائي فنافي الله- يعني "الله" لفظ ۾ لنايا ﷺ ۾ سمائي ڪائڻ- هيءَ ٽيئي فنائون ساڪاري آهن يعني نام روپ وارئون- البت فنافي ال معشوق ۽ فنافي ال شيخ ۾ "آواز" جو پرواز آهي- ۽ فنافي الله ۾ نوري (شمع) "Light" تصور آهي باقي چوٿين- اها فنائي آهي بقا با الله! هن جو انيو فقط نئي تو- زباني ذڪر جي پاسند آهي.

بقا با الله ساهت- اشارو اهڙو ڪافي آهي ته آلائي ڇا آهي؟ ... پرم شانت- امن امان جو واهو مبدل چوان يا سمنڊ ۾ ٻوند جو جلب ني وڃڻ - ۽ سمنڊ ساگر ني پوڙ ٻا آسمان ني وڃڻ.

سائين راز

(۲۰)

ٺل- ساجن ساڻ سرت -

رميو رهيو آهي روح ۾

هوت وسي هر هنڌ طالب! - ڇو ڀٽڪين هت-هت؟
نيهن نهوڙي-اول عاشق جو - عقل- شرم ۽ مت
جوڳي جوڻا آهن سي لاشڪ - جن چاهه چٽڪي چت
واعظ ڇا ڄاڻي- راز رهاڻي؟ -جو ٻولي ٻياڻي ٻت ٻت
وه وهي جن-جي واٽ مان--سي ڪارهبر- وارا ڪپت
”تو“ جو تلاشي- عابد ويچارو - راهه نه وسي وحدت
معرفت اول- مڃ او ملا! - پرجهه پوءِ حقيقت
پڃ پاري- عورت شهرت ڪان - هڄ دولت - دولت
ٻوهي انيٺي- دست گير جي! - ٻرور-پاڪ رکڄ ٻت

سائين راز- الف تنگو آ ٻارو!
وچ ٻردو آهه ڪثرت

حق! حق!
انا الحق!

وارا ڪپت = ڪوڙ ڪپٽ وارا، ناڱ، جيان-وحدت واري
راهه-هيڪڙائي معرفت=مرشد شهرت=مشهوري.
دولت=ٻ لتون ڪثرت=نام ۽ روپ وارا جدا جدا پردا

(۲۱)

ٽل - ڪئي سائينءَ سٽاڻي - وسي رحمت
اسان مست رهياسين - وچ محبت

عقل آڇيو - جهان جي شاهي
اسان قبول ڪئي - غمي - غربت
ڏس وحدت وچ - حسن - حقيقت
طالب ڪوڙي پائيچ - ڪل ڪثرت
گمنام فقيرن - وڃي سڄ وساڻي
ڏيئي ٻن - شهرت - ڌن دولت
لقاءَ ڏنا جن - اي خوديءَ اندر
سي صاحب سدا - رهيا سرمست
جذب ٿئي جڏهين جز - ڪل ساڻ
هيءَ عيد عجب - آ اصل عبرت
صفات سائين راز - آهي لباس ذاتي
جئين قادر جو آهي - اولڙو - قدرت

حق! حق!
انا الحق!

وحدت = ادويت ڪثرت = دويت - گهڻائي شهرت = مشهوري، نام
لباس ذاتي - ذات جو لباس - ساري صفات آهي. اولڙو = پاڇو - عڪس

(۲۲)

ٿل- طالب! پنهنجو پاڻ سڃاڻ! -
تون هين حق - تون هين حقيقت
ٻو م دوئي طلسم ڇاڻ! -
تون هي واحد - تون هين وحدت!

نام- روپ ۾- سنسار سارو - خيالي تون - باقي خيال پسارو
الله جو اهڙو اهڃاڻ! - تون هين عارف - تون هين معرفت!
خود هستيءَ ۾ آ - ساري خدائي - شريعت- طريقت- تنهن وچ سمائي
عاشق - معشوق- سوئي پاڻ! - تون هين محب - تون هين محبت!
زاهد ۾ آهه - جمال تنهنجو - رندن ۾ پاڻ - جلال تنهنجو
ست- چت- آنند ساڻ! - تون هين سالڪ - تون هين سلوڪ
ٻيو ناهين - شاهن شاهه تون - جز ناهين هرگز- ڪل الله تون
”مين هون“ جي مستي ماڻ! - تون هين خالق - تون هي خلقت

سائين راز سچ آهي اهوئي
ذات ۾ ذات آهي سيوئي

ظاهر- باطن جو- ساڪي پاڻ! - تون هين قادر - تو هين قدرت

حق! حق!
انا الحق!

(٢٣)

ٽل-- لڳ اڳي رکي پت -
ڪين ڏنو ڪر لوڪ ٻر سڄڻا!
ڀروسو تون هين پت - ڪين ڏنو ڪر لوڪ ٻر سهڻا!
ٿيءُ اچي - پيڪڙ - پوليا مهنجو - تون ڇپر - ڇانو ڇت
غريب - نواز نالو تهنجو! - هڪيدا ٻڌم هت هت
ٻلاند ڏيندم پڌاهي جو - در روز قيامت
نفيءَ مڃهان - اثبات آئي - جز و ڪل سڀ ست
ٻڙي آهيان - ٻر الف پي آهيان - ڪو سمجهي ساري ڳت

سوني سچ - سائين راز آهي
ٿيو ظاهر مون معرفت

حق! حق!
انا الحق!

*

چوڙ جي چاهيان - ڇڏي سگهان ڪين ڪي
ازلئون اصل کون - آءُ تنهن جهڙي آهيان
قيامت توڻي ڪاهيان - جي جدا ڪري ڪو جيڏوون

در = ٻر روز = ڏيهون نفي = ٺرڪڻ - ٽراڪار اثبات = سرڪڻ - ساڪار
اثبات = هو ثابت آهي ڳت — سار

(٢٤)

تل- عشق جو آب حيات -
ڏيئي ڳيت هڪڙي - ٻي وڃاسين.

چڙهي هڪدم - نيم-هوش خماري
لڪئي ذات، ساري صفات
دڪ ۽ دشمن - نظر کين آيو
ڳولي ڏکس - دن - رات
لاهوت ۾ عجب لقاءُ ڏٺوسين
نفي ٿي پيئي اثبات
مڙوئي محبوب آهي-آءُ مشتاق هڪڙو
هت ذات ڳولي ٿي ذات
پاڻ تلاشي - ڳولي پاڻ کي
اها اي خوديءَ جي بات
عاشق اگهاڙا - کيا اکڙين
کين مڙن توڙي کسن کات
قيامت ٿائين-سائين راز خاموش آ
جيئڙي پاڻ - ماري کيو مات

حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: ذات-قادر صفات-قدرت نفي-نرڳڻ نراڪار نفي-نه آهي اثبات-آهي اثبات- سرڳڻ، ساڪار- ثابت آهي. اکڙين - نگاهن

(٢٥)

ٿل- رهي وچ- هڪڙي رات ...!
ڪيون لڪي- ڪا ملاقات ...

تن اڱڻي- من منهنجو ڦٿڪي - ڏسي وچ هيٺي حالت
رستو قرب جو - قيامت لوٽي- ڪين ٽٽي هيءَ تعلقات
عشق ازلئون- عطا ٿيڙو - ڏاتر ڏني اها ڏات
ملائڪ مڙيئي- حاضر خدمت - عشق جي ڇا ڪرامات؟
ساقي منهنجو- خواج خضر آهه- پياري دور ڪري مشڪلات
ڏينهن جو عاجزي- رات دعائون- پيون لنوان درويشي لات
سي مرد مانجهي - مولي وارا - ٻرکي جن الاهي ذات
ناهي قبول سائين راز جنت
مرداني کا - ٻي در جات
حق! حق!
انا الحق!

خضر= حضرت خضر حق جي پانڌيئڙن کي دڳ لڳائيندو آهي.

سمجهاڻي: جنت جو خيال (حق جي طالب لاءِ) ۽ مادي خيال آهي مرداني درجات يعني مرد جو درجو- سواءِ الله جي ٻيو ڪجهه ۽ ناهي. ”نج ڄاڻ“ تي مرد جو مرڪ آهي.

خواج خضر= الله جو هڪڙو دوست جو جهان گشت فقير **سائين راز** جيان سفر ڪندو رهندو آهي ۽ وڇڙيلن کي ملائيندو آهي- ۽ مرادون پڄائيندو آهي. هندو سندس مشهابت ادرمي سان ڪندا آهن.

(٣٦)

ٿل- مست مجذوب ٿي - م ڪر ملامت
الله جي اُن لي - آهي خاص عنايت

پاڳل اهو آهي - جو ٿيو ناهي پاڳل
سخن آ اهو سچو - دور انديش هيءَ حڪايت
رخ آهه اسان جو - مئخاني طرف زاهدا!
دوست! تون ٿي پيو پڌ - قصو معرفت
وقت جو بادشاهه - تو پاتئي شرابي
اهائي نه آهي پار - جام جي ڪرامت
ملڪن جا والي - پهچ عرشي ملائڪ
ڪن ٿا سلامي - فقيرن جي غلامت
خاڪ در - رار آهه - چشمو آب حيات جو
خدمت ڪندي طالب! گهري وٺ امانت
خوش نصيبا عطا ٿي- **حضرت سائين راز** کي
درويشن جي صحبت - رام جي رياضت

حق! حق!
انا الحق!

م = نه   ملامت + ڦٽ لعنت
حڪايت — نصيب واري ڳالهه

(۲۷)

ٿل - سور مليا سوغات -
ٻيا پي ڏکَ - ڏاج ٻرهه جا

عشق آهو ڪري هڪل جڏهين - علم وڃو اُڏري - عقل تڏهين
ڪيا لڏاڻ لاهوتي لات
جدائيءَ ۾ ڏهڄي - گولڊر - گهڙڪا - سڄ سڄڻ ٽوڻ - سوون سڏڪا
ڏي ڪا اچي تسلات
محبت مڙي اکين ۾ آئي - هوت اچي ڏيءَ حال پائي
شب - روز ڏهڄي تات
شال نه ڪڏهن سان - اک انڪي - دلڙي ڦڪي - ساهه سڪي
اها عشق جي اثرات.
آءٌ ٻڌان پير - مبارڪ پاءِ - توکي ڏيان وچ اکڙين جاءِ
رهي وچ هڪڙي رات.
هيو ڪو اهڙو امر - الهي - گنهگارن جي ڪيم همراهي
ڪل خمر جي خيرات.
راهه وحدت جي صاف - صافي - الف هڪڙو آ - علم ڪافي
ٻ جي ڇڏي ڏي بات.
اوم - الله آهن ٻئي اسراري - آدم ۾ الف جي اظهاري
ڏس ذات ۾ مڙهج صفات.
ڪافر - مومن جي صورت ساڻي - جهڙو هندو - تهڙو ٿي مولائي
واڻي وحدت ڪر وات.

واهه، واهه، عشق جي امدادي - عاقلن سان آهه جنسي تعدي
رحمت ڏني- رنداني ذات.
سائين راز پاتو - پلاند پناهه جو - واضح رهبر تي خود الله جو
آهي ڪامل- ڪل ڪرامت ...
حق! حق!
انا الحق!

تسلات= تسلي، دلداري ڏي آدم جي مدهن جي صورت ڏسو "لا"
امدادي= بخشش، انعام   تعدي= جٽ

*

(۲۸)

تل- پيهه لـ، پٺجي امت -
اوڏو ٿيءُ الف جي عاشق!
ڏي ٻي ڪيچ - ڏر ٻي - طالب! ڪڏب ٻي ڪت
جتن جتن پسن-ابرنءِ کي اکيون- اتن تتن چـاهي چت
واڇاريءَ سان - وڙ ڪر مالڪ! - توڙ ته سندءِ سنت
اجهو آهو دل! دلجاء ڪر - پيغام ڳجهو- ڪو خط
نيهن-نياتڙ جو- قول فقط - عشق جو هڪڙو ئي شرط
خودشناسي معنيٰ خداشناسي - مول مقصد اهوئي تت
ڪٽي جهدبو-انسانيت جو- **سائين راز** -ٽاءِ-سلوڪي مت
حق! حق!
انا الحق!

ڏر= ڏج   ڪت= ڪرم ڪر، ڪتڙ— مدجهان- ڪت
تت= Essence   سلوڪي مت= (صوفي) سلوڪ جو مت

RekhtaDownload.com

(۲۹)

ٿل- حيف تنهنجي حال تي ملا! - ناهه تو ۾ انگ- انسانيت
تنهنجي شيطاني روش تي آ- ارمان وڏو - عجب نهايت
ناهه خواي تو ۾ ڪا - ڏوهه ڏنگايون بي شمار
ظاهر سفيد- پوشيءَ اندر - آهه حرفت- حرڪت- شرارت
تو ڪيا چاليهه چاليها - اسان روضو هڪ نه رکيو
پوءِ پي تنهنجي مڪاريءَ تي- لوڪ لڳائيندو لک لعنت
لهي آءُ ملا! ميدان ۾ - اگر آهه ڪا طاقت تو ۾
ماري ماري ڀڄائيندس توکي- ڪين ڇڏيندس صحيح سلامت
پيئن ڪانئن پنهنجو رند - توکي پرو- سور ڇو واعظ؟
پيان پيتي تو ڦهلائين - مئڪشيءَ خلاف بغاوت
هت نه هلندي هڪ پي - رد سڀ دانش جا دليل
خدا- فروشن تي جت ڪٿ - آهي مار- موچڙو- ملامت
پڙهه نماز- گهر دعا واعظا! - گهرائي بادل- بارش وساءِ
يا اسان ٿا ڏيکاريون توکي - پي جام هيءَ ڪرامت
آهه پياري زاهد کي يا رب - دولت- شهرت ۽ عورت
ٿي وڃي رندن تي فقط - جام جي خاص عنايت
هيو سائين راز امير اصل - پوءِ رند فقير ٿيو- ڇو؟
خوش نصيبا انين لکيل هيو- ناهي قسمت تي ڪا شڪايت

حق! حق!
انا الحق!

چاليها = پيرن- فقيرن جي درگاهن تي چاليهه راتيون جاڳي- وضو رکي- دعا گهرندا آهن- جئن سندن من جي مراد پوري ٿئي!
خدا فروش = خدا جو نالو وٺي روزگار ڪمائيندڙن
پرو = پچار
عنايت = بخشش جي مهرباني

(۳۰)

ٿل - ٻي انت قدرت ٻي انت -
انين چئي ويا - عارف ڪامل

وچ تخيل - ماندا ٿا مڙهو ٿي - اڀ آڪاس انت
واس رنگين - واڙهيو قدرت - آهو باغ بهار بسنت
ساقي! رند سڪن - سر ڪئي لئه پري آءُ جام ڀرنت
زماني سان تنهنجو ڪم ڪهڙو؟ - طالب! رهه ٻي - ڇڏنت
نام وڪٽي - جنهن ميڙي مايا - سو آهه نڪ مهنت
غلطي وچان - سائين راز ڪي ٻڌا -
لوڪ سمجهي ٿو سمنت

حق! حق!
انا الحق!

تخيل - خيال ڀرنت - هڪدم مهنت - گرو - پير

*

آهيان آءٌ هڪڙو پل - وقت سندي رفتار ۾
منجهه، ماضي ڪڏهين حال - ڪڏهين مستقبل
قطرو آب حيات جو - هميشه منجهه، هل چل
ڪڏهن بوند بحر جي - ڪڏهن بارش جو بادل
سائين راز صراحيءَ ۾ ڪل - آهه، جز ٻڙا جام ۾

(٣١)

ٿل ۾ ڪر پڌر پٽ ... هيءَ ڳالھ ڳجھي آ ڳجھ جي مٿا!

عقل - اٽڪل - اصل نہ ڄاڻان
آءٌ آهيان - ڪورو ڄٽ
علم عرفاني - ملي مرشد ڪان
هيءُ املھ، گنج اڪٿ
حسين هزارين - پر هم-دم برابر
مور نہ ڀانيان مٽ
دل - لڳيءَ جو - دوا نہ دارون
آھ عشق - ناسوري ڦٽ
مڙس مڃانءِ - تڏهين آنءُ توکي
جڏهين هاري بازي ڪٽ
پاڪ مڙيئي - پڳ - مٽ پاڻي
شيخ - برهمڻ - پنڊي - پٽ
بہ چار ڳوڙها - ڳارجو ساري
جي اوچتو مران اڦٽ
چريا پي چون - نا سائين راز
چريو آهي صفا چٽ

حق! حق!
انا الحق!

هم-دم = هم رفيق - هم شراڪ زندگيءَ جو ساٿي - زال - بيوي
پٽ = جاچڪ - رمتو برهمڻ ساري = ياد ڪري

(٣٢)

ٿل- ڪامل فقير آهي لاشڪ - وقت جو پادشاهه بي-تاج
طالب حق کي آهي فقط - آنند - امن جو احتياج
وٺي وات ووبڪ جي - اهو ٿو ويهي - لعل لاهوتي
ٽپي - ٽوڙي بندگيءَ جو - عام رسم - رهت - رواج
بغير جام- شراب جي - هيءَ رند رهبر پير مغان
ناهي دنيا ۾ جي بيءَ - ڪنهن چيز جو محتاج
زندگيءَ کان بيزار او دوست!- ترس! خود ڪشي نه ڪر!
زهر ناهي حڪيم تنهنجو - پر شراب آ تنهنجو علاج
اجازت هجي ته چئي ڏيان - جو ڪجهه چوڻو آهه مٺا!
ڦڙڪي ٿي دل وچاري - مل اچي آڏيءَ جو آج
انڪار نه ڪر دلبر! - آهيان آشنو مدت کان
ممڪن آهي - هجي تنهنجو اڄ-نرم- مٺو - سنئو مزاج
سگهه نه سونهن هٿا - پر ان ڏٺي سگهن ڪي
تنهنجيءَ خوشيءَ لاءِ پڌارو - مون ڏکن سندو ڏاج
بي زبان رهه بهتر - بس ڪر - پاڳل جهل فقير!
ورنه ڪافر سڏيندءِ سڀ ڪو - ٿيندين خوار وچ سماج
ڇا رکيو آهه هت **سائين راز**-دو- رنگي دور در - ميان
هوت وٽي هوهند - هل ٿي مٿي هنگلاج

حق! حق!
انا الحق!

بي تاج - بنان تاج-تخت احتياج - ضرورت محتاج - گهرجائو
خود ڪشي - آپ گهات اڄ - اڄ مزاج - طبيعت-سڀاءُ.
هنگلاج - شهر جو نالو- جتي هنگلاج ديويءَ جو آستان آهي.
هڪڙو تيرٿ هندو سنياسين جوڳين جو.

(۳۳)

ٿل- طالب! وٺ راهه- توحيد -
جي ماڳين منزل الا الله جي

متان! مرشد کي - هيچ ڄاڻي
پڄندا آهه - خدا - رسيد
هدايت حقاني- هدباء هيڻين سان
ٿو کيان توکي تاڪيد
ڏهڻي قرب - کر کامل کي
خدمت عيوض خريد
پاڪ نظر رک - سالڪ صوفي!
نفساني خيال پليد
سڻ- درويش- سمجهڻ لاء گهرجي
درواشن واري ديد
هوند جذب ٿئي جڏهن اهڙ ه
مٺي پڄاڻان - اهڙي عيد
گمراهه آهيان- پوء ٻي جمت جي
بارو رکي اٿم اميد
پير واهه واهه! اهو نه سائين راز؟
جڏهن کيا کونه مريد

حق! حق!
انا الحق!

توحيد - وحدت واري هيڪڙائي هيچ - گهٽ
خدا رسيد - خدا سان ملندڙ تاڪيد - چتاوڻي ڏهڻ پليد - خراب

(٣٤)

تل- يارو! عشق الهي امداد -

ملي معرفت مجاز - حق! حق!

دم بدم آدم- الله سان - آهي قائم آد ڄڳاد
روپ رنگ روش - جدا نيارا - آهه دوئيءَ مچايو فساد
جنگ جهڳڙو - جاري جت ڪٿ - ٿس ايڪائيءَ ۾ الحاد
نقلي نقاب هٽائي ٿس (هڪ) رنگي طالب! وحدت آهه بنياد
ست آسمان ۽ چوڏهن طبق - اصلي انهو - ڪيا ايجاد
جڙو جسار - ڪن فيڪن سان - پر عشق ڪيو آباد
نر - ماديءَ جو ڪيل عجب آ - جيءُ - جان - جسم دلشاد
برهما ڪي ٻي - منظور آهي - سڪ - سونهن - سر - سواد
اي درد بادشاهه - ظالم زمانو - نڪو داد نڪي فرياد
غريبن - يتيمن جو - آهي الله - بدنصيبا ٿيا برباد
هٿڪڙيون هٿين - جنگهون ڪاٺ ۾ -

ٻوءِ ٻي اندري خيال آزاد
سبق سالڪيءَ جا - **سائين راز**
بهتر ڪندو رهه ياد

حق! حق!
انا الحق!

آد ڄڳاد - اصل کان، ازل کان ايڪ ٿي - هيڪڙائي
الحاد - بدي ايجاد - ڪوڙي لڏا - برپا ڪيا

(۳۵)

ٽل- وڏي آهي وڻ -
گلاخوري - چغلي چوري

ڪڻ نه ڪوٽ - دشمن جي پٺي - ڏ!
مٿان خود پوڻ ڪڻ

سو ڪيئن سڌري - دوزخي درنگو
حرام آهه جنهنجي هڻ

ڪڏهن نه مست - درياهه ٿيءِ واسو
ڪڏهين پيئو آ - مٿي اڻ

چاڪ وارن جون - جنگهون ڪاٽ ۾
اڪ چاڪ اگهاڙا - موڙها مڻ

سالڪ! سڪ - سخن درويش جا
سائين راز سدا سڻ

حق! حق!
انا الحق!

*

ڪيڏو طالب ڪوءُ آهي قدرت کي قادر جو
هر ڪنهن کي ٿو رهي آخر موت جو ڀؤ
ڌن - دولت زر - زمين آهي اکين جو ڏيؤ
سچ **سائين راز** چئو - منهن تي ٿوڪي ماڻهن کي
Rekhtadownload.com

(٣٦)

ٿل- پاڻ ئي ساڪي سرجڻهار -
پاڻ ئي پيو ٿو ناهي ڊاهي.

خود ڪيو ايجاد خدا کي - يا خدا خود پر نروار؟
آدم نانءُ الله جو بيشڪ - جڏهن روپ ڪيو اختيار
قادر ڪيئن - ٿي پيو قدرت - آهي عجب اهو اسرار
پاڻ ئي موسيٰ - عيسيٰ محمد! پاڻ ئي رام ڪرشن اوتار
تخيل - تصور - يقين اندر - خود آهي خلقڻهار
ڏوهه ثواب وچ دک سک - آسوئي ڏنهه - ڏاتار
پاڻ ئي فاعل - فعل - مفعول - اسم ذات جو اظهار
هوُ - توُ جي حيثيت ڪهڙي؟ - جي آهن آنءُ آڌار
جاڳي جوئي - ستو پاڻ سوئي - سو سپني وچ سدسار
پرجهي پروڙي - صحيح سمجهي - آکيم انا الحق بار بار

ڪامل ڪافر سائين راز لاشڪ!
پسر اي خبر - آه، خبردار

حق! حق!
انا الحق!

(٣٧)

ٿل- آئي مدد - ميگهه ملهار ... وو ٻار!
آئي بسنت رت - بهار
ڪامل پير - پشت پناهه آيا - پاڙي قـول - قرار
پيرن پنڌ - پئي ڀوب ڪان - دوست ڪرايا ديدار
اونده انڌ - ويـو اڏامي جڏهن - نوري ٿيـا نروار
روح ٿي رڃهي - تن سان - جن جي ٻل ٻل آهه پڪار
پاتي سرمو - سرخيءَ جو سالڪن - چاڙهيا خوب خمار
زر زمين - زن ڪـي ٽڪي - ٻاهر ڪيائـون ڌار
قبول ڪيائون - ڪنگر ڪين جو - ڪري الله-تو آهار
دائم دونهين - دل ۾ دڪائـن - ڪين ڪين غبـار
ٻڌن ڪين - ڪن سان ڪڏهين - گلا جـي گفتار
لاهوديءَ جي - درگاهه ۾ سي - اي-سر ٿيـا سردار
ٻولي ٻي نه - سڪيا سي ٿي - ”انا-هو“ جن هون ڪار
دوبيدائي - دور ڪري تـن - وساري تو - لنوار
اهڙا عـارف- اوليا يـا رب! - ملاءِ مون هڪوار
سائين راز ٿيا - سامين جا ڪيـٿي
شوق مڃهان شڪار

حق! حق!
انا الحق!

قرار-اقرار زر=سون زن=عورت ڪنگر ڪين جو=فقيريءَ جو ڪشڪول. دوبيدائي=دوئيءَ واري نظر
سهڄ، وارو ۽ نه ”ٿي ٿي وارو“ لاهودي=ناهين-نيستي.
الله تو آهار=الله لهجي آسري! اناهو=مان هو آهيان (I am He)
اي-سر=سر ڪٽائي، خودي وڃائي

(٣٨)

تل- ٻڌي ٻانگ- الله- اڪبر
آئــي اور الله-هوُ اڪبر

هليا اچو هنڙي گنهگارو! - نا اُميديءَ جو ناهي هيءُ در
وٺ - ڦڙو وسي - سڀ سائل لئي - رحمت وارو - ٻاڻي ابر
ڪمي نه ڪائي - غيبي گنج ۾ - طالب! آءُ اچي- اسم گهر
واهه طريقو دوست رنديءَ جو - ٿيو حيات جو - سڻائو سفر
وڃو ڇڏي رند-زهد ۽ تقوي ڪان - زاهد! ازل ڪون - اهو امر
مرشد مليو مون - ڪامل ڪافر - ٽسو ٻارو - مذهب جو مقدر
جي ملي وڃي - محبوب خلوت ۾ - روئي ٻري ٻاٻاس ٻاڪر
صوفي صاف - صبر ۾ سماڻا- ايمان گڏ آهــي - ڪن شڪر
شڪراني جو شوق ڪر طالب! - ذڪر ڪائي ٻيو - ٽر ٽر
”واهه واهه“ ۾ نشو- سوُ اوتل جو- هن رمز ۾ آ - روحاني اثر
آهي ساڄ اندر- ٻاهر الله - ٻوءِ فقير ڪــي ڪهڙو فڪر؟

مُنهن خانو ئي واو - هڪدم اُوريا
جت سائين راز- رسيو رهبــر

حق! حق!
انا الحق!

ابر=بادل اسم=نالو چيز جو امر=حڪم

Rekhtadownload.com

(٣٩)

مُلا ٿا چون آهي الله - هر چيز ۾ - هر هنڌ حاضر
ظاهر ظهور نه آهي قدرت - پر ڪٿي آهي قادر؟

ڪافر ڪڇي - ڪٿي آ الله؟ - اکئين ڏيکار نه ميان!
عارف آکي - اڙي انڌا! - تون ئي نه آهين حاضر-ناظر!
”هم-از- او-است“ آهي راز-وحدت الشهود ائين فرمايو
هم-او-است- وحدت وارا - وچ وجود آهه ذاتي ظاهر
آهه مڙوئي خيال خود جو - واه سالڪ! جيڏانهن وري
بندگيءَ ۾ اوند - بندو پاڻ ئي-بي-خوديءَ ۾ سڏائي ساگر
خيال لهندو- تصور لهندو - يقين لهندو ئي آهي يار!
ڪل تماشو آهي لهندو - تون ئي شاهه-تون گداگر
غيب جي خبر ڪير ڪري؟- آ حيرت جو امڪان جتي
اگم ڪون اگم اڳا اڳتي - پهتو ڪونه مست ڪو ماهر
منصور آکي انا الحق - هن جو شاهد آهي شمس تبريز
”سوهون“ سائين راز سڏائي -
واڙو واعظ ڪوٺي ڪافر! ڪافر!

حق! حق!
انا الحق!

هم-او-ست = وحدت-هيڪڙائي
وحدت ال شهود-دوئت جي فلاسافي
وحدت ال وجود = ادويت سڌانت

(٤٠)

تِل- ادا! عشق آهي اَمر -
تلاش تُؤ جي ازل کون آهي

هل هوت ڏي - حب مدجهارون
گهير لهو ني گهر
ٻکي ٻاري - ٻرين سان ٻاٽي
ڏس الفت جو اثر!
حرف حق جو هڪڙو حق! احق!
آهي باقي ڪل مڪر
حرام جنهن جي - خون ۾ آهي
سو سراسر - حرامي قر
ناهي تنهن جو- نانءُ نيڪي ملا!
وڃي هٿر ٻڌي مر
هلي وڃ هتان - او خبر- ڪارو!
دور اکين کان ٽر
ڏکن آخر - مون کي ڏيکاريو
دل- گهرٽي جو در
گهڄي کهڄي سائين راز آخر قاٿو
رحمت ٻرو ابر
حق! احق!
انا الحق!

ابر = ڪڪر- ٻادل

(۴۱)

ڌل- اهي عاشق - الله جا فقير
جن جا روشن- صاف ضمير
صبر شڪر جا ساهه، ڪٺن سي- منجهان امنگ- عشق- اڪير
دانهن نه ڪن- ڏک ۾ پئي- ڇپي: لکيو ائين- منجهه اڪير
رڃ سڃ ۾- واسو جن جو- ڪن سٿر صفائي- اي- زنجير
دعا درويشن جي- ڪل ڪرامت - ڪن زار- زار تقدير
الله انهن جا- عرض اگهائي - جيئن شاهه مڃن ٿا وزير
وڇڙيا محبوب- مٺڙا ملائين - ڏين هردم - دلاسو دلگير
ڪل عشق هنڙي- امن- ايمان- هاء هاء وسي - وت امير
نانگ- بلائن جي- وچ ۾ آهيان- اچي واهر- ڪر دستگير!
سڏ سڻ تون- سائلن جا - لاهين پيڙا- پيران - پير!
داخل سائين راز- ٿيو؛ درگاهه ۾
ٿئي معاف - مڙوئي - تقصير
حق! حق!
انا الحق!

ضمير = وراڪ   اڪير = قسمت   تقصير — ڏوهه- گنا

(٤٢)

ٽل- واهه واهه نانگا ناٿ فقير
ولايت جا سي - وارث وير

ڀسم - ڀيوليا- لاهوتي لنگوٽيا - سيرت ۾ سي - بي-نظير
اداسي ويراڳي-ڪاهوڙي جوڳي- سڀ سنياسي- "نيست" فقير
لاغم-لا غرض - ڪلپٽي ڪاپڙي- دل-گيرن جا دست-گير
اکر انهن جو - حڪم الله جو!-ڪن-فيڪن-ڪلام اڪثير
ڏوهه ٿهڙو ثواب ٿن ڪري - مٿن معاف - ڪل تقصير
الف ننگا- لٽيءَ ٽڏيءَ جو - ڪن سڦر-سفر بي-زنجير
ڏس انهن جو - اوچو درجو - قدم بوسي ڪن- اُمرا-امير
آهي وڏي - طاقت ٿن کي - ڊاهن ٺاهن ٿا تقدير
اعظم الاهي- سي الله جا - سي پيرن جا پي پير

ملاند ٻڪڙ - سائين راز سامين جو
اليڪي آهي عالم- گير

حق! حق!
انا الحق!

ڀسم = خاڪ - ڌوڙ‎ي نيست = ناهه. نيستي = ڪجھ ناهيون-
ٻڙيءَ ڪين جا فقير. ڪن فيڪن = ٿي ۽ ٿي پيو ڪرامت جو ڪلام.
تقصير = گناهه. بي زنجير — ڇڙواڳ-آزاد امرا — امير جو جمع
نوٽ: سنياسي- سامي - ناٿ نانگا- ڪن ڦاٽ جوڳي - ڪلپٽي
ڪاپڙي-ڪاهوڙي-اگهوڙي- اداسي - ويراڳي فقير- سڀ ڪين جا
فقير آهن. (نه آهيون- نه ڪوئي ڪجھ - نيست وارا فقير)

(٤٣)

تل- دلبر ناهي دور - ٻُڌي ڏس اکڙيون ٻئي!
اچهو يار آيو - اندر ٻيٺهي - مٿان ٿين ملور
لطف جي ڪئي-همت نه ڪائي-وڃ ڪين وهلور
ويريءَ سان جو-ٿئي واهرو - اهڙو هوت حضور
ڪندس عرض-الله کي عزيزو!- ٻڌندو داٺهن ضرور
سزا پائي .ڏي- ناحق يا رب! - ٻر آهيان بيقصور
رهه خاموش-خاص خلوت ۾ - هيءَ درويشي دستور
اٿر لعنت جو-فقير لئي کهڙو؟ -
آهي ٻوڙو - گونگو - سور

سائين راز راحت - رنج ۾ سوئي
رهه سدا مجهه صبور

حق! حق!

انا الحق!

سمجهاڻي: فقيري ذاتي ڏکي آهي. جو فقير جيمري ٿي آهي. اهو مڙدي سمان آهي. مري رهڻ جو راز ٻروڙيو آهي. گونگو-اي زبان ڪن کان ٻوڙو يعني گلا ساراهه ٻڌي ڪونه. ٻسا يعني ورجائي ڪونه. چاهي ڪير ڪيترو نه غصو ڏياري يا چيڙائي يا چيڙي. انڌو = نابين- جو ڏسي ڪونه. يعني عيب پوش آهي-نظر انداز آهي-يعني-جو چشم پوش آهي-پکڙهار آهي. سائين راز

"اوکي کا فقيري والي جو جيوندئي مر رهتا."
وهلور - آنڌ مانڌ ۾ - سور - انڌو، نابين
ملور - ملول-غم ۾
رنج - غم صبور - صبر.

(٤٤)

ٿل- علم- عقل عمل وڃائي -
اسان عشق ڪيو اختيار
راهه - حق ۾ اول گمراهي - هم-اوست ڪري همراهي
پوءِ ماڻي - موج الهي - چاڙهي خيال - خمار
وڃون وڃائي - مان ۽ مون کي - ڪل جا عيوضي! ڇو اسان کي
ڪل معاف آهه مرد مولي کي - مالڪ خود مختيار
رکه خدائي خاصو خيال - ڪي ڏٺي فرق - في الحال
پوءِ جنت جو جمال - نيهن ڪري نروار
بادل ظاهر - باطن پاڻي - عبد - الله هڪ ڪر ڄاڻي
سمجهه هي ته سار سياڻي - عجب ڪل اسرار
وحدت جو آ پرواز جتي - غير - غلطي رهي نا هتي
"سو-هم" سر الاهي آئي - ڪامل نيو ڪفار
اندر باهر پار سمايو - ملڪ جو وڙي - ڪهڙو سعيو؟
ٻوٽي ٻيٽي - سر سمجهايو - دم دم نيو ديدار
انا الحق آکڻ حق حق - بيچ ٿن پاڪ - ذات حق
نه هرگز آڻ ڪو شڪ - عاشق ڪر اعتبار
"سو-هون" سرت ساڻ سڃاڻ - پاڻ ٿي طالب الله ڄاڻ
خود جو اهوئي اهڃاڻ - سائين راز سدا باغ بهار
حق! حق!
انا الحق!

هم-اوست = اهم ٻهم اسمي اسان آهوئي آهيون ڪفار = ڪافر
ٻوٽي ٻيٽي = ٻئي اکيون ٻوٽي ڌيان ۾.

(٤٥)

ٿل- رند- مست- ٿي ويا ٺار
ماري غوطو- گم ٿيا غار

ڪن ڪڙڪا- ڪين ٻڌائون- لهرن-لوڏا- ڪين ڏٺائون
لڙهندا ويا سي اپار
تلاشيو طالبن-دک-دشمن ٿي- مليو ڪين هڪڙو ٻي تن کي
صحيح سالڪن سمجهو هڪ سار
خيال ۾ خيال- خيال خدائي- ڏوهه ثواب جي ٿي فدائي
ڪفر- اسلام ٻهي ڪون ڌار
فيض فقير تي رحمت ڪيئڙو-فرق ڪري فدا- وحدت واٽڙو
لنگهي ويا لاهوتي- لاحد پار
سڻي طالب جو-سڏ ۾ سڏ- چيو مرشد- "آهيون توسان گڏ"
"سوهم- سوهم- سرت سنڀار!"
حيرت ۾ سائين راز ٻڌ الله هوُ-سڏ ٿيو پڙاڏو-هون الله هوُ
هيءُ سر- ڪو سمجهي- عارف يار!

حق! حق!
انا الحق!

اپار- اڻ توڙ سر- ڳجهه- راز- اسرار

RekhtaDownload.com

(٤٦)

ٽل- منهنجو مرشد - پير ضمير -
ڳجهو ڳالهائي - صاف سمجهائي

ڏني حڪما - آواز اندرون
سڻائي ٿو - سچ سير
غير - حق جي- خيال ني طالب
طعنو هڻي - ٿو تير
اندرواري جي - تنبيهه لڪيڙي
ٿو وهه تائب آهه اسير
هدايت هادي ءَ جي-هدايت هٿين سان
بهشت پهاڄ انيئي ٻير
نفس شيطان کي - لعنت لڳائي
واڳ ورائي - سو و ٻر
سر خدائي - سوهڻگ سر ٻ
سٺي ساندهه - ني ء سڌ ٻر
آمهون سامهون - جٽ الله جي
هم ڪلام- آهي فقير
عشق الهيءَ؟ رحمت! **سائين راز**
جهڙي پارس-جيان اڪسير

حق! حق!
انا الحق!

ضمير - اندر جو آواز تنبيهه - ملامت.
اسير - قيدي سوهڻگ - مخفي شبد جو ساهه پساهه هلندي
سرت سان خاموش زبان هوندي ء جاپ جپيو ويندو آهي.
هم ڪلام- گفتگو ڪندڙ

(٤٧)

ٻُڏل - کي تـران - کي تار
الله آهيـان - تـو آڌار

تيز طوفان - قهري ڪن مان - منهنجي ٻيڙي پار اُڪار
مارڻ لوڙي جيارڻ جانب! - آهي ڪل تو اختيار
ڪوڙا ڳڻي - ڪيترا ڳڻيان - مون ۾ عيب اپار
هيڻ هيڻ منهنجي حال جي - آهي سڌ توکي ستار!
آس اٿم - جنت جـي لوڙي - آهن ٻڌاون بي-شمار
الزام نڪي آ - تهمت لوڙي - مون ڏي سڀ ميار!
آهي اسان کـي - عجيبن جي - اُن تي ٻهر پچار
صدقي وڃان - سؤ سؤ واري - اگر اچن اکين - ٺار
وٺي پوي ته وصال کـي - پورن پاڙج قول - قرار
نظر ناز واريءَ تان ڪيئي - لُٽي ويا - يار! شڪار
سبحان الله! ساڃاهو ڏسي سينهي - سو رهن - سونهن سينگار
غير وڃي سڀ غرق ڪري - پوءِ ماڻ مشاهدو يـار!
اڃي پهتو آهين - منزل تـي - متان ڪرين! خبردار!
هـوت وسي هـردم هنج ۾ -
سائين راز ساڃ سرت سنڀار

حق! حق!
انا الحق!

ڪي = ڪيچ ساڃاهو = ياد ڪيو - چيو مشاهدو = وحدت جو
نظارو - ديدار۔

(۴۸)

ٿل- جي چاهين صادق ٿيان - پير - مرشد - صحبت ڪر
تن من رکي نذرانو - اختيار راهه و رسم ڪر

اوڙن ٿيا عاشق آپ سان - حال هيڻو هجر جو
دانهون ڪري ٿا ٻاڏائن - ڏٺي! دلبر نرم ڪر!

وهندو وقت گذري - هوُ نه وهيو - هيءَ به نه وهندو
ڪجهه خدا جو خوف ڪر - گردش ايام! شرم ڪر!

گهٽ - پوسات - وٽ پڪڙ - هرڪا ڪٽ هر جاءِ
خدايا! ناحق مظلومن تي - ڪو رحم ڪر! رحم ڪر!

پنهنجي پيٽ پرڻ واسطي - سفيد-پوش لٽيرا ڏسو!
چي- ”سيٺ ڪجهه سهيل ڏي- لک ٻه فقط ڌرم ڪر“

ڏٺي ستت سر جي - آجو ٿئي آزار کان
پنهنجي هٿن سان پاڻ ڪٽي- ٽڪرا ٽڪرا جسم ڪر

انسانيت جو عيوضي - محب-ال- فقرا ٿيو پڪاري
او والي پنهنجي جهانن جا! - ڪو وڙ ڪر! ڪرم ڪر!

سڀ سڌ سائين راز جا - الله جي حڪم سان
دلبر! دم دير نه ڪر - دشمن کي ڀسم ڪر!

حق! حق!
انا الحق!

راهه و رسم = سلوڪ جي راهه

گردش ايام = زماني جي گردش- ڏاڍائي ۽ ڏنگائي

(۴۹)

ٽل- مان ڪئي منظور -
جڏهين الزام عشق جو- لوڪ لڳايو

ٻوٿ لڳا - ٻرڻ ۾ جو - گونگو غلام - محبت جي مذڪور
قتل- عام ڪيو- ڪارڻ ڪجلين - قهري جهسي ڪلوُر
شرط اول آهه- عشق مجازي! - حقيقي ٿيءُ حضور!
صورت مرشد جي- معلي مولي- صوفيءَ سو دستور
هن ۽ هن سان- ناهي تعلق - ٿون - خيالين - ڏور
حسن شرابي- پيڪ - جام شرابي - رهيا رند مخمور
لطف- لقاءَ جا - شاهد آهيون - ڪل نظارو آ نور
دل جي فقيري- اختيار ڪئي سين- لباس ناهي ضرور
واهه واهه ڪندي - وقت گذاريو - سڪر - سڪر ۽ سرور
جيئري مري رهه - سائين راز حق حق!
ماڻ مرليو منصور

حق! حق!
انا الحق!

حضور = حاضري ۾
ڪجلين = ڪارن ونڊن سرمي دار اکيون
ٿون = يعني خيالن جا سنگ - ٻڌڪ - مان - ايمان جا خيال
صوفيءَ سو دستور = يعني صوفين ۾ سنت سنت ۾ اهوئي دستور آهي
منصور = انا الحق (اهم برهم اسمي) جو نعرو هڻيو - جنهن ڪري مذهبي جاهلن شهيد ڪيو. يعني منصوري شهادت جو مرليو ماڻ.
سڪر - سڪر - سرور - يعني سڪر ۾ سڪر ۾ واهه واهه جي نشي جو سرور (نشو) رهي.

(۵۰)

ٿـل۔ طالب ٿيءُ۔ تون تيار ۔
هل ته هلون ۔ ها۔هوت اڏامي
ڪڏ ۽ وجهه ۔ خيال پيروي۔ سڻ سالڪ آواز اندروني
ٿا ۔ ڪر۔ ڪن لاٿـار ... هل ته هلون ...
جش ۔ اياز جو۔ ڏس ڪٿي ۔ جيڏري مري۔ ٿيءُ مٽي
گواهه ٿي ۔ يار گذار! ... هل ته هلون ...
ڏس! اوند آهه۔درياهه ۔قابل۔ڪرامت جز جي۔آهي ڪامل
ڪل آهي ٿي اِسرار ... هل ته هلون ...
هم۔او۔است جي اوچ بلندي۔خودمستي اچي لذتي لمدي
چڙهن ٿا ۔ ڪيف۔خمار ... هل ته۔هلون ...
دوست۔دشمن۔خيال خود جو ۔ ڏوهه ثواب۔ملال خود جو
ڪل عشق ۾ ۔ آ قرار ... هل ته هلون ...
چوٽ چڙهـي۔اڏر آسمان ۔ ست منزلي پنهنجو نشان
”سو۔هون“۔ هلي هون گار...هل ته هلون ...
واحد۔خود آهـي وحدت ۔ قادر آهـي ڪل قدرت
سائين رازسائي هيءُ سار ... هل ته هلون...

حق! حق!
انا الحق!

ها۔هوت=سلوڪ جي ۷ منزل پيروي = پاهريون۔دنوي وچار
ملال=ڏک هاهوت=سلوڪ جي آخرين منزل

Rekhtadownload.com

(٥١)

ڏِل۔ گهوريو سوني گهر۔
جنت سبق ناهي سورن جو

سُور سنا سڄڻا! پيانءِ ڀيرا - جاڳي! الله جو اَمر
سُورن واهه واهه! - سؤ سؤ ڀيرا - سُور سيکارن صبر
ڏک ڄاڻائن - نانءُ ڏٺيءَ جو - ڏاڙ جو ڏهارن ڏر
توبهه! توبهه! - معافي! معافي! - ٻوءِ ٿيي - شکر شکر
هوش دردم - نظر بر قدم - کر سالڪ! سفر سفر
باز گشت - نگاهه داشت - خفي ٻيا - زباني ذکر
مشڪل! مري - جيئڻ جڳ ۾ - درخلوت - در گذر
سڄڻ - "سوهون" - ساهه پساهون - ساعت ساعت - سوڏي سمر
ادب نال نهاري - اورانگهيو عزيزو! - ڀير واهه واهه جو در
سائين راز صوفي - سر سمجهايو - قدردان ڪندا قدر
حق! حق!
انا الحق!

RekhtaDownload.com

خلوت= ڏوت اڪيلائي، Solitude
سمجهاڻي: هوش دردم= دم ۾ دم با خبر- سرحد- ساهه، پساهه سان.
نظر ۾ قدم= نظر هيٺ- هيڏي هوڏي ڀٽڪندڙ من لاءِ هڪ قسم AWARE- ~~A wise~~ness with
جي روڪ- ٻيهڪ جو صوفيانو هڪ طريقو- بعدي
صوفيانو سبق. کر سالڪ سفر سفر= جوڳي رمتا ڀلا.
گوڙگو گواهه. ٽي گهر قرهيءَ مولي جو ملڪ- سياس جو سبق Breathing
باز گشت= ضبط فقيري-Restraint-نگاهه داشت — watchfulness

چشم پوشيءَ سان گڏ- گونگي گواهي. خفي - ڳجهو مخفي- اسم مرشد
کان بخشيش ٿيل. خلوت - ٿوڻ خشڪ اڪيلائيءَ ۾ گذر ڪرڻ - ۽
مشڪل آهي- ۽ جڳ ۾ مري جيئڻ ۽ ڏاڍو مشڪل آهي.
سر - ڳجهه..- Mystry ”سوهڻون“ سائين راز جو ايجاد
ڪيل مخفي اسم- جو برابر آهي سوهڻو- سوهڻ جي

*

(۵۲)

ٿل- عشق لڳو اٿم - زورئون زور
ڏاهان واٽيان - ٽمب لاهه نيڻن ۾
اوتيو آب اونن - اورئون اور
دل ويچاريءَ - وڌا وس ڪيا
صدقي سڄڻ تان- گهورئون گهور
هوُ هوُ - توُ توُ - نعرو نيهن جو
هر هيڪڙائيءَ ۾ - ولوڙئون ولوڙ
سائين راز ڏس -
حق جي هيڪڙائي!
ٻيائيءَ کي ڪٽي - ٻوڙئون ٻوڙ
عشق لڳو اٿم - زورئون زور
حق! حق!
انا الحق!

اور = وڏاڪ پيو پئي

RekhtaDownload.com

(٥٣)

ٿل- قرب ڪر ڪو قدر -
رس اچي رهبر راهه ۾!

هر خيالي هجي ڪڍ. هوش مدهوش- جيڪر اٿي سٽا ٿو سفر
سور چڱي ويا - ساڻ سڪ جو- ڪيم جيئن هٿ - پڌر
ٿو ٽپو ڏيڻ - ٻاهه مچ ۾ - اهو سٽيءَ سڌو جگر
لعنت جو ٿوڙهو پلي وساهو - الهه لوڪ ٿي کهڙو اثر؟
وڃ ويران جي - ڏکيو ڏايو - نيو غريب جو گذر
جهڙو نه سو آ ستايو زمانا! - شل پوندءِ ڪو قهر!
عقل نال- هرگز - ملي نه الله - ڇڏ ملا ريا و مڪر
ڏاتار ڏيهي پيو-رندن کي - جام سان - مانيءَ ٽڪر
اڳيان رب آهه - اعلي اعظم! - ڪر ذڪر ساڻ فڪر

واهه واهه ڪندي - جڏهن وقت گذاراو
سائين راز - ڪامل سو رهبر

حق! حق!
انا الحق!

(٥٤)

تل - مار ٻلي مون مار -
موت جي مون کي پرواهه ناهي
ڪر قصائڪي ڪار - هيءُ سر پيٽ الله آهي
اٿي الله - الڪ کي طالب - اٺ ئي پهر اُچار
مهل هيءَ آهه - وري نه ايندي - همت هيءَ گهڙي پار!
آخر مسڻ سان آهي ميلو - ڪا جاڳي تند تنوار
روح - راحت - فرحت - حيرت - ساهه پساهه سو سار
لٿي چڻن ۾ ڪاٽي غوطو - پوئي پيئي اينڻ - نهار
سو-هنگ - سو- هون - سو-هم ساڳو - سر سمجهي ٻاقي وسار
اگر چاهين رهان امن ۾ - سدا گولگو ٿي گذار
الڪ هستي ڪانهي ڪنهن جي - ناهي جز ڪل کان ڌار
ڏوهه ثواب - معاف مڙوئي - الزام نڪي آهه ميار
ڏي گواهي **سائين راز** عارف
آکي انا الحق - هر بار

حق! حق!
انا الحق!

قصائڪي - قصائي جيئن ٻڪري کي کهندا آهن ان طرح.
مسڻ - قبرستان. مقام "سو-هون" جو مخفي شبد **سائين راز**
جي ايجاد آهي. هيءُ شبد برابر آهي سو-هم يا سو-هنگ جي.
مهنجي خيال ۾ شاسترن ۾ "سو-هون" جو ذڪر ڪٿ ڪو آيل
آهي. ليڪن طالب حق خود ساهه پساهه کڻي. "سو-هون" جو
مخفي جاپ ڪري تحقيق ڪري سگهي ٿو.

سائين راز

(۵۵)

تل- ناهي فقير کي - ڪو- ڪهڙو فڪر
اندر ۾ الله جو - هو اوري ذڪر
باهرون تو بولي - ٻڙيءَ جي وائي - اندر ۾ الف جو جمال خدائي
جوڳي جڳ جهاڳي ويا - ايمان و ڪفر
لاهي لاڳاپا - لوڪئون اڪائي - لڪي ويا لاهوت - پاڻ ڇپائي
سمرڻ سائين جو - آهي شڪر - صبر
”هان - جي! هان جي“! تي آهن هو هر حال - ”زاهينءَ“ جو - ڏاهن سي سکيل
سبق
بي خوديءَ ۾ بيواسي - رهن با خبر
لاطمع ٿي رهيا جي لاغم - مدام مستي - ماڻن سي دم دم
سائين راز رمز رنديءَ ۾ - آ الهي اثر

حق! حق!
انا الحق!

ٻڙي = ٠ ڪجهه نہ، نياز - خاڪساري - بندگي
الف = الله = ذات يعني اَهم جي وائي، ڪل ڳالھ.

(٥٦)

ٿل- هيءُ آهه - درويشي در

اچو دوستو! گهرون دعائون!

ٻلي ڪري آيا - درگاهه اندر - ڪيو ڪو - روحاني ذڪر
جو ٻئي آيو - وڃو سو ونجي - عشق - لاعلاج - لا - اثر
لاڳيون لباسي - ڇڏ لاهي - رهه، حڪم مڃجهه حاضر
ڪري قدمن ۾ - ڪر زور زاري - ڪر توٻهه - ڇڏي تڪبر
ڪڏهن ڪيئن ڪٽندين - الله اڳيان؟ - واعظا! ڇـڏ ريا مڪر
تون ٻي کو آهين احمق عابدا! - هاءِ دوس مڃائين تو حشر
ڪشش حسن جـي - هتڙي آندو - ڪيچ ٻرادو - ڪيچ امر
هوس ٻارو - وڏو وڏيرو - هٿ نيهن اٺاهو نوڪر
حجانتو ڇـونڊس - ٻيو فقير کي - ڪر قرب دار ڪو قدر
ٻين ڇا ڪيو - راهه، حق ۾؟ - مون ڪيو - سورن سمر
”سوهون“ دم دم (وچي) ساهه، سان - زبان چوي ٿ. ٿيو ڪفر
مصيبت ۾ ٻي - ڪٿي سائين راز واهه،
ٻار ٻار ڇيو - شڪر آ شڪر

حق! حق!
انا الحق!

لاڳيون - لباسي = رمزون فقيري لباس جون. احمق = بيوقوف - ڇسو
تڪبر = هٿ - وڏائي - خودي امر = حڪم. سوهون = سائين راز
وٽان مليل مخفي شبد ٻرابر سوهنگ يا سوهم جي.

(٥٧)

ٿل- سڀني جي سونهن ڏسي - طالب! حق موجود ڪر
دعا سلام جو سڏ ورائي - تون حق سدا موجود ڪر
هر زندگي ۾ لطف آهه - هيءَ ڪمال آ قدرت جو
بندگيءَ جي اهر ۾ ٻڏي - فدا هيءَ وجود ڪر
آهي الله اوجهن جو - تو سڏ سڻي سائلن جا
ڏوهه - ثواب سڀئي پنهنجا - نيستيءَ ۾ نابود ڪر
گمراهه ڀل ڇون ماڻهو - منزل - رسيدهه نه سهڻن!
ٻه قدم - هوسيءَ جي شوق ۾ - ٻاڻ ڪي سجود ڪر
سر سمجهو سائين راز هڪڙو - تو جاڻي آ ڪين ٻيو
پنهنجيءَ صورت سان عشق لائي -
اعلان انا المعبود ڪر

حق! حق!
انا الحق!

نيستي = نفي-ناته
وجود = هستي
سجود = سجدو سر = ڳجهه (Mystry)
انا المعبود = مان عبادت (پوڄا) جي لائق آهيان جيئن
منهنجي بندگي ڪئي وڃي.

(٥٨)

ٿل- آهيان ڏ - الائي ڪير؟ -
لاشڪ عجب اسرار آهيان!

ناهن پنهنجا - قدم زمين تي
ڪهڙو ٻڌايان - ٻڌ-ٻير؟
ٿو جو ٿلاشي - ٿي جوڳ ٻڌايم
ٻاڪ ساڻ - ڪيم انڌير
ٻوند هڪڙي آهه- مقابل ٻحر جي
سڪو ٿو سڏائي سير
جز جڏهين - جذب ٿيو ڪل ۾
ٻوهه ڪٿي - رهيو غير؟
عشق حقيقي - عطا ٿئڙو
خوب ڪيم سيلاني سير
ساڃيهو سوڻي - سائين راز آهين!
ڏس آهي ڪو ڦند - ڦير؟

حق! حق!
انا الحق!

غير = ٻيو - ٻي ڪا الڳ هستي، ٻي ڪا چيز الڳ.

(۵۹)

ٽل - حق! حال فقيرن جا - ڪهڙا يار!
اسين آهيون اهڙي جا - اهڙا يار!
ترق - فڪر ڪون فقير آجا - صلح ۾ سڀ سان - آجا - پاجا
هر حال ۾ سڀ سان هڪ - جهڙا يار!
رب جي رضا تي جن جو ٽڪيو-راهه - خير ۾ تن جو-قدم تار ڪيو
صبر ۾ سدا شاڪر - نئڙا يار!
سک ڏک ۾ سدا - رهن سي سم - دم تي قدم رکن سي دم دم
غيب ۾ گم عاشق - اهڙا يار!
رهبر هوندي - سڏائين گمراهه - سچ - وسدو ۾ وڃائين واهه واهه
لوڙي گهاؤ گهڻا ائين - گهرا يار!
ڏنگي ڏيهه کان چال فقيرن جي - لا طمع ڪين نا - ڪاڻ اميرن جي
سي جيئري مري جالن - جوڳيئڙا يار!
حسن-حقيقت هڪ ڪري ڄاڻن-لقاءَ ۾ جون حيرت ۾ موجون ماڻن
لنگهي لاحد پار لاهوتي - ويڙهڙا يار!
جنس فقير جي عام کان علحدي - انا الحق جي ٻولن تا شاهدي
سائين راز قبول سي جهڙا - تهڙا يار!

حق! حق!
انا الحق!

(٦٠)

ڏل - خود - بين ڪان آهي ٻاقي سارو - ظاهر ڪل ظهور
او وارث حق جا! ڏس پنهنجو - نُور نوراني نُور!

درياهه جي مقابل - آهي قطرو - آهه خدائيءَ کي لاشڪ خطرو
انا الحق آکي - چڙهي سوليءَ تي - مرد ڪو منصور

صدقي ڪل تان - جدا هيءَ هستي - جز ٿيو ڪل - غرق منجهه مستي
وصل - موت جي شوق ڪرايو - شهادت لئه مجبور

رات ڀر رنو آهه ڪوئي چمن ۾ - ڏنا مون آنسون - پٽن - پن ۾
شبنم جو شڪ گمان آهي - عام کي ضرور

اگر آهي توکي - زماني جو خيال - رُنين ياد ۾ ڇو - رهين منجهه ملال؟
هلي آءٌ هوت هڪدم هتڙي - محبت جي دستور

ڏني نو زمانو - شراب جي دعوت - جلدي ڇڏي آ مون - پيئڻ جي عادت
هيءَ ظلم آهي زور - زارو - مٿان مون معذور

ٻڌائي پياڪ - مئخاني ۾ بات - همت نه ٿئي ڪا - غم جي رات
رند آهن چُور نشي ۾ - مست سڀ مخمور

نڪي يار آ ڪو مهربان منهنجو - ڪنهن کي سڻايان داستان پنهنجو
قيامت ٽوٽي ڪئي **سائين راز** - آهي مان منظور

حق! حق!
انا الحق!

خود - بين = درشڪ - ساکي - ٻاهه ڏسندڙ
پياڪ = شرابي قطرو = ڦڙو
ملال = رنج - غم

(٦١)

ٽل- ڳجهه شبد جو سار - مون کي منجهان ٿي معلوم ٿيو
„ „ „ „
هيءَ علم عرفاني پار -
صورت مرشد - واهه سهائي - مليو معرفت راز روحاني
جڏهين نصيب ٿيو اروار
ات ٿي لهر- الله اوري - سوز- سڪ سان سمرٽي سوري
ٿمر وهام زار زار
شبد مرد- سرت آ عورت - ميل ٻهي جو عبرت حيرت
ات آهي آنند اپار
ديد- دل- دماغ جي محبت- آڻي اندر ۾ ازلي عقيدت
هيءَ ڏات ڏيڻي ڏاتار
ذڪر زباني- اوم الله سان- ”سوهم“ سٽ ساهه پساهه سان
پوءِ چڙهه چوٽ ڏنار
خيال ۾ خيال ٿي امن ۾ - لڳ ڪاني ڏس مها- سن ۾
گم ٿئي منجهه غبار

سمجهاڻي: (شبد مرد - سرت آ عورت) گرشبد=مخفي منتر آهي پرش- ۽ سرت آهي استري- ٻهي جو ميل حقيقي عشق جو ميلاپ آهي. عشق مجاز جي لذت ٿي آنند جي لهر آهي- اهو حيرت پراو لقاءَ آهي- جو وسراوڻو وسري! اڪثر هر جانور چاهي ٿو سمجهي هر- رفيق بغل ۾ هجي- ۽ مجاز جو لطف ٿيو ماڻجي- سو هي- ميل نه حقيقي عشق جو آهي- ان ۾ ڪوڙو نه عبرت پراو آنند هوندو- جو تصور ڪرڻ ۾ نه اچي آنند جو انت ئي ڪو نه ورنن نٿو ڪري سگهجي. حق! حق! سائين راز

برهم سنڪلپ-مايا جو ميل - ٿيو ٽنهي ٽڻن جو کيل
آهي مڙني آپ پسار
لقا- خود جو- ٽهڪ ۽ ٻڌ - پسي پاڻ ٻهڪجو ٿيو گڏ گڏ
ٺاهي ڊاهي عجب جهسار
نفيءَ اندر آهه نور نوراني - سڀ ۾ سونهي حق حقاني
ٺاهه ۾ وسي نرآڪار
حسن- حورون- ملڪ ملڪوت- لا- ڪان لنگهي آيس لاهوت
هت چمڪو چنڊ هزار
ملهيو جنت ۾ ڪوثر جام - حق حق مستي - ملي مدام
چڙهيو خدائي- خاص خمار
سائين رازي لي عنايت- وقت خلا وچ گهمي ولايت
واهه واهه ڪئي وارثون وار

حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: (ديد- دل- دماغ) سڄي سرشٽي ٽريا تي ٻڌل آهي- ترڪٽي مايا- يعني ٽن جو پسارو:- ديد-دل ۽ دماغ جون محبتون يقين تي ٻڌل آهن- ۽ يقين به ٣ آهن (١) علم ال-يقين (٢) عين ال يقين (٣) حق-ال- يقين. ٣ گڻ- تمو- رجو- ستو. ٣ سوکيم اوستائون جاگرت- سپن- سکوپت. ٣ سرير ڪ اوستائون ٻالپڻ- جواني- ٻڍاپو. ٣ يوگ: ڪرم- ڀڳتي- گيان. ٣ اپياس جا طريقا سرون- منن- نڌياسن. ٣ وچن: اصلي- نقلي- عقلي. ٣ ٻڌ: ٻري- بحري- هوائي. ٣ شيوائون: تن- من ڌن. ٣ ديوتائون. برهما وشنو- مهيش. ٣ محبتون: ديد-دل- ۽ دماغ.

(آڳل صفحي ۸۴ تان)

سمجهاڻي: ”برهم سنڪلپ“ جي. اول هو الله. (برهم) ٻيو سنڪلپ = من-ڦرڻو ڪن فيڪون پيدا ٿيو. يعني الله مان خيال پيدا ٿيو. يعني (۲) ٻ ٿيا. سنڪلپ منجهان (۳) ٽي ٿيا. يعني مايا ... (برهم. وشنو. مهيش.) ٽرگڻي مايا. جنهن پرڪرتي (قدرت) پيدا ڪئي. ۵ تتن منجهان. اهي وشال تت يا عناصر آهن. پرٿوي. اگني. پاڻي. پون. آڪاس. پرٿوي. اگني. پاڻي. هيٺيون حصو. پون ۽ آڪاس مٿيون حصو. انهن تتن ۾ آپ سمايل آهي آپ = پاڻ.

جيئن ته. اگني + پرٿوي = ا + پ = آپ

اگني + پاڻي = ا + پ = آپ

آڪاس + پون = آ + پ = آپ

برهم . سنڪلپ ڀراون = مان آهيان. ايڪ ... ايڪ
منجهان انيڪ ٿيان!

گهٽ = ڳجهو. دئار = دروازو. مهاسن = خاموشي سان منڊل گڏ گڏ = خوش
چنڊ هزار = نوراني نور ڪوثر = امرت جو تلاءُ روايت آهي
ته ڪوثر جو جام انهن الله لوڪن کي نصيب ٿيندو آهي جن جا
هن زمين تي ڪرم انسانيت جي مذهب وارا هوندا آهن. انهن
خدا جي خدمتگارن کي جام ملندو آهي. هو ئي. پوءِ خود مستيءَ
اناالحق جو نعرو هڻندا آهن. ڪن فيڪون = Be! it is

(٦٢)

ٽل- اٺي الله کي اور ...
جاڳي سڄڻا - ساري رات
چنڊ سان چڪور چور ......
جاڳي سڄڻا - ساري رات.

اول ٿيوهه - تائب ٿي طالب

ڏوهه ڀاڳ ٽڪي ٿور ...
ڪلوهڻ خوديءَ کي طالب
مان کي مٿان گهور ...
من جو مٽڪو - سوگهو ساهه سان
سوري سرت سان سور...
ٽار ٽڪي ٽاڪ - سڪ مدجهارون
ڏورڻون ڏاها ڏور ...
خيال خدائي - آسدا سٺائي
سائين رازجهوري-جيءَ کي جهور ...

حق! حق!
انا الحق!

ڪلو= موچڙو   مدجهارون=مدجهان

Rekhta Download .com

(٦٣)

ڏِل۔ الڪ اُرڄن الڪ!
الڪ اُرڄن الڪ!
ڏسي حورون- هلندي هلندي! - جوڳي! متان هارين هرڪ
عشق الهي- اختيار ڪيو سين - پل ماڻهو مــارن جڪ
ويران مندر- قتل مسجد ۾ - ٺڪر پٿر ڪــانـا ڪک
ڪل ڪهاڻون- ڪافور اي واٽون- جنهن صوفي ٿيا سنمک
دل ٽٽي پل - ليڪن نـا ٽٽي! - اها آس پڄاءِ الڪ!
مرڪز بڻائي- دعا و سلام جو - ايمانءَ پنهنجي لڏي ٻرڪ
فدا در فدا- سڀ خاڪ سائي! - آخر رکو رک، ٿـي رک

ديوانِ- سائين راز منجهان مليا
هيرا موتـي - مــاڻڪ لک

حق! حق!
انا الحق!

سنمک = آمهون سامهون
مرڪز = Centre يقين جو اڏو
رک = مٽي-خاڪ

(٦٤)

تل- ترڪِ ترڪ - طالب ترڪ
ڪر طلب - تمنا جو ترڪ
روئي رنگ، آڻ - راتيون جاڳي
وهائي اکين مان عرق
خاموشيءَ جو لطف واهه واهه
ماڻي ماٺ ٿيءُ مشرڪ
سدا بهار رهه - هر حال ۾
ڪري غم - وهم غرق
نياز - ادب ۽ نهٺائي
اهو مرد موليٰ جو مرڪ
ريءَ مرشد - ڪامل فقير
سرڳ ٻي آهه ترڪ
سالڪ سائين راز ڪٿي ڳوليان؟
جڏهن فائق وڃايو فرق

حق! حق!
انا الحق!

عرق = عرق جا ڦڙا = ڳوڙها - لڙڪ
مشرڪ = ڪافر - ”من خدايم“ جڏهن جو نعرو
ترڪ = دوزخ   فائق = انڙرڪ - سياڻو

(٦٥)

ڏل - حق - حقيقت هڪ
شارڪ! آڻ م شڪ

با ادب! ڪامل - جي قدمن ۾ - صدق ساڻ جهڪ
ڏسي ٻڌي جون - ڪل ڪهاڻون - ٻولڻ رکيو ٻڪ
مٺو نالو - نام جو ميان! - بسم الله ٻيو بڪ
هل - هلان جو - ٻڌ هيءَ آ - رستي ۾ نا رڪ
ٻهڪي وچ بازار ۾ طالب! - ناٽڪ ۾ نا ٽڪ
انت ڏي نہ - عام ڪـي عاشق! - لوڪئون رکہ اڪ
محبوب شاهد - ياد ڪيو آهہ - ٻيو اچاڪ چڪ
ساقي - صراحي - جام ندارد - ٻيٺم جهلي ٻڪ
پر پيالو - نہ سهين زاهد! - ٻي - ڏس هڪڙو ٻڪ
ڪاتر ڪڍن - منڪر نڪير ڪان - ڏاها ٿـون نہ ڏڪ
اصلي اهو ئي آهين عاشق! - در ان ۾ شڪ؟
سائين راز سليو حرف هڪڙو
آکيو انا الحق! (يا) چي:- آکہ انا الحق

حق! حق!

انا الحق!

شارڪ = شڪ - گمان ڪندڙ   بڪ = وري وري چئہ
رڪ = رڪجڻ   ناٽڪ = نا + ٽڪ يا ٽ + اٽڪ يعني جـا جا
ٽڪجڻ يا اٽڪجڻ ناهي. ندارد = نہ رکيو آهي - ليڪي اي کو
منڪر - نڪير = موت جا ٻہ ملائڪ   آکيو = ٻڌايو يا چيو.
در ان ۾ شڪ = ان ۾ ڪهڙو شڪ آهي.

(٦٦)

ٿل- ڏٺي ٽٻي - لڳ غرق
لهه، املهه، ماڻڪ الدر اوٿهو
اسم اعظم جي - ڦوڪ سان
ڪڍ شيطان ڪان ڇرڪ
ڪلپما معنوي آهه، ڪل - اپما
سک - ڏک - سرڳ - نرڪ
ڪيل خيال جو - ڪن - ٻل ۾
ڇو هو وڃي ٿو ڇرڪ
ليائي جو طالب! - ڳجهه اهوئي
ڪر لمدا جو لوڪ
هيءُ جڳ ٺڳيو - ماڳهين ڪوڙهي
شڪ ۽ آڻ شرڪ
جڳري مري - وهڄ جهان ۾
اهو مرد مولي جو مرڪ
ٽهي ڀرم - نام - روپ جو
واه وحدت جو ورق
سواه سائين راز-الاهي ٻڌو ڪڇ
فرقن ۾ آهه، فرق
حق! حق!
انا الحق!

ماڻڪ = آتما سمدو موتي.
ڪلپما = ڪل-اپما يعني ٻنهي خيالن مڪتي-ٻنڌن- بهشت دوزخ- جو خيال خود جو آهي.

(٦٧)

ڏل سمجهائو سائينءَ سبق
ڪثرت ڪل وحدت هڪ

زبان جو گناهه ٿي ڪهڙو؟ - الله چوائو انا الحق
هر چيز ۾ هر جاءِ آهي اگر - هنڙي ٻي سوٽي حق
والد عشق جي - اڪ چپ واري - رکن عاشق عابد اڪ
عاشق ڳولن - مقام خلوت جو - تنهائي ۾ ڏاڍن عشق
ٻاهه ٻره جي - جرڪي - ٻڙڪي - ڏس! الا اڏاڻا افق
ڏوهه اکين جو - قيد دليون! - يا رب آهه، اهو ناحق
واحد ڏسيمون ڪٿي واهه واهه - وڇون وهم وڇائي فرق
خود شناسيءَ جو خون منصوري - ڏسو لال سارو شفق
يار جي فراق ۾ - دلبرا! تو رنو هوندو لاشڪ

سائين راز ڇپاءِ عشق ٻاٽ سان
مردن جو هيءَ مرڪ

حق! حق!
انا الحق!

افق = اوڀر طرف آڳ جا الا اڏاڻا - ۽ افق جو رنگ، ۽ ٻاھ
جي شعلن ڪري ٻاهه جهڙو ٿي ويو آهي.
شفق = اولهه طرف لعل ڳاڙهو ڌوڙي رنگ - منصوري ڏس
۾ ايندو آهي.
مردن = مولانا

(٦٨)

ٽل۔ غيبي علم جو گنج اڻ ڪٿ۔ اٿاهه بحر عميق
لهه هيرا املهه ماڻڪ موتي۔ لعل ياقوت عقيق

حقيقت جو اهو طالب! - ۽ تصور محبوب جو!
ناهي عقل کي طاقت جو - ڪري سگهي تصديق
من۔خدا جي منزل ڏي - خود مستيءَ جو لقاءُ ٿس!
بيحد ٻانديءَ ڏي ڪافر ٿي وڃو۔ ڪامل حق - حقيق
باغ - فردوس بڻجي ٿوي - هيءَ دور زندگيءَ جو
جي هجن۔همسفر۔ هم۔ درد - هم خيالي۔ هم رفيق
آڪاسي گمبذ ۾ عابد! - راهه ڪٿي - رهبر ڪٿي؟
هيءَ بر يا بحر ناهي ڪوئي - جو عارف وٺي طريق
آءٌ ڪيئن ويچار۔ ڏي وٺ - منصف آهه هيءَ محفل
اگر مقابلي جي تو ۾ واعظ - آهي ڪاٿي توفيق
گم راهه سائين راز - وڃان وحدت۔ وڃي منزل شناس ٿيو
آواز انا الحق ايمان وارو - آ سچ صحيح التحقيق.

حق! حق!
انا الحق!

عميق = اونهو   عقيق = ڳاڙهو قيمتي پٿر
تصديق = شاهدي۔ گواهي   حقيق = حقيقت جاڻندڙ.
فردوس = بهشت   رفيق = دوست۔ استري۔ عورت.
طريق = طريقت جو مارگ۔ ڪرم ۽ ڀڳتيءَ جي راهه.
بر = زمين   بحر = پاڻي   توفيق = طاقت   التحقيق = سچو

(٦٩)

ٺل- عشق الٰهي عشق!

ازلئون عطا ٿيو آدم کي

عدم کان اُگهاڙو- خاڪي بدن جو - آدم ٿي آيو خوددار ڪفن جو

رهي گردش منجهه غرق ... عشق الٰهي ...

نصيبا ملي پيو - از خود مٿان - ٿيو اسرار سهڻا! ڪنهن جي هٿان

اهو معرفت جو مرڪ ...... عشق الٰهي ...

خواهش ڪٺي آهه بندو بڻايو - طالب ٿو ڪيئن هاڻ پلايو ؟

ڪر تمنا جو ترڪ ... عشق الٰهي ...

عقل کي عابد! آءٌ ڇا چوان؟ - ڦوهه جواني ۽ - ترڪ جام ڪيان!

ڪو چرايو آهيم لاشڪ ... عشق الٰهي ...

نگاهه رحمت جي- هڪڙي سراسر - ڦوهه ثواب آهي سڀ برابر

وراءِ وحدت - وارو ورق ... عشق الٰهي ...

عشق لڳيئي- ڪر ٻار ”آمين!“ - ناهه ڪفر همت- نا ڪوئي دان

ڏس وڇون وڃائي فرق ... عشق الٰهي ...

آمين! عشق پلي ڪري آيو - من خدايم جو مون کيس ڳايو

سائين راز حق- انا الحق! ... عشق الٰهي ...

حق! حق!

انا الحق!

ازلئون = ازل کان ترڪ=هميشهه لاءِ ڇڏي وڃڻ

(۷۰)

ڏل- دل - دلبر جي هٿ وس -
آءُ وڃاڻي - پرهه جي ماري.

هڪ هڪ ٿي وڃا- سڏڪي-سائي- اڃا ٻاقي هيءَ ابوس
مٺي ڀڃاڻان-صورت مهڻجي-ٻولڙي لهڻجي پيش و پس
ڪشش عشق جي -قيامت ڏائين - آخر ايندو ٻار اوس
پيار ڪيم جنهن - پاڪر پائي - ڇپو دلبر پس! پس!
تو جو تلاشي - آهيان هر-دم - ڪٿن ملان- ڏس- ڏس
رهبر اهو جو- واهر وٺل - اڇي اوڏو - راهه - رس
ڪن لائي سڄ-سر هستيءَ جو - وڃي واڄٽ نس نس
نفس شيطان کي ماري - دسي وري وري دس
ترڪ ڪري- هر تمنا جو - وڃ وڃ - چاهه چس

سلام سائين راز ڪي ڪن سيڻپي
ڪا نہ ڪرامت ائس

حق! حق!
انا الحق!

پيش و پس = اڳيان پٺيان. راهه رس = راهه ۾ رسي
چاهه چس = خواهش جا چسڪا
سر=ڳجهه.

(۷۱)

ڏل- اڄ ٻـڌ ٿيا اداس -
ليهي ليهڪ - واجهائي واجهائي

ڪٿي اڙٻس آءُ - آهـ، ارمان - حسن جي هـوس ڪيو حيران
آ- روح پياسو - دل اداس

اٿئي ٻهر اپاڻڪي- دل پريشان- ڪر ڪو ويچاريءَ تي- وڏو احسان
ڪر قـرب وارو قيـاس

سڪان جن لئه- سي نه وسارين- ساريان جن کي- تا سي پڻ ساريان
ڪري خبر ملي آ خـاص

ڪيئي غير وار- خيال مدجهاران - واحد! ڏس ڪل- جمال مدجهاران
واهه واهه" جـو وٺي واس

ڻاٻه ڪر ٻـاڪ - صحيح سلطان - آکي اناالحق- ڪر سر قربان
بندگيءَ جـا بند خلاص

تعريف فقير جي- ڪري جهان - جا ڏنـو لوڪ- مدجهه نادان
فقير ڏنـائون پا لباس؟

ٻلاشي "تو" جـو دربدر ليـو - ڏسو اي ايمان- آ بشر ليـو
جئين سائين راز سڏائي- ڀڳوان-داس

حق! حق!
اناالحق!

خلاص = آجا- آزاد لباس=فقيري پوشاڪ

(٧٢)

ڏل - هر جا - هڪ - هيڪڙائي پسُ
ڪثرت وچ وحدت ڏس
ڀُول - ڀليان جي گمراهه ۾ - رهبر آڏو اچي وس
بي غرض ٿيءُ - بي اميد - بي خود - ڏيئي ٻن چاهت - چس
خود شناسيءَ جي منزل ٿي - لاغر ٿي ٻيو هس
ڪل - عشق ۾ پير جن پاتو - ڪاڻ لڳي تن ڪا - ڪس
خاموش طالب! ٻڌ ڪن لائي - ضمير جي سس ٻس
جي رهيا گمنام گواهه ٿي - تن جوڳين ڪئيو جس
سائين راز ڪر اعلان عشق جو
مرشد ڪامل - ڏيو ڏس

حق! حق!
انا الحق!

وس = اچ   هس = ڪل نهڪ ڏي
جس = نام   ڏس = پسو

(٧٣)

دل - ان محبوب يار - وڃائي نه ڏنس!
لڪ ۾ سر اسرار - ملائي نه ڏنس!
”وحدت لاشريڪ!“ - اولي ڪڪ، ان - وحدت ۾ ”مون - تون“ جڳائي نه ڏنس!
صورت وسري محبت مجازي - يار سان ياري - لڳائي نه ڏنس!
دل آهه صراحي - نيڻ پيالا - هيءَ رندي راز - سلجهائي نه ڏنس!
تصور اکين جو - يا دلين جو؟ - نگاهه حسن سان - لڙائي نه ڏنس!
خواب خيال ۾ - دل - دماغ ۾ - صورت صنم جي - سمائي نه ڏنس!
اثر آهه جو - نا! چوٽ دل کي - آڏيءَ جو شوڪارو - اڏائي نه ڏنس!
پاڪ چمائي لڳي جام نيڻن تي - ڪڏهين پياسي کي - پيلائي نه ڏنس!
پوني پئي - ڪر ديدار دلبر جو - تصور ۾ خيال - ڪمائي نه ڏنس!
خاموشي - خلوت ٻي ڪا چيز آهي! - يڪ تڪ - يڪ جاءِ - ڪمائي نه ڏنس!
سوني **ساڻين راز** سچ اڄ آهين!
ذرا انا الحق - الائي نه ڏنس!
حق! حق!
انا الحق!

شوڪارو = آهو ساهه.

پوني پئي ڪر ديدار ......

سمجهاڻي: هون ته نه ديدار نه اکيون ڪولي ڪبو آهي
هر عاشق ۽ فقيرن جي الڪي چال - اکيون ٻوري - پوني پيئي
ڌيان ۾ يار جي صورت هردي ۾ سمائي ديدار بازي ڪندا آهن.

دل آهه صراحي ......

سمجهاڻي: دل جي شڪل صراحيءَ جهڙي ۽ اکيون
اکين جي مشابهت - پيالن (جام) سان رندي راز = يعني شراب ج
سلسلو دل ۽ اکين سان ڳنڍيل آهي.

ساڻين راز

(۷۴)

ڏل- اکيون اول انڪاني ڏس! -
ٻوه ٻرابر ٻکي ٻاني ڏس!

هرڪا هڪدم هار حسن ري - ڪانه لڳندءِ ڪا ڪس
نيهن نياپج - قيامت تائين - ڪت عاشقاڻو جس
ٻاڻ ٻلائي - صنم - صورت ۾ - ٻران ٻاڪ مدجھ ٻس
نام- روپ جي وهم گمان ۾ - تا هرگز طالب ڦس
وراڪ وڏا. وڌ الـسدر ۾ - ڏسي ڏوهن - شمار سرس
ڏور رماض جي ٻڪڙي ٿڪڙي -

ڪر هوت انين همت رس
واه. واه. وات وحدت واري - هڪ هيڪڙائيءَ جو ڳس
ڪم الهيءَ ۾ ڪم ٿي وڃ - ٻار اڪم جو - اهو ڏس
آسرو وڏومون ڪي اولياءَ جو اچي راهه ۾ رهبر رس
جاهلن جي مجلس ۾ ميان!
سائين راز خاموش! ڪر ٻس
حق! حق!
انا الحق!

ڏس = ٻٽو

(٧٥)

ٽل- آهي الله هي الله -
ريءَ الله نہ آهي ڪوئي.

راز روحاني-خوب نہ ڄاڻن - صوفي صادق- ڳاھن گمراھ،
"سو-ھنگ" ساز سدا وڄي ٿيو - سڻاون- ساھ پساھ،
اسان جي عشق جو يارو! - اصل قصو- آهي ڪوتاھ،
لطف ڪرم جي-ٿي وڃي يارب-ھيڏانھن ٻي ھڪڙي نگاھ،
وڏو وڙ ڪيو- محبوب مون سان- بخشي سڀ ڏوھ، گناھ
مليو محب منو قادر ڪيو - رقيب جو رُو سياھ،
آھ، جرم وڏو-جدا ھستي ڄاڻڻ - باقي سڀ معاف مباح
ھن درمياني - دور ۾ دلبر - ٿي رھ، - گونگو گواھ،
مڃ صلاح- سالڪن جي طالب- ايچدس وھ- اي چاھ،
منزل رسيدھ- سائين راز ٿي ويو
داخل ٿيو - اندر درگاھ

حق! حق!
انا الحق!

سو-ھنگ = مخفي شبد   رو-سياھ = ڪارو منھن
درمياني = وچ وارو   دور = زمانو
آهي جرم وڏو ... جي سمجھاڻي: ڄاڻ ڪري الڳ جدا ھستي ڄاڻڻ الله کان- اھو ھڪڙو وڏي ۾ وڏو گناھ آهي جو معاف نہ ٿو ڪيو وڃي- جڏھن ڪري ٿا، ٻار جنم جي- زندگيءَ جي سزا ڀوڳي وڃي ٿي.

(٧٦)

دل - آهي ساڄ مون الله -
ناهي غرض ڪنهن جي پرواهه

ماڻي جي نگاهه ڪان پراپر - آهي بخت منهنجو سياهه
امير ڪان اوچو درجو فقير جو - اي غم ڦٽيو ٿي چاهه
عمر گذري مئخاني ۾ ساري - ناهي منظور مون خانقاهه
خود شناسيءَ ۾ - خود ڄاڻو - آهه آدم شاهن - شاهه
مون خدا جي ڏس گمراهي - منزل- رسيده سڏائي گمراهه
خودڪشي معنيٰ مقابلو موت سان- ڇا ميل دوبدو واهه واهه!
اي خوديءَ ۾ ڏوهه سڀ غائب - سرمست رهيو اي گداهه
زاهدن ۽ رندن جي وچ ۾ - نه هئو! - ڪين ڪندا ناهه

هيڻن جي سائين راز ڪئي همراهي
جڳ آهي پير - بشر پناهه

حق! حق!
انا الحق!

(٧٧)

ٽُل - ٻارو واھ، واھ! سبحان الله!
صورت ساقيءَ جي سبحان الله!

ڇڏ ميان ڇا ورندو ڏهرائي - ڪر ماضيءَ جو قصو ڪوتاھ،
خود غرضي آھ، - فطرت آدم جي - پر ڪري ٿي - ڪل تباھ،
ھر بشر آھي - شامل شر سان - ڪٿي آھ، ڪھڙو اي گناھ؟
زماني جي گردش - منهنجي توبھ! - سڪون لءِ سڪيو ساھ،
پڇي اڳاڙي - پاڻاڻ لڱين سر - ويٺو ڪنهن ڪري - پيچ تاھ،
رنل پرچي وٺا - روئي پاڻ ۾ - ٿاھ، ٿي ويو - تهراھ،
آھي الله اھو ئي - جو دک ۾ - اچي ٿو ياد - گاھ، بيگاھ،
اوھر سفر! منهنجي واھ، وٺ ٿون - ٻوءِ اڳ، م ٿيءَ خواھ، مخواھ،
ٻندو نہ پانهنجي - ھرگز پاڻ کي - خود شناس آ خود - شهنشاھ،
اٿيو نہ ويندو - گناھ اڳيان جو - ٿئي ھر خطا، معاف مباح
الستي شراب جي - امداد يا رب! - آسائتو ويندو - آ فقراھ،
منزل رسيدھ سچ! آھن سي ئي - جي گم نام سڏائن گمراھ،
پيش رُوئي ھل رندن جو - ٻالي پير مغان جو ڪلاھ،
پير واھ، واھ، ۾ آھي - اسان جو - او دوستو! - وڏو ويساھ
پاڳل ٿي ويندي - صحبت ۾ سائين راز
عام خلق کيو آگاھ!

ڪوتاھ = مختصر   تباھ = ختم، ضعيف ۾   فطرت = سڀاءُ
شر = شيطان   سڪون = شانتي - آرام   گاھ، بي گاھ = وقت، بي وقت
خود شناس = پنهنجو پاڻ ڄاڻندڙ - گياني   مباح = ڪل اختيار معاف
فقراھ = راھ فقير   الستي = خود مستي   منزل رسيدھ = پهتل شخص
پيش - رو = اڳوان   پير مغان = رندن جو پير
ڪلاھ = قلندري ٽوپي   آگاھ = چتائي ٻڌايو

(۷۸)

ٽل- اٿي للڪاري وڙهہ!-
آڻ نہ منجھ ابليس جي ميان!

جوت جڳ، - اوا! مرد مولي جا
لا - الله لڳہ، لڙهہ،

ڪهہ ٺوي خودي - ان ٻاٿي
ڪيمي اندر ڪين ڪڙهہ،

ونـي وات - وحدت واري
دم ٻا قدم وڙهہ

مٿـي منزل - سن منڊل ۾
لنگهہ، لاهوتي ڳڙهہ،

واڙهہ، نہ چنڊ - وير! وڃ ۾
ساهہ ٻساهہ - چوٽيءَ چڙهہ

جي مري وٺين ماٽ ۾ سائين راز
ٻوهہ ڇا؟ - مٿي آهي مڙهہ

حق! حق!
انا الحق!

ابليس = شيطان

(٧٩)

ڏل- آھو عشق ڪاھون ڪاھ

جاڳيو جودٿون ارواح

اندر- ٻاهر ظاهر- ٻاطن - آهي الله ئي الله
هنڙي ۾ - سو ئي ٻولي - طالب! م ٿيءُ گمراهه
لوچي لهه - ٻرجهي ٻرانءُ ڪي - ووڪ ساڻ ويساهه
اٿي اعلان ڪر- عاشق زباني-چئه- "آهيان-عالم-پناهه!"
هر حال ۾ رهه- مست مولائي- وجهه ماضي منجهه اوڙاهه
آهه فقيري اوکي ڏاڍي - اُلٽو عشق جو راهه
ٻي خوديءَ جي منزل تي ٻارو!- ثواب ڪهڙو؟ ڇا گناهه؟
جو لاهوتي لاحد لنگهي ويو - سو لاغرض - لاپرواهه
زندگي آهه الزام هستي تي - موت مٿان (مون) مباح

انا ال-معبود آهين- سائين راز
خليفو نڪي خانقاهه

حق! حق!
انا الحق!

م = نه مباح = صدقي منظور آهه
انا المعبود = مان- جنهن جي عبادت ڪئي وڃي.

(۸۰)

ٿل- ٻڌو اٽڙو ٻال -

مرشد مليو - ڪامل ڪمال

سڪ ڪري سائينءَ - گلي لڳايو - توڙي اهڙو هيو حال
ٻاٻنءَ ٻچا- ٻور ٻارهت جا - روڳي ڪيوسين احوال
لڳن سوداگر - چيز - دلبر - دل - دوست ٿي دلال
عشق الهي- نصيبا ٻاڙي - اهو ٻوڙب جو اعمال
ٻڌر - ٻات اهو راز غيبي - اعلي عشق جو اقبال
ڏکيو هوندي- سڪي جڏهن سمجهو-سو جوڳي لڌڪونهو لال
ٻوهه لڳيءَ ڪشان هر ٻاسيرو - چيو ستگر ڏهن- ڏهال
حق حاصل ٿئي نه اُنهن کي- جڏهين ٻس ڪيو ٻهان
سب دعائون برباد ٿيون - جڏهين آيو خدائي-خيال
جز جلب ٿيو ڪل سان - سائين راز ماڻ خوب وصال

حق! حق!
انا الحق!

ٻوڙب = اڳيون جنم لڌڪونهو = ڪوڙي جي چيز ٻالي
جوڳي نڪا ٿي جالمدا آهن.

(٨١)

ٿل ـ آءٌ ٻڌائڻ منهنجا ٻول
آهي رب بسنتي ماحول

واهي وقت نه وڃاءِ اجايو ـ حال، گھڙي ايئي انمول
سڄ ”الله هو“ سخن سالڪ! ـ ٻيو نه ٻڌ ڪو ٻول
حسن مٿان ـ ناچيز سر هيءُ ـ مٿا گھول گھمائي گھول
پاڪ نشان ـ ڏس جز جو ـ جيئن گنبذ اندر گول
ڪوڙ ڪچ ٿا ـ جهڳڙي ڪمائن ـ ٿيندو پڌرو تن جو پول
ڪر پاسو ـ شيطان ـ شر ڪان ـ نه نه ڪلون ڪندءِ مخول
جو گھوري ڪين ـ گھٽو ڏئي پيو ـ جهلاءِ اُن ايمان جهول
ڪر ياد! قسم ڪيو هو تو ـ تنهن نڀائڻ جو قول
پڪ ٽڪ يار جي تصور ۾ ـ رهه، ڪپ ڪوڙي اڏول

ڪنهن جي ڳالهه ـ ڪريان تو سائين راز
اهو تو وڃهائي رند ـ رول

حق! حق!
انا الحق!

انمول = قيمتي مخول = ٺٺوليون رول = ڀٽڪو ـ رولو

سمجهاڻي: پاڪ نشان ڏس جز جو ...... جز جو ڪل اندر پاڪ نشان آهي انهن ـ جيئن آسمان گول ۽ هر شڪل گول گنبذ آهي. اُن سبب مندر مسجد ـ مڙهي يا زيارت گاهه، جا گنبذ (يا مزار مٿان اڏاوت) ۽ آسماني گول گنبذ وانگر ٺاهيا جوڙيا وين ٿا ـ اهو هڪ حقيقت جو نشان ٺهرايو ويو آهي. سائين راز

(٨٢)

ٽل- ائي ساجهر - صبح- سويل -
طالب! وٺ ٻاري ٻي خوديءَ جي-

عقـاب وانگـر - اڏام اپ ۾
جئين ڪـولي از گليـل
پوند پکر ۾ - جئين جز ڪل ۾
مـانڊ مراقبي انـدر ميل
پال پلاڙا - مرشد مون سان
اڳ نـر اهڙا - جهڙا هيل
واٽي سا واٽي-وري نه ورندي
مهل گهڙي هـيءَ ويل
الکو- اُڻ لکو- آنڌ مانڌ زندگي
ڇڪ ڇهري ۾ - پکي نوپال
دين ڌرم سڀ مـذهب متا
نـاهه نکـيءَ جـا ڪيل
ساهه پساهه- سائين راز سرحف سان
سو- هنگ - شبد سهيل

حق! حق!
انـا الحق!

سو-هنگ=مخفي اسم- جو مرشد وٽان- طالب حق کي امانت لي ملندو آهي- جو ساهه، پساهه، جي سر ۾. محسوس ٿئي ٿو. ته "سو" لي آنءَ. آهيان=هم-او-اسمِ=سو-هم=سو-هون.

(۸۳)

ڏل - ماڻيو آهه مون - جانب - جمال
آهي حسن حيرت - خوب ڪمال
ملڻي محبوب جي ڏاڍي مٺي - ساعت الڳ مون - ڪاڻ سٺي
گذريون وڇوڙي ۾ - سال ئي سال
اندر عشق جي آهي اسات - وڃي نت نهاران - لڀندي واٽ
ٻٽڪي آءٌ اڙتم - سڻي سوال .
ڳالهه ڳجهي سائين جهل تون - اور نه ڪنهن سان چئ تون
ڏس ٿيو عشق - جو اقبال
خراب - خيال - خطرا - ڪر ترڪ - ڪر غير . ڪمان سڀ غرق
ٿيو مشاهدو ماڻڻ - يار وصال
موت جي معنيٰ ڇا حيات جي؟ - پڇيم پير کان - راهه نجات جي
چئي - ٿيءُ وڃي پيالو - وٽ ڪلال
نفس جو طالب - آهي عليل - ظاهر گهڻو آهي - هو ذليل
جوکي ۾ وجهندو - جان و مال
مرشد! جو آهي - زر جو مريد - پاڻ سان گڏ - ڪندو پليد
حال - قال وڃائي - ڪندو بي حال
خدا فروش جو - چم نه قدم - بهتر - معشوق جو - منهن چم
بي - پير بيحد - آهي بد افعال
ڦٽ لعنت خوب سهان تو - ٿيو بي آءُ - خوش رهان لو
رنج رهڻ آهي - ڪفر مثال
سائين راز سو - ڪنهن سان سلي - ڪنهن کي جهلي - ڪنهن کي ٻلي
هڏ! جيئڻ ٿيو - هاڻ جنجال
حق! حق! انا الحق!

نجات = ڇوٽڪارو - ڇٽڪارو واٽ پند ڪلال = شراب وڪڻندڙ - پيرمغان = مرشد
ذليل = لعنتي عليل = بيمار زر = سون - دولت پليد = خراب

(٨٤)

ٽل - نڪي خواب نہ خيال -
اچي عشق ورائو اوچتو
عقل کسڪي - ويو اڏامي - عشق پلاڻا پال
حسن فقيري - سبحان الله! سوري سدا نهال
"ڪين" جو جن ٻڌو سندرو - لاهوتي سي لال
ماري منهن ماٺ ڪري ويٺ - اگهوڙي ڪن احوال
لڪا رهن سي لوڪن ۾ - ساهي ڪن نہ سوال
اي ٻيالا - محبت والا - ويهي ڪن وصال
آسر آهي - سي ني ابدا - لهندا سار سنڀال
سڪ مدبهان راڻ - سائين راز سان
جوڙي کندا جمال

حق! حق!
انا الحق!

اگهوڙي = فقير جو جهنگ ۾ ڏنڍاڻي کدران ڪري = اڪل جوڳي
ساهي = سنياسي

RekhtaDownload.com

(٨٥)

ٿل- گول گنبذ جي خــلا ۾ - آڪاس ناهي پاتال
وحدت الدر ڪٿي آهه ٻارو - ديس ۾ ڪو ڪال

رهبر رهزن ساڳ سڃاڻي - نام" من - خدا ۾" جي
ڪامل جي ڪرم سان ملهجي - ٿي واٽي عيد-وصال
حقيقت حڪما مڃائي ٿي - مڙهي ٿئي وڃي زوريءَ
ٻه شرط آ - هجــي دل ۾ - صدق سچــو ڪمال
مڃين ڪين ٿيــا ماڻهو - الائي احمق آهن ڇا؟
وڏا سالڪ جو سونهن آه - آ صاف سچو خيال
نظر سامهون آهه منزل - پر پهچاڻي ٿئي وڃــي
عقل ڪيڏي ڏيــوالو هڻي - ايمان ٻلائــي ٻــال
پاڳل ليکا ڪــان سواءِ - سچ! ٻيو ڇارو ناهـي ڪو
جي چاهين او طالب-ال-مولي! اي خود جدوائي جلال
ابدال اچــي وڃي اهڙي - درويش جــي سنگ ۾
جو پنهجي صورت سڃاڻي پي - ٿي مون لڳ مثال
نشان قبر جو نٿو ملي - دارا ڪٿي- سڪندر ڪٿي؟
لا شڪ فنــا در فنا آهــي - ڏاڍ - ڏاڍ ڪل ذوال
ذڪر غيب جو ٿا ٻڌايــو - پر ڪڏهن ڏٺو ۾ آهه!
لهي اچي ميدان ۾ سو - جو ڪري جواب - سوال
سخن سچا سڻي ٻچو تن - جــي پشت ۾ بهشت آيا
هيءَ حضرت ڪير هو - آهي ڪو؟ جو ڏئي احوال
زبــان سائين راز جي - الــدران ٻولي ٿــو ٻيو
”سوهون“ سر صاف آهي-ڪو سمجهي ماڻيءَ جو لعل

حق! حق!

انا الحق!

(نوٽ: معنيٰ لاءِ ڏسو صفحو ١١٠)

اڳل صفحي ۱۰۹ تان

گنبد = آسمان جي ڇتيءَ هيٺ   خلا = آڪار   ڪال = وق
حڪما = حڪيم سان   احمق = بيوقوف
طالب ال مولي = مولي جو طالب   جدوني = ناڳلپڻي وار
تبديل اچي واري اهڙي (ا-ا) اي خودي وڌي واري اهڙي
محال = مشڪل ڏاڍي   پشت نه پشت = پيڙهيءَ پيڙهيءَ کان
نوه بر آيا.

(۸٦)

ڏل- آءٌ لنگي - لنگ ٻال -
جگر، جگر، - جيو ن شال
آءٌ نماڻي - عين - هاڻي - هوش! هيڻا مهجا حال
ٻڪ اچي ٿي ٿه ٻوليا! - ٻلائيءَ جا - ٻلڪ ٻال
سڪ جو سودو ڏاهي سستو - آهي محبت مهانگو مال
لڏي لاهوتي - لاحد واڙو - ڪو ڪامل - ٻري خال
ساعت ساعت - نوريءَ سهڻا - سڪندي ٿيا ڪي سال
قربئون قلندر - آس در ماهي - قافلو مرادن جو لال
منزل - ڏٺي ڇوري گمراه، آهيان! -
ڏس ڏاهي جي الٽي چال
انا الحق آکيو - اول ۽ آخر -
سائين راز آهي ڪافر ڪمال
حق! حق!
انا الحق!

(٨٧)

ڏ-ل- قائل ڪين هوس آءٌ - پر قدرت سمجهو قابل
ملي مون جاءِ جنت ۾ - حڪمراني ٿي حاصل
ياد ڪيان يار جنهن دم - يا رب هيءُ سوال آهه،
حاضر ٿئي همدم هيتڙي - هڪدم مهنجي مقابل
الي و هو آ خيال پنهنجو۔ دنياوي هر چيز تان
فقط وصل يار لئه - ماندي دل آهي مائل
وچون پاڻ وڃائي دلبر - ٿس ڇتائي غور سان
فعل - مفعول خود پاڻ آ - مذڪر مولاڻي. فائل
ڪوڙ پڄاڻي- ائين زباني - پڙهه، ڪلمو ڪفر جو
رفته رفته ساڻ واضح - ٿي ويندي ڪافر ڪامل
هيءَ رمز روحاني-راز غيباني-رند جهڙي ڪو-ڪو
سمجهي سگهي نه هرگز سوني- عالم هجي يا عاقل
مقرر هيس دران مان - منڪاني جي مفتي در جو
هيءَ ڪرامت آهه عشق جي - در-راز ٿيس داخل
حق حق نعرو اناالحق جو- آهي صحيح-ثابت يارو!
بوند اهو ٿي وائي جئن - جل سان ئي شامل
آهي ڪوني جو پتائي-ڪير آهيان- ڪٿي آهيان؟
اي خوديءَ جا ٿيا پلا-عام غلط سمجهيو غافل
اي حد اندر نشان ناهي - مقام ڪٿي آهه يارو؟
حيات ابدي ۾ ملڪ الموت- اڪال ڪٿي آهه قائل؟
اي خوديءَ جو پي ڪمال آهه -

ڪيئن حضرت سائين راز؟

بقا با الله ٿئي يقينا - وچ حيرت- وحدت واصل

حق! حق!
اناالحق!

(نوٽ: هلندڙ ڏسو صفحو ١١٢)

اڳين صفحي ١١١ تان

ڪوڙ ڀاتي = ساڀيا ۾ نه پر ڪوڙ ۾ ٿي سمجهن

رياضت = رياض ڪرڻ يعني وري وري ٻيهر هر هر سبق دهرائڻ

ملڪ الموت = موت جو ملائڪ حيات ابدي = امر زندگي.

بقا بالله = الله سان هڪ ٿي وڃڻ، جڏهن ٻوند جو بحر ٿي وڃڻ

وحدت سان = وصل عيد ۾ هڪ ٿي وڃڻ.

(٨٨)

تل- سوئن ڪيا اندر سل . اڏيون! -
سڪ سڄڻ جـي جهوري جندڙي
آءُ واڍس- ڪين وهندس هٿڙي - جيڏيون ڪيوم جهل!
وڃڻ ٿي واهس- ڊاهه ٿي اٿي - مٺا هـاڻي ڏي موڪل
جهر جهنگ جبل - وڃـي وسائڻ - مون ڇڏيا ماڙيون محل
صدقي جي اڳري سمجهي ڪنڍائون- ڪاڻ ڪيائون ڪاڪل
امن ۾ ٿا آهيون مسڪين حال ۾- ڇڏي سڀ شهري شغل
فدا ۽ فراق جـو - رنگ چڙهيو - عشق جـي اهڙي اڇل
خاموشيءَ ۽ خلوت جا ڪوڏيا - اهـي عاشق اٿئي اَمل
ساڃاڻا- سڌ ڪيو- سائين رازڪي
واهـو ماڻي- مـوج - وصـل
حق! حق!
انـا الحق!

سل = سوراخ تنگ

امن = شانتي

اَمل = املھ، موتي

(٨٩)

تل- نام روپ جي حد کان ٻاهر - ڏٺم اونهو اندر - ڏٺان
واھ. واھ. وسي وحدت وچ - جزو ڪل ھڪ - سمان
سڪ سڄڻ فرصت نہ آهي- پوءِ ڇا ٿئي؟ خدا ڄاڻي!
دل منهنجيءَ ۾ - مدت کان - آهن سوءِ وڏا ارمان
جڏهن کي ڏنم قول-ڪل - تڏهن نڪاءُ ڪيا جڏهون ٿئر
منهنجي بد نصيبيءَ جا ٻارو - ڪهڙا ڪيان بيان
اڄ ڪالهہ انسانيت ڪٿي آهي - ٻارو ڪير خبر؟
صورتون آهن صرف ٻاڇا - آدم. ٻوءِ ڪٿي انسان؟
زهر ٻريا لفظ ڪوڙا - تہ ڇڻن تير ن طرح
زخم دل جا منهنجي وڃن - ٻر مٽجن نٿا نشان
ڇڻ-ٻڇ. مٿان ڦهلجي وڃي - خواهہ م خواهہ. شهر ۾!
انڪري گمنام فقير - تہ قيامت رهيا ٿي زٻان
حياتيءَ جو مقصد لاشڪ - ولدن ٿي ڄاڻو - خوب!
لڳائي دم - مٽائي غم - رهيا امن منجهہ ايمان
ٻڪ! مولوي ولو هوندو. لڪي ڇڏي آڏيءَ جو
منطق کان مسجد ٺاهين - آهن پيرن جا نشان
اڙيءَ کان هيٺ لهي، واٽ- چڙهي چوٽ سر مٿي
ڏسو ٻلندي شراب جي - ٻارو اڏري ڏي آسمان
ڪيڄ ٻيئو ٿي الم - سامهون رکيو آ جام ٻئي
قبضي منهنجي ۾ هن وقت - آهن ڏون هي جهان

(هلندڙ)

(آندل صفحي ۱۱۳ تان)

نہ ملندو هرگز الله - عبادت سان او زاهد!
”انا-هو!“ ”اناهو!“ ڪر احمق!-اٿئين ڇو نہ ڪا عرفان
ڪٿين نہ ملندي منزل - تون اڳ ڀرو ٿي هل
ڪيئي ڦٽي پار پيا - پا فيض فقير پير مغان
معلوم! هت ڪير نہ ايندو - خلل وجهڻ خلوت ۾
مقدس روح آهن منهنجا - هردم سدا نگهبان
ڪڪر ٻن لاهيان آءٌ - جو ٻيڙ ڪانيندو ولان واءُ ۾
ٻاڙ مثل ڪُورو آهيان - ڇا ڪندا- اهڙي طوفان؟
قطرو هڪ آهيان همسفر! منهنجو ٻي وجود آهہ
تلاش ۾ جنهن جي آهن - سمنڊ سڀ سرگردان
ڪهڙيءَ لئہ جي ٿي وڃان - خود خدا **سائين راز**
ڪهڙا ٻان واهس قالبن ۾ - شاعر-درويش- محبوب مهرٻان

حق! حق!
انا الحق!

انا-هو= آءٌ اهو آهيان. مقدس = پاڪ
قطرو = ڦڙو قالبن = جسماني صورتون
سرگردان = سر ڦيل - چڪر ۾ مغان=رند

RekhtaDownload.com

(٩٠)

ڏل- جوڳي جوڙا - جهنگ-جوان
جن ماريو - من شيطان

اڄ ٻارو ڪيون وارائين جـو - صوفي سالڪن جو بيان
سامي-سنياسي-ڪن- ڪٿ ڪاهڙي - خانهٔ- بدوش- لاڏڪان
بي-رنگ- بي سنگ- بي ننگ. ناڳا - "ناٿ" جن جو نشان
بي ڪار-بي ٻار - بي فڪر تارڪ - بي سر-بي دل - بي زبان
بي چاهه- بي پرواهه چال تن جي - اهو عارفن جو امڪان
ڏوهه، ثواب آهه، مباح تن کي - ڏسو دالاءِ ٿيو ديوان
مجذوب آهـو- معمي ۽ مولي - شاڪر- صابر سو سلطان
لا طمع-لا جمع فقير "ڪين" جا - صدقي تن- سر قربان
سو پڌر ٿئيو - رند فقيرن - عشق جهڙن جو اڳوان
مڪه ۽ ٽالو - اوم الله جو - هردي وچ گو-گيان
گيان گونگن جو ٻڌو ٻوڙن - ڏٺو انڌن اندر ڀڳوان
سواءِ الف جي - ناهي ڪجهه ٻيو - جز و ڪل آهه سمان
لٽ الف جي - اڳيان من جي - رکي - رهه امن - امان
پاڳل پليرا ٿيا - طالب ڍونڍڻا - ملهو مرشد پير مغان
جي دم وڃن ٿا - خالي ٻارو! - آهي ڏک وڏو ارمان

اڄ سائين راز ڪا ٽڪ ٽڪوارئون
ڪو ڇيڙايون درد - داستان

حق! حق!

انا الحق!

خانهٔ بدوش لاڏڪان = Gypsy جن جو گهر-ڪلهي تي-
ديوان = پاڳل مباح = ڇوٽ-معاف. ڏٺو انڌن ڀڳوان = سماڌيءَ اندر
سمجهاڻي: لٽ = لٽ جي شڪل الف وانگر (ا) ڏکوي ليندي آهي.
يعني من کي الف جي لٽ ڏيکاري شانتيءَ ۾ رهه!

(٩١)

قل- حق! حق! انا الحق جو اعلان -
ٻر آهي ڪفر - قسم خدا جو!
ڪامل ڪافر-آهيان لاشڪ - سمجهي صرف پيرمغان
"سو-هون" جو سر سڄو ٻڌون - آواز اچي درميان
من- منڊل ۾ سوجهه جاڳائي - اهو مرشد جو احسان
دم ٿي قدم - توحيد - توڪل - ٿيو عرش ڳهم آسمان
سوچهي سمجهو - سر خدائي - "من خدايم" - ٻر زبان
چوين ٿو ٻارو ته هئين ڇو - ڳجهه الله جو؟ - انسان!
هر جاءِ آهي- حق موجود - ملا! مذهب ٻڌي منڌان
ماضي- مستقبل ڪي ٻن ڏٺي - رند راضي-حال ايمان
صدق وارن ۾- قائم دائم - اهڙن جو نام نشان
ڇڏي ڪلهن ۾- وڃي نعرو - عشق جو اعلى شان
عشق بهادر - ڪٿي آهيو - آ عقل چرخ - حيران
لطف ڪرم جي - نگاهه سان - تو ڏسي مرشد مهربان
خود مستيءَ جو-جام پياري - اي خود ڪيو پير پيران
دعا درويش-سائين راز جي
ٻارو! مولى نگهبان!
حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: ڪامل ڪافر= "اهم ٻوهم اسمي" يعني "من خدايم" جي اصول تي اڏول ڪپ ڪوڙي ٿئي- ۽ هرگز نه هٽي- توڙي ڦاسي اچي- ته اهو ٿيو ڪامل ڪافر آهي- ٻيو انا الحق جو نعرو ايمان جو آهي ٻر اهو ٿي ڪفر آهي- اگر منصور واري ديد نه آهي-

درميان = اندر ۾ ساهه پساهه سان توحيد = وحدت، هيڪڙائي

منڌان = منڌانو

RekhtaDownload.com

(٩٢)

تن - صدقي ساهه - سڀ تو تان
سؤ سؤ (١٠٠) واري سر هيءَ گھوريان

دست دعا جو - آسيس الک جي - ٽري قضائون مٿان
بندگيءَ وارا - بند ڀڄي پيا - مرشد ڪامل - جي هٿان
لطف و لقاءَ ٿس وحدت وارو - ڪيئي غير-وار وڃان
ماري ممتاءَ مٽا من ڪي - سوهنگ لئي، سر سان
رمز لدني- صحيح ڪر سمجھي- وٺ ذات سمتن ڪان
ٻاٽ جھڙو - ھوءِ ٻئي ڏ، پاليان - ڪو مت ٻڌجي مان
لوڙي هجي ڪو، شاهه عالم جو - ڪيڏو آدابن اڳيان
سچ سالڪ - سڀ ڪن لائي - ٻرجھي ٻاءِ - چئي ”هان“
عابد - معبود، لون هي آهين! قسم کڻي- ٿو چوان!

سر ڏ ڪاٽ - سائين راز ٻڌجھو
پاڳل ڪري ٻولدي ٿان

حق! حق!
انا الحق!

سوهنگ = مخفي شبد جو سنسڪرت کان ملندو آهي.
هان = ها   عابد = عبادت ڪندڙ.
معبود = جنھن جي عبادت ڪئي وڃي.

(۹۳)

تُل- اشرف اعليٰ انسان!
ممتاز آهي مخلوق ۾
سڀني جو سلطان! „ „ „ „
آدم پُٽ الله جو- انهيءَ جو عرفان
ملائڪن مڃي- ڪيو سجدو- ڪيڏو مرتبو- مان
بي- شمار ٻاجهون- بيحد بخشائون- بشر آهي بي-ايمان
ٿوري ڪرم- خون خرابيون- شاهد آهي زمان
ڏسي ڏنگايون- آدم ذات جون- پڻ شرمايو شيطان
خطرناڪ جانور- ڄهڙس نه ڪوئي-هڙ هڙ ڪن حيوان
ڏي پناهه، پير فقير کي- رسبج اچي رحمان!
نامراد نه ٿيءَ سائين راز
الله ڏيندو امان

حق! حق!
الله الحق!

اشرف = مان مرتبي وارو اعليٰ = وڏو-الله.
ممتاز = اوچي شان وارو ڄهڙس = انسان جهڙو.
نامراد = نا اميد امان = امن -شانتي

(۹۴)

انقلاب ۽ انسان

تل - آهه آدم - اعليٰ انسان -
جهڙس نه ڪوئي جاني جڳ ۾

لاشڪ الله - آدم ٺـــي آيو - غضب جو انس ڪيان
دل - دماغ ڏس - پيٽي آهه ڪا! عقل چرخ - آهه حيران
سمجهي سڀ ڪجهه - ڳائي ڳالهائي - مخلوق باقي - بي زبان
زير زمين - زير هلـــي چلي - اڏامـــي مٿهه آسمان
هوا - باهه - پاڻيءَ تي اختيار پورو - آهي سو - سرو - شڪتيوان
عالم ۾ اڪابر - گياني وڪيالي - جنگ بهادر - جوڌو جوان
اشو ۾ شامل شر آ ايشڪ - پوءِ ٻي آهي ڀڳوان
قابل - ڪامل - ڪل ڪائنات اندر - من! ماڻهو آهه مهان
عجب عجائب - خوفناڪ هي جانور - شامل انس شيطان
مور مذهب جي - لڳائي، سڌائي - سک، عيسائي - هندو - مسلمان
غضب اي واه - گهوڙا!! اجهو آيو جنگي - طوفان
چڙي جنگ - پڪڙجي سا ٻيڻي -
ڪڙڪي قيامت - ڪوهين قبرستان
زماني جي گردش! توبهه - ملڪ - ماڻهو - بيون پريشان
اپون آڳ وسي - ڏڏي ڌرتي - ڪو ڪو - ڪو پاڳوان
عرشئون ڪربا - آڳ جا گولا - وسندڙ ملڪ ٿيا ويران
محل ۽ ماڙيون - ڪلون - ڪارخانا - ڪل ڪار ٿيا خاڪ سمان
مسجد - مندر - گرجا - گردوارا - مٺ - مڙهيون - مسڻ شمشان
(هلندڙ)

مهان = وڏو - سروشڪتيوان جابر = زبردست

آندل صفحي ١١٩ تان

خان- خاندان - ختم ڪري ويا - رهيو نان ۽ نڪي نشان
شاهه-شهزادا ٿيا غلام-گولا - موچي - ڪوري ٿيا اڳوان
انسانيت ڪٿي-اخلاق ڪٿي آ؟ -

تباهي! تباهــي! الئـم ارمان!
نيپال-لنڪا- پاڪ بنگل-برما - مڪيه مڙلي ۾ هندوستان
هڪڙو مذهب ٻا مذهب انڪوني -

ڪو عالم-گير ڪڍي فرمـان
ورنه جنگ فساد مارا ماري ۽ جو-نت رهندو سدا امڪان
جهڳڙي جي جڙ آ وطن پرستي - حقي-وطن آ-سارو جهان
ملڪ مڙوئي آهه مولي جو - ڀارت - روس - چين-ايران
ڊاهه نقشي تان - نقلي سرحدون - ڪر قائم امن - امان
”ايڪڙا بچاءِ!“ دعا درويش جي! -

”مولي مهربان! نام نگهبان!“
حضرت آدم جي اولاد هڪڙي-هر فرد آهــ ڀائي-جان
ڪير سمجهي-مست جي واڻي- سياڻو سڏجي سرگردان
ڇڏ خام خيال-سائين راز سوداڻي
بڪواس بـند ڪر- نـادان!

حق! حق!
انـا الحق!

ڪوهين = ڪوهن ۾   سرگردان = پاڳل متي ڦريل   فرد = ڇڙو

(٩٥)

ڏل- آءُ ڇا ڄاڻان الڙ - رسم فقيري- راهه، ڪان ...
مجذوب آءُ- مست قلندر- جهڳي هٿڙي- دارا - سڪندر
واليءَ ڪيو مون سان وڙ - الڳ ناهيان الله ڪان
محبت معنيٰ مخمور مستي- عشق الهي- ازلي الستي
ميان هيءَ منصوري ڀڙ - ڀڳا زاهد - ٻره ٻاهه، ڪان
اسم- جسم ڪون مقام مٿي- ڪفر جو هت ڪلام ڪٿي؟
وچ وحدت ناهي وڪڙ- سڪ، سبق هيءُ فقراهه ڪان
روشن ضمير جي هيءَ هستي- سچ ۾ ٻانهي آباد بستي
ڇڏي لوڪ سندو لڙ- هليو هيڪلو - جدا همراهه ڪان
رند ۽ عارف- ٻراٽا ٻياڪ- عاشق اصل- حسن جا هيراڪ
ڪڻ ڏسن لئي - جهڙ - ونءُ ويا سي - وڏراهه ڪان
عاشق- معشوق- عشق ٻاسوڻي- راحت- غم جو اشڪ اهوڻي
آئي ڳالهه مڙوڻي ٻڙ - داناءُ ٻڌن گم- راهه ڪان
حق حق جو سڄي نعرو - مار انا الحق جو تون نعرو
سائين راز للڪاري لڙ - نڪري ٻاهر خانقاهه، ڪان

حق! حق!
انا الحق!

اشڪ = ڳوڙهو - لڙڪ خانقاهه = درگاهه

(٩٦)

تل- هن هستيءَ جو راز دان
آهي فقط اعليٰ انسان

حسن کي الله!- سلامت رکي - محبوب مليو مهربان
اکڙي اٽڪي لڳي - راهه عشق جي- ڪيو دل-لڳيءَ مستان
وسري ويئي - صفات ساري - جڏهن ڏاڍاهه ٿيو ديوان
اول - آخر - ظاهر-باطن - هر جا - حاضر منجهه جهان
آباد عشق کان- مقام مڙوئي - هر نقش-قدم- آهه نشان
عشق ۾ اول - شرط يقين جو - ڪر گم - وهم گمان
دعا ڪيو ٿي - جيڏهون دل سان -

شال! نام وهي نگهبان
"ناهي" =(نه-آهي) ۾ پئي "آهي" آهي -
سمجهي ڪو سالڪ سجان
پتو پنهنجو پاڻ کي ناهي-اي خوديءَ جو ڪهڙو ايمان؟
ساري خدائي - خود شناس جي -
سائين راز سوني سلطان

حق! حق!
انا الحق!

ديوان = پاڳل
سجان = صحيح ڄاڻ وارو

(٩٧)

ٽل- پشت ۽ بهشت آهي، قائم هستي - راج-گديءَ جيان
وحدت جو وجود آهي، ازلي - احد- ابديءَ جيان
حسين چهرو - سبحان الله! - نه اداس-نه خوف سدا
يار تون ته آهين هُوا هُو - چوڏهين صديءَ جيان
ملي لٿو ماڻهن بيهڻ لاءِ - هن ويران بستيءَ ۾
هتي وهي رهيو آهه شراب - سانوڻي نديءَ جيان
اَسي ڦهلي جاهه بجاءِ - عشق جي خبر ڪري
اُسا بوائڙيا ٻولن قصو - بد - نظر - ابديءَ جيان
ڪين مڙن قرب جا ڪنل - ڪين ڏسن لٿي اُڏي
ڪاٺ ڪٽي ڪن سر ڦٽو - خاڪ رڌيءَ جيان
اُسو ڳالهائين **سائين راز** - اڙ اڙ ڪري ازرگ!
ٻڌهجو لڳو ايمان آهه، گهٽ - ڳالهائو اديءَ جيان

حق! حق!
انا الحق!

احد=هڪ   ابدي=امر-لازوال   ندي = نديءَ-دريائه

سمجهاڻي: چوڏهينءَ صديءَ-لاءِ روايت آهي- ته سمو ڏاڍو ڀاري قهر - ڪڪر ۽ اي-الداز ۾- دنيا جي ڪٿ ڪري ۽ جنگ، فساد مارا ماري- آدم ذات اجهي-لٿي- ماڻهيءَ ڏکر لاءِ پريشان ۽ اداس نه خوف- ماڻهو ماڻهوءَ کان نفرت جي ٻوءِ- ليڪن ظاهر وگيان جي ترقيءَ سبب هيءَ دنيا ڏاڍي سهڻي چمڪيلي نظر اچي ٿي- نه اندر ۾ اداس ۽ پريشان نه خوف!- محبوب جي تعبير- (ٻهت) ١۴ صديءَ سان ڪٿي واٽ آهي. حق حق! **سائين راز**

(١٠٠)

ٿل- سن - سن - سچ ڪي سنُ

سڌ ضمير جو سن ...... وو ٻارا،
رکي روضہ - ڪر رياض طالب! - ڪر گونگو - جاڳي جشن
ڪامل جي سي قدمن - ۾ نذرانو - رکي، تن من ڌن
عقل جي همت - حاجت ناهي - ڪر ڪل دليل دفن
هاه هاه ڪان سڙ ڪوهه ٻري - ڪر واهه واهه مدجهه امن
جنگ فساد ۽ جهيڙو دل ۾ - ملا! ڪر مسلماني مَن
ڏسي جلال المست جو - ٿي ويا واعظ ڪک. ٻن
غربت ڏسو - حال مسڪيني - رلي ٻراٽي - ڀڳل ارڙن
ڪافر ابتا ٻوسٽ - آهيان لاشڪ - ٻو دل آهي مومن
وقت رحلت - ديدار آخري - ڪيو سچو - سو ڪاٺي ڪفن

واندر ڪيو - وٺ سائين راز
واهي ٻاءِ ٻلڪ - ڪن

حق! حق!
انا الحق!

روضہ = روضو، ورد رياض = مشڪ ٻيائڻ ذڪر خدا جو - وري وري دهرائڻ.
نذرانو = ڀيٽا امن = شانتي ڪک. ٻن = ٻچي ويا.
غربت = غريبي رحلت = فاني جهان ڇڏڻ جو وقت.
ڪن = گهڙي سوا

RekhtaDownload.com

(١٠١)

ٽـل- اچ ٿـو ٻـار ڪلان -
مدح گذري رڙلدي رندي ......

نيهن لڳو اٿم - هائو! هائـو! - آءٌ هرگز ڪين الان
مٺيون ڏيان ٻيو - ماڻهن کي - ٻر ٻاٽ ڪين ٻلان
رو- سياهه رقيب کي ڏسندي- ٿو اندر ٿي اندر جلان
گمراهيءَ جـا - خطرا هزارين - راهه وچ لالگ - ٻلان
وهم - گمان - ٻـوم ٻلاءو - هـٿ هـٿ ٻيو ٿـو ولان
اندر هڪڙي - ٻاهر ٻي ڪا - تو ٻولي ٻاٻيڪ - ملان
وانڙو ٿي ٿ - ٻيهه، ٻزار ۾ - هيءُ ٻدڻ هل - هلان
اها آرزو- اٿم هڪڙي - شال محبوب ساڪ مـلان
راز رباني- جو رلد سٽاٻو -(سو)ڪنهن سان ڪيئن چلان
سائين راز سان - سڪ سوز ٻراو ن -
ڪين ڪٿن ٿـيـون ڪـلان

حق! حق!

انا الحق!

الان = ڪوڙ ڳالهايان. ٻلان = جهل ٻل ڪيان.
ٻلان = ٻلا ملان = ملا آرزو = تمنا
چلان = سليمان ڪلان = ڳالهيون

(١٠٢)

ڏل- جن ڄاتو - مون هي مون ......
سي ڏٺا ٻـــار - اک ڇنڀ ۾
ڪن ٻيون - ٻڌڻ ڪيو پار - ڪي چڙهـــي هليا- سڙڪ تي سوار
آڌار انهن جو - تون هي ســـون
ڏس طالب! متڪلم جي مستي-ايجاد ڪيو ”تو“ -”هو“ جي هستي
ڪل هيءَ ڪرامت-ڪن-فيڪون
آهه سڀڪا! ساري- ڪامل قدرت - هر چيز ۾ آهه حيرت - عبرت
آواز هـــي رنگ - گوناگـــون
هڪ هيڪڙائي - هر جاءِ ڏس - هست هست- جمع ڪثرت ٻاڻا اس
او واحـــد! ڏي - ٻـــن ڏون
مرد مولي ئـــي - ڏيکار خاصو - نفس شيطان ڪان ڪري ٻـــاسو
ورنـــه ماڻهو ڪندو - ٻڻن ٻون
سائين راز فقيري - معنيٰ خاموشي -
چڙهي رهي دم دم دائـــم مدهوشي
اولي درويش جي هان جي-هون
حق! حق!
انا الحق!

متڪلم = ضمير متڪلم= مان- ”مون“- I AM=(مين)
ڪن فيڪون=”ڪن“ = ٿيءُ فيڪون= ٿي پيو
ڏون = ٻ = ٻهائي، دوئيت. گوناگـون = قسمين قسمين- طرح طرح جا. ٻان ٻون = وت وت.
هان جي-هون = اقراري لفظ= هائو حضور!

(١٠٣)

ٿل- طالب! ڇڏي پڌ پيون-
هل هئين سان هوت ڏي

ساهي- سڀاسي - آهن سي ٿي
وجود وڃايو جن
نامراديءَ جو - اُجهو اُنهن جو
سڏون نه - ساڃ ڪٽن
ٻائي فقيري - در بدر وهيا سي
مصيبت - ملي - مشتاقن
نام اگهيان آهي اُنهن جو
نوڪ نوڪ ڪيو جن
”سوهڻون“ سر- سڪيا هڪڙو ٿي
ٻي نات ناهي تن
ٻولن ٻاٻرو - هتان هليا ويا
نا سڪون سلامن
آءُ ڪئين جاليان - جوڳين ويءَ
سٽي جاڳايو جن
سائين راز ٻري ڪر ڪا دعا
جئن ملان محبوبن
حق! حق!
انا الحق!

هئين = هردو سڏون = خواهشون- تمنائون ٽاڪ = لوار-
سلامن = سلام و دعا لاءِ سٽي = غفلت جي ننڊ ۾ سمهڻ-

(١٠٤)

ٽل- آءٌ آديسي! اوجهڙ پاسي - واهي اندر اجارون
دونهين درد جي دکائي - ٻاهه ٻرهه جي ٻارون
ڪيئي غبار غم جو - ونئي احوال الفت جو
خلوت ۾ روئي روئي - جيءُ جان پنهنجي ٺارون
چارئي پهر چت ۾ - پرينءَ جي پورن ۾
سڪ سوز سان سڄڻ کي - ساعت ساعت سارون
ڏيئي مدد من کي - جهلي لغام قابو ٻار!
وجهي مهن مونن ۾ - ملين من کي مارون
صبر سالڪ مجذوب جو - آهه لوڪ لئه نصيحت
ڪلندي سهي تو لعنت - پڳ ڪند ڪلا ڪارون
هلچل مچي وئي - ساريءَ خدائيءَ ۾ پارو!
جنهين ڪامل ساڳي ڪرامت -
ٻيدل ٻيڙيون تارون
ٻاڙيءَ ۾ سڪون ته ملندو - جهڙوڪ فضا ۾
هل ته هلي سائين راز -
ادي ريون ٿي چارون

حق! حق!
انا الحق!

آديسي = سنياسي ساعت = گهڙيءَ مدد = مدد
مونن = گونن ملين = خراب

(١٠٥)

دل- ڪيئن وساريان؟ نٿيون وسرن- ڏور-ظلم جون گهڙيون
جڏهين پيا زنجير پيرن ۾ - ٻٽ اوهي هٿڪ - ڪڙيون
ڪنڌ ڪٽل - ڌار ڌڙ - رت رلا - زمين لعل
ڏس! هوَ لاش ڪيئن ٿا - هڻي ٻيو ٿو ڇڙيون
جڏهن وقت - جڏهن جاءِ ٿي - جو ڪنج وٿل وهيو
سو غضب مون سان ٿي ٿيو-سچ خدايا واهون و ڙيون
سي لڙڪ چوان ٿا ماڪ ڦڙا -ٿا ٽٽل تسبيح جا داڻا
آنسو اکين مان ائين وهن- جئن لڙيون هيرن-جڙيون
اوسي پاسي سڀ صفا - ٻيڻگ- ٻوڙانگ، هٿئي هر طرف
پر ڏٺم تجلي طور جي - جت وڃي اکڙيون اڙيون
انگ اگهاڙو - ٻيٽ اکيو - ڏاڙهه، ڏکيو مجذوب ڏس!
ڪيئن ٿو ڳولي ڪند مڇهان - سڪل ٽڪر-ڳيا ڳڙيون
جي ءَ-جهوري، ٿي جهلائي- جن ٻوٽ اهي **سائين راز**
بس ڪر ٻوڙا! بند ڪر - نہ وڃاءِ هي ڙمڙ-اڙيون

حق! حق!
انا الحق!

لڙيون = ڪنٺيون - هار
ٻوڙا = جڏهن شخص ۾ جن ٻوٽ جو واسو هوندو آهي- تہ ٻوان کي گهرائي- اهن کان ڙمڙ-ڙڙيون - وڄائيندا آهن (ڙمڙ-اڙيون= طنطارون - ٻٽن) جئن جن اُن کي ڇڏي وڃي- ٻئي هنڌ واسو ڪري. طور=طور جبل-جتي حضرت موسيٰ اور جي تجلي ڏٺي

(١٠٦)

ٽـل- مھنجو آھين - دلبر تون!
مھنجو آھين - تون ھي تون!

حسن- جواني- ھر چيز فاني - سي ڏينھن مڙئي ڏون
جسم- جڏو- موت سر اِي - وائي ڪري- تون ڇو ڦون
زور اڳيان مھنجي زاري -
سڄ ڏالھون ڪؤ- ڪون ڪؤن
خوش ڪري وٺين خواب ۾ دلبر! -
وٺان وچ مڻون
جڳم جڳم جو نينھن نالو - اصل آھي ازل ڪون
بخشيش حسن جي- ٽسو ٻارو! - محبوب مليا گوناگون
اولاءِ طالب - آواز اندر جو - ڪر ھانو - ھونگر- ھون
ليس فدا - مست - مجذوب اِي -
ڇڏيا ٻاٻا مــون ٻـــون
ٻڌل ھيو سائين راز ٻـارو! - اڃھو اڄ ڏئـوسون

حق! حق!
انا الحق!

ڏون = ٻہ گوناگون = طرح طرح قسم قسم جا.
فدا = شيدا- عاشق
ٻون = جاءِ- آستان- بستي.

(۱۰۷)

تـل- آزازل جون سڳ آهون -
عرشئون - از غيبي آواز ٿي
״ ״ ״ ״
دکاهل جون پڌ دانهون -
حسن - حوري - ڪشش قيامت - عشق جو رخ اوڏاهون
ليم بيهوش ٿي واو موسيٰ - جڏهين ڪرڻ ڪيون ڪاهون
پيغام وصل لئہ - مشتون ميڙاون - ٻڌ ٻڌاون مون پالهون
تخيل وچ - اک ڇنڀ ۾ - پهچان پران ۾ - اگر چاهون!
”سوهنگ“ - ”سوهم“ ”سوهون“ ليئي - سڀ شبد خفي پساهون
آدي اوم - الله ۾ آهون - الف جڏهن جي اڳاهون
وچ خدائيءَ جو - وتي ڪٿي - هت هت - اُت - اِتاهون
گمراه، سائين راز - وانٿو ڳٺي
پيهي مرڪز تي - راهون
حق! حق!
انا الحق!

عرشئون = عرش - آسمان کان   اوڏاهون = ان طرف
موسيٰ جي سمجهاڻي: حضرت موسيٰ الله پاڪ جي نوراني نور جو تجلو - سهي نه سگهيو ۽ بيهوش ٿي ويو جڏهن نور جي ڪرڻن تيرن جيان ڪاهون ڪري ڪيس ليم بيهوش ڪري ڇڏيو. چاهون = چاهيان پساهون = ساهه، پساهه، ساڻ. اڳاهون = اڳ ۾
اُت = هن طرف اِتاهون = هن پاسي تخيل = خيال
”گمراه سائين راز ......“ جي سمجهاڻي: مرڪز (Centre) تي منزل رسيد سائين راز پنهنجو آهي پاڻ ۾ گمراهيءَ وچان ونٿو مارگ - مت راهون ڳٺي.

(١٠٨)

ٽل- جتي مون نه تون -
الـــي وارث حق جـــو والي
سن - منزل ماڻ واري - جت هونگ نہ هـــون
حسن تجلي - نور نوراني - دم دم ڏٺـــو - سون
حسن جو شائق - شيدائي! - آءٌ آهيان ٻڌها - ڪون
وڃي لو واڄت وڄرد بر - "سوهم" - سڄ "سوهون"
اوم الله - حق حق ليکن - معرفت پير مڃيو-سون
خلقيا خيال - مقام مڙاڻي - هي اپ- آڪاس- پون
ڪوڙي راند - ڪوڙو تماشو - آهي ڏيکاڻن فقط ڏون
ڪوڻ هڏي موت ڪٿهن جـــون -
راهون - دانهون - ڪوڪون
غير وار-غرق ڪري پوه - وڃ وحدت - وار! وڃـــون
گولي گم-نام سائين راز جي
آهمـــان ازلـــي اصل ڪون

حق! حق!
انـاالحق!

ٻڌهاڪون = ٻڌهن ڪان.
سوهون = خفي شبد. پون = زمين.
ڏون = ٻه وار = ماڻهي مرد.

(١٠٩)

ٿل- مست مجذوب - ملنگ، آءٌ يارو- انا الحق ٿو الاپيان مان
وارث حق جو صحيح سڃاڻي- غيبي راز ٿو سلجهايان مان
ڪاڻي فدائي محبوب ۾- مون- وڪ، وڃائي وجود ڇڏي-
رب- رسول- پير پيغمبر جي- پنهنجي صورت ٺهرايان مان
عجب عرشي ماڻي منزلون - اي انت اري- اڏري- مقام
اڪ ٿڪ واري لاغرض هستي- اٿي اي خود ٿو ڪمايان مان
آهه قبضو هر خيال تي منهنجو- خود خيالي- خالق آنءٌ
تصور- تخيل ۾ صورت سڀڪائي- پنهنجي پاڻ پڇايان مان
ٿي نڪري مون خدائي جي صدا- خود ئي خود ڳايان مان
جو چوائي ٿو- ڪلمو ڪفر جو- اهو ٿي ان يار آهيان مان
راهه فقيري عجب عجائب- وار- غير سڀ غائب هئڻ
ڏک، دشمن ۽ ڪين ليکي- اوڙي جاءِ - بچاءِ بچايان مان
فقيري معنيٰ دائم خاموشي - مثل مرده، لاش- او طالب!
مري وري جيئڻ جو ڳجهه، هيءَ صاف سڃاڻو- سمجهايان مان
فقير آهو- جو برداشت ڪري- ڏلگايون سڀ- ڏيهه، جون
واهه، واهه، ڪندي واهه، گذر ۾- هاءِ هاءِ ٽاري مسڪرايان مان
ٿو گهران دعا- صبح وشام- دشمن زماني جي حق ۾ ٿي
ڪل خير! - ڪل خير جو نعرو- جت ڪٿ ٿو لڳايان مان
ناهي رکي مون دوستي- دولت - شهرت يا عورت سان
شاهه، گواهه، گم-نام آهيان - خود ۾ خيال ڪمايان مان
گهري ورتي فقيري مون- پشت، پشت رب- رحيم کان
ڪٿ منصور - ڪٿ شمس تبريز -
ڪٿ سائين راز- سڏايان مان
حق! حق!
انا الحق!

(هلندڙ)

(اڳئين صفحي ۱۳۵ تان)

عرشي = آسماني (هوا)   ٻري = ٻرئي   ٻهري = ٻاٽي.
صدا = نعرو-آواز
ڪل خير جو نعرو- سائين راز هن طرح لڳائيندو آهي:
يا الاهي خير! يا الاهي خير! يا الاهي خير!
اول خير- آخر خير - ظاهر خير- باطن خير!
اتر خير- ڏکڻ خير - اوڀر خير - اولهه خير!
جزو ڪل دا خير- سائين راز ڏين هي جهان دا خير
ڪل خير! ڪل خير!- ڪل خير!

(۱۱۰)

ٿل- الڪ تا اوڙان -
اَئي آڏيءَ ۾ عاشق صادق!
خودشناسيءَ جي- ڪوثر مٿهان.- آب- حيات تا اوتين
هيءَ ۽ هوءَ جو - غير وڃائي - لڌڊ - توحيد تا چوران
سبحت-چمت-آلدد- جن سوجهيو - سي اول ٻاڳ گهوريان
لاڙون جو - لاهوت ذي - ٻڌي ٻار ٻوهر ٿوريان
ظاهر - باطن - ساهه ساهون - "سوهنگ" تا سوريان
غائب ٿيا وڃي-غيب ۾ جي - سائين راز سي ڇا ٻولين؟
حق! حق!
انا الحق!

ڪوثر = بهشت ۾ آب حيات جو کوهه
توحيد = وحدت

(١١١)

ٽل- واهه ڙي عشق! تنهنجون پلائون -
مٽجي واٽون منهنجون-پيرائون مدائون

اول عاشقن کي - اڙائن اکڙيون
پوءِ داڙيون ڪن-ووءِ ووءِ وايون
سؤ سؤ سلامي - حسن جا هردم
نگاهن وڏايون ڪي-اکين جون لايون
ڪو يوسف هيو سوار سر ٿي
جڏهن ٻڌو ٻڌي- پاهيون اڃايون
لٽاڙي وياسين- چوڏهن ئي طبق
عجب عشق جون- ڏسو وسايون!
عشق جو پارو! اسرار اهوئي
اناالحق جو نعرو ڏيا الايون
ناز مستيءَ جو - آهي جلالي
سائين راز ڪڏهن کي -
ڇا سمجهايون؟

حق! حق!
انا الحق!

لايون = ايڙيون-ڏاڍير وسايون = ٻهچ

(۱۱۲)

ڏل- هاءِ - آءُ همدم-هم-نشين!
ڀري ڏيءُ - پيالو - رنگين!
گڏيءَ وانگر- تو نچائي - متوالو من آ ملين
ڏورن ڏسڻ ٻار آهه هڪڙو- سمنڊ وچ آ سنگين
ڏسندڙ-ڏسڻ-ڏيک، نظارو - آهي ايڪ نا دو - تين
ٽوڙ ايءَ ڪوڙ - تن وٽ - تا سڏائن گادي-نشين
سالڪ صوفي-سدا بهار آهن-اندر امن-ٻاهر تسڪين
لطف دور جو - سوني ماڻي- جو وهيو تماش-بين
زندگي آهي-هڪ لعبو سمجهو-ڪچ ڪوڙ-ڪي-ڪين
اناالحق جو عجب ترانو - آهه خيال هيءُ اهتران
دعا ڪاڻ- در-درواش جي- مڙتا مظلوم- مسڪين

سائين راز جي وهاڻ سرائي
گفتگو آهه
پڻ شيرين

حق! حق!
اناالحق!

ملين = خراب. سمجهاڻي: "ڏورن ... هڪڙو" آهي - ناهي-
سک-ڏک-گلا-نيڪي ۽ خيال- ٻه حد ٻنهي جي هڪڙي خوشيءَ ۽
غم ۾ اکين مان وهندڙ ڳوڙها. هڪ جهڙائي آهن. اهڙيءَ طرح
گلا-نيڪيءَ ٻنهي ۾ شهرت هڪ سمان آهي.
سمجهاڻي: "آهي ايڪ- نا دو-تين" نيڪي پسي ٿي ٻه آهي
هڪڙو- برف-ٻاڦ- پاڻي. ٻه جل دوشنيءَ کان جل نٿي آهي.
تسڪين = تسلي تماش بين = تماشو ڏسندڙ شيرين = مٺي.

(۱۱۳)

سُر بندگي

ٽڙ- مان تنهنجي ٻانهي - تون منهنجو سائين!
قبول آهي رشتو - مون قيامت تائين

ناز آهي وڏو - فقط تنهنجو يا رب!
آهي قائم منهنجو - ٻڪ نياز سدائين
تون غريب نواز - تون غريب پرور!
مسڪينن تي مهر جا- مينهڙا وسائين
لطف- ڪرم دمدم- ڏک، ڏاي گاهه. گاهه،
پوءِ ٻي ٻاڙون سان - پيو پال پلائين
رک، لاڄ پت - امڪ، شرم منهنجو
چوي جهان سارو - ٻاجهن - ٻراو آهين.
حڪون ٻي رکي - ناحڪون ٻي مالڪ!
اهو عرض سائل جو- صاحب! اگهائين
سزا ڏيڻ صاحب - لاهي شان تنهنجو
تنهنجي لوڪن ۾ تو رحيم سڏائين
دعا گهران تو - در تنهنجي تي داتا
وڇڙي وڃن کي - مولي شال ملائين!
سائين راز سنگت جا- سوال سڀ تون
رڳو آڏيءَ کان - پيو تون ڳائين وڄائين!

حق! حق!
انا الحق!

ڏاي = ڏايا هون. ٣ لوڪ (١) = عالم ارواح (٢) هيءُ جهان- (سنسار)
(٣)- ٻرلوڪ (آخرت)

(۱۱۴)

ٺل مزاج شوقين آ طبيعت رنگين
عاشق جي آهي - زبان - شيرين

هرگز آهي هيراڪ حسن جو - زمين آسمان آهي امين
الله پاڪ جو - حضرت آدم - مقرر آهي جاءِ - نشين
صوفي-صاف آ- صورت الله - طالب! مڪمل رک- يقين
حق سان واصل-سوئي آهي - ترڪ ڪيو جنهن دنيا و دين
فعل- صفات- پاڻ اسم- ذات - خود شناس آهه خود-بين
فنافي الله - باقي با الله - سر سمجهي - ڏيو آفرين!
دعا گهري-درويش سائين راز- هر بشر آکيو- آمين! آمين!

حق! حق!
انا الحق!

(۱۱۵)

ٺل- سڄڻ جي سارن ...
سي ڪڇن ڪين قيامت تائين!
لوڪون لڪائي - آڏيءَ جو - هڏڙون سي هارن
ڏيندي ڏکڙن- اڻ ڏٺي راضي - بي-غم سي گذارن
گهڙيءَ گهڙيءَ جو خير مڃائي - لو هي تو ندوارن
ماري من کي-صاف وهيا صوفي-گواهه اُي سي گهارن
جن جاتو راز عشق جو - انا الحق سي پڪارن
پنهنجي هٿن سان- پيار پياسن ڪي
سائين راز هڪ پيو - ٻي پياران!
حق! حق!
انا الحق!

(١١٦)

ڏل- حسن تي اهڙو ماڻ - ڪرنا- لون
جوڀن ناهي سدا ساڻ - ڏينهن فقط ڏون
هٿان وانده - ويل نڪري - وڪ، الڪ، ڏي-وڏاء لڪڙي
مٿان پوء پڇتائڻ ناڻ - ڪري دون دون

سڌ مرڪ جو - اڄهو آهو -
رخصت جو ڪر - يار سعيو!
ڇڏو ٻيو مڏجهان ڪماڻ - هونگر وانگي هون
ناني ڏس لون - الدر جهالي -
خيال مڙوني - نفي - اثبالي
ڏئي ٿبي مڏجهه، مهراڻ - غرق ڪر مون
حق حقيقت ملي معرفت -
سائين راز ساڻ- رڪ سڀوي صحبت
هر- او- اسم نبج جاڻ - آهي ازل کون

حق! حق!
انا الحق!

دون دون = رنڻ جو آواز، ڪماڻ = ڪمان
مون = آپو- خودي. مهراڻ = درياه

(١١٧)

ٿل- اسان عاشق اصلي آهيون
يارو! نقلي هرگز ناهيون.

حسن جو جادو - لڳ، ديوانا
جدون ساڳو-اره، جون ناهيون
غرور حسن جو - سرور عشق جو
ڇوُر نشي ۾-آهيون آهيون!
فيض اهو- حق! حق!- حسن جو
خوشيءَ ڪانءِ-عاشق ڦاهيون
گوم آنسون - سرد آهون
غم جو غبار نا لاهيون
حسرت- تمنا - اميد وصل جي
ساري عمر- پيا نا چاهيون
جهڙو مشڪل - مرڻ آسان آ
الين چون - ڏاها-ڏاهيون
نقش هزارن - حيرت اندر
هڪڙا ناهيون-پيا ناهيون
در اصل اڄ - نماز ادا ڪي
سائين راز-”سوهون“ نا ساهيون
حق! حق!
انا الحق!

سرور = خمار   ادا ڪي=پوريءَ طرح ٺاهي وائي.
سوهون = همه اوست   جدون=ديوانگي-چريائپ

(۱۱۸)

ٿـل- هوت هليو وءُ هاڻ -
هنجون هاري ڏاڙي منهنجي.
ٻلهه چيائي- ٻاسو کيائون - ڪا ڏني قربن ڪاڻ
ڳجهيءَ ۾ ڳوڙهو- هٿ ٻڌن ٿي- منگي معافي- منهنجي آڻ
ڳيهه هڪڙي- جام آ خالي - ساقي! ٻيو ٻي- ٻيوي آڻ
راهه - منزل - رهبر ٻڌائي - ٻو ٻنڌ ڪرٽو ٻاڻ
اونهو اندر - غرق غيب ۾ - ٻيهي ٻاڻ سڃاڻ
سوڪيم سُتو- سماڌيءَ اندر - طرف ترلوڪيءَ ناڻ
جو ڏسجي- سو سڀ سپنو - اها آهي اڄ جاڻ
لباس لڳائي - ساڪي سروپ جو -
ٻوهه موج خدائي ماڻ

خودشناسيءَ جي - خيال حق ۾
سائين راز آهي تو - ساڻ

حق! حق!
انا الحق!

قربن = مٺن ماڻهن ڪاڻ = اوڻائي.
آڻ = هار آڻ = ڪٽي اچ. ترلوڪيءَ = ٽنهي لوڪن ۾

(۱۱۹)

تل- هوت هلي آءُ هاڻ -

عيد وصل لءِ - ٻانهي ٻاڏائي
ڪهڙو توسان - سيدو ساهيان؟ - اڱڻي اڱڻ - ٻاڻ سڄاڻ
رسوائيءَ جو - ڪفن ٻاڻي - ٻوه موج مجازي ماڻ
گهيراه لءِ دلبر - هر حال ۾ - اسان آهيون - تو ساڻ
لذيذ لقما - حسين هزارين - نت نئين - ڪهي تواڻ
هڪ مٽجهان ڇا پيندو ساقي! - ٻيو ٻي هڪڙو آڻ!
ڇيٽيون ڇيٽيون - وشتا ڏاڏا - ٿي ونڊڙا - داڻ داڻ
خلوتي خيال ۾ - محبوبن سان - ڪر تون روح رهاڻ
ڇا ڇا نه سٺو آهي سريون؟ - سائين راز سڄاڻ ڪاڻ

حق! حق!
انا الحق!

رسوائي = گلا هڪ = هڪ جام

(۱۲۰)

تل- ۾ ڪر اهڙو ماڻ -

مٺا! حسن جوالي - ڏيهن ڏون
تو ٻن دلبر - وسي ويراني - ملڪ مڙوئي مساڻ
ايهدو اڇالڪ - عجيب اڄ ٿي - اهڙو اڻ اهڃاڻ
اچي گهمائيندو - ٻيو سڏورا - ٻارن ٻهڊجو ٻاڻ
جدا هستي - الڪبر الله ڪان - اهو جٽن جو جاڻ
ڏاڏار آهي - ڏ ڏن جو ميان! - آءٌ ٻي اڻ-جاڻ
لاغرض رهه-تون لاپرواهه - سائين راز آ تو ساڻ

حق! حق!
انا الحق!

(١٢١)

ڏٺل - پساهه پران - پرينءَ جو پساڻ
الف ندگو واهه واهه! نوري نظارو
سرت - شبد جو هي ميل آهي - عشق حسن جو خفي کيل آهي
سالڪ سر سونهي سڃاڻ
انهد شبد - مخفي منتر - نن نن - ڏنا ڏن - مست قلندر
وڄ سو - هنگ، آ ساڻ
وحدت وارو وصل واهه واهه - پوند پڌي - ٿي اهڙو درياهه،
جز گم - شده، ڪل جاڻ
هر جاءِ هردم هوءُ هڪ جهڙو
اهڙو اهڙو - جهڙو - تهڙو
سڀي آدم - الله - اهڃاڻ
ملي مرشد ڪون - رمز اهائي - خود شناس جي سا واڻي
سائين راز ڏاتر ڏنو ڏاڻ

حق! حق!
انا الحق!

انهد شبد انهد باجي- گهنڊ جو آواز (نن نن)- شهنائي-
لغاري جو آواز دمال وقت- مست قلندر ۽ قلندر مست پڙاڻ ۾
اچي ٿو- = ڏناڏن - وڄ ۾ سوهنگ = ”سوهون“ جو ساهه پساهه.
اجلا جاپ هلي رهيو آهي. گمشده = غرق.

(١٢٢)

ٽَل - آءِ اڳيئي - اڻ ڄاڻ -

وٺو نيهن نهوڙي نادان کيو

ماندي ملڻ لءِ - دل ديوالي - ٿي وتان ڪاڻ وهاڻ
لوڪ لڄايون - ڏيهه ڏنگايون -

مون سٺيون - ساجن ڪاڻ
راهه وصل جي - رد ڪري - محب اچي مل هاڻ
اي قدر - ڳڻ - چور - سنگت ڪان - ٻري ٻاهي رڪ ٻاڻ
زور ظلم - زبردستيءَ آڏو - اصل نه - مڃجي آڻ
من عرف الله - ڪل لسانه - ٻوجهي ٻاٺو جن ٻاڻ
لوڙهي اندر - خاص خلوت ۾ موج ماڻ جي ماڻ
اڪ - سڪ - سوز - سوز جي - ورتي سڀيائين سرهاڻ
ويراڳين لڌي - ويڪ اندر - غيبي ڳجهه جي ڪاڻ
ڪامل طرف - سائين راز سڌائين -
لکيو ليڏالهن ٽاڻ

حق! حق!
اناالحق!

من عرف الله ڪل لسانه = جن الله ڄاتو آهي - انهن جي زبان گونگي آهي.

لوڙهي = لوڙهيءَ اندر - ڪا جاءِ جنهن جي چوڌاري ڪنڊن جو لوڙهو ڪول جهنگلو ڏنو ويندو آهي - اتي ڪنهن درخت هيٺان فقير خلوت ۾ گذاريندا آهن.

(١٢٣)

ٿل- ٻاهرون پاڻ سڃاڻُ -
پوءِ ڪر سڃو - يار خدائي.

ظاهر باطن - جڙ - چيتن بہ - ٽڪي پنهنجي بہ پاڻ
پس پساهہ بہ - سوهم سوري- عاشق! اهوائي اهڃاڻ
فنافي -ال-معشوق اندر - ٻوٽي ٻئي- محب ماڻ
هيءَ معجزو- عشق مجازي - پاران پهتو وٽ پاڻ
پاڻ وڃائي - پاءِ پاڻ کي - سڀ بہ پاڻ ڄاڻ
حق موجود آهي هردم هر جا - همٿ ٻي سوٽي ساڻ
جنهن عشق جي-جسم نا جلي - سو گهر آهي مساڻ
پنهنجي پيرن تي- ڪري اجهاپو ٻاري "مين" جو ماڻ
ڪري الوداع سائين راز ڪل کي
وڃي وساٻو سن وناڻ

حق! حق!

انا الحق!

ٽڪي = ٽن (٣) بہ ٣ يقين- علم-عين-حق ٣ راهون ڪرم-ڀڳتي-
گيان- ٣ اپاس = سرون - منن - ندڌياسن- ٣ گڻ- ستو -رجو-تمو
پنج = ٥ تت- آڪاس- وايو- اگني- پاڻي ۽ پرٿوي.
معجزو = اسرار-ڪرشمو ٻوٽي ٻئي = ٻئي اکيون ٻوٽي.
فنافي-ال-معشوق = معشوق جي تصور ۾ سمائجي وڃڻ.
مين = مان- خودي - اهنڪار. وناڻ = مڪمل سن = خاموش

(۱۳۴)

ٿل- اچو ڙي ادبون اوڻ -
احوال عشق جا - سُور سڪ جا

پل پل پرينءَ جا پون ٿا - ياد وسڻ ۽ پرچڻ
پڪ پري ڪٺو جيڏيون - مون وٽ سور ن مڻ
ساليي سُور سڀ سهڻ جا - بدلي سڪ ڏنا اڻ ڳڻ
خبر خيري- انهنجي اچڻ جي- واري واهس تنهنجا وڃڻ
اڳي پوءِ آهيون - گڏ هڪ جاءِ - مڙهه ميلو آهه مسڻ
بي خبريءَ جي ديس پيارو! هلو ته هلون گهمڻ
خاموشي- خلوت - پڻ سچ گوئي - اهي درويشي لڇڻ
چشم پوشيءَ جهڙي- چيز نه ڪائي - راز دان ٿيا ڍڪڻ
وڏا فرق آهن- درميان طالب! - ڪهڻ- ڪرڻ ۽ رهڻ

صحيح نه سڃاتو- ڪيئي آيا
سائين راز ڪي سمجهڻ

حق! حق!
انا الحق!

واري واهس تنهنجا وڃڻ = تنهنجا واهس وڃڻ عاشق لاءِ واري آهن.
سچ گوئي = سچ ڳالهائڻ.
چشم پوشي = عيب ڍڪڻ واري لڪاهه.
راز دان = راز ڄاڻڻ وارا

(۱۲۵)

ڏل- جام ڀري پيو جام ...... پيارو -
هس مستي مست مدام
ڇا خيال آهه- اوهان جو عزيزو؟- ڪستوري پيئندا يا بادام؟
قسم خدا جو - او پاڪ نمازي! - هيءَ چيز ناهي حرام
مئڪشيءَ جي حق ۾ ڳائي - حافظ پڻ عمر خيام
پيالي ۾ آهه- سڪون سمايل - دکي - درد - ملي آرام
پيئڻ کان پوءِ پرواز ڏسو! - تصور جو تيز اڏام
ڪٿي وڃي پار پهچو - ٺهي رند وارو مقام
الائي ڇا رکيو آهه نشي ۾؟ - خلق پيئي ٿي عام
واعظ - زاهد - خلاف شريعت وڃي خوشيءَ ٿيا بدنام
مست مولائي - عاشق الهي - خوب پيئن - صبح و شام
اونهو اندر گونجي اُپ ۾ - تن جو حقي ڪلام
سِک طريقو رندي طالب! - اول با ادب - ڪر سلام!
ڀلي آيا - محفل سائين راز ۾
ڪانو - پيو - ڇپيو سري رام

حق! حق!
انا الحق!

سڪون = شانتي
پرواز = رفتار- اڏامڪ

(١٢٦)

تـل- عبد-الله ناهيان ٻـارو - ٻڌاءِ پاڪ الله سڏيوم!
لهر چولي بي لاشڪ ناهيان- ڪل بحر-درياهه سڏيوم!
ٿو لتاڙيان غيبي خيال ۾- منزلون مڙئي لاهڪان جون
خود ڪان سواهه خدا ناهي- هو ولايت جو شاهه سڏيوم!
ڪرامت جا ڏٺي ڪيئي پر - هيڙو لاثاني ڪو ٻيو
لاطمع-لاغرض لاغم آهيان - پيش رو - فقراهه سڏيوم!
ٻڌل جي ٻاٻا - منزل جي شوق ۾- ويا ولي سي راهه ۾
منزل - رسيدهه آ هر قدم مهنجو -

ٻوءِ ٻلي گمراهـــ سڏيـــوم!
هڪ هڪ گناهه ڳڻي ڳڻي- بخشايا آهن مون با-ثواب!
هاڻ نہ هڪواري او عزازوا - ثابت اي گناهه سڏيوم!
افسوس جـو ڪنهن نہ ڪين سڃاتو -
جيت ڪٿ حاضر ناضر آهيان -
صحيح **سائين راز** ڪــي
گمنام - شاهه گـواهه سڏيـوم

حق! حق!
انا الحق!

عبد-الله = الله جو ٻانهو
منزل رسيدهه = پهتل-شخص
پيش رو = مهندار اڳوان
با-ثواب = ثواب ساڻ

(١٢٧)

ٿل- وسي ٿو دل ۾ - يار دم دم -
وڇوڙي جو سائي - وهم- غم غم

تن ۾ تاسف - تلوار ٿو جي
اچي ٿو آواز - اندرون - ٿم ٿم
حور- پريون آهون- خيال- جنت ۾
سر- گم سنگ سڄ - ڇيڙان ڇم- ڇم
آهه واهه سفر ۾ يا سفر واهه ۾؟
ملڪ لنگهڻو راهي - پيو گهم گهم
”هو“ ۽ ”تو“ هميشه حاضر خدمت
صاحب آهه سوني - سو - هر- هم
گهڙي ۾ دعائون - زماني جي حق ۾
فقيرن جو اهوئي - آهي ڪم- ڪم
ڪڏهين ڪٿ- ڪڏهين ڪٿ وسي ٿو
آهي سائين راز هرهنڌ- پر گم گم

حق! حق!
انا الحق!

ٿم ٿم = ٿون- ٿون هم- هم = اسان
هميشه حاضر خدمت- جي سمجهاڻي: ضمير متڪلم (آن ۽ اسان) جي هستيءَ اڳيان- ضمير حاضر (تون) ۽ ضمير غائب (هو) خدمت ۾ ڪڙا آهن.

(١٢٨)

ٺل- ڪيئن سليمان - آءُ عام -

غيب ال - اخفي - اسرار الهي

"بيدار ٿيءُ!" فرشتي فرمايو - جڳ مٿان آيو الهام
اول اسم-الله جو طالب! - غئبي- پير ڏنو پيغام
خيال- حق ۾ آ حلال هئڙي-ناهي مئڪشي ٿيڻ حرام
عشق الهي- عطا ٿيو اُن کي - جنهن جو عارف آهه امام
چوٽ لڳهه جي - ڏاڍي پيڙي - من سدا منجهه ماتام
اسم ذات ۾ - صفات سمائي - اثبات -نفي آهه قيام
قلب روح - سري - خفي- اخفا-آدم ذات مليا انعام
وجود ۾ آهي - موجود مولي - هم-او- است ان جو نام
منجهان معرفت - حاصل حقيقت - ٿو واڌ آکي اسلام
هڪڙو خون- مباح آهه توکي - ڪٽي نفس- ڪر قتلام
الصوفي-صاف- آ روح اعظم-"انا الحق" ان جو ڪلام
جنت ۾ جايون- سائين راز جن جون -
لسن جو لاهوت آ مقام

حق! حق!
انا الحق!

الهام=خدائي پيغام   امام=اڳوان   روح اعظم=خدا

مصرع (١) جي سمجهاڻي: حضرت پير غئبي جو ٻڌهڙو اڳيون (اسلامي) خاڪي چولو ڇڏي- سائين راز (هندو) جو جنم وٺي آيو- الهيءَ درويش سائين راز کي خواب ۾ ڏيکاري (درشن) ڏئي ڪيئن "بيدار ٿيءُ" جو پيغام يا فرمان ڪيو- جنهن ڪانوهه تي سائين راز جي زندگيءَ ۾ پلٽو آيو ۽ روحانيت طرف رخ ڪيو.

(هلندڙ)

(آڳل صفحي ١٥٢ تان)

مصرع (٧) جي سمجهاڻي:

قلب- روح - سري خفي - اخفا- هي ۽ ٦ لطيفا (يوگ اڀياس ۾ ٧ چڪر ڄاڻايل آهن) لطيف معنيٰ باريڪ- نازڪ چواب وٽ.

صوفي- مراقبت يعني ڌيان - اڀياس ۾ فنائي ڪانيندا آهن- فنائي= سماڌي. صوفين- مول ڌار گڏيا جـي چڪر يعني لطيف جو ذڪر نه ڪيو آهي- سالڪ کي جيستائين هي ۽ لطيف روشن نٿا ٿين- تيستائين- هوُ ڪنهن ب وڏي منزل ۽ معرفت کـي حاصل نٿو ڪري سگهي. صوفـي مت موجب- هرهڪ لطيف- ڪنهن نه ڪنهن نبيءَ جـي قدم هيٺ آهـي ۽ هرهڪ لطيف جو نوري رنگ ب جدا جدا نرالو آهي-

(١) حضرت آدم جي قدم هيٺ. لطيفو- قلب- رنگ- زرد- پيلو- سنهري

(٢) حضرت نوح ۽ حضرت ابراهيم-] لطيفو- روح- رنگ- لعل- سرخ ڳاڙهو
جي قدمن هيٺ]

(٣) حضرت موسيٰ جي زير پا- لطيفو- سري- رنگ- اڇو سفيد

(٤) حضرت عيسيٰ جي زير پا- لطيفو- خفي- رنگ- ڪارو

(٥) حضرت محمد مصطفيٰ] لطيفو- اخفيٰ- رنگ- سبز- سائو- موڳي
جي قدم هيٺ]

صوفي اڪثر زبان تارون ۾ بند ڪري ۽- وه نفساني خيالن ۽ خطرن کان پاڪ ٿيائي- دم حبس يعني يوگ پراڻايام جـي رياضت ڪندا آهن- يوگ مارگ ۾ هي ۽ لطيفا = چڪر ۽ انهـن جـون جايون يعني مقام ۽ رنگ ڪجهه ٻيءَ طرح ٻڌايا ويا آهن- آهي ڳالهه مڙوئي هڪڙي- فرق وارا فرق ڪن ٿا- ورنه آهي هڪڙي ئي حقيقت جا ظاهر ٿيءَ ئي. حق! حق! سائين راز

(۱۲۹)

تل- صاحب حق جي صاف صورت -

ڏس حضرت سائين راز ؎
مخمور مستي ٿي وسي - سخن - بيان جي انداز ؎
ٿو ٻولي حق! حق! هميشه - انا الحق ٻي گاهه گاهه،
آهه، لاشڪ ڪافر نه - عاشق آهه مجاز ؎
حسن-حقيقت هڪ آهه - سونهن خود سفارش آهه -
حسن هوبهو الله آهي - صنم - صورت جي ناز ؎
خود مستيءَ جو مقام اعليٰ - سواءِ خود-خدا نه ڪوئي
خود شناسيءَ جي لک لک ٿون - سوهڳ، سندي ساز ؎
هم-رفيق هوُ هم-شريڪ- هم-سفر- هم دم هميشه،
صفت سائينءَ جي آ هڪڙي ”هم-او-است“ جي راز ؎
منصوري ”من“ هستيءَ اڳيان ”شما“ ڪير- ”او“ ڪير؟
حاضر- غائب نه آهن - متڪلم جي فخر-ناز ؎
سچ سچ-سخن سچا - صوفي سرتاج سرمست جا
اي خودي ٿي ٻرسي ڄڳ - الله - لوڪ جي آواز ؎
منزل رسيده، مجذوب آهه - محب الفقرا نيو واهه، واهه،
صدق صرف قبول آهي، هيٺڙي - ليهن پرٺي ليار ؎
ٿا چون آهه، جدت هڪڙي - اڻ-ڏٺي - آسمان ؎
اسان اهڙي اکئين ڏٺي اڄ - محفل- سائين راز ؎
حق! حق!
انا الحق!

سوهڳ = مخفي شبد   من = مان   شما = تون   او = هوُ

(۱۳۰)

ٿل- جالب جڙاءُ هجين - شال جڳه ه!
ڪوسو واءُ نا - لڳندءِ وڳه ه!

حسين جو قافلو- ڏسجي ٿو ڏوران- امام آهه، محمد جو- محبوب اڳه ه
ڪارنهر جهڙي ڏٺا مون قهري - صنم جي چوٽيءَ - چڳه چڳه ه
سهڻا ڳڀرو- لکين ٿا دلڙيون - جيئن وهن لئي- ڪو ڏڳه ه
سيهرو زر جتيءَ جي- جاءِ ٻيون ه - مرابو مرد جو آ - مٿي ٻڳه ه
دلبا دلاسا- دليل واعظ جا - آهو ڪوڙ ٿسورو- نظر لڳه ه
نالو خدا جو- ٿو وڪڻي ڪوڏان لئي- لاشڪ ٻيرا! پوندي- ٽون ٽوڳه ه!
سن ه سنياسين- ”سوهون“ سوراهو - رام رهيو ٿن - رڳه رڳه ه
چوڪ وارو چٿي واو اشاري ه - سمجهيو صوفين - سلوڪي سڳه ه
ٻيو واهه، واهه، جي - راڳه، وٺو ڏني سڀين
سائين راز جي ڪڏهن- ڪڏهن ٻوڏلڳه ه

حق! حق!
انا الحق!

ڏڳه = راهه، ڪارنهر=نانگ
وڳه = واهه ۾ وسڻي ه
ٻڳه=ٻڳڪو سيهرو زر=چاندي ۽ سون
سلوڪي سڳه=سلوڪ جي طريقي واري نشان ه.
ٻوڏلڳه = مريد- طالب.

(١٣١)

ٽل- سو وقت دلبر واه، واه، - جو گذري تنهنجي حضور ۾
ڪٿ ڪوڙي ساه، پساه، - پوني اکيون تس اندر ۾
ڇا ڪمال آه، قدرت جو- تو ملائي خيال محبوب سان
شاهد آه، هڪڙو الله - نوري ٿياسين ماه-منور ۾
باغ-عدن جي لطف لقاء لاء- آهو آدم ٿـــي الله ميان!
اڙي اهوئي نہ شهنشاه، - آهي خود- واحد جي-اظر ۾
هر چيز آه، فاني يارا! - خاڪ در خـــاڪ سارو جهان
پائي فقيري رهه، بي- پرواه، -خوش رهه، صبر و شڪر ۾
زمالي جي خيال کان آه،-فقيري بي پاڳي چال هڪ
پر هيءَ الٽو قدم واه، واه، - منزل پهچائي پاڳ-پهر ۾
گهڙيءَ گهڙيءَ جو خير مدائي - هر-دم نيءَ حال سان
ڇا رکيو آه، او همراه! ڪالهه، - سڀاڻي جـي فڪر ۾
بي ذڙڪ ڪريو مقابلو تون-طالب! ساريءَ خدائيءَ سان
بقيدا قطرو آه، درياه، - سوني ساگـــر - روپ- لهر ۾
صحبتي فقير کان اوچو - آه، درجـــو خلوتي فقير جو
گوالڪو سو رهـــي گواه، - زندگيءَ جـــي سفر-سفر ۾
فرق مٽائـــي واس وٺ - سائين **راز** وحدت جـــو
چس-چاه، ڇڏي-بي اچاه - وٺ لاغـــرض لطف-عمر ۾

حق! حق!
انا الحق!

ٽن قسمن جا فقير - اهل خدمت، اهل-صحبت، اهل-خلوت

(١٣٢)

ٿل- يقين آهه مون کي پورو - پيو واهه واهه ه
(١) رسندو اچي خود روبرو - رهبر راهه ه

تاثير دعا جو ڏسو! - مرشد جي ديد ه
ملائي نظر ڪيو اِي خود - هڪڙيءَ نگاهه ه
با فيض ڪرم ان جي - چشم حق کلي مهنجي
با خبر بقا ٿي واس - فنا في - الله ه
غير حق جو خيال - جڏهين پي نيو سوار
خبردار! ٿئي اڪ ڪولي - ڪامل - گواهه ه
عشق جون اڙ ٻنگايون - جواني ۾ - حسن سان
ٻوڙي ڇڏيون ڪما مون - جام جي گداهه ه
آيو جاڳ آيو واهر لئه - وچ سير ه
اهڙو ٿي آهي مهنجو صدق - مرشد ملاح ه
حال دل جو پڇاڻو روئي - محبوب پڇو ”ڇا“؟
هيءَ جلاڻ آهي جاڳ - جنسي ساهه ه
هت آهه حامي هيڻن جو هت پا دست ٿرپندو
دم بدم دل سڃاڻ ڪي - ٿي ساري ساهه ه
”ن - ق - ط“ - جو ٻجهه - پاڻو مخفي اڳين ه
ڏنم سو صوفي سالڪ - سڏي پا الشاهه ه
ٿي ڪري مست مون کي - لطيف سخن درويش جي
سڙ سوال جو لمو آ - هڪڙيءَ واهه واهه ه
حضرت ”م“ - ۽ الف-ب-ل- ساڻ سائين رازي
(٣٣) ٿي - نبي، نيا - عارف، ڪامل - احدي ناهه ه

حق! حق!

انا الحق!

(هلندڙ)

(آيل صفحي ١٥٥ تان)

فنافي الله = الله ۾ فنائي- (سماڌي) ڪائڻ.
گراهه=خيال جي خراب راهه.
جام جي گداهه=شراب مئڪشي- ۾.

"SUFIS" By Idries Shah, London
جي ڪتاب ۾ هن طرح صوفين جي مخفي ٻوليءَ جو بيان آيل آهي
ن- ق- ط ۽ حضرت م - ۽ الف- ب ل ۽ ٣٣ ٽيٽيهه جو
الگ. هيءَ هڪڙو صوفي (Mystic) ڳجهه آهي-(Secret language
ن- ق- ط = N.Q.T- صوفيزم جي حساب ۽ جاميٽري- of Sufis)
۾ نقطي Dot کي تمام گهڻي (Value) اهميت ڏني وئي آهي.
عربيءَ لفظ ۾ آرڪيٽيڪٽ Architect کي "مهندس"
چوندا آهن. Muhandis = M. H. N. D. S. اکر= Letter
م ه ن د س .
انگن ۾ Equivalent value
Total 159 = 100+50+9
40+5+50+4+60
Equivalent value inWords=(Letters)

هاڻي سؤ (١٠٠) برابر آهي Q
پنجاهه (٥٠)- برابر آهي N
۽ نو (٩) - برابر آهي T

Q = 2
N = 1
T = 3

سو ٢-١-٣ بنياد (Root) آهي N.Q.T (Root- point- Dot)
ٻهوريان ۾ اکر. Q. N ق- ن عربيءَ ۾ برابر آهي Deep Meditation

مراقبي ۾ تصور جو اونهو لڳاءُ. باقي اکر T-ط عربيءَ ۾ اسرار آهي "Occult"- مخفي راز- سر- ڳجهه. خدائي (Inner knowledge) دنيا ڀر جي صوفين ۾ هيءَ مخفي گفتگو جاري آهي- جو صوفي اکثر Occult Membership لاءِ هن طرح پاڻ ۾ code words ۾ مخفي سس-اس ڪندا آهن.

ڳجهه گفتگو:

گفتگو جو انداز: مرشد (سوال ڪندڙ) پڇندو-

"مقدس" جي معني ڄاڻين ٿو؟

طالب (جواب ڏيندڙ) چوندو- هائو- مقدس جو (انگ-اکر ۾) عيوضي آهي N.Q.T ن - ق- ط.

سوال: Meditation تصور (ڌيان) کان پوءِ ڇا ٿو هڪدم پيدا ٿئي؟

جواب: نج ڄاڻ Inner knowledge

سوال: (Deep Meditation) ≡ مراقبه (ڌيان) جي اسرار مخفي اکر ڪهڙا آهن؟

جواب: ق- ن- Q.N

سوال ق- ن کان پوءِ نج ڄاڻ جو نقطو ڪهڙو ٿيو؟

جواب: ط (T)

سوال: ط ≡ T نقط-نقطو (Dot) لاءِ ڪجهه خبر ڏيئي سگهين ٿو.

جواب: مون کي فقط ق - ن جي خبر آهي- ۽ ٻيو طالب کي مرشد- جنهن کي (ط T) جي ڄاڻ آهي- سو خود ۽ خود ظاهر ڪندو ۽ مون کي "ط" جي خبر آهي-

ط=T معني ڳجهه ≡ سر الهي- جنهن ۾ پاڻ سڃاڻ خودشناسي — Self-Realization جي نج ڄاڻ ٿئي ٿي.

هاڻي اچو ۽ ڏسون- ق- ط جو ڳجهه ڪهڙو آهي.

ا- ب- ج- د- جو حساب

letter = اکر = Equivalent Value in Nos:

Alif- ا-ءُ =1		
BA— ب =2	Kaf — ک =20	R — ر =200
JIM- ج =3	LAM—ل =30	SH—ش =300
DAL-د =4	MIM—م =40	T — ت =400
HA—ھ =5	NUN— ن =50	TH- ث =500
WAV-و =6	SIN —س =60	KH- خ =600
Z-ض-ذ-ز-ظ=7	AYN—ع =70	CZ-( )= 700
HH—ح =8	FA —ف =80	DH —ي =800
TT-ط ٽ =9	SD-( ) =90	TZ ( ) =900
YA—ي=10	QAF-ق =100	GH غ =1000

ڳجھا اشارا = ڳجھيون نشانيون- SECRET SIGNS

الف = 1 = جھکي سجدو ڪرڻ

ب = ڪشتي اهڙي

ل = رسي لوڙي.

Q-L-B = Q- A- L. B = Heart = قلب

ق- ل- ب = 2+30+100

Total 132 = 1+32=33

(33) ٽيٽيھ انگ معنيٰ-

Ist grade of enlightment

Hazrat Mohmmed = حضرت محمد = حضرت ۾

ابجدي حساب ۾

M H M M D

40+8+40+40+4 = 132 = 33

سائين راز ابجدي حساب ۾

122 = سائين ر+ا+ز س+ا+ئ+ي+ن

208 = راز 7+1+200 50+10+1+1+60

330 = 33 = 208 =122

4	9	2
3	5	7
8	1	6

ادريٽ شاھ جي "صوفيز" ڪتاب ۾ ١٥ انگن وارو جادوءَ جو نقشو ڏنل آھي جنھن موجب ٨ ۽ ٩ جو راز ھن طرح سمجھايل آھي.

(Eight) "8" is lucky No. in strictly Spiritual and Occult sense. "8" is the way to 9.

Nine = TA = ط = secret-knowlege.

Birth date of Saeen Raz is 26 Dec: 1920.

26 = 6+2 = 8

RekhtaDownload.com

(١٣٣)

ٿل- هل ته فقير هلي وساڻون - سچ صفا وڻائي ۾
ڪل فدا نظر آئي آخر - نام لوڙي نشاني ۾
دل مهنجيءَ کي يا رب!- رک مهنجي حفاظت اندر
دماغ جو ٻي ڪم ڪهڙو - هن وشال- پاڳل خاني ۾
نيڪيءَ بديءَ ۾ فرق - معمولي آهي ڪو دوست!
بدنام ٿي نقطه-نگاهه کان - مشهور آهه زماني ۾
ٿا جهڪن عارف- امير - واهه معجزو مستيءَ جو
ڇا ڄاڻو عالمن هٿڙي - هن دانائي - ديواني ۾؟
چشم-بصيرت سان - جڏهن ٿا ڄاڻو راز پير ڪي
سو طالب-حق ٿي واءُ - حق حق چئي مٺائي ۾
ڪڏهن ڪي مراد ڪيون - جڏهين ”ديگر“ نظر نه آيو
آهه ڪل خود جو ظهورو - پاڪ پنهنجي تن آستاني ۾
”ڪين“ جو فقير ڄڻو هيءَ-خلوتي خاموش **سائين راز**
هڪ ڪونڌي اڪال ورتي جڏهن- ڪڏهن ڪان اندرائي ۾

حق! حق!
انا الحق!

حفاظت = قبضي ۾-پناهه ۾.
معجزو = ڪرامت-ڪرشمو.
وشال پاڳل خاني ۾ = هيءَ دنيا هڪڙو وڏو پاڳل خانو ٿي ته آهي!
چشم-بصيرت = دل جي اک.
ديگر — ٻيو-غير
اندرائي — ٻيمڙا-دشڪا.

(۱۳۴)

ٿل- اچو يارو! اڄ ڇيڙيون - ڪو ذڪر رندي زبان ۾
ڪجهه ته آهي، مستن ڏٺو - عجب لقاءُ مئخان ۾
آءُ ملا - او پاڪ نمازي! وچ جيڏن ۾ ڪيئن فيصلو
انگور ۽ انگوري وس اندر-فرق ٿي ڪهڙو ميان ۾؟
توبهه ڪر ميان! جام ڪان - توبهه ڪيان! - هن وقت؟
جڏهين موسم بهار جي - ڇانئي آهي گلستان ۾؟
آڌيءَ جو اچي واعظ! تو ڪڙڪائين در مئخاني جو
ٻاره ٻي مئڪشيءَ خلاف - تو ٻهڪين ٻاهي ميدان ۾!
هجن ها وشال پاڳل- خانا - ميلن ۾ جاءِ ٻجاءِ
اگر نه هجي ها نشو - نيم-بيهوشيءَ جو جهان ۾
لطف وڪرم ڏس ڪرام جو - رند وڃا جنت ۾ زاهد!
هزار گناهه، هئا ان جا - بيشمار توڙي ايمان ۾
يار جڏهن حال ۾ رکي - منظور آهي رندن کي سو
رب رضا تي راضي رهڻ - پاس ٿيا امتحان ۾
هڪ مٽ جي ڦڙي جي - پيدائش آهي پر هيءَ
بنياد ڏسو! غرور ڏسو! - آهي ڪيڏو انسان ۾؟
هيءُ نه لنگهجو داس پکيئڙا- منزل لنگهجي ستن منڊل ۾
اڏر - اڏامي ڪر ڏسو - سپت رشي - آسمان ۾
اناالحق! تو آکي - مسجد - مندر-گرجا گهر ۾
ڪو نه هوش آهي طالب - سائين راز نادان ۾؟
حق! حق!
انا الحق!

ميان= وچ ۾ مئڪشي= شراب خوري.
ميلن- ڪوهن. پيمان - پيمانو زمان - زماني.
سپت رشي - ستن منڊل ۾ ست (۷) رشي- مون ۾ رهن ٿا.

(۱۳۵)

ٿ-ل- سالڪن سر ڪيو صحيح - ثابت ساهه-پساهه ۾
آهي يقين تن کي پورو - آدي اوم - الله ۾
ذڪر تنهنجو-تصور تنهنجو-ياد پيئي آ تنهنجي مذا
شڪر آ! گذري ٿو مهنجو - وقت واهه واهه ۾
آهي ڪوئي عابد جو اچي-ايمان سنڀالي مهنجو
مجازي مستي مون ڏني آ - يار جي - نگاهه ۾
غير جي ڇا مجال؟ - هيءَ شرافت آ شرابڪن جي
مفت ۾ اسلام وڃايس ئي - خواهه مخواهه فقراهه ۾
رند پيئن ٿا پڇي پڇي - لوڪن کان لڪي لڪي
پوءِ پئي ملا ڪري ٿو گلا - گاهه گاهه درگاهه ۾
ڪا نه آهي مام جو - مٽجي لٿي هستي مهنجي
صدين کان آهه، زور رهزن - سفر جي راهه ۾
ملي سزا محبوبن کي - منظور ناهي مون يا رب!
قائل لاشڪ آهن اهي يار - رک، تن پناهه ۾
”لاممڪن“ چون ٿا ڪي - ڏيکار ڪٿي آ الله؟
ڏسو صورت رب جي نادانو - مرشد ملاح ۾
مهنجي روح کي يا رب! ڪين ڏي قيد قالب جو
ڪٽن زندگي اٿين گذري جڳ - دوزخ-باهه ۾
جنهن نه پاتو توپ شاهي - سو قلندر ٿي ويو
ظاهر آهه، يارو هيءَ ڪرامت-ڪامل جي-ڪلاهه ۾
ٿا وڃون چڙهي عرش پنهنجا- پوان-پاڙهين واسطي
احمق تن کي نشان ملندو - پورن واساهه ۾

(هلندڙ)

(آيل صفحي ١٦٤ تان)

رکو روشن اٿي عزيزو! آدم قد آئيندو اڳيان
جيئن پسان پنهنجي صاف صورت. پوان پساهه ۾
ڪل خطائون ڏوهه معاف! **سائين راز** سبب ڇا؟
نگاهه هجي هر وقت شامل - منهنجي هر. گناهه ۾

حق! حق!
انا الحق!

سو = ڳجهه، آدي اوم - اوم شبد آدي، ان ڪري چيو ويندو آهي جو منهن کولڻ سان ”او“ جو اچار ٿئي ٿو ۽ منهن بند ڪرڻ سان ”م“ جو اچار ٿئي ٿو. انڪري اول شبد-اوم-

الله — ال هميشه عربي ۾ اسم اڳيان ايندا آهن. لا = ڪجهه. ا، ل = الهي. ه-هو ذات آهي = اثبات. الله جي شد جو مطلب آهي ته لفظ ۾ ٻه لام آيل آهن. انسان جي سيءَ (گردن) جي پٺ ”هو“ سان ڏيندا آهن. جيئن ”ه“ جي وچين ليڪ لنگهي هن کي ٻه ڀاڱا ٿي ڪري ايئن انسان جي منهن کي وچان نڪ جي ليڪ سدس منهن مبارڪ کي ”ه“ وانگر ٻن ڀاڱن ۾ ورهائي ٿي.

شراڪن = پنهنجن-عزيزن. تصور — ڌيان عابد - عبادت ڪندڙ- ڀڳت. [illegible] گاهه گاهه - وقت به وقت. قالب - جسم-ڌام-روپ وارو سربراهه. ملاح — ٻيڙي کي هلائڻ وارو مير-ال-بحر. مرشد آهي ٿي ملاح، جو پار اڪاري ٿو. قلندر — تارڪ فقير. قلندر جو درجو فقيرن ۾ بلند ترين آهي. ڪلاهه - ٽوپ. پوان - آخري

سمجهائي ٿي: حق! حق! انا الحق جي. **سائين راز** ڪلام ختم ٿيڻ بعد ”انا الحق“ جو نعرو هڻندو آهي ۽ ونل حاضران جواب ۾ (موٽ ۾) ”حق! حق!“ جو نعرو هڻندا آهن.

(١٣٦)

راڳڻي درٻاري ڪانڙو - قوالي طرز ۾

مندر و مسجد کان آهي - اهڙو مدهجو مئخانو!
اهڙو مدهجو مئخانو - واهه واهه مدهجو مئخانو!
هيءَ محفل - عام آهه - هر هنڌ ۾ جام آهه
عشق جو هيءُ انعام آهه - ڀر ڀر پيئو پيمانو
هت نا ڪوئي غير آ - نا ڪوئي واري - وير آ
هڪ نياز اهو ڪل خير آ - رک نيهن جو نذرانو
(٢) رک اوّل ٻار نذرانو
رند هوُ واعظ ڏس! - قاضي ملان - حافظ ڏس!
جام ريءَ عاجز ڏس! - داناءُ هوُ ديوانو
قرائون ڪيئن نا سي ملن - گلي ملي نا رقص ڪن
ٻاڪ - پياسا نا مرن - آباد آ آشيانو
وحدت جو هيءُ- ولڳ ڏس!- سالڪ! سچو سنگ ڏس!
اي خوديءَ جو ڍنگ ڏس! - هيءُ راز آ رنداڻو
خيال جو آ کيل عجب - محبت جو آ - ميل غضب
اي-خودي لاهي اي سبب - ملندو يار يگانو
هي عشقئون چمن جمال ڏس! -
هي جذبئون - جوش جلال ڏس!
هي قرائون - ڪشش ڪمال ڏس!-طالب! مانو نه مانو

(هلندڙ)

(آندل صفحي ١٦٦ تان)

صوفي فقط انسان آهي - هندو نا مسلمان آهه
هيءُ درويش آستان آهه - حق حق وڃي ڪرائو
پيو مغان ناهه، خدا فروش - حضور شرم آ چشم-پوش
آهه خلوتي - خاص خاموش - پيو ڪولي - خيال-خزانو
اني آذيءَ هٿ نـــون نعرو - هر-او اسم هـ-ولگارو
سدسار هيءُ سائين راز سارو - آ جهڙو - پاڳل خانو

رقص = ناچ

حق! حق!
انا الحق!

(١٣٧)

تل - ڏسان ڪين پيو -
ڏاران داٻر هس هس - جس ڪٿ
حسن - حيرت - هيڙي آنـــدو - نهي عشق پيو
ساهه پساهه - سائل پڪاري - دوست درشن ڏيو
ڪڏهين نه اچي - قرب مدجهان - حالي احوالي ٿيو
جڏهن سٽاڻا - سر-سوز جـــا - سو ويچارو ويـــو
سي پهتا تورَ جن ڪـــي - مرشد ساٿ ليـــو
پڪاري پراڻءَ ڪي - پيڪ ه -
سائين راز پار پـــو

حق! حق!
انا الحق!

(١٣٨)

"جوڳي آهيان- سوڳي آهيان جي طرز ۾"

ٿل- واهه واهه سبق واهه واهه جو
ذڪر الاهي - هوُ - الله جو
رهبر - راهه - منزل مڙوئي
هيڪڙو هيڏ گمراهه جو
سڀڙ صفائي - خود خدائيءَ جو
غيبي لطف گواهه جو
زار - زار ڪيا - سلطان ڪيئي
اهو اثر فقيري آهه جو
جزو ڪل جو زنجير ڀڳو جڏهن
سوَ شير شاهن شاهه جو
هام هام جو خيال هٽائي ڏس
حڪم اهو پير واهه واهه جو
سچ سخن سائين راز طالب!
اي خود وڃو، اي-ارواهه جو

حق! حق!
انا الحق!

(١٣٩)

ٽِل - رند فقير کي ڪهڙو - اونو فڪر جو
جام اِي ڪيو جڏهن - سُڪر سفر جو

هيءَ وڏي وڏائي آهي - انا الحق جي نارو!
اعليٰ شان آهي همه اوست ذڪر جو
مت مذهب فرق ڪل - ڊاهي ميٽي ڇڏيا
اوچو جڏهين ڪيو مون - جهنڊو ڪفر جو
السالڪ جو درم اعليٰ - اوچو هر مذهب کان
هيءَ جمال آهي صوفي! - الستي اثر جو
آهيان! آهيان آءٌ - ظاهر - ظهور جلوه
ڪل اختيار آهه مون کي - زار - زار جو
سمجهو اگر سخن جو - هيءُ سار سارو
وائيءَ مجهان لڳي رهي - ور وڪڙ جو
هٽي او هيءُ مستي - دم خدائيءَ جو
سائين راز آهي ڪافر - ڪامل اول نمبر جو

حق! حق!
انا الحق!

Rekhta Download.com

(١٤٠)

تل- يار! آهي ڪونه ٻيو -
خيالي خود ئي خيال آهي.
ٻڌجن تن جي ميل منجهاران - اعلي اعظم آدم ٿيو
ها ۽ نا جي - هستيءَ جو - سوال ڪڙو ئي ٿيو
ڪيئن - ڪهڙو- ڇو- ڇا جو- عقلي- وڏي رولو وڌو ويو
اول - آخر جي وچ اندر - خود خيال - خيالي ٿيو
”سوهون“ معنيٰ سوئي آهيان - اهو راڳ روح - رهيو
ٿي ٿيءَ آهي جن جي وائي - دانا ٿي تن اڻ-ميو
نادارن کي او زر زمين وارا! ڪجهه حصو پتي ڏيو!
امن ۾ جيئڻ ڏيو انسان کي - اوهان ڀي شال جيئو!
روشن آهي نام فقير جو - جيئن چوراهي تي ڏيئو

سائين راز مست آهي لاشڪ
هر عارف آئو اهيو

حق! حق!
انا الحق!

نادارن = جن کي ناهي- يعني غريب- مسڪين.
ڏيئو = ديپڪ.

(۱۴۱)

ٿل- دم بدم نئو نيو نشان - ڪمال - قدرت جو
نئو ڦري لباس رنگ، جو - خيال - فطرت جو
دين و ڪفر ڪئان آهيان - واقف فقط - بس اشرو
هڪ يقين آ ٻارو ٻيو - آ گمان غفلت جو
وحدانيت وچ وحدت وسي - عشق اندر سمايا ڏون
هت هوش آهہ خدائيءَ جو - هو ماڳ محبت جو
صاف چئہ طالب توکي - ڇا کپي - سودو ڪهڙو؟
شريعت جو - طريقت جو يا - معرفت - حقيقت جو!
هو ڏنو! ڏڙال - ڏڪايل - ڏيهہ جي ڏنگائن جو
مسڪين خود ٻاڪ مثال آهي - ڦٽل - قسمت جو
آنہ! ۽ نہ اچان کهي - تنهنجي دعوت لئي دوست!
نر نيو آهي نيرن ۾ - زنجير غيرت جو
نہ پڇ مٿا - مجذوب جي - مستيءَ جو ناز ميان!
ڏسي آيو آهيان ڪافر هڪ - قابل - رحمت جو
ٻي ٽڙڪ - ڪر موت سان - مقابلو ميدان لئي
آهہ شهيدي شان هيءَ طالب! - رابو عظمت جو
اڪ لشيلي - چال مستاني - ڪلاھ قلندري سر لئي
بس! سمجهي وچ فقير آهي - خاص خلوت جو

(هملڙ)

(آڳل صفحي ١٧١ تان)

جي گهران دعا بي پيالو - گنهگارن جي حق ۾
ٿـي ٻاري سو لشڪ واعظ! - حقدار جنت جـو
قسم خدا جو - نه ٿي وسري - محفل سائين راز جي
حسينن جو ٽولو - شغل شراب ۽ - ڪلام حقيقت جو

حق! حق!
انا الحق!

وحدت = هڪ-هڪڙائي   ڏون = ۾ .
مدت = ميڙ مدت ٻڌڳي   رتبو = درجو.
عظمت = عظيم-اعلي عزت.   ڪلاهه = ٽوپ .

(١٤٢)

ٿل- ٻيـو ڪين ٻئـو -

اڙجي واس ڪيئن - عشق ۾ يارو!
خوش وهه صنم - لڳي ٿا ٽوڪي - ڪوسو واءُ ٿئو
مڙوئي مون ڏي - ڪل خطائون - ڏوهه مٿا نه تو
اي نماڙيءَ ڪـان گهٽو اهتر - آهه وفادار ڪتو
ڪوڙي ڪثرت جي ڪپ ۾ - وڃي واعظ گتو
محبوب - محفل-مئي جي ولگ ۾ - رند آهي رتو
خاموش اها! روئي روئي هاڻي -
سائين راز آهي ستو
حق! حق!
انـا الحق!

گتو = ڦاسي پيو.   ستو = سمهيو.

(١٤٣)

ٽلي ڪهڙي ڪارڻ مٺا! ڏنو ڏهاڳ تو؟
ڏوهه، ڪهڙو؟ هڪڙو نه، ڏس ڪو!

ڏاڍي ڪڙي ڏنيان - او ڏائڻ نڌڻڪي!
وڃائي جهڳڙو آهي - گهر ٻڌايو تو
قيد فراق جو - قسمت ۾ منهنجي
قهري قلم خدايا! - تو وهايو ڇو؟
اڻ واقف جو آهي - احسان سخت ڀاري
شرم کان جهڪي - رهي گردن تو
جنگ، فساد مارا ماري - مذهب لئي
افسوس آهي انسان - تنهنجي عقل جو!
اميد امن جي - آهه ناممڪن ٻارو
جيسين جهان ۾ آ - وطن پرست ڪو
ڪيو حب الوطني - ختم حد بندي ٻارو!
ڀائي ڀائي نه آهي - اولاد آدم جو
آهه ذڪر اُن جو - مندر و مسجد ۾
جنهن کي نه ٻڌو - ڪنهن نه ڏٺو
قدم ڪٿي ۽ وک سائين راز سفر ۾
جڳ سارو مڙوني - آ ملڪ مولي جو

حق! حق!

انا الحق!

(١٤٤)

ٿل- سمجهه سبق - خودشناسيءَ جو
درس اهـو - خود فراموشيءَ جو

واهه-او-واهه- ٻاهه منزل جي - هيءَ پيادو پنڌ - تلاشيءَ جو
چاڙهه پڌان هرگز نه ٽري - ڪوهه پنڌن - چوراسيءَ جو
شغلءِ-آئينه - لطف عجب آ- ٿس نوري عڪس اُڀاسيءَ جو
جام توحيد ۾ اهو نشو آ - پيئڻ ٻــري حق- پياسيءَ جو
حسن محبوب آهه، حيرت عبرت - محويت مجاز-عياشيءَ جو
جز ۽ ڪل جو ڀيد پڳو جڏهن-سو عارف خيال-آڪاسيءَ جو
خود مستي-ڪفر ناهي طالب! - خوف ڪهڙو توءِ ڦاسيءَ جو
لقاءَ لاهوتي - مجذوب ماڻي - بي خود نشان ٻڌواسيءَ جو
نياز نفيءَ ۾- نار هستيءَ جو - سائين راز اهو سنياسيءَ جو

حق! حق!
اناالحق!

خود شناسي = پنهنجي آپ ڄاڻ. خودفراموشي = پاڻ وسارڻ
شغلءِ آئينه = آئيني جي شغل ۾ صوفي- آئيني ۾ پنهنجيءَ صورت کي عشق ڀڄائيندا آهن- ۽ اکيون اکين ۾ اٽڪائي پاڻ مٿان فدا ٿي ويندا آهن. مجذوب = مست سالڪ فقير.

صوفي مت ۾- ڌيان-يعني تصور (Meditation) جا ٻيا طريقا = (شغل) هي آهن. (١) شغل-آفتابي (٢) شغل مبيصر- ٻيا شغل محصوري (٣) شغل برزخ اڪبر (٤) شغل برزخ ڪبير (٥) شغل اسم ذات (٦) شغل نيم خوابي (٧) شغل بساط (٨) شغل مقامن يا محمودن سلطانا نصيره.

(١٤٥)

ٿل- لوڪ جي نہ ڪا واهہ واهہ - نا ڳورجي عزت- آبرو
مون مست کي آهي فقط - مئخاني جي جستجو
آهي اگر تو ۾ ڪا - مقابلي جي طاقت - همت!
لهي اچ ميدان ۾ زاهد! - نہ ڪيون جنگ ڏو بدو!
ٿيون نہ خلق ۽ خدا - آهي طرفدار ڪنهن جو
تون پڙهہ دعا نمازي - اسان پيئون جام روبرو
تو ڪيان آگاهہ او بي حيا! - خدا فروشيءَ کان باز اچ
ورنہ مٿي ڪان بوءِ بي - ماڻهو ڪندءِ ٿُو- ٿُو - ٿُو
ڇا معشوقي ميل آهہ - رکيو شيشي - شراب ۾
لعل گلابي آب- حيات ۾ - آهي ڪستوري خوشبو
لبالب هڪ ڇپيءَ ۾ - ڪهڙو فلسفي راز آهہ؟
آهي ڪوئي افلاطون جو - ڪري مون سان واهي گفتگو
هي درگاهون-خان-قاهون - مڙهيون مٺ مندر مڙئي
آهن خدا خانا-بقيدا - بر حق - هر جاءِ - سُوءِ بہ سُوءِ
هي ٻاهر - فقير-ولي-اوليا - هو دانا - درويش-دوست!
هم شڪل- همجنس ٻچا - هم ذات آهن هُو بہ هُو
الم اُميد فردوس جي-نوڙي گنهگار آهيان سائين راز
رحمت تي يقين آ مون کي-توکيان ٻڌو، ”تُو هي تُو“

حق! حق!
انا الحق!

جستجو=ڳولا-تلاش باز اچ = مڙي وڃ. سُوءِ بہ سُوءِ=هرطرف
افلاطون = Aristotle = ارسطو = فيلسوف.
هم شڪل = انسان جي شڪل ۾-آدم جي صورت ۾

(١٤٦)

ڏل- ڪـــڄ ميان يڪتارو! -

ڪلام ڳاهون ڪو - سر تـار ملائي
لئہ تال وتايو يارو! وڄ-ڪڙيون وڄائي- جهمريون پائي
ٻي ٽڙڪ اچو اندر درگاه!- گنهگار هجي ڪو-يا گمراه!
سڄ سماع - الله هـــي الله - آ عاشقن جـــو اوتارو
گهڙي گهـسي داخل نہ ٿيو - لاهي ڀار ٻهڌجا-فقيرن ڏيو
ڏوهي آهيو نہ ڇا ٿـــي پيو - خطا-خانو آ جڳ سارو
نا اميديءَ جي هـــيءَ جاءِ ناهي -

هليو آءُ هڪدم ڪاهي ڪاهي
ليءُ مراد - وهم سڀ لاهي - طالب! وارو ڪر وارو!
زبان شيري - سيرت سالم - جي-حضوري-شرط آ لازم
مخدوم ٿي واو - جو هيو خادم-لاشڪ صوفي ٻاڳ ٻلارو
اندر ٻاهر الله هوُ اڪبر - ڪن فيڪون-قدرت آ قادر
خودشناسيءَ جو-اهو انگ اڪر- سـار مَن- خـــدائم نعرو
ڏس سائين راز مست ملنگ،
جهومي جهولگاري - راڳ للنگ،
جوش جلال ڇا عشق اُمنگ!- آ صوفين ڪي سو ٻهارو

حق! حق!
انا الحق!

(١٤٧)

ٿلھ- نيءَ ٻهادر ٻالڪو -
ڏي نينهن ڏؤ - درياهه ۾

ڏوم ڌام جو ڏاڪو - وڃاءِ وار! - الڪي واهه ۾
دورنگي دنيا ۾ وسي هڪڙو - ٻيج ٻرولي ٻالڪو
ڪيل نن جو-ٿڌهي لوڪن ۾-"خاڪي- خاڪ -۾ خاڪو"
راهه راست ۾ - نوءِ نوءِ ٿي-خبردار! اُٿي جهاڪو
ٻٽون ٿيا ٻير - ٻڙا - السدر - ڇڙهندي - ڇڙهاڪو
ڪيئن ڇڙهان - ڇوٽ جبل ٿي-ناهي ڏونگر ڪي ڏاڪو
مشڪل مهل-ٻير مرشد ڪي- ميان! واڪو ڪر واڪو
لڳهي وچ ٻار - لاهوت ڏي - وچار ڏاهي وراڪو
سڪيو سائين راز - سوادن ڪي -
ڪيائو فقير فاقو

حق! حق!
انا الحق!

دورنگي = ٻه رنگي Opp–pair of Thoughts or colors
نن = ٻ- ٿي ڳڻ - ٿرڪڻي مايا خاڪو = خاڪ جو نقش.
راهه راست = س- راهه-سڌي- سڌين راهه ٻٽون = ٿنڀيا
نوءِ نوءِ = قدم قدم ٻڙا = ڏک درد ڇڙهاڪو=چاڙهي.
ڏونگر = جبل لاهوت = سلوڪ جي چوٿين منزل.
وچار = خيال. وراڪو= وراڻي يا ڦيرائڻ فاقو = ٻک.
سمجهاڻي: دورنگي دنيا ۾ وسي هڪڙو = جئن -مصور هڪ
تصويرون ٿي - زبان هڪڙي -تقريرون ٿي - خواب هڪ -
تعبيرون ٿي .

(۱۴۸)

ٽل - جو ڪجھ ڄاتو - سو نہ ڄاتو
جو نہ ڄاتو - سو مون ڄاتو
عشق امانت - ملي مرشد کان
پهچ پراڻ سان - پختو پاتو
رهبر راضي - رب اول راضي
حق! حق! صوفين - صحيح سڃاتو
مراقبي منجھ - اسم اعظم جو
لڳ - تار ۾ مون - سر ڳاتو
حضرت آدم جو - الله پاڪ سان
آهي ازلي - ابدي - رشتو ناتو
ايھو ٻڌائيج - ڳالھ ڳجھ جي
دوست! دهراءِ ڇيو ڇا - ٿو؟
وڪي آهہ پاري - سائين راز سان
سوچي سمجھي آهي - نيھن لاتو

حق! حق!
انا الحق!

RekhtaDownload.com

(١٤٩)

ڏس- راهه و رهبر توُ!
منزل ۾ توُ - او راهه -رو!

راليان ڏيهان - روح اندر آ - ٻاهر توُ هــي توُ
هيڏڙو همت ڪيو - جن هيراڻي- ڳجهو ڳالهائي روار و
گهوري ٻاٽ- سڀ ڪيچ لڪايان - الله! اچن جــي اوُ
جنان لاهوتي - لعل ٿي وڃا - اهــا عارفن جي جوُ
ساڃهيءَ سمهن-آڌيءَ اٿن- ظاهر الله-هو-خفي انا-هوُ
ڪل جهان آهه - مثل آئينو - آهــي ڏسندڙ هر-سوُ
سوني ڪرٽر- سوني سورج - آهي اجائي جستجوُ
وڃان-وڃ- وڃائي ڏس طالب!- ڪڍي خوديءَ جي خوُ
گناهه آهيان - ثواب ٻي آهيان-ڏسو چتائي منهنجو روُ
سائين راز لڪ- نا رهي فقير جو
ٿــي آخــر ڦهلــي خــوشبوُ

حق! حق!
انا الحق!

راهه - رو = راهه ويندڙ   او = هوُ   جوُ = جوهه-جهنگ-جاءِ.
خفي = باطن - اندر   اناهو-هم-او-اسم = آءٌ آهيان هوُ.
هر-سوُ = هر طرف   جستجو = ڳولا - تلاش.
خوُ = وڏائي- ٺوڪ   روُ = منهن.

(١٥٠)

ٽُـل - اچو عزيزو هنڙي ٻارو!
ٻي لڳائون - نيهن جو نعرو

وٻل هتان- وڃي ٻيٺي کسڪندي - وارو ڪر طالب وارو!
ڪيچ نـا ٻچ - رڳو ٻهو لچ - صبر ڏاران ٽاهـي چارو
رب - رلڳي وسي هـر راڳ وچ - چئو ڪمرو - اڇو ڪارو
وٺ واهه طالب! - وحدت واري - ڪري ڏس ٻوءِ ٻسارو
آکيم انا الحق! - جـاهلن ٻڪارو -

شاهد اسان ٻر - آهن اوٽائيـون - ” مـارو ڪافر ڪـي مارو! “
جهان ٻر جيٺري - موري رهڻ ممتا! -
ڪن ڏـا سڄڻ ڪدارو
صحيح ڪر سر هـيءَ سارو
واهه، واهه، ڪندي - چوٽ چڙهي وڃـو -
سائين راز ڪليـو ستـارو

حق! حق!
انـاالحق!

ٻسارو = سٿر ڪدارو = ٻاسو ڪرڻ.
سر = ڳجهه. ستارو ڪليو = ٻاڇ، ڪليو.

(١٥١)

تل ـ مون پرجهي پاڻ پرکيو ـ
هُو ۽ هُوَ آهيان ـ اصل اهوئي
پنج تت پاڪ ـ آپ مڙوئي
منجهه، غيبي راز رکيو
ذات صفت جي ـ مقدس مولي
آ عارفن، انهن لکيو
اِي حد پيتائي ـ اسمل جهوڙي
چڻ عشق ـ ڏانگ ڪکيو
دورنگي دنيا جي ـ دور ۾
پاڻ ماري رهڻ ڏکيو
رمز سان راجهائي ـ ستگر سمجهايو
مون ”سوهون“ سبق سکيو
حق ـ حسن پسي ـ هر چيز ۾
سائين راز هڪدم هرکيو

حق! حق!
انا الحق!

پنج تت پاڪ = ٥ عناصر. آڪاس-پوڻ = آپ. اگني + پاڻي = آپ آڪاس + پاڻي = آپ اگني + پرٿوي = آپ يعني ٥ پوڻن ۾ پاڻ (آپ) وسي ٿو.
مقدس = پاڪ-پوتر لکيو = سمجهي پرکيو اسمل = اڻ کٽل = ڇڙون هٿمدڙ لاش. ڪکيو = ڏنگيو. پيتائي = لوچ پوچ.
دورنگي دنيا = ٻن مختلف رنگن يعني خيالن جي دنيا.
سوهون = مخفي شبد. حق = Truth حسن = Beauty
هرکيو = هرک، هاري ويٺو.

(١٥٣)

تـل- عشق ٻاريو الا! ٻهراڳ فقيرائـو
ڇيڙ-ڇنيون- ڇڳ - ٻٽ - ٻراٽو.

تکو تاب حسن جو- منهنجي نواهه! -جيءَ جان اندر - لڳو جهو راٽو
بقاءَ تي گهڙو- هستيءَ تي طالب!- نيستي جو ڇا لهه- ٻوءِ اوراٽو؟
خوف خدا جـي - اندو ٻٽايو - نس ناحق نيـو - عابد اياٽـو
گنهگارن جي - جهه جهه ملهائي - نيو هيٺن حامي - ذات لماٽو
نيم ٻاڳل تو آکـي اناالحق - شاهد آهـي هـوُ - ونڊ کو سياٽو
منزل ۽ منزل-وسيو هي راهي - کيو قائم منجهه- هاهوت نکاٽو
لا-غم لا-غرض- لا-حد مقام منهنجو - رنگ ٻوڙ بر چمکي -اوُر- نوراڻو
جيڪي جاتو جت-شهادت اندر - او عقل-منڊو! اوهان ڇا جاٽو؟
هڪدم هليو آءٌ - اناالحق آکي - ڏي طالب-ال-حق! سر نذراٽو
خود جڏهين-خود-خدا ٿيڙو - کنهن جي مجال- کري کو ٻڇاٽو؟
جتان ڏاڏو آدم آيو هيٺي - اهـو ڏيهه منهنجو - اصل ڏاڏاٽـو
سڪون جي تلاش اگر آهي توکي - ٻوءِ ڇڏ مان!- ذات اميراٽو
موت جو مقابلو- جنهن ٻي کيو - سو مرد ايشڪ - سو وهيو ساماٽو

رحلت بعد سائين راز- روئي روئي
ٻسار کندا ٻوءِ - لوک لوکاٽو

حق! حق!
اناالحق!

شهادت = حق جي اصول تي شهيد ٿيڻ.
سڪون = شانتي رحلت = موت-لاڏاڻو.
لوکاٽو = لوکاڻي-اعزا ٻرسي.

(۱۵۳)

ٽل- درد عشق جو دونهون - جنهن دل اندر دکيو
سو دلبر دم پر پئي - نہ سمهيو سڙو سکيو
حسن جي نگاهہ - گرم جو - جنهن پيتو جام ڀري
ونجي ويو سو عاشق - جنهن زهر هيءُ چکيو
ڪٿي ڪيو پرواني کي- (اوُر) شمع ڏسي - فدا ٿيو
ڦٿڪي ڦٿڪڻ - جهري - جهرڻ -
چڻ ڏانگ جو آهہ ڪکيو
مستقبل ۽ ماضي ٿا قرن - ور ور اکين اڳيان
حال ۾ حال سان هردم - رهڻ آهہ ڏايو ڏکيو
مسڪين - مفلس او- عارف! -
ڇا سمجهندا سبق صوفيانا
ڏس ويچارن ڏُٽڙيلن جو - آهي پيٽ صفا پکيو
ڇو- تو پـار ڇپائين - گمراهہ سڏائي لوڪ ۾
هڪڙيءَ نظر ۾ هر- خياليءَ -
لوڪي صحيح سچائي لکيو
حسن ويو - جواني وئي - ڪر تياري دارا البقا ڏي
اي وفا - اي قدر زماني ۾- سائين راز ڇا آهي رکيو؟

حق! حق!
انا الحق!

(١٥٤)

ٽل- اندر ٻارڻ - عشق ٻرائو - ٻارو! حيلو ڪو نہ ڪرائو
دلبر جي - ديدار ڪارڻ - چون ٿا- ”ٻيو آ ڇرائو“
ماڻهن ليکي - مست آهي ٻر - هو وحدت ڏانهن ورائو
ٻره، جنهن کي - ديدار ڪيو - سو ساڳو ٻار ٽرائو
سهي نہ دل - رقيب کي - ڪهڙ ٻيو - دشمن ٽرائو
ميلو ٿئي جڏهين محب سان - سو ڏيهن سياڳو قرائو
سائين راز سدا سيتل-! ٽرمل! - اٿو ڏاڏرو آهي، ٽرائو

حق! حق!
انا الحق!

حيلو = وسيلو- تدارڪ

(١٥٥)

ٽل- منهنجو يار - يڪانو ھڪڙو- صدقي! ساهہ ڪيان صدقو
جهل پل نہ ڪائي- وحدت جيڏيون- مون ٻين ڪيو آ ٻڪو
قلندر ٻٽيان - ڪيئي ٻوڙڪن - ٻيهودا! ٻلي ٻيا ٻڪو
ليم ٻيهوشيءَ ۾ آهي عاشق - روني آخر - آهي ٿڪو
عاشقن جون - ٻر اثر آهون - حسيدو! ڪڇ نہ ڏڪو
ٽوڪل جو پيارو - او ٻسارو! - ٻدمڙ - ٻارڙهن ٻسا چڪو
ونگ لعل آهي، اندر سارو - ٻاهر ڦڪو زرد جهڪو
ڪڇ نہ ڪمائي - هوندي فقير جي؟ -
سائين راز چيو ” ٽڪو “!
حق! حق!
انا الحق!

يڪانو = ٻي مثل- ھڪو = ھڪ (١) الف - ھڪو.
پاري جي والد ۾ = ٻدمڙ = ٻارڙهن چڪر- (٦) = ڪڇ جي ٻٽالي

(١٥٦)

ڏل- هلڪڙو نہ - ٿيءَ ڳرو -
رک سانڍي سالڪ - سر خدائي

عشق جا الا - ٻرن مشعالا - اوهه، ٻاهه - انگار - ٻرو

والدن جو چوڻا وڃي وچ ۾ - وڃي واعظو! اڙي مرو

تو جي تلاشيءَ ڪي هرگز - پنهنجو پيو نہ ٻرو

علم لدني آهه وڃار ساگر - لهه لوچي - طالب! ترو

آ سرشتي ساري - پاڇو پنهنجو -
چاڙهي - عارف! ٿيءُ اڳرو

چمڪ ۾ وسي - آلم اندين - جيئن جل ۾ وهڪرو

سدا سکي آءَ - سمت سروپ ۾ -
راڄ غم ناهي ذرو

مـن خدام جـو - سائين راز -
خيال آهي ايهڪ ڪرو

حق! حق!

انا الحق!

ڳرو = ڳهيرو. سر = ڳجهه. اوهه = وچوڙو.
ٻرو = اڀ. واعظو = واعظ جو جمع! مذهبي تقرير ڪندڙ.
ٻرو = ڀٽو. علم لدني = الهام وديا. ترو = Bottom
وهڪرو = وهڪ پاڻيءَ جي.
ڪرو = ظاهر - الحقيق - بالڪل صحيح!

(١٥٧)

ٽـل- عشق کيو - هون کي آڇو -
زنجير ٽٽا - ٻيائيءَ وارا
سور سهيون - ڏهل ڏڳايون
ڏور ٿيو - ڏک - ڏاجو
ٻي پرواھ، جي ٻي-خودي واھ، واھ!
مست کي - ٻپ ڇا جو؟
کل اختيار آھ، عارف رند کي
بادشاھ، آ - ھوُ ٻي-ڙاڄو
ڙاهي وري کو - فکر فقير کي
دنيا جي - رسم - رواج جو
هر وقت - هر جاءِ ٿي طالب!
سچ ”سوهون“ - مدام ٻاڄو
ٻير واھ، واھ، سچ! سائين راز آھي
قسم آھي، ٻار خدا جو!

حق! حق!
انا الحق!

ڏهل = جسم. ٻي ٽاڄو = ٻي ٽاڄ.
مدام ٻاڄو = خرج ۾ آواز- ٻلڪل هيٺو-آهستي آواز.

(۱۵۸)

ٿـل- ڪو ڪلام - حقيقي ڳاءِ ......
ڪي سچا - سخن سڻاءِ

اول سبق سک - " جي- حضور " جو - پوءِ پڙھ پر-باهر پاءِ
آري بيزاري - زور زاري - محبت سان - محب مناءِ
دل جان سان - جسم جسم سان - جڪڙي جانب-اندر سماءِ
ڪائنات جي - ذره ذره ۾ - ڏس جلوو - جاءِ بجاءِ
غيبي راز - سلي وڃ سالڪ - پوءِ-اڳ - پوئين لاءِ
ذات هڪڙي - حق سبحاني - طالب! نام - روپ وڃاءِ
پوءِ نہ پانئج - طالب حق جا - تون سارو - سمجهہ سڌاءِ
تُرڪ- مقام تي - اناالحق جو - هڻي ڌواڪو - نعرو لڳاءِ
خود مستيءَ جي - ساڪ، نہ سمجهي -
آهي اها - اسان جي راءِ
" واهہ واهہ " ڪري - سائين راز في الحال -
ڪي تڙي - هاءِ هاءِ

حق! حق!
انا الحق!

ذره ذره = ذري ذري. راز = ڳجهہ.
مقام = جاءِ. مڪان = منزل.
راءِ - صلاح - رايو.

(هلندڙ)

(آندل صفحي ۱۸۷ تان)

ترڪ - مقام جي سمجهاڻي:

طالب حق لاءِ صوفي مارگ ۾ ست (۷) مقام ٻڌايا ويا آهن جي هي آهن:

(1) Valley of Quest = مقام-ايباڳ
تمنائن اڇائن - خواهشن جو ترڪ.

(2) Valley of Love = مقام-عشق مجاز
محبوب ۾ فدائي ڪاڻ.

(3) Valley of Intution Knowledge=مقام - الهوٿ
قلب تي سڌو - حق جو سوجهرو ٿيڻ.

(4) Valley of Detachment = مقام - ترڪ
اي چاهه - ۽ نرموهه تي غرق رهڻ.

(5) Valley of unification =مقام - عشق حقيقي
وحدت ال وجود ۾ ٽٻي. فنافي الله ۾ سماڌي.

(6) Valley of Astonish-ment =مقام-حيرت
خود مستيءَ ۾ حيرت تي حيرت.

(7) Vally of Death = مقام- موت - سر الهي
اولد جو احد سان ميلاپ.

(١٥٩)

ٽل- ڪامل جي قدمن ۾ طالب! - هڪدم ڪري ٿو
صورت - مرشد - معنيٰ مولا - ڇڏي وري ڇڏ،
سلوڪ جي راهه تي - سڀڪو هن زماني ۾
ڪو راهي لڀندو مشڪل - هڪ منجهان سؤ (١٠٠)
هيءَ سڀ مال - ملڪيت - گنج - خزانا - زر جا
آهن طالب! ڦوٽي - بس - اکين جو ٻوٽ
ڇڏ ٻچو شيطان جي! - هيءَ وقت آهي!
ڪڇ تون ٻي حيا ڪر - ڀڳوان جو ڀؤ
عشق جو لڪو تاب - تس سائين راز فرقت ۾
هڪ هڪ اک، منجهان - ٽا وهن آنسون - سؤ

حق! حق!

انا الحق!

فرقت = جدائي. آنسون = لڙڪ - ڳوڙها

(١٦٠)

ٽل- طالب! صوفي سالڪ ٿيءُ! - جيئري مري وري جيءَ!
۽ ڪيف پيالو - وحدت وارو - از دست - پيران پاءِ
معشوقن جي ميڙ مان چولبي-چيم- منهنجو "هوت" هيءَ
ٿاڻن عاشق-لٽيءَ اٿئيءَ جو - اک لڳين - انڪو سيءَ
الائق - سائين راز - تو ٿوارا -
ڪراهي چارو - ڪامل ريءَ

حق! حق!

انا الحق!

۽ ڪيف - نشي مان نمتار از = کان دست = هٿ
ريءَ - کان سواءِ -

(١٦١)

ٿل- ڪي چـون ٿـا ڪيئن؟
حقيقت اصلي ڇاهي الائي؟

غيب - نسبت - ڇهگوڻـون
ڇي - هونءَ اکي هٿينءَ
ڏاکو - ڏاکو چوٽ - چڙهي ويا
اون-ڪيئن هيٺ ڪرانءَ؟
مرشد توکي - مليو ٿاهي شاهد!
وڃ لڌهين - قسي ٻئينءَ
ڪري ٻه - قدمن ۾ هڪدم
ٻه ٻا ادب! پيش پـوانءَ
خيالي آهي - خيال ئي آهي
اسان چئـون ٿـا ڄاڻينءَ
آهـي ڪـل - خيـال پسارو
سائين راز - جيئنءَ جو ڄڻينءَ

حق! حق!
انـا الحق!

ڇهگوڻون = نيڪا نهڻي- لفظ ڇيدي.

RekhtaDownload.com

(۱٦۲)

ٿل- اٿي ڙي جوڳي! جوڳ ڪماءِ
آڌيءَ جو اول - الک جاڳاءِ

پورب ڏانهن رخ - ڀانت لهڻ جو - پيو پنڌ نا پوي پاءِ
(۱) پرم آنند ڏانهن رخ اسان جو-
جت ٽڙن - ميڙ ماڻهن جا - سا جوڳين - جوڙي جاءِ
ٺڪ ٺڪ ڪري-ملا مڻين سان-تون "سوهون" سر سماءِ
جو لڳو پٽ- ڏانڊ ڏوليءَ جي-آهي انهيءَ کي هاءِ! هاءِ!
جهد جاکوڙا-عبدي اوجاڳا - عارف! ناحق-ان نه لاءِ
جي جهلين ست - سورن جي- ٻره ورهه ٻر-وک وڃاءِ
اچي عاشقن جي اڌي ٿي - پير سڌورا - پير گهماءِ
ڪو دلاسو ڏي دلبر مون کي-هڪڙو پيرو-وري وساءِ
نه پڇ دوستا!-حال حبيب جو-اسان سڪون ٿا سلان لاءِ
اڳي پوءِ آهه-آسرو لهڻ جو - طالبن کي نا- تون ٿو ساءِ
خيال اعظم-خودشناسيءَ جو- حق چاڙهي او هڪ خداءِ
سلي ا، قلندر سودو پيو ڪو- فقط هڪ سر کون سواءِ
ڪسڻ قبول آهه- عاشقن کي-تون پڻ ڪنڌي ڪنڌ ڪماءِ
واهه واهه جي آ - واڻي واهه واهه
سائين راز چئه پي - ٻن ٻڪ چواءِ
حق! حق!
انا الحق!

مڻين = مڻين جي مالها- تسبيح. ڏانڊ ڏولي-ماٺا-دليا.
جهد جاکوڙا = سوارڪ جوڳ پهاڙا. طالبن = مريدن.
عبدي = پانهنجي وارا. ورهه = وڇوڙو. سر = گردن-مٿو

(١٦٣)

ٿـل- دل - دلبر - اسـال اڙي
توم ڏام سان عشق اندر آهو
دوبدو حسن جـي لقاءَ ۾ - اک اک سان وڃي اڙي
درشن دوست جـو - دل ۾ ماڻي -
دو-رنگي دنيـا لڳـي ڪڙي
ڇڏي ڦاڙي هڙ هليا ويا - ڇوري ڇڏي ويا ڇڙي
ليم بيهوش ٿي وڃي بيوس! - ٻڌي ٻاٽ - روئي رڙي
زماني جي سازش کان ٻاروا! - ڏاڙي ٻيٺي آهه سڙي
خدا جي ذڪر ۾ خيالاتمصهدجي - ٻڌا-ٻا-الله ٿي ڪڙي
راجهاءِ رب ڪي-وجود ۾ واهي - ڪا ٻاٽ-ٻاڪ گهڙي
وحدت سائين راز اهو رنگ لاهو
وڃي جالب سان جـان جڙي

حق! حق!
انا الحق!

دوبدو = آمهون سامهون - مقابل.
ڪڙي = ڪوڙي-زهر. ڇڙي = اڪيلي.
ڪڙي = ٻيڙي = ٻيهڪ ڪاڏي.

(١٦٤)

ڏل- ميري آهيان لوڙي مندي-
ازلئون آهيان تنهنجي بندي

چوائيو هيو تو چوچ منجهارون
لوڙي گولي هئي گندي
سو سو سينگار - قرب ڪرايا
چڙهيا چار چنڊ - چندي
ڪامل ريءَ ڪير ڪهل ڪري؟
اچي اڳ نوازيو - لندي
ڏٺيءَ ڏاران - سڀ ڪري واڪا
ڪنيز جڳءَ چا ڪندي؟
الله طرفان يارو! - هيءَ عنايت
ملي سڪ سڀون سندي
جي ويجهو چاهين - وصال کي
سائين راز وٽ - راهه رندي

حق! حق!
انا الحق!

ازلئون = ازل کان - يعني روز - اول کان.
چندي = چالدي جهڙا - چنڊ جي اڀاڻ جهڙا. ڪنيز = ٻانهي.
لندي = لندڙ - ڪرال، جهڙن جي ڪلا هجي. جي = جهڙي رهي.
راهه رندي = هر فرق ۽ هر بندن کان ڇٽل راهه.

(١٦٥)

ٿل - دل چري آهه چري!
ٿي هرڪا هاري - حسن تي هر هر

سگهو موٽ قاصد! اُڏر! اڄ جلدي
ڏٺي آءُ - خبر ڪري
خوشيءَ ڪٿان نا - سر ٿي صوڙهي
ڦُٽ لعنت - جي ڀري
ڪڇ ٻران - ڪي ٻار ٻرهو
ڀيائي! وڇڙس ٻار ٻري
گم ٿيءَ طالب! غيب غفا ۾
جتي ناهي در نه دري
مشاهدو ماڻي - محبت جو من ۾
جان ٻٽي - ڏنگ ٺري
علم عرفاني - آ ٻڌ هوائي
ٻهري ناهي ٻا ٻري
گونگو ٻوڙو - اکين کان ٻي انڌو
جوڳي! جهري - جيءَ مري
ملي آ مون کي - سائين رازڳجهه جي
هيءَ مخفي - مام ذري

حق! حق!
الاالحق!

ڪري = صحيح - سچي. ٻري = خشڪي ٻڌ (زمين تي)
مخفي = ڳجهه - راز.

(١٦٦)

ڏل- آهي خيال جي- ساري ٻاري -
سوچي - سمجھي - ڏس سڄڻ تون!

خيال خود - اَي ٻيو خيالي - تو شهيد ٿئي، ڪڏهن غازي
شڪار - شڪاري - هوءُ ۽ هوءُ ساڳو -
ڪڏهن ڪبوتر - ڪڏهن شهبازي

اري-ٻهري علم ناهي هيءُ - هيءُ گيان آهي- هوا- جهازي
محبوب-مرشد جي صورت سڀڪائي-آهي اڪرال-دل لئي ٻازي
زاريءَ ڌاران- زور نه هلي هت- ڪر عاشق ٻواهه-آزي نيازي
وساريو ڪين وسري ذهن تان - مٺو معشوقن جو-عشق مجازي
سورن سان ٻُر - ياد اچي تو-مشتاق دل جو - قصو ماضي
ڇو ٻڄان آءٌ - قيامت کان ٻارو! -
روشن ضمير آهه منهنجو قاضي
آهي ڪير ڪامل جو ٻڌائي - الله آهي جا منهنجو راضي؟

مورک مريد - ٻير واهه واهه جا
ٿا سڏائن ٻاڪ - بسائين-رازي

حق! حق!
اناالحق!

غازي = ڌرم مذهب خاطر جو قتلام ڪري. اري = زمين.
شهيد = ڌرم-سچ لئي، جو قتل ٿي وڃي. ٻهري = ساموليڊي.
قاضي = وڪيل - جج. ضمير = وويڪ

(١٦٧)

ٽل - آهي الف اوم - الله انادي
باقي ب سڀ ٻي - بنيادي

سم سمجهه سالڪا! - سوري صفات - اُن ۾ ڏنو روح اُن ۾ اوري ذات
معنيٰ ۾ مڙوئي - نفي - اثبات - ڄاڻ سمجهاڻ اها سڌي - سادي
ٻشت ۽ ٻشت آدم - اعليٰ هستي - ورتي ملي جڏهن - الستي مستي
ل ڪري سودو - دست بدستي - ڪر ذڪر دما دم يادي
زاون مڙوئي جوڙ ڪرائي معاف - عڪس الهيٰ ڏيکاري - سهڻو صاف
ڙهي چوٽ دم ڪوهان ڪاف - سو مرشد بيشڪ ڪامل هادي
ب جي هردم - ياد ضروري - ٻيهي ٻاڻا ۾ نس - لقاءَ نوري!
جدت واهه واهه - ڪثرت ڪوڙي - فرق ۽ فرقت آ خيال فسادي
لهيٰ عشق جي - غضب اي ٻرواهي - شاهن ڪيو ترڪ - تخت تاج شاهي
ائي فقيري ليا راست راهي - عجب آهي هيءَ عشق - آبادي
نيچ ڄاڻ ڄاڻي - ڪٿ قرب جو قدم
مار سائين راز اناالحق جو دم
رگاهه اندر اون ڪٿ قسم - آهن مذڪر مرد مولا يا مادي؟

حق! حق!
انا الحق!

صفات = نام روپ وارو ظاهرو اثبات = آهي - هستي.
يادي = ياد. دمادم = ساهه بساهه.
فرق = غير ڏٺا. فرقت = جدائي وارو.

(۱٦۸)

ڏل- عشق نباهي بار - عارف-باري
هيءَ باهه ابهه جي - آ آتش-باري

ليکن لائي ڏس حسن سان هڪ واري -
صورت صنم جي سهڻي-نياري پياري
آهي عجب عشق-خماري-چڙهي رهي لت تاري تازي
ناهي لڳل اوکي- لڳيءَ جي لعنت -
انکل آهي لعنت بر خدائي رحمت
ڏسي ڪامل جي ڪرامت-ڇوڙ حافظ ميان حرفت-بازي
عقل، جي استاد! ڇڏي ڏي انکل -
ڪل عشق جي ورل- ڪين هوندءِ ڪل
اچ ڏني هيءَ راهه مشڪل-ناهي ڪم دليل- دم-بازي
راهه الله ۾ سڀن ڪنا سونهان -
ان ڪامل مرشد- ڪرائي مڃهه ڪوٺهان
ريءَ رهبر دکهه ۽ دوٺهان-ڪندي قيامت توکي توهه- آزي

پڙهچ پڙهه-اڳچ بس ڪر يار!
طالب! توکي هڪ- الف جي درڪار

ٻي وائي سائين راز سڀ وسار -
رب ٻي ٿيندءِ توسان راضي

حق! حق!
انا الحق!

Arguments دليل = دانا ڪل = سڌ. آزي = آزي نيزاري.
ڪوٺهان = ڪوهه. دوٺهان = اونده.

(١٦٩)

ٽـل- اوکي عزيزو! راهه فقيري
آهي عمر ڀر - جي اسيري

ڪيئي نه ڪنهن جي - ڪاڻ ڪڍئين! -
لٿي ڏانءُ اچي - جي حضوري
مشڪل لڳي مون - فاقيه-ڪشي - طرح-طعام- ڪاڏا اميري
عشق الولي لڳڙو جـن کـي - ڪلي ٿن جي - تقديري
خلـوت ۾ گهاري - سڄ وسائي - ٻڌ ميـان! آواز ضميري
گم-نام گواهه ٿي - راهي اڪيلو - ڇـڏ ٻچڙ - موري ٻيري
نفس جيتيو - جنهن جوانيءَ ۾ - سو بيشڪ مرد مهميري
عشق آزاد - ذات زوراور - زاـر نـه، اچـي زنجيـري
ٻاڳ ٻلا را سائين راز ٽهڻا
مليو محبوب - مٿي دلگيري

حق! حق!
انا الحق!

اسيري = قيد - ٻڌل هجڻ. فاقيه-ڪشي = اڪون ڪڍڻ.
ضميري= اندر جو =وواڪ وارو- Conscience
مهميري = وڏو مير.

(١٧٠)

ٿل- طالب! ٿي ۽ نيڪ- نمازي -
ڏيئي طلاق طمع - جمع کي

ڪر اختيار - اخلاق اول
ڪوڙ ڇڏي - ٿي ۽ قاضي
ڪري خون- خوديءَ جو عاشق!
ٿي ۽ خان- بهادر - غازي
ٻاڻ ٻڌائڻ - ڏيکاءِ ڏيهه کي
(ڏي) ٻن ٻاهران اسرپاري
غريبن جي جهول ڀري لون
ٿي دامن - گير - دست درازي
ڏاب ٻون سب - ٻوه حيلا
جڏهن رب ٿئي راضي
عشق الهي - آئي اندر ۾
سائين راز واهواهه - مام مجازي

حق! حق!
انا الحق!

طمع = لالچ - لوڀ جمع = مايا ميڙڻ.
دامن گير = پلئه پڪڙيندڙ دست درازي = ٻکيا هٿ ڪرڻ
يعني هٿ چوٽ ڪري خيرات ڏيڻ.
غازي = ڌرم وار = مذهب جي اصولن جو پڪو پابند-
جو غير مذهب جي جان ونڊي ۽ وارم ڪري.

(١٧١)

مفلس جي ديڳ جيان - دل منهنجي دکي دکي
شام کان ٿي وسامي - رهي آهي رکي رکي
هميشه ذڪر خزان جو يارا! - هميشه ماتم هجر جو!
ڪڏهن ته بهار ۾ - ٿي وڃي وصل لکي
معذور آهيان حضور! ناهي منهنجو ڪوئي قصور
جام جو پيو ٽٽي - ٿئي اندر - ڌڪي ڌڪي
توبه! ٿي توکي ڀلي هجي ناز او زاهد!
رند جو پشيمانيءَ ۾ واو - سر جهڪي جهڪي
شبنم کان - گل نرگس - آنسن کان چشم تر
هڪ هڪ جام ڀر آهه - شراب جي ڇڪي ڇڪي
جو خود - راهه کان آهي ڀٽڪيل او دوست!
سو ڇا رهنما ٿيندو - اهو رهبر ٿڪي ٿڪي
ظاهر ۾ حسن پرستي - باطن ۾ حق - مستي
ولي ظاهر نڪي - پوشيده ڪافر نڪي نڪي
تون نه پڇتاءِ دلبر - نڪي گهبراءِ جفا کان
آ حال سائين راز جو سٺو - سڪ ۾ سڪي سڪي

حق! حق!
انا الحق!

شبنم کان-گل نرگس...... جي سمجهاڻي :
نرگس جو گل - ماڪ جي ڦڙن سان — اکيون ڀريل آنسن سان پيالن ۾ شراب جي اولڙن جيان. گل-اک ۽ جام جي تشبيهه. ڦڙن-آنسن ۽ اولڙن جي تشبيهه معذور - بي وس - لاچار.

(۱۷۳)

ٿل- اصل آدي انادي -
آهي نعرو اناالحق جو

حق حقيقت - اندر هيڪڙائي
ناهي فرق - نر - مادي
ڪيئن قبول هيءَ- ڪنيز ٻانهي؟
هئي نه سوڌي ساڌي!
اياز اوازو - نماڻيءَ کي
همراهه هئس - حق هادي
ٻڌون ٻاڙائيندس - ٻاراڻ جو
نه نه ٻار ڪدو لعدي
منظور مولا - سيڻي جن کي
ملي عشق. جي امدادي
واهي وچ ۾ - ڏس تماشو
هت غمي - هت شادي
راڳ رهاڻ - سار سر جا
رند اصل کون عادي
غير وار ۾ - سائين راز گذري
سڄا عمر وائي افرادي

حق! حق!
انا الحق!

آدي - اصل ڪان. انادي - روز اول—ازل ڪان. نر = مذڪر.
مادي = مؤنث. ڪنيز = ٻانهي. هادي = مرشد.
لعدي = جهڪ. سيڻي = اهي. امدادي = بخشش.
عادي = عادت وارو. افرادي = انڪار- بي مقصد، اڪيلائي.

(۱۷۳)

ٿيل - حضرت عشق - ڏاڍي اختياري
وٺ اپهچ - ٻارا! ٻهاري

وري نه اپهچ - عمر پور ۾ - وقت هيءَ ٻا واري
سوءِ وصل جي - قول وفا ۾ - ڪئي دلبر وڏي قرب داري
امداد مستي - ملي وندن کي -

آ حريفن ملي هوشياري
نصيب ناهي - جام الهن کي - آ ڪئي جن پرهيزگاري
منظور ناهي - پوتليڪ طريقو - حقيقت لڳي مون پياري
محتاج ناهي - عارف ڪنهن جو ٻي -

خود مختيار وڏي - خود داري
هم خيال هجي - هم راهه - سفر ۾ - پوءِ آهي - سڦائي ساري
اعتبار پوءِ پي نه آهي ٿوڪي - ٿوڙي ڪئي - جان نثاري
ڪيچ نه رحم ڪر يا رب! - اسان عمر ڪئي خاڪساري
اها چيز پياري پيو واهه واهه!
سائين راز لڌي ڪانه خماري

حق! حق!
انالحق!

امداد = انعام. حريفن = ٺڳن. عارف = گيان.
همخيال = هڪ خيال ويچار وارو.
خود مختيار = مالڪ، جيئن وڻي تيئن ڪري.

(۱۷۴)

ٿل- او همسفر! او راهي!
داڙي ڪري پيئي - ماهي ماهي
عشق حسن جي جوڙي واهه واهه! - راس رچي رب ٺاهي
ماهه ماهه جي - چرڪن جيون - جڳ ڪورو - دوزخ ڪاهي
اڄ ٿي وڃي - عيد وصل جي - مڄ مڃي - ٿيءَ ڏاهي
ڪيئن مُڙن ڪڏهين محبت وارا - توڙي پوان سرڪڙ ڦاهي
ڌوڙ دولت - عقل سڀ اجايو - مون محبت - فقط چاهي
عجب فقيري - اهن واري - شوق - ڦڙو - ڪيم شاهي
رمز صحيح ڪر - وحدت واري - چاڙهي لاهي ڪا لاهي
ڪهه هون دليل - دانش وارا - ڪر دلبر دل صلاحي
پياڪ آهن - پياسا ئي طالب! - ڪٺي آءُ - جام - صراحي
ساڻين راز سچي ڪر سنگت ۾
ڪا غيب جي - ڏي گواهي

حق! حق!

انا الحق!

ماهه = چنڊ - ماهي = چنڊ جهڙو محبوب.
سرڪڙ ڦاهي = ڦاسي گلي ۾.
صلاحي = صلاح ڏيندڙ. صراحي = شراب جي گهگهي.

(۱۷۵)

ڏل- ٻرڪي وڃا ٻاهرين جهت ٻٽ صورت- سبحان الله سڀاڳي
گشتو هيٺ ٻر-لباس فقيري - ڏس هيءَ وار واراڳي!
مهنجي عاشقيءَ جو قصو - آهي مختصر ڏاڍو ميان!
محبوب مڃائيندا-وڃي ملياسين-رب سان واليون جاڳي
سڄو آ! اگر هجي داغ لڳهيان - دل جو - ليڪن
ڪڏهين نه ٻار عشق ۾ ڏاڻي - ڏس-دل کي چڙواڳي
ناهي مدع واند فقير کي - جام ڪوثر ٻيئڻ ڪان
ٻر شرط آهي- وهي خدائي خيال ۾ -هيءَ ٻدو ٻيراڳي
آواز اناالحق اچي اندرون - ٻاهرون ٻولڻ نيو ڪفر
ٻولڻ ٻڌڻ وارو ٻيو ڪو ناهي - حق-حقيقت آ ساڳي
ڪڻ ٻڪتارو-سائين راز ٻڌاءِ - جوڙو والدي ڪلام جو
هجي سو معرفت معنيٰ وارو- ترڪ خيال - ٿياڳي

حق! حق!
انا الحق!

ڪوثر = آب حيات = امرت جو تلاءُ

(١٧٦)

ڏٺل - هڪڙو نظر آيو هڪ - هر چيز ۾ هر جاءِ - جهاني
وڃاءِ وهم - گمان شڪ - آدم عناصري پر نُور نوراني
نام روپ آهه هڪ قيدخانو - عمر گذري جنهن پار افسانو
سڀ خاڪ - مٽيءَ جو ڍڪ -
هيءَ سڀ صفائي - لاشڪ فاني
زندگي آهي ڇا؟ - هڪڙو خيال! احساس سان ڪُل - آ ڪرم ڪمال
ڏس ڪيئن ٿو کيلي حق - هيءَ غيبي راز - غضب روحاني
جهان آهي حسن جي سراءِ - سوچي سمجهي سهڻا - نظر لڳاءِ!
ناٽڪ ۾ ٻه - انڪ - ٻن ڏهاڙا - هي حسن - جواني
جيئري مري چالاڪ-مشڪل بازي - فقيري - فنائي - ڇپجي بازي
لوڪئون لڪي پيو لڪ - پر اندر الستي - ظاهر ناداني
خيال عمر جو - وچ آ عبادت - محب جي مولا سان آهي نسبت
حقيقي - مجاز ۾ سڪ - سڪڻ ۾ پيڙا - آهي حيراني!
سائين راز اصل آهه آلم-واسي - ذات پاڪ الهي - اننت ابناسي
پنهنجي پيرن ۾ - جهڪي جهڪ - منزل اها مجذوب مستاني
حق! حق!
انا الحق!

سراءِ = مسافر خانو. ناٽڪ = ٻ انڪ (ٻا) ناٽڪ.
اننت = بي انت. ابناسي = جو ناس نٿو ٿي سگهي.
آلم واسي = عالم-ارواح- جتي روح رهن ٿا.
نوٽ: **سائين راز** جو نيم صبح- شام اول پاڻ کي- پنهنجي پيرن تي دست ڌري پاڻ کي ٿي سجدو ڪندو آهي-

(١٧٧)

ولايت واسي- نورچشم جي ياد ۾

ڏل- ڪنهن سان سليمان سوُر - همدرد ڪونهي ڪو حال ٻڌائي
دشمن جو هي دستور - ڀلائيءَ جي بدلي- ڪري برائي
ڏک ڏاڍانئون - سُور سرس - ڪونه آهي تن کي ترس
دل ڇيري ڪيائون چُور - ڪهل نه تن کي ڪا آئي
ڪنهن سان دل! - احوال اوريان -
گونگو گواهه جڳ وچ گهاريان
ونءَ وا-ٻاجهي سي ڏور - ناهه سڄڻ ڪو - ٻاءِ ٻرائي
ٻڪڙ چورن کان ڪري ٻاسو - واهه خلوت ۾ - ٻار خلاصو
رهه سدا منجهه سرور - شڪر صبر ساڻ سهائي
ٻال ٻاون تنهنجا ٻور - نظر ۾ آهين منهنجا نور!
مٺا ماڻ ڪر منظور - جا ٻٽي واهه واهه آ ساڻي
لڳي نه توکي تتو واءُ! - دلبر ولندو تنهنجو داءُ!
ٻلا ٽرندي - اي قصور- شل سوُلي نيندم - سڀ سٽائي!
صوفي آهي صاف سلطان- ڏسو عشق جو اعلي شان
رهه فقير منجهه صبور - ڀڳوان ٻلائيندو ٻال - ٻلائي
ٻرلو ٿي ٻا رب ڏاڍو ڏنگو - وار نه ٿئي سندس ونگو
ڪجانءِ چشم بد- دوُر! - اقبال اوچو- عزت افزائي!
واهه واهه جو تون آهين!- **سائين راز** ايشڪ سڏائين
مري ٿيءُ مرد منصور - جهان کان جُٺري ڪري جدائي
حق! حق!
انا الحق!

ترس = قياس. سرور = خمار ۾. اي قصور = اي ڏوهي.
صبور = صبر ۾. ٻلا = مصيبت. افزائي = بلند - وڌو.

(۱۷۸)

تل- آءٌ ڪدي - ڪرجهي - ڪڏي -
ته به آهيان ٻهدجي ٻار جي!

وار - ووڙ مان - ڇا ورلدو؟
دلبر آءٌ ته ڪيون ٻڌي
روڏن ٻڙڪو - راهون - وڙاون
ڏايي ڏڪڻ - آءٌ ڏڏي
پانهي آهيان - پير مرشد جي
زرخريد ملهه ڏِني
ڪامل جي قدمن ۾ ڪيميا
مون سر جهڪائي لڌي
منزل-حق ڏاڍهن ليز لڪڙي
مون وڌائي وک وڌي
راليون جاڳي - روح - وهاڻ سان
مون ڪئي من - شڌي
ٻاسم الله! رنگ چڙهي ويو
همه آئي - رڌي- سڌي
جهڙيءَ قڙي ٻراءِ سائين راز!
هير اڻ اڳي اُئي لڌي
حق! حق!
انا الحق!

ڏڏي = ڏڏل. ڪيميا = ڪرامت واري خاڪ-پاءِ.
شڌي = شڌ-پاڪ. ٻاسم الله! = الله جي نام سان - ذڪر سان.
رڌي سڌي = شڪتيون.

(۱۷۹)

موت بعد نظريو تصور ۾

ٽل- ”سوهڻون“ سورام سرحد سان حق! نام ڪٿي
نگهباني
ٻار ٻيس اجل غفلت مان - آهي. وڏي هيءَ حيراني
پيرن فقيرن پيش رُو ڪيو - پڳ، پاڻان پير مغان جي
حضور ٻران اڳي عجز سان - ڪئي دعا و ثنا خواني
اک ڇنڀ ۾ وڃي پهتي - محفل رنگ و بوءِ محل ۾
انگين ٻي لاڄ ڪيو ساقي - ساز سرود - شيرين زباني
وهاري تاج پوشي تخت تي - نذرانو رکيو جام شراب
هيءَ ملائڪن جي مذاق هئي - يا سچ پچ مهماني؟
موسم گل- ماحول عاشقاڻو - نڪو حسن مزاج شاعرانو
هيءَ رنگ ڏسي رکي نه سگهي -

منهنجي دلڙي ديواني
ڪوثر جو جام بدست - گل بدن هيو همبغل
شامل هن فردوسي عيش ۾ - هئي منهنجي نوجواني
ڏسي هيءَ شان شوڪت شاهي- ڪئي آڏي ٻچا فرشتن
ڇا ڪيو آهه، آدم جي ٻچڙي؟ ڪهڙي ڪئي آ قرباني؟
”هي بندو آهه، اشرف اعليٰ“ - ڏني گواهي منڪر و نڪير
”عشق الهي اختيار ڪيو ٿائين - اوچو مذهب انساني“
”من خدايم“ جو هڻي نعرو - اي چاهه، آيو تي اي خود
مقام منزلون مڙهئي لتاڙي - هيءَ عارف پير لامڪاني

(هلندڙ)

(آندل صفحي ۲۰۸ تان)

هيءَ منزل اناالحق واري - نصيبا ماڻي ورلو ڪو
جنهن مٿان رحمت ڪرم ڪري - مهر - ڪريا - مهرباني
سڌ ٿيو اول سائين راز کي - ساريءَ خدائيءَ منجهان
واعظا! قيامت ۾ ٻئي قائم رهي - رند عاشق جي اڳواڻي

حق! حق!

انا الحق!

اجل غفا = موت وقت غفا منجهان لنگهڻو پوندو آهي.
پيش رو = اڳوان. ثنا خواني - ساراهه جا شبد اچارڻ. شيرين = مٺي.
بدست = هٿ ۾. گل بدن = معشوق. همبغل = ٻاڪر ۾.
موسم گل = بهار موسم. ماحول = ان وقت جي حالت.
ڪوثر = امرت جو تلاءُ جو بهشت ۾ آهي. فردوسي - جنت وارو.
فرشتن = ملائڪن - ديوتائن. منڪر ونڪير = موت جا ٻه ملائڪ.
اشرف اعلي = شرف مليل - اعظم. انساني = انسانيت وارو.
من خدايم = مان خدا آهيان.

(۱۸۰)

ٿل - سڃاڻو مون سهي - آهه آدم بت الله جو
وارث حق جو - آدم انسان - آهو - هيٺ لهي
ساري خدائي - ڪيري قدمن ۾ - اناالحق چئي
خودشناس جي - خودي ڏسڻ لئه - آيا ڪئڪ ڪهي
اي خود - اي خوف - وڃا وار لڪا - وحدت منجهه وهي
ڪامل سيڻي - لهائيءَ ۾ جن - ڏنو ماڻ رهي
داناءُ ديوانو جو ٻي سمجهو؟ - سائين راز - انهن ئي سهي
حق! حق! اناالحق!

ڪيري = ڪيرائي هيٺ.

(۱۸۱)

ٽل- واهه واهه ڳالهه خلاصي -
سالڪ سڻائي - "سوهم" سر ۾

طلب- امدا - محتاج اڻائي - اهتر رهــ - اي آسي
خود مختيار آهي آدم اصلي - ناهي داس ڪو يا داسي
موت ماڳهين ناهي طالب! - ڪاڻ ڪل - خوشيءَ ڦاسي
اهو نہ آهين- او تلاشي! - سمجهائي سچ-چيو سناسي
اسرار غيبي- عجب عجائب! - ڏسي شاهدي- ڏي خاصي
جهن نہ جاتو ڳجهہ خدائي - تهن جي مٽي اڏاسي
هل ڳائيندو- وڄ وڄائيندو - پل مست چرن ميرائي
بلند نعرو هڻ انا الحق! - جهن صاف- سڻي چوراسي
ڪل عشق جو-جام پيتوسين- لاهيون پيالي جا پياسي
مقابلو ڪهڙو - سائين راز سان
هو خاموش آ - خلوت- واسي

حق! حق!
انا الحق!

سوهم = مخفي شبد - سوهنگ. اي-آسي = اي اڇا يا خواهش.
سناسي = سنياسي تارڪ فقير. اسرار = راز.
ميرائي = غزل ڳائيندڙ. انا الحق = اهم برهم اسمي.
چوراسي = چوراسي لک جوڻيون. خلوت واسي = اڪيلائيءَ ۾ گذاريندڙ - اهل-خلوت وارو فقير.

(۱۸۲)

ٿلھ- آھ محبت ڏون ميدان -
سوليءَ جو سودو ھي! - صفا خالي

اُت او عاشق اچوان! - اول نمبر آھ، درگاھ - عالي
لقاءِ شھادت جو- آ اصلي عبرت-وجود- وحدت ڏسي- حيران ٿيا حضرت
موت کان اڳ - مٿا مردان - مقام منصوري آھ - بلند - اعالي
ٿاھ مناسب قلندر - توکي اي-بپرواھيون -
مثل دليون جيئاري - ڪي گمراھيون
او منھنجا مرشد مھربان! - عجب صاحب! تنھنجي چال نرالي
تصور-تخيل وچ داخل- شامل - عارف - اولياءَ - پير-فقير- ڪامل
ھمت پسڻ ھر-خيالي حقان - سڃاڻن ٿا توکي سڪايل سوالي
الي ٻيو واھ واھ الله نال ٿو - ڪرتاٽي ڪافر ڪامل! - عرشئون اندر
انا الحق نعرو-عين ايمان - ٻر ڏيد ھجي پار شمش والي
غيب ڏي ھلڻ جو-کر سائين راز سعيو
زمين آسمان ڪي آھ رنڱ جو راسو
جنس بلا غير- لا حد - لامڪان - واجھائن ٿو لئه - ولايت جا والي

حق! حق!
انا الحق!

مردان = شير مرد. حقان - حقدار.
شمس = شمس تبريز = عارف ڏانھن اشارو.
شمس والي = منصور والي.

(۱۸۳)

ٿل- عشق جي يا رب! - ٿئي ڪا عطائي
طلب آهي منهنجي - فقط اهائي

ٻاجھ ٻرھ جي- سڃي نه سمجهن- جن کي سڪ سبيل سوائي
اسرار الاهي- عجب تماشو - وچ ڪثرت وسي- ساري خدائي
وحدت جي وچ سير- ساگر ۾ - ڇڏ ٻيڙي ٻه رنگي - ٻيائي
پهري پاڪ- پوشاڪ صفائي - ڏٺو نور حسن جو شيدائي
هڪڙو ئي رانجهن- الف صورت ۾- آهه موجود- هر در- جائي جائي
قسم خدا جو!- مڙوئي محبوب آ- چون ٿا عاشق - مست مولائي
واعظ ڇا ڄاڻي- نام معشوقي؟ - عقل جي انڪل- سڀ اجائي
سٽ هستيءَ جو حجاب هٽائي- واهه واهه وحدت- حق حق وائي
جام وصال جو - سيئي پيئن - جن سڌ ٻڌ - اول گدائي
طرف اسان جي- پير گهمائي- **سائين راز** اچي ٿيءُ- حال پائي

حق! حق!
انا الحق!

عطائي = بخشيش. سبيل = گهٽي. وحدت = ادويت هيڪڙائي.
ٻه رنگي = ان مختلف خيالن وارو فرق. شيدائي = چريو حيران.
جائي جائي = جاه بجاه يا سڀ هنڌ. هستيءَ = زندگيءَ.
حجاب = پردو.

(۱۸۴)

ڏل- وڃي ڙي وڃي وڃي -
خوشبوءِ خلق مان- مٽ- محبت جي!
ادب - اخلاق ۽ انسانيت! - ڙي هڪڙي وڃا ليئي
تهذيب-تميز - فضيلت ڪٿي آ؟- بد-فعلي وڌي وڃي
دين-ايمان لڪي امن-امان- ڪلفت قتل ڪيا ڪيئي
دشمن ٿي وڃا - دوست هئا جي- ڏک- ڏاب وڃا ڏيئي
هاءِ! ظالم زماني جي گردش- سڪيا سڪا - آلا سڙيئي
زر خدا - زر پير پيغمبر - پيٽ- پوڄا ٿي پيئي
ڏاڍ ڏوائي ۽ جو مهاڄار-اوها! - رهبر ٿيا رهزن ڪيئي
پيٽ بکيا-اگهڙ- اگهاڙا اڻ-ڍڪا - آهن آدمي پڻ اهڙيئي
همراهه هيا جي-همدرد سفر ۾- ڦري لڏي وڃا سيئي
دعا ڪر سائين راز ڪل خير جي-ڪٽي هٿ اڀا ٿيئي

حق! حق!

انا الحق!

(۱۸۵)

ٽل- اي خوديءَ ڀرِ اي چاهه کي - اي نظير- هستي نظر آئي
هت هت- جت ڪٿ هن کي - خود-پرستي نظر آئي
جسماني صورت- سبحان-الله!- حضرت آدم ٻلي ڪري آيو!
زندگيءَ جي الفاظ ڪان اعظم - آدم-هستي نظر آئي
اقرار ۾ - انڪار ۾ - خيال ۾ سوڙي خواب ۾
هر بشر ۾ اِي زنجير فطرت - آزاد هستي نظر آئي
رند آهين يا زاهد - عابد آهين يا عارف يار!
ظاهر- باطن- قلندر کي ڪل -مستي ئي مستي نظر آئي
گهاٽا رشتا ناتا هيا پر - ويا سڀ ٿي چيٿيون
يار جي اِي رضي دن ٻ دن - ارجستي نظر آئي
فقير کي خودشناسيءَ ٿي - ڪيترو نه ناز هو؟
خودپرستيءَ ۾ اِي حضرت کي - خدا-پرستي نظر آئي
ناهه هيءُ در نا اميديءَ جو - هليا اچو گنهگارو!
هن مقام-حق تي رحمت- دست ٻ دستي نظر آئي
اڄ اِي ناز آهه ساڻين راز - خود جي خاموشيءَ ٿي
اِي زبان- اِي -دل ۾ گونگي - غضب المستي نظر آئي

حق! حق!
انا الحق!

فطرت = سڀاءُ - طبيعت.
چيٿيون = ٽڪرا ٽڪرا.
ارجستي = وڏائڪ گهٽي.

(١٨٦)

ٿل- عابد ڪٿي - زاهد ڪٿي - پير مغان- رند ڪٿي؟
وحدت واريءَ نظر ۾ - فرق ڪٿي - قيد ڪٿي؟
اي وڃي راهه - سفر جي - ڪيڏانهن جو ڪيڏانهن؟
ٻر وات لي وڃڻ ڪٿي - حد ڪٿي - بند ڪٿي؟
سودي-بازي- سو به الله سان!- ڪيڏو فريب آهه زاهد!
خود شناس جي مقام لي - گمراهيءَ جو گند ڪٿي؟
زهد و تقويٰ جو رشتو - ڪوڙو آهه رنديءَ سان
وعظ ڪٿي- سرلڪ ڪٿي - اڪ تار وڄند ڪٿي؟
مٽ ۽ پياليان محبوب جي - ٽوڙي حسين آهن هزار
اڪ خضري - گل بدن - سرو- قد بلند ڪٿي؟
مٿي ٿاهي محفل يارن جي - سبب ڪوڙو آ دوستو!
ڀري جام ڏنا وارو - سائين راز نيازمند ڪٿي؟

حق! حق!
انا الحق!

وعظ - تقرير - مذهبي ڀاشڻ.
سروقد = ڊگهو درخت- شاهه بلوط جهڙو- الف قد.

(١٨٧)

سنڌي شهيد جي ياد ۾

ڏل- سر جو سانگو - ڪير ڪري؟
ڪو سورهيه - سيس ڌري!

وهنجي وار - اڏي لسي آيو
(١٦) سورهن ئي سينگار ڪري
ڪوالڊر ڪسڻ لئه - ڪڏندو آيو
ڪاتر - روئي رڄ پري
ڦاسي لاءِ، ڪو شير دلير هيمو!
ڏيکيندي دشمن ڇرڪ ڀري
اهڙو ڪو اندر ڏٺو ڀارو!
ريءِ - گناهه ٿو مير مري
ڪنڌ ڪيل لاش لٽڪيل ڏسي
حيف! قاتل ڪيئن ٿو ٺري!
وات اٽڪالڳي - سونهون نه ساٿي
ٻارٽم ٻهڙجو پيڙ- ٻري
ساٻيا نه نه - سمهي ۾ سهين
آه پيش- رُو - ٻيو ٻري
سردار- سرمست سواءِ سائين راز
منهنجي ساعت ڪاڻ سري

حق! حق!
انا الحق!

پيش- رُو = اڳوان. ڏيکيندي = ڏسندي ئي

(۱۸۸)

ٺل - سنياسي - سامي - جڳ جا سوامي
اسنگ لاڳا - اي ننگ - و - لامي

آزاد اگهوڙي - جنگم جوڳي - ڪن ڪين - ڪنهن جي غلامي
لوڪن لڪي - ڇهر جهنگ وسائي - منئي منظور ڪئي گمنامي
جنهن جا خوشبوءِ - ٻڪڙي لن جي - اُتان اٿي وڃن سي اڏامي
الله لوڪن کي - عام خلق جي - ڪين وٺي ڪا دعا و سلامي
شهرت - دولت ڪان منهن موڙي - سي وڃن وڏا نيڪ - نامي
خود مستيءَ ۾ غرق - سدائين - شير - مرد رهن مست مدامي
حلال وڃهن ٿا - خيال - حق ۾ - خود غرض طالب - حرص - حرامي
ڀنگ آب يا آب - حيات جا - انا پيئن پيالا - صبح و شامي
دم ماري دم - چوٽ چڙهيا - مهاديو آهه، جن جو حامي
ها هوت ۾ سي - آسڻ لڳائن - بقا بالله ۾ ٿيا آرامي
ڏوهه، گناهه، آهه - ڪوڙ نسورو - جا عبادت ڪن ٿا عوامي

دور رهو ٿا - سائين راز ڪان؟
يارو! ڏٺي هولڊ ڪا خامي

حق! حق!
انا الحق!

اگهوڙي = جوڳي فقيرن جو هڪ فرقو - خاموش رهي خلوت ۾ گذارن ۽ ڏنت
۽ جيڪو بي ملي سو پرساد طور کائن - ۽ جهنگ جي ميدن ۾ يعني اڪيلا فقير
ٿي گذارو ڪن. گمنامي = بنان نانءَ نشان جي. مهاديو = شو شنڪر
حامي = مددگار. شامي = شام جو. مدامي = هميشهه. خامي = اوگڻ
عوامي = عام ماڻهو. هاهوت = سلوڪ جي آخرين منزل.
گهٽتائي. بقا بالله = نراڪار سماڌي.

(۱۸۹)

ڏل- رهبر رهنما ڪي ڪي!
دوست الله جا ڪي!
"سوهون" سو- سڪيا هڪڙو- الف نڪي اي- اِي
خود هستيءَ جو- طلسم سارو- ناهي اُور- رب ري
اي اڃا فقير- "ڪين" جا- "نه ڪهي ڪڇ- نه ڏي!"
موت جو ڇا؟- خدا جو ڀي- خوف ناهي ان کي
ڪل ڪائنات- وسي خيال ۾- خودشناس رند جي
ٿي وسي هيءَ رحمت نصيبا- ٻارو ڪڏهن، ڪڏهن ٿي
الزام ڪفر جو- لڳندو لاشڪ- ڇا ڪندو مستن کي؟
هردو جهان- جا والي- **سائين راز** آهن سي

حق! حق!
انا الحق!

اور = ٻيو. ري = کان سواءِ. ڪين = اڻهستيءَ.
نصيبا = نصيب سان = مقدر ۾. هردو = ٻئي.

سمجهاڻي: "الف نڪي اي اي"- خاولي-خاموش-منزل رسيده، درويش
هميشه، اوم شانتيءَ ۾ يعني سن منڊل ۾ اندر چمڪ جي ڦرڙي-اي زباني
ذڪر- "سوهم" يا "سوهنگ"- يا "سوهون" جو ساهه، ساهون سر
سمجهي ٻوجهي-ٻاڪ ڪي (اناالحق) من خدائي جي منزل تي جاڳي-
ساڪي سروپ ۾ هم- او- اسمن ۾ گم- غرق ڪندا آهن- اهڙي اوچ
ڪوٽي مهاآتمائن يعني بذات خود خدا وارن کي الف يعني اوم
يا الله جو زباني ذڪر ۽ هڪڙو چت جو ڦرڙو آهي- جو خيال
دوئيت ۾ آڻي ٿو- مطلب ته الف اوم يا الف الله ۾ غيرحق خيال
سمجهي ترڪ ڪن ٿا- هو دائم- قائم- خود مستيءَ ۾ رهندا آهن.

سائين راز

(۱۹۰)

ٽل- ٽيا ٻڙ - سڙ سواري -
خواب ڏيکاري ئي خواب ڪيو ٿو -
عشق ۾ آتش هڪ ٿي جاٻاٽج - دکي درد دوالهون دم دم دٻري
عشق الهي لڪي نه لوڪ ڪان - پر پوشيده رهيو مون ٻري
ستل شير جيان - عشق جيئن جاڳيو - ٿي وٽ وٽ واري - وٻري
ڪڏهين نه قياس ڪر اچي ڪامل! - سڪون لاهه، سمجهه-مون ڏٻري
نه عشق حقيقي ۾ نه موج مجازي - ڏون هي جهان- ويا ملا ٻيري!
خيرات ونرط وقت - تسبيح لڪڙي - ڏس! ملا ڪيئن او ڦيري؟
شرق الس شيخيءَ پيريءَ جو - من کي اچي پون ٻيري
خودي - خدا جو نام وساري - ميان! موڙ م ڪر - مٿن - ميري
گونگو گواهه آهي اندر الله - لاهي احد الدر - ڙار - ڙاري
مار خوديءَ کي سائين راز ڪلي سان
ڪير اي-خود جو ڪدل ڪيري؟

حق! حق!
انا الحق!

ڪلي = ڪلو = موجود. پوشيده = اڻ-ڏٺو

(۱۹۱)

ٿـل- اءِ طالب - حق جا جاني!
توکي ڪيون مرشد لاثاني

اٿ واهه جو - اول سبق سک - آهي پيار-نيهن انساني
فاقي شرط آ - فقيريءَ جو - کاءِ رکي سُکي ماني
خواهش من جي- ٻڌو اٺائي - رب رضا آ-حق حقاني
ڪل عشق ۾ - نبي ڏٺي - وڃاهه وار-دليون-جاني
شاهه گواهه رهه، زماني جو - هڪڙو خواب آ - زندگاني
اني آنديءَ جو- شروع ڪر - ذڪر الله هُو، ال-لساني
مخفي منتر سان-ڪاهه اڳتي- وڃ اندري - اوچ آسماني
غيبي مقام گهمندو هليو هل - ملڪوت-لاهوت ڪل مڪاني
عام ڇا ڄاڻن - لقاءِ لاهوتي - هيءَ رندي رمز روحاني
وري لهي اچ - ميدان ۾ - جي چاهين لطف جسماني
فنافي ال معشوق وڃ - ڏس سهڻي صورت سبحاني
هيئون ڪٺي همت رک، طالب!- فنافي-ال-شيخ-ڪر آساني
بقا بالله - برابر بحر جي- بادل - بوند- برف آ پاڻي
هر چيز لاشڪ الله آهي - هزار لهوا - هڪ نوراني
استي-پاڻي- ٻڙ ۾ سمايو - آهي ڪمال-وڏي حيراني
”سو-هون-سو“ ٿي آهين طالب! - هيءُ راز آهي رباني

(هلندڙ)

(اڳئين صفحي ٢٢٠ تان)

جيئري مري وڃ - خلوت ۾ - وهه خاموش - ٿي لاثاني
مست قلندر - سو سڏائي - جو اناالحق - آکي لاثاني
ملي نام هيءَ سائين راز چوي -
جڏهين مرشد - ڪري مهرباني

حق! حق!
انا الحق!

لاثاني = بي مثل.
اُتم واهه = اُتم وهڻ. فضيلت وارو. فقيرن جا اڙ ڳڻ وت.
فاقيه = روضو - ايڪ. حقاني = حق وارو.
دليون جاني = دل و جان ڪان. اللساني = زباني.
مخفي = ڳجهو. ملڪوت = ملائڪن جو ديس-
جسماني = ظاهر- شرير وارو. لاهوت = صوفي منزل
فنافي المعشوق = محبوب جي صورت ۾.
فنائي = سمائي- "الله" اکر ۾ فنائي ڪاڻ.
بقا با الله = هيءَ فنائي آهي نراڪار- جس نام روپ آهي
ٿي ڪري ڪل ناٿ خود آهي.
سمجهاڻي: هزار نمونا- هڪ نوراني: هزارن مٽيءَ جا ڪلولا-رانديڪا
پر آهي ته مٽي. سون جا ڳهڻا-الڳ الڳ جدا جدا نام روپ وارا- پر
آهي ته هڪ سون. هزارين شمع دان- پر هڪڙو ئي نور (روشني)
استي = هستي- Existence
ڀاتي = ڀاسڻ ۾ اچي ٿو. Conscience
خلوت = گوشه نشيني-
پريا = پيارو آهي- آنند Bliss

(١٩٢)

ٽل- جهولا دوست يار - محبوبن ماڳ ڪٿي؟
تنهن پرواسا لڳ - لاڏاڻا - لاڳ ڪٿي ؟
غيبي راز آهه محفوظ - تنهنجي اسان ۾
پر سلسليوار تن جا - مدي - مهاڳ ڪٿي؟
تو وهين خاموش هردم - او خلوتي فقير!
سرالا ڪلام تنهنجا - الغا - راڳ ڪٿي؟
چاليها رکيا مون - پير واهه، واهه لي
هو اڄ اها نيم - بيهوش جاڳ ڪٿي؟
ڀاڄوڪڙ دل جون - بي-لغام گهوڙن
خيالي ٻهڪ جي - او مرشد! واڳ ڪٿي؟
پناهه ڏي يا رب! - خدا-فروشن کان
وٺن ترڪ دنيا - وارا تياڳ ڪٿي؟
اک ڇنڀ ۾ ميلو - ٿئي محبوبن سان
سائين راز اهڙا تنهنجا - وڏا ڀاڳ ڪٿي؟

حق! حق!
الا الحق!

ماڳ = مقام الغا = آلاپ-لطفي آواز.

(١٩٣)

ٿل- عشق پاڪ الاهي ذات - صوفي سالڪ - ڪو سمجهو ساهي
عقل جي ڪهڙي واٽ؟ - انڪل جو هتڙي - ڪم ڪو ناهي
خيال مجذوب جو آهه مولائي - سرت لامڪاني - سوداءِ سوائي
سمت سري - اوان پيو لات - هر ولايت جو هوءَ واقف آهي
ماڻن مست ڪل-عشق نظارا - لقاءِ وحدت جا - غيبي اشارا
ماري ممتائون نيا مات - لوڪ لاڳاپا ويا سي لاهي
منزل-رسيده مست رهي گمراهه - خلوت ۾ خيالي آ شاهه گواهه
ڏاتر ڏاتي انس ڏات - ڪيل خيال ۾ خود لاهي ٻاهي
من خدايم آ منصوري نعرو - حق هو-هوءَ جو هونڱارو
تن ۾ ”اوءَ هي توءَ“ نات - ذڪر زباني ورتو آدم آهي

سائين راز ڏيکار ڪا الستي مستي
لاطمع - لاغرض جلويدار هستي

عشق جي ڏسو ڪرامت - هر اشر هتڙي سلام ورائي

حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: ذڪر زباني ورتو آدم آهي = زبان صرف آدمي کي بخشش ني ملي - جيئن هو مالڪ جي ثنا خواني (عبادت) ڪري - انسان کان سواءِ ٻئي ڪنهن ٻ جانور کي هيءَ ڏات مليل ناهي.

(١٩٤)

تل- هر چيز ۾ - هر جاءِ - هائو! الله آهي
آدم اگر الله ناهي - تہ ضل الله آهي
اهل - خلوت وارن وٽ - آهي غيبي خزانو
لکي وٽ طالب! هوءَ - شاهہ-اي پرواهہ آهي
ٿي وسي رحمت ڀار ڀار - مست مجذوب تي
ڪو ڪو منظور- نظر - والي - الله آهي
همت وڏائي - جي ڏني - جام سهڻو ساقي!
نہ ڪر انڪار ڪڏهين - هيءَ مهر- نگاهہ آهي
محبت ۾ اڻ ٿي وڃڻ - ڏسو پيچ اڙتو!
عشق-حسن جي شادي - جيئن جي ٻ-ڀساهہ آهي
زور ظلم- ڏور - ستم - ۽ ڏنگاين ڏهہ، جون
سهي، جو صبر سان- سو - سچ- پرش شاهہ آهي
ڀرانيءَ عيوض ڀلايون - ٿو ڪري دشمن سان
قلندر جو ڪل سائو - ٿيو اهڙو ٺاهہ آهي
گنهگارن جي حق ۾ - گهري ٿو دعائون
لاشڪ هيءَ ڪامل ڪو - بلڪل اي گداهہ آهي
ڪر قطئي تسبيح جي - فرمائش ڪري ڪامل
غيبي راز ڪان خوب - هو آگاهہ آهي

(قلندر)

RekhtaDownload.com

(آيل صفحي ٢٢٤ تان)

ڏو ڪري قدم اوسي - پنهنجي - خدا ڄاڻي!
عارف خود شناس آهي - يا - گم-راه، آهي
ڪفن ٻڌي سر ڪ-ي - اهو ڏ-و وڃيئي ڇوهو
اڙي صاحب پاڳل-هيءَ - تہ پير واه، واه، آهي!
صوفي ڇيست؟ اي حضرت؟ پڇو هم-سفر راهين
صوفي- صوفي است. بس! رهبر هو راه، آهي
رخصت وقتاڇي وسندو-سالڪ صوفي-سائين راز
ڪهل ٻئين آ ٠ون کي - هو-بهشت-پناه، آهي

حق! حق!
انا الحق!

ضل-الله = الله جو پاڇو Image
اهل-خلوت = گوش نشيءَ وارا فقير.
جيءَ پساه = جيئن جسي-ءَ جسم ۾ ساه جذب ٿيو پيو
آهي- = گڏيل آهي.
تسبيح = مالها. رخصت = موت وقت.
سمجهاڻي: صوفي ڇيست؟ صوفي ڪير آهي؟
صوفي-صوفي است = صوفي-صوفي آهي.

(۱۹۵)

ٿل- آدم بذاته الله آهي
ڇٽو ڏٺهين پيو ڇاهي؟

پاتشاهي پوش - پوري آيو - ڪو ڪامل ڳاهي ڳاهي
عجب جي اڪثران پر صدقي! - عجب ڪو اسرار آهي
پاري لائي آهه - پار سهڻي - شل نيهن نوڙ نباهي!
آءُ جنهن جي - آهيان - سوڙي - مون لسان مهر م لاهي
ڏسي رو - سياهه رقيب کي منهنجو - من گهڻو گمراهي
ان وڃهي پيا - دليل واپا - ڪشش قرب جي ڪاهي
ورهه اصل پر - وصال آ عاشق!
ڪا مام رکي آ ڏاهي
جا پٽي سا واهه واهه دلبرا! - همت وس پنهنجي ناهي
ڪيئي جهان خلقيا خيال پر - ڪاريگر پيو ناهي ڊاهي
خود مختيار آهه خود شناس لاشڪ
سائين راز ڪري جو ڇاهي

حق! حق!
انا الحق!

ڳاهي ڳاهي = ڪٿهن ڪٿهن. م = ل.

(۱۹٦)

ڏل هٿ هٿ - حال ٽهڪندا هي ...
الف وساري - ٻُڌهيش ٻي

سڀ ٿورا - سمسار مان سامي!
اڃان ٻي آهين ڪي
فنا جي ٿيا - فني- الله ۾
بقا- با - الله ٿيا سي
صدقي ڪيان - سڀ سڄڻ تان
اچي ٻارهم ايهي جي
او سخي! جي تو در آيا
ڪر ڪرپا - مهر تن لئي
سو ڪيئن وٺي- راهه وحدت جي؟
ٻولي جهون جي ٻي
اچانڪ آيو اڳـڙ ۾ ٻيهي
جهون کي سڌيارٿو ٿي
ريءَ ڪامل- ڪير ڪار ڪري؟
اچي نواز - نڌر ٿئي
سائين راز سائل-گهري هي دعا
غيبي علم لدني ڏي!

حق! حق!
انا الحق!

ٻي = ٻ. ڦي = جيڪڏهين ٻي = ٻـ ٻهائي.

(۱۹۷)

تل- دلبر جو دل ۾ - نقش - قدم آهي
عبادت اِي هيءَ - ڪل- ختم آهي
عشق اعليٰ اڪثير اعظم - راحت پرواه - يارا غم آهي
اوجهه اڙن ٿا عشق ۾ يارو! - هيءَ دانائي جو-دبر نساهي
رند- رهبر- لاحد لنگهي ويو - پاڪ يار جو پٽ ڪم ناهي
سعادت هيءَ-ملي صوفين کي-پٽ پيالو جت وسم آهي
چڙهيس چوٽ- مقام-حق تي- سرت ۾ سالم- ”سوهم“ آهي
حقيقي منزل هت ڪٿي جن - تن لاءِ عشق - اسم آهي
محبوب آهه مرشد منهنجو پڪيندا - مون کي خدا جو-قسم آهي
تس طالب - بخشيش اِهه جي
سائين راز خود - صورت-صنم آهي

حق! حق!
انا الحق!

سعادت = نيڪ بختي. صورت صنم - محبوب جي شڪل
سوهم = مخفي منتر جو سنگرو ءِ ڪان بخشيش ٿئي ٿو.

(۱۹۸)

تن جيءَ اندر - جوت اُجهامي
جيئن جدا - رات وهامي
اکين اڙانگي - دلڙي منهنجي
آهي ياد - پيار مدامي
جي ياڻهي کوٽن - ياڇهه، منجهاران
کيان ساري - عمر غلامي
وار نه، ونگو ائٿي تن جو
هوت جن جو - آ حامي
عشق جو آهه - اسرار اهوئي
سوان کن - ٻيا سلامي
سرها ٿيا - ڏسي سيئي
منهنجو سهڻو - سائين سوامي
ٻڌو ٻارو - کن لائي
مسمع جي - خود کلامي
هيءَ ڳجهي ڳالهه عجب جي
اصل کين - سمجهن عامي
فنا جي ٿيا - في - الله ۾
سائين راز سيئي - آهن آرامي

حق! حق!

انا الحق!

وهامي = گذري. مدامي = هميشه- سدائين. خود کلامي- پاڻ سان گفتگو
عامي = عوامي-عام ماڻهو.
حامي = حمائتي.

(۱۹۹)

ٿل- اي گناهه، ڪٿي آهه يارو! - ڏوهي ڪير ناهي؟
شر آهه، شامل بشر سان - عيبي ڪير ناهي؟
حقيقت جي نگاهه کان - پراوا ڀي آهن پنهنجا
بداحف - همجنس آهيون انسان - ڪوئي غير ناهي۔
ٿا وسن مقام عجب - شاعر جي مست خيال ۾
جادو لڳاءِ وارو ڪو ٻيو - اهڙو سير ناهي
پنهنجيءَ تصوير جي پوڄا - پنهنجي ئي مقام اندر
اهڙو خود پرستيءَ جو ٻيو - حرم و دير ناهي
چشم - حق سان چوڌاري - نظر نه ورائي ڏس!
پاڻ کان جدا ڪو واهرو - واري - وير ناهي
چپ کولي " الف " اچار - پوءِ ٻئي "ميم" ٻڌ
آدي اوم جو ٻيءَ طرح - ٻيو - ٻير ناهي
وٺي واهه سلوڪ جي - قبول پوندس درگاهه ۾
الله وٽ انصاف آ پڪيرا - اتي انڌير ناهي
تو اٿاري آڌيءَ جو - لوڪئون لڪي - ڏڪي ڏڪي
ڏٺهن جو محبوب منهنجو شاهد - شير دلير ناهي
عشق ڪر پلي سائين راز - پر ياد رکج يار!
هن زماني ۾ اهڙو منهنجو - هاڻي خير ناهي

حق! حق!
انا الحق!

سمجهاڻي: چپ کولي "الف" اچار = چپ کولڻ سان "او" جو اچار ۽ بند ڪرڻ سان "م" جو اچار ٿئي ٿو. هيءَ ثابتي آهي ته اوم آدي شبد آهي. ٻيءَ طرح معنيٰ الف-الله جو زباني ذڪر ڪري "م" يعني حضرت محمد پيغمبر جي اوٽ وٽ.

(۲۰۰)

ٿل- اوڙ اڀاهه ٿا قيامت دلبرا! - لائي ٻاري- مڙهن ٿا مچجي
پير عشق جي اڙ ۾ پائي - هرگز پوءِ نا هٽجي
ورهيه جيڏي راهه ساري - يار جـي درد فراق ۾
تارا ڳڻيندي-ليکيندي ليکيندي- پي ڪٽيو نٿي ڪٽجي
هڪ مصيبت -ٻي عمر دراز - ٽيون قيد زندگيءَ جو
ازرگن جي دعا ماري وڌو - سزا نٿي سا گهٽجي
واٺي خاموش ڪنڊ پاسيرو - ٿو سالم سرڪ سان سڄڻ!
فقير جي روح رهاڻ مان - نصيحت جو نقطو جهٽجي
پدان نصيب-او دوستا! - ڪمال ڪٿي- زوال ڪٿي؟
هار ۾ پي ڪو لطف آهه - راند هارائي پوءِ کٽجي
ڪو عشق جو ماريو! - ڪو ظالم جـو ناحق شڪار!
همدرديءَ سان همت ڪر - ڦٽيل دل کي نا ڦٽجي
بشر خطا جـو گهر آهه - اي گناهـ، آهن ڪٿي؟
پاپيءَ کي پڇتاءُ ڪري - ڌوهه گناهه کـي لٽجي
هـٿ موچڙو من کـي - چشم پوشي همت حرام آ
لوهه جـي ٽائير سان - ريـاض ڪري رام رٽجي
نا سمجهن صوفي سالڪ - سائين راز کي فقير-حق!
اي عزازو جا اوهان جي - اڃا نٿي اکـ، پٽجي؟
حق! حق!
انا الحق!

عمر دراز = وڏي حياتي. لٽجي = پڪجي.
ازوکن جي دعا = شال جيءِ جيءِ جيوان ۽ لک عمر اٿئي!
چشم پوشي = پڪ-پردو. رياض = ذڪر.

(٢٠١)

ٽل- سڀ ۾ سڄڻ - سمجهه ڀلائي
قدرت طوفان - ناهي ڪڙائي

شاهه گواهه رهه زماني جو - واهي لقاءُ - ڏس لقائي!
آهي ڪل- عڪس الله جو - سچ چوان ٿو- ٻار جائي
دک، درد پراڻو آيو جهونو - واٽي ٿري جا - قضا آئي
سدا گهرجي ٻارن جي ٻاري- سچائي- صفائي- واعدي وفائي
آيو اڪيلو- اچانڪ سمجهي ٿي- ايشڪ ٻراس ٻار ٿيائي
نام معني- "نا- مين- هون" - هيءَ رمز- سالڪ سمجهائي
استي ڀاتي پريا، ڪل پسارو- آهي آدم ذات خدائي
انا الحق جي- ڪري ٿو ڪاڙ- وري ساڳي وائي
چڙهي واٽي آهه چوٽ شاهد - ڪا پيتم سرهي سوائي
وند آهيون- راند ۾ ڪمايون- لاهي ڪاٺ- ڪڍون جي ڪائي
فرق سنگين آهي طالب - وچ شهرت ۽ رسوائي

دعا ڪر سائين راز دل سان
صاف ٿئي - سڀ سٺائي

حق! حق!
انا الحق!

گواهه= شاهد. لقائي= تماشائي- لقاءُ ڏسندڙ. سمجهي= شام جو.
قضا = مشڪلات جي گهڙي موت اراهو.
سنگين= بلڪل لالي مائل.
استي ڀاتي- پريا. Existance Knowledge & Bliss.

(٢٠٢)

ڏل- سڄڻ سواءِ - ڪانه سري
اُسو هوس هردم هري
الجهيءَ منجهيءَ- صبح شام جو- جدائيءَ ۾- جيءُ جهوري
جام- ڪٽورا- رنگ شراب جا - مون پيتا - ڀاڪر ڀري
ڏونهو ڏي - محبت مچ ۾ - جيئن پروانو لاٽ ٻري
حاصل ڪيو جنهن حال کي - سو آجو ڏکن کون ٻاري
منجهان ئي مشاهدو- سوئي ماڻي- جو موت کان اڳ مري
لازم آهه صوفي درويش ئي - گنهگار لئه دعا گهري
واڌايون مليون مون - وصال جون
آهو سائين راز ڀيو ڀري

حق! حق!
انا الحق!

SUFISM صوفي فلسفو

صوفي فلسفي جو ٻج - حضرت آدم (Adam) جي وقت ۾ پوکيو ويو ... حضرت نوح (Noah) جي وقت ۾ ڦٽي ظاهر نڪتو... حضرت ابراهيم (Abraham) جــي وقت ۾ ٽــلا نڪتا ... حضرت موسيٰ (Moses) جي وقت ۾ مکڙيون ظاهر ٿيون ... حضرت عيسيٰ (Jesus.Christ) جي وقت ۾ وڏا گل ٿــي پيا. پوءِ حضرت محمد (Mohmed) جــي وقت ۾ گلــن منجهان- شراب (Pure–Wine) (آب حيات) Essence ٻاهر نڪتو.

(٢٠٣)

ٽل- آهه عشق - اسم ذات - ٻاءِ ٻرانءِ کي- عشق ٻڇائي
راهه عشق جي الٻٽ- اوکيري- منزل رسائي- ايڙ اکيري
ڏاڍو ڏکي اها ڏات - لهڻ وارن کي - اول آزمائي
دم حبس سان چاڙهي دم- ڪر ٻاڻ طالب- غيب منجهه گم
چڙهه چوٽ منزلي سات- سوهم- سوهم- دل ۾ دهرائي
خيال جو تماشو- عجب ڪمال- ڪيئن او ڪرائي- وحدت وصال
”اهم- برهم- اسمي“ بات- هنڌام هردي ۾- او ڪيئون لڪائي
عشق ۾ جن پاتو پير - تن ڪلهاسو تن - واري- وار
ماري نفس کي مات - نيا الله اوڏو - سڀ وسائي
ٻڌي ڏس ٻهڪجي- چشم حق- ٻاڻ ٻچاڻي- آکه انا الحق
ڇڏ ”تون“ جي ٿات - وهم - گمان ٻار- سڀ گدوائي
عالم- گير آهين ماڻ شهنشاهي- خودخدا۔ زار ٻاءِ خدائي
سائين راز گدار دن- رات- هر حال ۾ - واهه- واهه وڄائي

حق! حق!
انا الحق!

دم حبس = دم جي حبس- روڪ، ابياس. سات=ست ٧
اهم برهم اسمي = مان برهم آهيان. گدوائي = وڄائي.
چشم حق = حق واري اک = دل جي اک- بصيرت واري.
زار ٻاءِ = ٻير هيڏان.

(۲۰۴)

ٽل- ڪو ناهي پيو ريءَ- راڻي -
روح ۾ رهيو آهه، راڻو! راڻو!

دل لڳيءَ جي نار اکيڙي - تن من تو ڏي تاڻي
لاهي سر- رکان نذرانو - جيئي الله توکي آڻي
سڪ ۾ سور- سهائي هٿي ڪئي- ورهه وڃايو مون ٻاڻي
جڏو جسم- جان ئي زخمي - حال ڏسو- اچي هاڻي
ناز نخرا، عجب ادائون - ماري وڌو انهنجي ماڻي
سفر جي شوق ۾ راهي! - منزل شال ۾ ماڻي
هر نشو آهه ۽ حلال هتڙي - پيو واهه واهه جي نڪاڻي
سڱ جڏهن جو- سائين راز سان
سو صاحب- حق سڃاڻي

حق! حق!
انا الحق!

ماڻي = ماڻو- ناز. ماڻي = ماڻڻ.
نذرانو = ڀيٽا.
سمجهاڻي: ”سڱ جڏهن جو سائين راز سان ...“
جڏهن ته طالب حق ”سائين راز“ سان صحبت ڪئي آهي- ۽ سندس سخن ٻڌا ۽ هنڊايا آهن سو يقينا حق- (رب) کي سڃاڻي او.

(٢٠٥)

ٿل- جڳ ۾ ايو - نا ڪو جهڙي -
مست-چشم جو - قسم آ ساقي!

ڏسي حسن - هرڪ هارايو اکڙين
دل ناز ڪيو نچي نچي
تصوير يار جي - ياد الله جي
با - سرت ٿي صورت- اندر پئي
دنيا ڏولي - آهه جنسي ڏائڻ
ڪو ڪو وار - واراڳي پئي
ٺهڪي تلاش-معني جستجو ٺهڪي
انهن چيو ڪڏهن - سمت سچي
جڏون عشق جو آ - رهبر مذهب جو
ڏسو محبوب ٿيو آسو اچي!
نا-حق ني چئو- سچ خدا کي ئي
سائين راز جڻي - شال پئي!

حق! حق!
انا الحق!

جستجو = ڳولا.
جڏون = ڀاڳلهڙو.

(٢٠٦)

ٿل- اٿي اچانڪ اڌيءَ جو - ڳايو مون هـــي گيت آهي
خيال ڦري الفاظ ٿيا - ايمان ڪڇ هن راست آهـــي
داناءَ ۽ ديواني درميان - فرق ٿـــي ڪهڙو دوست؟
خود مستيءَ جي جام جي - پهڻي ڏني هڪ گيت آهي
ڪي رٺا آهن اسان سان - ڪن سان رٺل آهيون اسين
دنيا پرستي-وسارڻ جي - شاهد ڪا رسم-راست آهـــي
نظر سڀـــني سا واهه واهه - جنهن مڃيو دشمن ٿـــي
اچي نظر انسان ڪـــي - دوست مهربان- ميت آهي
خود شناسي آهه خدا شناسي اگر- اهو خود پرستي آ خدا پرستي
ان سبب پـاڻ پوڄڻ جي - عرفاني اهل نيت آهي
موت سان آهـــ مقابلو - هن هستيءَ جـــو دم بدم
اڄ ڏٺهون ٿائين اسان جي - موت مٿان امر جيت آهي
شغل-آئيني ۾ پنهنجي - پس صورت سبحان الله!
سائين راز خدا لئي پاڻ لئي - اهائي پرائتم- پرات آهي

حق! حق!
انا الحق!

الفاظ= لفظ. گيت= هڪڙوني ليڪ. ميت= ماڻت-پرائتم-
خود شناسي = پنهنجي نج ڄاڻ. خود پرستي = پنهنجي پوڄا
(عبادت). نيت= امتي-رسم.
شغل-آئينو = صوفي آدم قد آئينو اڳيان رکي- پنهنجي صورت
جو تصور ڪري پاڻ سان عشق ڪندا آهن. هيءَ ٻه هڪڙي
روحاني رياضت آهي. سائين راز

(٢٠٧)

تل- آءٌ ڇوني آهيان سوني -

ٻرجهي - ٻارکي - ٻاڻ ٻروڙاو.

ٻل ٻل ٻاران - توکي ٻڪاريان
لهه سار - سڄڻ سگهوني
حال - ڪال سڀ مون وڃايو
روز رائيون - روني روني
گلي مالها - گلن ڦلن جي
تو ٻالي - ڪنٺي لوئي
تون مهنجو! - مان تهنجو دلبر!
آئون ڇو هو - تو ني
ميت مدايون - ڪل خطائون
آهه، مهنجو - ڏوهه سڀوني
قيامت لوٽي - قول وفا جو
تو ڪهڙن - وساريو سوني
لهه خبر اچي - خاوند مهنجا
ريءَ تو ناهي - ٻيو ڪوئي
مرشد مون کي - ٻڪ ٻردي جي
وچ جيڏيان - وڌي اوئي
ڇورن - امرت - ٻرام سان ٻيٽو
قدم ڪامل - جا ڏوئي
ناهي قدرت - چيز اي ڪا
آهي قادر - ڪل سڀوئي
سائين راز ڄاڻو - صحيح سڃاڻو
اندر ٻاهر - آهه، اهوئي
حق! حق! انا الحق!

ڪنٺي = مالها. لوئي=چادر.

(۲۰۸)

تن - اي - نظير آهه زندگي طالب - ابد ڪر بهاري
وري ٿـ، ملمع موٽي ساڳي - صورت آدم واري
جهڙم ٻي همت آهـ - جمت ٻـي هٽڙي عزازو!
آهي لقاءِ خيال جو سارو - ٻدو - طرفي ٻازي ساري
دل ۾ گهٽو گهڙاو - زاهد و عابد ايمان آڻ
ٻو ٻاڪ کان ٻوءِ ٻي - ٻڳي ڪين پرهيزگاري
ڏسي خود غرضي ابدحد، خدا فروش جي دوست!
دل ڏسي تڙڪي - زبان ٻي - ڪري ٿي توبهه زاري
ملي ٿو جام مستيءَ جو اي طالب ساقيءَ هٿان
ان ڏيان عقل کي يا رب! کين گهرجي هوشياري
ڏاهي مجال ابر - بهار کي - جو مقابلو ڪري مون سان
گوڙهن مهڏجن سان ڏسي آهي - گدگا جمنا جاري
مخمس پرشانيءَ مجهان ٿي - گذر ڪيو خوشيءَ سان
هاءِ هاءِ هندان هٽائي مون - واهه واهه وائي واري
سجدن سان ٿي ويو رفتہ رفتہ اسم ذاتو ٻي خدا خالو
ڏيءِ ڪرامت صدق وارن جي - ڪٿي جن خاڪساري
ٻي پيالا ٻر ڪري - ڪم ڪيا خلوتي خيال ۾
شل چڙهي رهي رندن مٿان - يا رب! خوب خماري!
عام ڪان الٽي چال - اختيار ڪئي آ عارف
منزل رسيده سي ٿي ويا طالب! - تون ٻي ڪر تياري!
شڪر آهه جو سائين راز جي - رهجي آئي سفر ۾
وانهڙو مليا وساهه وارا ڪچ - رهبر راهه ڏيکاري

حق! حق!

انا الحق!

(هلندڙ)

(آندل صفحي ٢٣٩ تان)

دوطرفي = ٻه طرف- مختلف خيال. جهنم = دوزخ.
خدا فروش = خدا جو نالو وٺي روزگار ڪندڙ ٺڳ- فقير.
خاڪساري = نياز مندي. سجدن = نِوڙي نياز منجهان ڏنڊوت ڪري پيران پوڻ.

(٢٠٩)

تل- طالب! ڪري ڪل- عوض حوالي ...
جي ڏس پوءِ - جڳ ۾ جالي
ڏيهي هڪڙو - وٽ تون ڏهوڻا - ڪيچ ۾ ڏي ڏاٽيءَ لالي!
پردي اندر- پنهنجي پلاءِ ۾ - رک، نڪي! نڪ- سنڀالي
پا فيض فقير- آس پاس آ روشن - وچ جهنگل پرن مشعالي
جي تون صحيح پاڻ سڃاڻين- جيڪر ڪين- ڪپان ڪشالي
اسلام ۽ روپ - پنهنجي ڪسون پاهر - ني وچ - وحدت والي
مارا! پولد- اهر اسي واڻي! - اسي آدم - عيد وصالي
من خدا- سم جي مستيءَ ۾ - هڪ هنبوڇي - هو جمالي
خاموش! سائين راز- سنڌين ڪافر- ڪار ڪي ڏي تون تالي
حق! حق!
انا الحق!

فيض = مهرباني- ٻاجه، ڪرپا. مشعالي = فانوس- شمع دان.
ڪشالي = تڪليفون- جهد جاکوڙ. مارا! = عجب جي نشاني.
سمجهاڻي: "مارا! پولد- اهر اي واڻي! اي آدم- عيد وصالي."
جيئن ٻادلن جي پولد- اهر ۾ پاڻي- اهر اي وڃي اي- تحقيق اهڙيءَ ريت آدم جي الله سان عيد وصال اي پوي اي.

ست چت آنند

ڪامل مرشد پورن برهم گياني صوفي درويش سائين پرمانند بيدار. شڪارپور سنڌ وارا سنت. (بيداري) ۽ سمرت داڻ سوامي مست رام (مست) جي چرن ڪملن ۾ ...... پيش خدمت آهي هي ڪلام. از قلم **حضرت سائين راز پير واهه واهه** خاڪ پاءِ (چرن جي خاڪ) سري ١٠٠٨ وديانند آچاريه سوامي پرمانند بيدار. موجوده مقيم. ڪنڪل. هردوار. يو-پي. هندوستان.

حضرت عشق حقيقي. (ڪلام) سر-تلنگ

ٿل. مست قلندر لعل! ...... بيداري
آ ساٿي سدا. سفر. سفر ۾

١. انگو اَنانگو. اسڪيو. ڏڪيو
ٻڌ ئي سمجهي. سڀ ڪون سڪيو
عقل چرخ آهه في- ال-حال ...... بيداري!

٢. آ. حاضر ناظر. ظاهر ميان!
عطر. ڪستوري. خوشبوءِ جهان
جڳ ڇو. واڻي لئي مشعال ...... بيداري

٣. نانهه. نشو. ايهن جن لئه
(جهوڙي) رانجهه لهڙو ڏٺهن تن لئه
دم دم دل ۾ ڏمال ..... بيداري!

Sindhi Language
(Receiv... may please send the
... the book)".

۴- گونگا - ٻوڙا - انڌا ٿي گذارن
(سوهون) "سوهنگ" شبد سوجهه سان سارن
اندر - ٻاهر - عيد وصال ...... بيداري!

۵- موت جو ڀؤ انهن (کي) ناهي
نڪي جيئڻ جي (ڪا) تمنا آهي
اشارن ۾ آهه - جواب - سوال ...... بيداري!

٦- ٻوٽي ٻُٽي - ڪن نا چڙهائي
فلڪ تي تن جي آ وسائي
خوب ماڻن - جشن جمال .... بيداري!

۷- آهه اکهوڙن - اڻهدي طاقت
اک ڇنڀ ۾ - گهمن ولايت
عجب ڪرامت - آهه ڪمال ...... بيداري!

۸- ٻي-جان ٻوال - ٻولي "حق! حق!"
آکي عارف اشرف - "انا الحق!"
ڪيو رحمت - نظر نهال ......بيداري!

۹- وڃي ٿو سائين راز وراڳي
ترڪ ترڪ وارو تياڳي
اڳ، جهاي - وئيس احوال ...... بيداري!

حق! حق!
انا الحق!

معنيٰ ۽ سمجهاڻي

٣- نانهه = نيست- (ڪين جا فقير) جن لاءِ نيهن ۽ نياز جو نشو فقط مباح آهي- انهن لاءِ جهڙي واٽ تهڙو ڏانهن- سڪر-دڪر- مان-ايمان- جو فرق ئي نه رهيو آهي- اٺ ئي پهر انهن جي اندر ۾ دمادم- (پل-پل) "مست قلندر" ۽ "قلندر مست" جي ڌمال وڄي رهي آهي. ڌمال = نغاري تي ڏونڪو هڻي-رمز سان وڄائڻ وقت- "مست قلندر ۽ قلندر مست" جو آواز چٽو ٻڌڻ ۾ ايندو آهي- صوفي درگاهن تي صبح ۽ شام ڌمال وڄندي آهي- گويا- طالبن کي عبادت ۾ وهڻ لاءِ سڏ!

٨- پيالي ٻوتل مدجهان خالي گلاس ۾ جڏهين آب اوتبو ته "حق-حق" جو آواز ٻڌڻ ۾ اچي ٿو- ٻيو جڏهن هيءَ ٻوتل جا جز چيز آهي- بي جان آهي- نه ماس- نه هڏو- نه خون نه ساهه- سا جڏهن حق! حق! ٻولي ٿي ته پوءِ اشرف- ال- مخلوقات- حضرت آدم (عارف- برهم-گياني) جنهن کي الله جو پاڇو (Image of God) ٿا چون- ۽ جنهن کي دل ۽ دماغ آهي- زبان ۽ بخشش ٿيل آهي- ۽ جو انسان، چيتن آهي- سو ڇو ڪين آکي "انا-الحق!؟ چيتن ڇو جڙ جي پيروي ڪري-؟ نقل- پوءِ لڳي ڇو ڪري؟ چيتن ته خود مختيار آهي! حق! حق!

٩- سائين راز ڪهڙو احوال ڏني؟

سخن- سائين راز- طالب حق لله اشارا.

قادر ۽ قدرت

١- برهم (حق) ۽ شڪتيءَ (مايا) ۾ ڪوبه فرق ڪونه آهي- برهم-حق- آدم- الله- کي جڏهن ڪريا- رهت يعني اچل ۽ اڏول

ٻڌان پڙهيا = بغير لرزش- سُن- نوٽ خاموش- هيڪ جو ويچار ڪيو وڃي ٿو. ته اهو شبد برهم آهي- پر جڏهن اُن جي ڪرپا ٿيندي اُٿندي- پالڪ- ولاس جو ويچار ڪيون ٿا- تڏهن اُن کي شڪتي ٿو ملي وڃي. (ڌيان) مراقبت ۽ صوفي فدائيءَ ۾ ٻه لوگي سماڌيءَ ۾ پاڻ کي "شبد برهم" (حق) جهڙو ئي ڄاڻن- ۽ جاڳرت اوستا ۾- هو سهج سڀاءُ جو "اٺئي سا واهه واهه" ڄاڻي هميشه ست چت آنند اوستا ۾ شاهه گواهه جيان زمان حال ۾ گهارين ٿا- هر وقت سندن هيءَ رياضت آهي- پاڻ کي برهم (حق) سان Identify ڪرڻ= هڪ ئي ڄاڻڻ= (عارف) برهم گياني هميشه هم- او- اسمت = اهم برهم اسمي جي فلسفه جا قائل آهن- چي:- او ملاشي! اهو ئي ته آهين! "تت توم- اسي-".

٢- "ٻاهر ٻڙي- اندر الف ٿي" - يعني- ٻڙي آهي هيءَ نام ۽ روپ = کي ڪين- الف کان سواءِ ٻڙيءَ جو ڪهڙو قدر- اهائي ٻڙي الف جي زور تي لک، ڪروڙ- عرب ٿي سگهي ٿي. طالب حق کي ظاهر ٻڙيءَ تي ٺهڪ ڪانٽي آهي- ٻڙي = عبد بندگي- نياز مندي خاڪ- ساري. ....

يعني جتين ۾ جاءِ. "اسان سائين جن جي ميلي تي هردوار ۾ پاڻ کي جماعت جي پٺيان- جتين ۾ جاءِ ڏيندا آهيون- جي- ڪو پاڇي- يا همت کان وڌي هلي اڳيان وڃڻ جي ڪوشش ڪري ته کيس چوندا آهيون- ته سائين! پنهنجي لائقيءَ جڳهه ڳولي ڪيئي آهي- اسان ته اسالڪي ٿا اُتاري ڪيون- چڱو ته. ته نا ڪيو!" طالب حق کي ڇڳائي ته خلق جو خادم ته فقط سڌائي پر ئي پاوي ۽ نيچ ۾ نيچ- ادني ۾ ادني ڪو شخص اچي صحبت ڪرڻ

چاهي. ته ان سان ائين پيش اچي. جهڙيءَ طرح طالب حق چاهي. ته سندس به اهڙي آجيان. پيا جهڳڙا ڪن! بعضي ”Do, as you wish to be done by“ وارو اصول. هڪ ڀيري اسان خيال ۾ ويٺا هئاسين. ته هڪڙي ڀنگيءَ اچي قدمبوسي ڪئي. اسان اٿي ڪري کيس ڀري ڀاڪر پاتو. ان ڳالهه تي پنهنجا پراوا اوڙي پاڙي وارا ڪجهه ناراض به ٿي پيا هئا. پر پريم جي اُمنگن جي اپيل ته ڪا چيز آهي! ڪل عشق ۾ ٽپي ڏٺي آهي. ته مت مذهب اوچ نيچ جو فرق ٿي ڪهڙو؟

”اندر الف لي“ جي معنيٰ آهي. طالب حق. گوشه نشيني اختيار ڪري. خلوت ۾ واهي. شغل. آنند جو لطف وٺي. ۽ اناالحق جو احساس اندر ئي اندر. خيال ۾. تصور ۾ ڪندو رهي. اهڙيءَ طرح. هر. او. اسم جي خيال ۾ پنهنجي خود خدائيءَ جو لقاءُ ڏسي. حيرت جي مقام ۾ اٽڪ گهرجي. ”سوهنگ“ = ”سوهون“ جو ساهه پساهه احساس ڪري.

٢- روح جي خوراڪ آهي راڳ، ۽ رهاڻ. پنهنجي. ضمير (وويڪ) سان هم ڪلامي ڪري - يعني. پنهنجو پاڻ سان گفتگو ڪرڻ!

٣- مذمومه وڪار - وشش. وڪارن کان گهڻو وڌيڪ خطرناڪ آهن. جهڙوڪ. ڪوڙ. چوري. ٺڳي دولاب. وار ورت. ڪاوڙ غصو گلا. حسد. بغض. ساڙو. دغا وساهه گهاتي. وغيره. هيءَ مذمومه وڪار. ته فقط پاڻ کي پر واسطي ۾ رکندڙ آهن ڪي به خراب خوار ڪن ٿا. ۽ وشش وڪار. جهڙوڪ. نشا. چرس. فقط پاڻ کي نقصان رسائن ٿا. ڪيئن سائين؟ ڪوڙ ٿو چوان؟ واهه. واهه. ته ڪيو

RekhtaDownload.com

هيڏي لوڏي ڏا هڻون- ڏڏهن ۽ اوهان کان واهه واهه نٿي نڪري؟ واهه واهه! جو نعرو هڻي- حال-في-الحال هاءِ هاءِ کي ڀڄائي ڪڍو!

٤- سڀ ڪجهه سر تي سهي وٺڻ- مار- ملامت- ڦٽ لعنت سڀ سختيون- صبر سان سهي وٺڻ- هيءَ هڪڙي وڏي ۾ وڏي ساڌنا آهي- جا سالڪ کي سڌ پرش بڻائي ٿي- انڪري- ڪنهن کي بخشي ڇڏڻ يا ڪنهن کان بخشائڻ يعني معافي ڏيڻ ۽ معافي وٺڻ ۾ عار نه ڪجي- ڪل-عشق ۾ سڀ سان صلح ۾ رهڻ جڳائي.

٥- ٻه ڳالهيون وسار! هڪڙي (١) جنهن سان تو نيڪي (ڀلائي) ڪئي هجي ۽ ٻي (٢) جنهن، تو سان بدي- (برائي) ڪئي آهي. طالب حق! اهي ٻئي وسار.

٦- ڪنهن جي دل نه دکاءِ!

٧- گناهه کي نندجي- پر گنهگار کي هرگز نه!

٨- جهڙي مري رهڻ (خلوت ۽ خاموشيءَ) جي رياضت.

٩- ڪم-گفتن- ڪم خوردن- ڪم خوابيدن = گهٽ ڳالهائڻ گهٽ کائڻ- گهٽ ننڊ ڪرڻ.

الوداع او يارو! وري ملڻ آهه، يا نصيب!

سائين راز پير واهه واهه!

Fare-well to you oh Fellow-Travellers!
Till we meet again!
Saeen-Raz Pir-Wah Wah!

Printed by: Mohini Sobhraj Budhwani, at INQLAB PRINTING PRESS, Ulbasnagar 421 003 (Phone: 66) (Dist. Thane)
Published by: Mrs. Leela Bhagwan Ajwani. 183—C (M. I. G.) D. D. A. Flats, Rajouri-Garden, New Delhi 110 027.